

รายงานวิจัย
โครงการย่อยที่ 1 เรื่อง

นโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชาชนในล้านนา
Policy and Cultural Tourism Management of Civil State in Lanna

ภายใต้แผนงานวิจัย

การเสริมสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของวัดและชุมชนในล้านนา
Network strengthening for the cultural tourism management of
Temple and community in Lanna

โดย

รองศาสตราจารย์พูนทรัพย์ เกตุวีระพงศ์
พระครูสังฆรักษ์บุญเสริม กิตติวัฒน์, ดร.
นายธีรวัฒน์ จันทร์จำรัส

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่

พ.ศ. ๒๕๖๐

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

MCU RS 610760016

รายงานวิจัย
โครงการย่อยที่ 1 เรื่อง

นโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชาชนในล้านนา
Policy and Cultural Tourism Management of Civil State in Lanna

ภายใต้แผนงานวิจัย

การเสริมสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของวัดและชุมชนในล้านนา
Network strengthening for the cultural tourism management of
Temple and community in Lanna

โดย

รองศาสตราจารย์พูนทรัพย์ เกตุวีระพงศ์
พระครูสังฆรักษ์บุญเสริม กิตติวัฒนโณ, ดร.
นายธีรวัฒน์ จันทร์จำรัส

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่

พ.ศ. ๒๕๖๐

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

MCU RS 610760016

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

Research Report
Policy and Cultural Tourism Management of Civil State in Lanna

Under The Research program
Network strengthening for the cultural tourism management of
Temple and community in Lanna

By

Associate Professor Phoonsrap Ketveerapong
PhrakrusanghBoonserm Kittivanho,Dr
Mr. Theerawat Chanruam

Mahachulalongkornrajavidyalay University Phare Campus
B.E 2560

Research Project Supported by Mahachulalongkornrajavidyalay University
MCURS 610760016

(Copyright Mahachulalongkornrajavidyalayay University)

ชื่อรายงานการวิจัย : นโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชาชนในล้านนา
ผู้วิจัย : รองศาสตราจารย์พูนทรัพย์ เกตุวีระพงศ์
พระครูสังฆรักษ์บุญเสริม กิตติวัฒนโณ,ดร.
นายธีรวัฒน์ จันทน์จำรัส
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่
ปีงบประมาณ : 2560
ทุนอุดหนุนการวิจัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ โดยมีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษานโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชาชนในล้านนา 2. เพื่อศึกษานโยบายและพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการท่องเที่ยวประชาชนในล้านนา 3. เพื่อวิเคราะห์การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชาชนในล้านนากการวิจัยนี้ เป็นการวิจัยในเชิงคุณภาพ การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) ในจังหวัด เชียงราย จังหวัดน่านและจังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา คือ ผู้อำนวยการท่องเที่ยว 3 ท่าน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 3 ท่าน เจ้าอาวาส 9 รูป รวมเป็นกลุ่มตัวอย่าง 15 รูป/คน

ผลการวิจัย พบว่า

1. ผลนโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชาชนในล้านนา พบว่า ภาครัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวของประเทศโดยได้กำหนดกรอบการทำงานอยู่ 2 เรื่องที่สำคัญของประเทศ คือ การกำหนดนโยบายสานพลังประชารัฐ กำหนดนโยบายการท่องเที่ยวของรัฐบาลและกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ.2558-2560 ใน 3 ยุทธศาสตร์ ยุทธศาสตร์ที่ 1 ส่งเสริมตลาดท่องเที่ยวยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาสินค้าและบริการท่องเที่ยวและยุทธศาสตร์ที่ 3 การบริการจัดการท่องเที่ยว และ เป็นไปตามกลไกของนโยบายการพัฒนาสามพลังของภาครัฐซึ่งรัฐบาลได้น้อมนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาโดยเน้นภาคเศรษฐกิจ อาชีพ รายได้ ความร่วมมือและชุมชนเข้มแข็ง รัฐบาลได้กำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558-2560 ครอบคลุมระยะเวลาถึง 3 ปี ต่อเนื่องถึงปัจจุบันและกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ ดัชนีชี้วัด

2. ผลการศึกษา พบว่า นโยบายและพัฒนายุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชาชนในล้านนาในภาพรวมในสามจังหวัด คือ จังหวัดเชียงราย จังหวัดน่าน จังหวัด พบว่า ทั้งสามจังหวัดได้ดำเนินการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพัฒนาตามนโยบายภาครัฐมาตามลำดับ โดยจัดการท่องเที่ยวด้วยตัวเองจากต้นทุนที่มีอยู่ของแต่ละจังหวัดในลักษณะที่แต่ละวัดดำเนินการจัดการร่วมกับพระสงฆ์คณะกรรมกรวัด โยมอุปฐากวัด โดยใช้งบประมาณจากการทำงานบุญของวัดและเงินบริจาคของนักท่องเที่ยว สถาบันการศึกษาในท้องถิ่นเข้าไปสนับสนุนการให้ความรู้ด้านภาษาอังกฤษ แก่แม่คฤหคฤหัสถ์ โดยที่พื้นที่เป็นผู้เชื่อเชิญภาครัฐเข้าไปมีส่วนร่วม และพบว่า ภาครัฐยังมีส่วนพัฒนา

ในอัตราที่น้อยอยู่มาก ยังไม่ครอบคลุมที่ภาครัฐบาลได้ประกาศนโยบายด้านการท่องเที่ยวของรัฐบาล ปี พ.ศ. 2558 ต่อการเพิ่มรายได้ให้ประเทศ กระจายรายได้สู่ท้องถิ่น พัฒนาคุณภาพคนไทย และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับการท่องเที่ยวของประเทศไทยตามยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558-2560

3.การวิเคราะห์ผลนโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของภาครัฐในล้านนาเชิงเอกสาร พบว่า เป็นไปตามกลไกของนโยบายการพัฒนาสามพลังของภาครัฐซึ่งรัฐบาลได้นำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาโดยเน้นภาคเศรษฐกิจ อาชีพ รายได้ ความร่วมมือและชุมชนเข้มแข็ง สอดรับกับนโยบายการท่องเที่ยวของรัฐบาลที่ประกาศให้ปีพุทธศักราช 2558 ในส่วนของยุทธศาสตร์ พบว่า รัฐบาลได้กำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558-2560 วิเคราะห์ผลในเชิงพื้นที่รายจังหวัด จังหวัดเชียงราย จังหวัดน่าน จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ล้วนแต่ดำเนินการจัดการท่องเที่ยวด้วยตนเองโดยความร่วมมือของพระสงฆ์- สามเณรในวัด และคณะกรรมการวัด ปู่อาจารย์วัด ผู้รู้ในชุมชน สถานศึกษา ในส่วนของงบประมาณเป็นเงินทำบุญของวัดและเงินบริจาคของนักท่องเที่ยวและโยมที่อุปัถุม์วัดเป็นกำลังสำคัญของวัด ภาครัฐยังไม่มีงบประมาณสนับสนุนการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยตรง

คำสำคัญ: นโยบาย,การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม,ภาครัฐ

Research Topic : Policy and Cultural Tourism Management of Civil State in Lanna
Researcher : Assoc. Prof. Phoonsrap Ketveerapong,
Phrakru Sangharak Boonserm Kittivanno,Dr.,
Mr.Teerawat Junjumras
Department : Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Fiscal Year : B.E. 2560

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the policy and cultural management of civil state in Lanna, 2) to study the policy and strategic development of tourism management of civil state in Lanna and 3) to analyze the cultural management of civil state in Lanna. This research was a qualitative by used document and in depth interview in the Chiang Rai, Nan and Chiang Mai Province. The sampling groups were 15 persons as the Director of Tourism 3 persons, the Local Administrative Organization 3 persons and the Abbot 3 persons.

The results of the research were found as follows;

1.The result of the study the policy and strategic development of tourism management of civil state in Lanna was found that the government had focus about the tourism of the country by had made two frames as policy conduct of power cooperation of civil state, tourism and the Thai tourist strategy on 2015-2017. There were three strategies as 1) the tourist marketing, 2) the trade development and tourist service and 3) the service of tourist management. The government had not only used these three strategies but all so the sufficient economic principles to solve the problem by emphasizing the economic, occupation, income, cooperate and strong community division. The government had made the Thai tourist strategy three years and up to the present time it had made the visions, goals, missions and indexes.

2.The result of the study of the the policy and strategic development of tourism management of civil state in Lanna in overall was found that Chiang Rai, Nan and Chiang Mai Province had conducted the cultural tourism management respectively that they conducted by themselves by joining the Buddhist monks, the monastery committee, patron of Buddhist monk and had used the budget of the monastery and come from the donation of the tourist and the school had taught the English to the guide. In part of the public section had a few development that was not covered as the advertising the tourism policy on 2015, income increasing, spread the income to the Local, the Thai's qualitative development, the value added making about Thai tourism including the making strategy on 2015-2017.

3. The result of analyze the cultural management of civil state in Lanna was found that it had conducted the policy and the cultural management of civil state in Lanna that they also brought the sufficient economy principle to guide for solving the problems as economic, occupation, income, cooperation and strong community. It had also matched the tourism policy of government that announced the year of tourism on 2015 and the government had made the Thai's tourism strategy on 2015-2017. In part of Chiang Rai, Nan and Chiang Mai Province had conducted the cultural tourism management by itself by cooperating of Buddhist monk, monastery committee, the local wisdom and the school. They had used the budget of the monastery and the money of the tourist who donated to the monastery and patron of Buddhist monk. In term of the public sector had not direct supported of the budget for cultural tourism management.

Keywords: Policy, The cultural tourism management, Civil State

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัย “นโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชารัฐในล้านนา” Policy and Cultural Tourism Management of Civil State in Lanna” ภายใต้แผนงานวิจัยการเสริมสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของวัดและชุมชนในล้านนา” “Network strengthening for the cultural tourism management of Temple and community in Lanna” ในครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้รับการสนับสนุนการทำงานวิจัย จากพระพรหมบัณฑิต อธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และ สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดย พระสุธีรัตนบัณฑิต,ดร. ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยและได้รับความร่วมมือในการลงพื้นที่ในการสำรวจจัดเก็บข้อมูลสัมภาษณ์(In-depth Interviews) และจัดสนทนากลุ่มย่อย (Focus Groups Discussion) และด้านพื้นที่สัมภาษณ์ ในจังหวัดเชียงราย จังหวัดน่านและจังหวัดเชียงใหม่

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณผู้เกี่ยวข้องทุกท่านที่ให้ความร่วมมือการเก็บมูลเชิงประจักษ์ ในการสัมภาษณ์ (In-depth Interviews) ทุกรูป/ท่านใน 3 จังหวัดดังกล่าวขอขอบคุณสถาบันวิจัยแห่งชาติ, สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่สนับสนุนงบประมาณวิจัยในครั้งนี้.

รองศาสตราจารย์พูนทรัพย์ เกตุวีระพงศ์และคณะ

2560

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ค
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญรูปภาพ.....	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาการวิจัย.....	1
1.2 วัตถุประสงค์และขอบเขตของการวิจัย.....	4
1.3 คำถามการวิจัย.....	4
1.4 ขอบเขตการวิจัย.....	4
1.5 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	5
1.6 นิยามศัพท์.....	5
1.7 ประโยชน์ที่ได้รับ.....	6
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรมนโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชาชน.....	7
2.1 นโยบายการท่องเที่ยวของรัฐบาล.....	7
2.2 ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558-2560.....	8
2.3 การจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน.....	25
2.4 การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม.....	31
2.5 องค์ความรู้เกี่ยวกับประชาชน.....	33
2.6 วิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด.....	45
2.7 สถานการณ์การท่องเที่ยวภาคเหนือตอนบน.....	54
2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	60
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	65
3.1 รูปแบบวิธีการวิจัย.....	65
3.2 พื้นที่การวิจัย.....	67
3.3 เครื่องมือการวิจัย.....	67
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	68
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	69

บทที่ 4 ผลการวิจัย.....	70
4.1 ผลการศึกษาความสำคัญของนโยบายสามพลังประชารัฐ.....	71
4.2 ผลการศึกษานโยบายและพัฒนายุทธศาสตร์การท่องเที่ยวประชารัฐในล้านนา.....	79
4.5 วิเคราะห์การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชารัฐในล้านนา.....	94
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ.....	100
5.1 สรุป อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ.....	100
5.3 อภิปรายผล.....	104
5.4 ข้อเสนอแนะ.....	106
บรรณานุกรม.....	107
ภาคผนวก ก บทความวิจัย.....	110
ภาคผนวก ข ตารางเปรียบเทียบวัตถุประสงค์และกิจกรรม.....	123
ภาคผนวก ค ตัวอย่างแบบสัมภาษณ์โครงการวิจัย.....	125
ภาคผนวก ง กิจกรรมการสัมภาษณ์.....	128
ประวัตินักวิจัย.....	129
แบบสรุปโครงการวิจัย	

สารบัญภาพ

	หน้า
1.รูปภาพการสัมภาษณ์พื้นที่จังหวัดเชียงราย.....	80
2. รูปภาพการสัมภาษณ์พื้นที่จังหวัดน่าน.....	86
3. รูปภาพรวมทั้งหมด.....	128

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา

เป็นที่เข้าใจกันว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวจะเป็นเส้นทางลัดไปสู่การพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศที่กำลังพัฒนาในหลายๆประเทศ รวมทั้งประเทศสังคมนิยมที่เริ่มเปิดประเทศใหม่ เช่น ในกลุ่มประเทศอินโดจีนและกลุ่มประเทศในยุโรปตะวันออก ต่างมุ่งหวังให้การท่องเที่ยวเป็นภาคบุกเบิกที่จะนำผลประโยชน์ทั้งหลายมาสู่ระบบเศรษฐกิจของประเทศด้วยการลงทุนที่ไม่สูงนัก โดยหวังว่าการท่องเที่ยวจะดึงดูดเงินตราต่างประเทศ ทำให้คนในท้องถิ่นมีงานทำและมีรายได้ ในขณะที่เดียวกันประเทศไทยก็เคยอาศัยการท่องเที่ยวมาเป็นกลุ่ทุทธิในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ทำให้ประเทศไทยประสบความสำเร็จทางการตลาดอย่างงดงาม จนเป็นที่รู้จักในฐานะ “สยามเมืองยิ้ม” และประเทศไทยได้กลายมาเป็นสถานพักผ่อนที่มีชื่อเสียงแห่งหนึ่งของโลกสอดคล้องกับ แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555-2559¹ เกี่ยวกับสถานการณ์และแนวโน้มการท่องเที่ยว พบว่า การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมภาคบริการที่มีบทบาทสำคัญในระบบเศรษฐกิจ ของประเทศไทย เพราะนอกจากจะสร้างรายได้โดยมีมูลค่าเป็นอันดับหนึ่งของการค้าบริการรวม ของประเทศแล้ว ยังเป็นอุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดธุรกิจที่เกี่ยวข้องเนื่องอีกมากมาย อาทิ โรงแรมและที่พัก ภัตตาคารร้านอาหาร ร้านจำหน่ายของที่ระลึก การคมนาคมขนส่ง เป็นต้น ซึ่งก่อให้เกิดการลงทุน การจ้างงาน และการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น โดยในแต่ละปีสามารถสร้างรายได้เข้าสู่ประเทศ ในรูปเงินตราต่างประเทศปีละหลายแสนล้านบาท รวมทั้งสร้างกระแสเงินหมุนเวียนภายในประเทศ จากคนไทยเที่ยวไทยนับแสนล้านบาท เช่นเดียวกัน ซึ่งในปี 2552 ประเทศไทยมีรายได้ จากนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศประมาณ 527,326 ล้านบาท หรือประมาณร้อยละ 8.5 ของมูลค่า ส่งออกรวม (ร้อยละ 51.1 ของมูลค่าส่งออกภาคบริการ) หรือคิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 5.8 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GDP) ขณะเดียวกัน ธุรกิจการท่องเที่ยวก่อให้เกิดการจ้างงานกว่า 2 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 6-7 ของแรงงานทั้งระบบ 1 รวมทั้งยังช่วยกระจายรายได้และการจ้างงาน ไปสู่ชนบท ตามสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆรายได้เงินตราต่างประเทศดังกล่าวยังมีส่วนสำคัญที่ช่วยชดเชย การขาดดุลการค้าในช่วงที่การส่งออกสินค้าของไทยมีแนวโน้มชะลอลงตามภาวะเศรษฐกิจโลก ดังนั้น ในการจัดทำแผนและนโยบาย พัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศจึงต้องพิจารณาข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับ อุตสาหกรรมท่องเที่ยว

ประเทศไทยมีรูปแบบการท่องเที่ยวที่เป็นจุดขายที่ดี คือ การท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม (cultural based tourism) ประกอบด้วย ประกอบด้วย การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (historical tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณคดี และประวัติศาสตร์ เพื่อชื่นชมและเพลิดเพลินในสถานที่ท่องเที่ยวได้ความรู้มีความเข้าใจต่อประวัติศาสตร์

¹ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555-2559.

และโบราณคดี ในท้องถิ่นพื้นฐานของความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรม และคุณค่า ของสภาพแวดล้อมโดยที่ประชาชนในท้องถิ่น มีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยว / การท่องเที่ยวงานชมวัฒนธรรมและประเพณี (cultural and traditional tourism) หมายถึงการเดินทางท่องเที่ยว เพื่อชมงานประเพณีต่างๆ ที่ชาวบ้านในท้องถิ่นนั้นๆ จัดขึ้น ได้รับความเพลิดเพลินตื่นตาตื่นใจในสุนทรียะศิลป์เพื่อศึกษาความเชื่อ การยอมรับนับถือ การเคารพพิธีกรรมต่างๆ และได้รับความรู้มีความเข้าใจต่อสภาพสังคมและวัฒนธรรม มีประสบการณ์ใหม่ๆ เพิ่มขึ้นบนพื้นฐานของความรับผิดชอบต่อรักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่าของสภาพแวดล้อมและมรดกทางวัฒนธรรม โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยว และการท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตในชนบท (rural tourism / village tourism) หมายถึงการเดินทางท่องเที่ยวในหมู่บ้าน ชนบทที่มีลักษณะวิถีชีวิต และผลงานสร้างสรรค์ที่มีเอกลักษณ์พิเศษมีความโดดเด่นเพื่อความเพลิดเพลินได้ความรู้ผลงานสร้างสรรค์และภูมิปัญญาพื้นบ้าน มีความเข้าใจในวัฒนธรรมท้องถิ่น บนพื้นฐานของความรับผิดชอบต่อรักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่าของสภาพแวดล้อม โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยว

ในภาคเหนือดินแดนล้านนา ซึ่งตั้งอยู่ในภูมิศาสตร์ของการท่องเที่ยวสำคัญของประเทศไทย ซึ่งมีนักท่องเที่ยวในประเทศและต่างประเทศเดินทางมาท่องเที่ยวในดินแดนที่มีความสวยงามทางธรรมชาติ และกลิ่นไอของความงามทางวัฒนธรรม ชนบทรรมนิยมประเพณีที่งดงามและเป็นดินแดนทางพระพุทธศาสนาแต่ดั้งเดิมยาวนาน ซึ่งนักท่องเที่ยวทั้งหลาย มุ่งที่จะมาเยี่ยมชมวัดวาอารามเป็นจำนวนมาก ซึ่งแต่ละวัดนั้นยังทรงคุณค่าเป็นพุทธสถานที่อธิบายถึงพุทธประวัติ ความเคารพอย่างสูงยิ่ง จนออกมาเป็นคุณค่าทางพุทธศิลป์ทั้งหลาย ภายใต้อารยธรรมยุคสมัยต่างๆ ตามภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ในท้องที่ต่างๆ ของดินแดนล้านนาที่ผ่านมาจะสังเกตเห็นได้ว่า นักท่องเที่ยวทั่วไปในและต่างประเทศ มีจำนวนมากขึ้น อันเนื่องมาจากการกระตุ้นทางเศรษฐกิจในประชาชนได้ท่องเที่ยวในประเทศและกระตุ้นประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในอาเซียนและทั่วโลก เพื่อให้นักท่องเที่ยวต่างประเทศได้มาในเมืองไทยจึงมีจำนวนมากขึ้น นอกจากนี้มีนักท่องเที่ยวจำนวนมากที่สนใจในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของวัดวาอารามในดินแดนล้านนาและชุมชนที่มีความหลากหลายในดินแดนล้านนาด้วย

ในการศึกษาของพระมหาสุทิตย์ อาภากร และคณะ² ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวประเภทวัดในกรุงเทพมหานคร” ภายใต้การสนับสนุนของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทยและสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ระหว่างปี 2551-2552 ที่ผ่านมาพบว่า รูปแบบและกระบวนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวประเภทวัดในกรุงเทพมหานคร ที่มีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมและการจัดการท่องเที่ยวเชิงพุทธนั้น มีแนวทางการพัฒนา

² พระมหาสุทิตย์ อาภากร และคณะ ¹ ผลงานวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวประเภทวัดในกรุงเทพมหานคร” .มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พระนครศรีอยุธยา, 2551-2552.

และรูปแบบที่เหมาะสม 4 ประการ คือ 1) รูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ซึ่งเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เน้นการเที่ยวชมสถาปัตยกรรม ประติมากรรม จิตรกรรม และการเที่ยวชมบริเวณ 2) รูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแนวพุทธ ซึ่งเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เป็นลักษณะของการไหว้พระ การท่องเที่ยวตามเทศกาลและวันสำคัญของวัฒนธรรมประเพณีของไทย และวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา รวมทั้งกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีความเกี่ยวข้องกับศิลปกรรมที่มีอยู่ภายในวัด ที่อาศัยความเป็นเอกลักษณ์ด้านวิถีชีวิต ภูมิปัญญา วัฒนธรรม ประเพณี ความต่อเนื่องของการสืบสานประเพณี ความเป็นมาของประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องเป็นเครื่องดึงดูดใจในการเที่ยวชม 3) รูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาความรู้ ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวของผู้ที่สนใจในลักษณะของการเรียนรู้ที่มีความสัมพันธ์กับพระพุทธศาสนา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประวัติศาสตร์ของบุคคลและสิ่งแวดล้อมทางศิลปกรรม เช่น พุทธศิลป์ สถาปัตยกรรม เป็นต้น ที่อาศัยประวัติศาสตร์ ความเป็นเอกลักษณ์ องค์ความรู้ และกระบวนการสร้างสรรค์ที่อยู่ภายในวัดหรือศิลปกรรมนั้นๆ เป็นเครื่องดึงดูดใจ 4) รูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงพระพุทธศาสนา เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวและการศึกษาเรียนรู้ทางพระพุทธศาสนาในเชิงลึก โดยเป็นการศึกษาถึงหลักพุทธธรรม การปฏิบัติสมาธิวิปัสสนา การไหว้พระ สวดมนต์ เป็นต้น ที่อาศัยความสนใจเฉพาะของนักท่องเที่ยวในด้านพระพุทธศาสนา วิถีชีวิตของชาวพุทธ เป็นเครื่องดึงดูดใจของนักท่องเที่ยว

จากการท่องเที่ยวที่มีหลากหลายรูปแบบการท่องเที่ยวโดยชุมชนก็เป็นอีกรูปแบบหนึ่งที่เป็น การท่องเที่ยวเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของคนต่างวัฒนธรรม บนฐานของต้นทุนทางธรรมชาติ วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการบริหารจัดการโดยชุมชนเพื่อชุมชน เพื่อให้การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ชาวบ้านในชุมชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมและมีความรู้สึกเป็นเจ้าของท่ามกลางนโยบายการกระตุ้นเศรษฐกิจ การส่งเสริมบทบาทของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดการสร้างงาน การกระจายรายได้ และยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในท้องถิ่น หลายหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนเข้ารับและลงไปส่งเสริมสนับสนุน บางครั้งเกิดความซ้ำซ้อนในการทำงาน งบประมาณกระจุกไม่กระจาย บุคลากรขาดความพร้อมในเรื่องความรู้และทักษะที่จะเข้าไปทำงานเสริมความเข้มแข็งของชุมชนได้อย่างทันทั่วถึง และขาดความต่อเนื่องในการทำงานจึงเป็นประเด็นสำคัญในการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวที่จะต้องเกิดจากความร่วมมือและสนับสนุนทั้งจากองค์กรภาครัฐ เอกชน ชุมชนในท้องถิ่นเป็นการสร้างความเข้มแข็งร่วมกันและเพื่อความยั่งยืนต่อไป

จากข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมดังกล่าว เป็นปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทยซึ่งเป็นลักษณะของการเดินทางที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้คน ชุมชน สังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม จึงเป็นที่มาของการศึกษานโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของภาครัฐและองค์กรท้องถิ่นในล้านนา โดยวิเคราะห์ถึงนโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของภาครัฐและองค์กรท้องถิ่นในล้านนาและศึกษาแนวทางการบูรณาการนโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของภาครัฐและองค์กรท้องถิ่นในล้านนา ดังนั้นการจัดการท่องเที่ยวเพื่อเป็นการศึกษาการเสริมสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของวัดและชุมชนในล้านนาจึงเป็น

แนวทางหนึ่งที่จะนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่มีฐานสนับสนุนจากนโยบายของรัฐเป็นสิ่งสำคัญ

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษานโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชาชนในล้านนา
2. เพื่อศึกษานโยบายและพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการท่องเที่ยวของรัฐในล้านนา
3. เพื่อวิเคราะห์การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชาชนในล้านนา

1.3 คำถามของการวิจัย

1. ศึกษานโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชาชนในล้านนา
2. ศึกษานโยบายและพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการท่องเที่ยวของรัฐในล้านนา
3. วิเคราะห์การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชาชนในล้านนา

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

1.3.1 ขอบเขตด้านพื้นที่ คณะผู้วิจัย กำหนดพื้นที่ในการศึกษาในภูมิภาคของประเทศไทยในพื้นที่ล้านนาตอนบน เชียงใหม่ เชียงราย น่าน

1.3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยวประชากรและกลุ่มตัวอย่างนั้น ประกอบด้วย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย การท่องเที่ยว 3 แห่ง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 3 แห่งและวัดในพื้นที่กำหนด 9 วัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยว หน่วยงานที่ส่งเสริมการเรียนรู้ เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาข้อมูล คือ ผู้อำนวยการท่องเที่ยว 3 ท่าน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 3 ท่าน เจ้าอาวาส 9 รูป รวมเป็นกลุ่มตัวอย่าง 15 รูป/คน

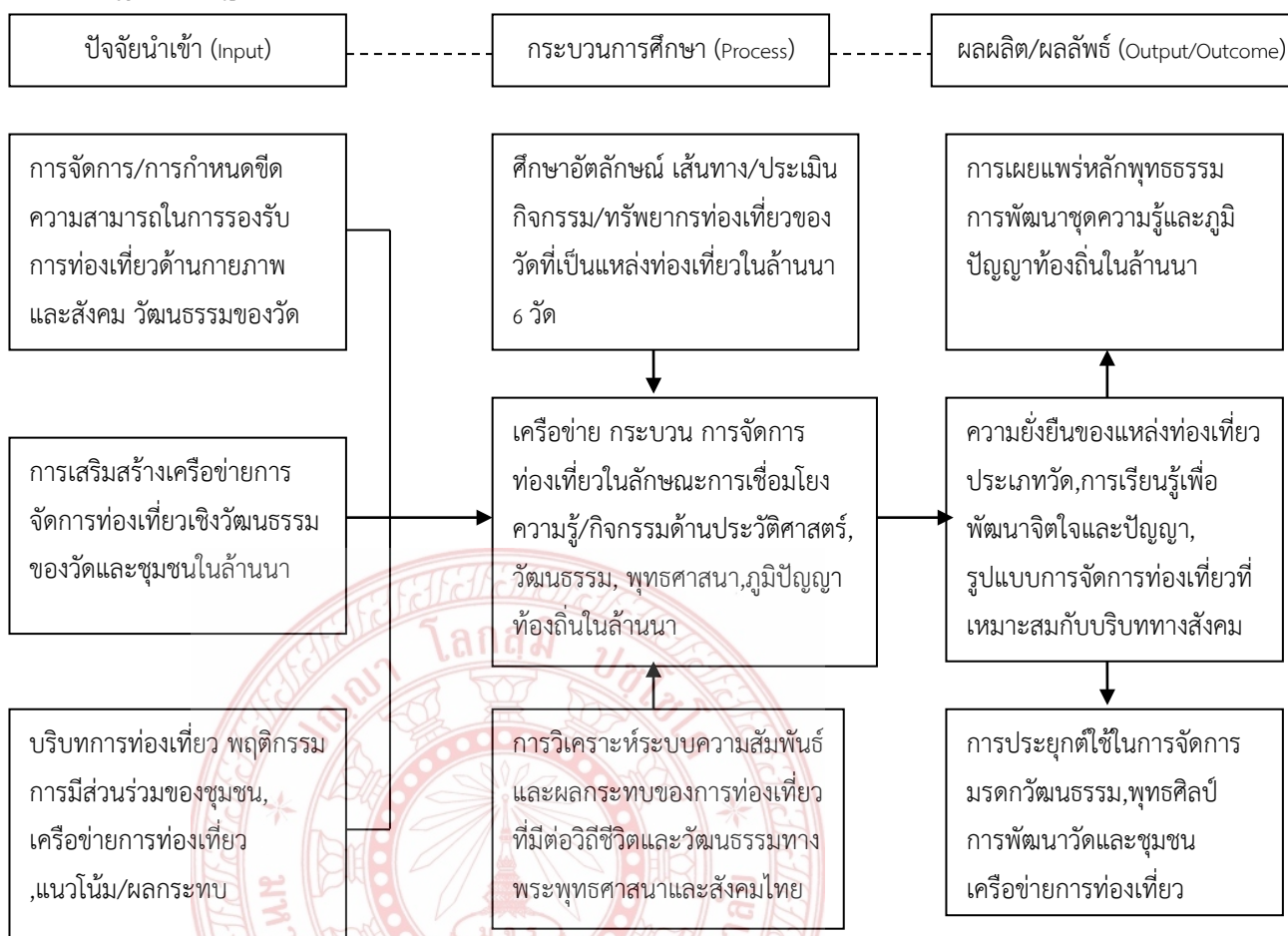
1.3.3 ขอบเขตด้านเนื้อหา ประกอบด้วยศึกษานโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชาชนในล้านนา นโยบายและพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการท่องเที่ยวของรัฐในล้านนาและวิเคราะห์การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชาชนในล้านนา

1.3.4 ขอบเขตด้านระยะเวลาในการวิจัย คณะผู้วิจัยได้กำหนดระยะเวลาการวิจัยระหว่างเดือนมกราคม – กันยายน 2560

1.3.5 รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ

ประกอบด้วย การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) เพื่อประมวลองค์ความรู้ ศึกษาแนวคิดนโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชาชนรัฐในล้านนาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการเก็บข้อมูลเชิงปฏิบัติการ การประชุมกลุ่มย่อย ของกลุ่มต่างๆ และภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

1.5 ทฤษฎี สมมติฐาน และ/หรือ กรอบแนวความคิดของแผนงานวิจัย

แนวคิด ทฤษฎี : แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม, การจัดการมรดกวัฒนธรรม, Carrying Capacity เป็นต้น

1.6 นิยามศัพท์

1. นโยบาย หมายถึง นโยบายในการท่องเที่ยวเปรียบเสมือนเข็มทิศและหางเสือในการเดินเรือ ที่จะพาเรือไปในทิศทางที่กำหนดไว้ได้ ให้สอดคล้องกับการพัฒนา ประเทศและการเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบัน เพื่อจะพาประเทศให้พัฒนาด้านการท่องเที่ยวไปในทิศทางที่ต้องการ

2. การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม หมายถึง การศึกษาหาความรู้ในพื้นที่หรือบริเวณที่มีคุณลักษณะที่สำคัญทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม มีการบอกเล่าเรื่องราวในการพัฒนาทางสังคมและมนุษย์ผ่านทางประวัติศาสตร์อันเป็นผลเกี่ยวเนื่องกับวัฒนธรรม องค์ความรู้ และการให้คุณค่าของสังคม โดยสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าหรือสภาพแวดล้อมอย่างธรรมชาติ ที่สามารถแสดงออกให้เห็นถึงความสวยงามและประโยชน์ที่ได้รับจากธรรมชาติ สามารถสะท้อนให้เห็นถึงสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของคนในแต่ละยุคสมัยได้เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม หรือขนบธรรมเนียมประเพณี

3. **องค์กรท้องถิ่นในล้านนา** หมายถึง องค์กรปกครองของภาครัฐในส่วนท้องถิ่นที่มีบทบาทสำคัญในการวางแผนและกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวในพื้นที่ล้านนาหรือภาคเหนือตอนบนรวมถึงการให้การสนับสนุนในด้านองค์ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างเป็นระบบ การให้การสนับสนุนบุคลากรด้านการท่องเที่ยวและสนับสนุนด้านแหล่งงบประมาณโดยบูรณาการกับวัดและชุมชนในท้องถิ่น

4. **แนวทางการบูรณาการ** หมายถึง ปฏิบัติการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวกับการบูรณาการในท้องถิ่นระดับ ชุมชน หมู่บ้าน ตำบล อำเภอและระดับจังหวัด เพื่อประสานการปฏิบัติงานการท่องเที่ยวไปในทิศทางเดียวกันสร้างความเข้าใจและขับเคลื่อนการท่องเที่ยวไปสู่เป้าหมายตามที่กำหนดไว้ในแผนและนโยบายการท่องเที่ยว

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. วัดและชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว ได้นโยบายการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม มีการสร้างเครือข่ายผ่านกิจกรรม อัตลักษณ์ และกระบวนการจัดการเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของวัดที่เป็นผลต่อการพัฒนาจิตใจและปัญญาของนักท่องเที่ยวและการพัฒนาชุมชน/สังคม

2. วัดและชุมชนมีการพัฒนาศักยภาพและการบูรณาการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม/วัด/ชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวในล้านนาการท่องเที่ยว เช่น สมาคมมัคคุเทศก์ ชมรม/องค์กรด้านการท่องเที่ยว มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนาและวัฒนธรรมไทย

3. นักท่องเที่ยวและผู้สนใจ ได้รับความรู้ ความเข้าใจและมีจิตสำนึกในวิถีการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชาวพุทธ และสามารถยกระดับไปสู่การพัฒนาพัฒนาจิตใจและสังคม รวมทั้งมีส่วนร่วมในการจัดการมรดกทางวัฒนธรรมอันเป็นมรดกของมนุษยชาติ

4. วัดและภาครัฐและภาคเอกชนในล้านนา ชุมชนในล้านนามีความสัมพันธ์กับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

5. ได้นโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของรัฐและองค์กรท้องถิ่นในล้านนาเพื่อนำไปสู่การทำแผนการจัดการท่องเที่ยวของล้านนาอย่างยั่งยืน

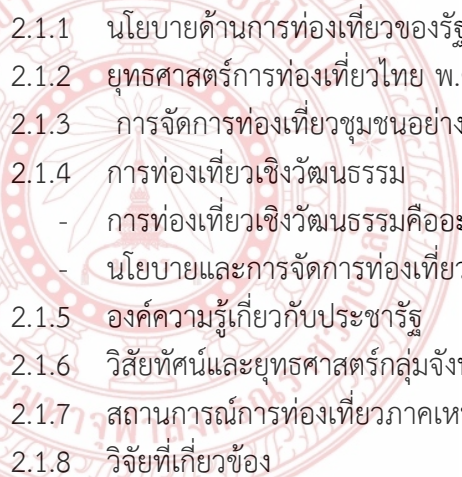
6. เป็นการเสริมสร้างเศรษฐกิจในระดับชุมชนท้องถิ่นสู่เวทีระดับประเทศและระดับอาเซียน

7. เสริมสร้างงานและรายได้แก่ชุมชนและผู้คนในสังคมท้องถิ่นล้านนา

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรมนโยบายและการจัดการท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรมของประชารัฐในล้านนาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย เรื่อง “นโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชารัฐรัฐในล้านนา Policy and Cultural Tourism Management of Civil State in Lanna” ลักษณะการวิจัยในบทที่ 2 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการศึกษาข้อมูลจากเอกสารปฐมภูมิและทุติยภูมิ ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษานโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชารัฐในล้านนาเพื่อประมวลข้อมูลในประเด็นนโยบายและการจัดการท่องเที่ยวจากภาครัฐบูรณาการต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจากประชารัฐพร้อมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังหัวข้อต่อไปนี้

-
- 2.1.1 นโยบายด้านการท่องเที่ยวของรัฐบาล
 - 2.1.2 ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558-2560
 - 2.1.3 การจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน
 - 2.1.4 การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
 - การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมคืออะไร
 - นโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
 - 2.1.5 องค์ความรู้เกี่ยวกับประชารัฐ
 - 2.1.6 วิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด
 - 2.1.7 สถานการณ์การท่องเที่ยวภาคเหนือตอนบน
 - 2.1.8 วิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 นโยบายด้านการท่องเที่ยวของรัฐบาล

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับ นโยบายด้านการท่องเที่ยวของรัฐบาล พบว่า ภาครัฐบาลมีนโยบายและเป้าหมาย สร้างรายได้จากการท่องเที่ยว 2.2 ล้านล้านบาทในปี 2558¹ และต่อเนื่องถึงปัจจุบัน

1. เพิ่มรายได้ให้ประเทศ
2. กระจายรายได้สู่ท้องถิ่น
3. พัฒนาคุณภาพคนไทย
4. สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับการท่องเที่ยวของประเทศไทย

¹ เอกสารอิเล็กทรอนิกส์การท่องเที่ยวของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.

แนวทางดำเนินงานของภาครัฐ

1. ประกาศให้ปี 2558 เป็นปีท่องเที่ยววิถีไทย
2. ใช้สื่อ Social Media เพื่อการประชาสัมพันธ์ที่รวดเร็วและเข้าถึงมากยิ่งขึ้น
3. มุ่งตลาดนักท่องเที่ยวคุณภาพ
4. ปรับระบบการให้บริการและอำนวยความสะดวกต่างๆ ให้รวดเร็วยิ่งขึ้น
5. ปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวให้สามารถรองรับนักท่องเที่ยวทุกเพศทุกวัยและผู้พิการ
6. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เป็นกลุ่มจังหวัดท่องเที่ยวและกระจายเชื่อมโยงเมืองหลักเมืองรอง
7. สร้างความเชื่อมั่นให้กับนักท่องเที่ยวด้วยเครือข่ายอาสาสมัครตำรวจท่องเที่ยว มัคคุเทศก์ ท้องถิ่น เจ้าบ้านน้อย
8. ร่วมมือกับภาคเอกชนและสถาบันการศึกษาพัฒนาบุคลากรในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวตามกรอบความร่วมมือของอาเซียน (MRA)

2.2 ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558-2560

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558-2560² พบว่า ภาครัฐได้กำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวระหว่างปี พ.ศ. 2558-2560 จำนวน 3 ยุทธศาสตร์ในช่วงระยะเวลา 3 ปีจนถึงปัจจุบัน คือ

ผลการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทยในระยะที่ผ่านมา ได้สะท้อนให้เห็นความสำเร็จของการเติบโตในเชิงปริมาณทั้งจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยว แต่ยังคงมีปัญหาในเชิงคุณภาพที่เป็นภัยคุกคามต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในอนาคต อาทิ ความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวจากการระงับตัวของนักท่องเที่ยว ปัญหาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว ขาดแคลนโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการเข้าถึงและการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว และการรองรับการขยายตัวของสาขาการท่องเที่ยวใหม่ๆ บุคลากรการท่องเที่ยวยังขาดแคลนทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ ปัญหาในการบังคับใช้กฎหมาย เป็นต้น ในขณะที่โอกาสทางการตลาดยังมีอีกมากจากการขยายตัวอย่างต่อเนื่องของนักท่องเที่ยวในตลาดโลก รวมถึงปัจจัยการเปลี่ยนแปลงในตลาดโลกที่จะเป็นทั้งปัจจัยเสี่ยงและสร้างโอกาสให้กับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย ดังนั้น การกำหนดทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวไทยในระยะ 3 ปีถัดจากนี้ไป จึงต้องให้ความสำคัญกับการสร้างความสมดุลของการพัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อมเพื่อมุ่งสู่เป้าหมายการเติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน ภายใต้ภารกิจที่จะต้องดำเนินการควบคู่และเกื้อหนุนกันทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการส่งเสริมตลาดด้านการพัฒนาสินค้าและบริการและด้านการบริหารจัดการท่องเที่ยว โดยกำหนด วิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ และยุทธศาสตร์การพัฒนาไว้ดังนี้

² กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558-2560.กรุงเทพฯ:....., กรกฎาคม 2558), หน้า 18-33.

วิสัยทัศน์

“วางรากฐานการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวให้ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน”

เป้าหมาย

1. ในปี 2560 ประเทศไทยมีรายได้จากการท่องเที่ยว 2.5 ล้านล้านบาท และเป็นแหล่งกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น

2. สังคมไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และชุมชนมีความเข้มแข็ง

3. ทุกภาคส่วนมีจิตสำนึกในการพัฒนาโดยคำนึงถึงความสมดุลและยั่งยืน

พันธกิจ

1. กระตุ้นตลาดท่องเที่ยวคุณภาพให้ได้ตามเป้าหมาย

2. พัฒนาสินค้าและบริการให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดและชุมชน

3. เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยว โดยมุ่งเน้นการทำงานเชิงบูรณาการ

เชื่อมโยงระดับชาติภูมิภาค และท้องถิ่น

ดัชนีชี้วัด

1. รายได้จากการท่องเที่ยว 2.5 ล้านล้านบาท ในปี 2560

2. จังหวัดที่มีรายได้จากการท่องเที่ยวมากกว่า 5 พันล้านบาท/ปีมีจำนวนเพิ่มขึ้น

3. อัตราการท่องเที่ยวในช่วงนอกฤดูกาลท่องเที่ยวหรือ Low Season เพิ่มขึ้น

4. นักท่องเที่ยวและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยว มีความพึงพอใจต่อ

สถานการณ์การท่องเที่ยวไทย

5. มีการกำหนดขีดความสามารถในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวที่เปราะบาง

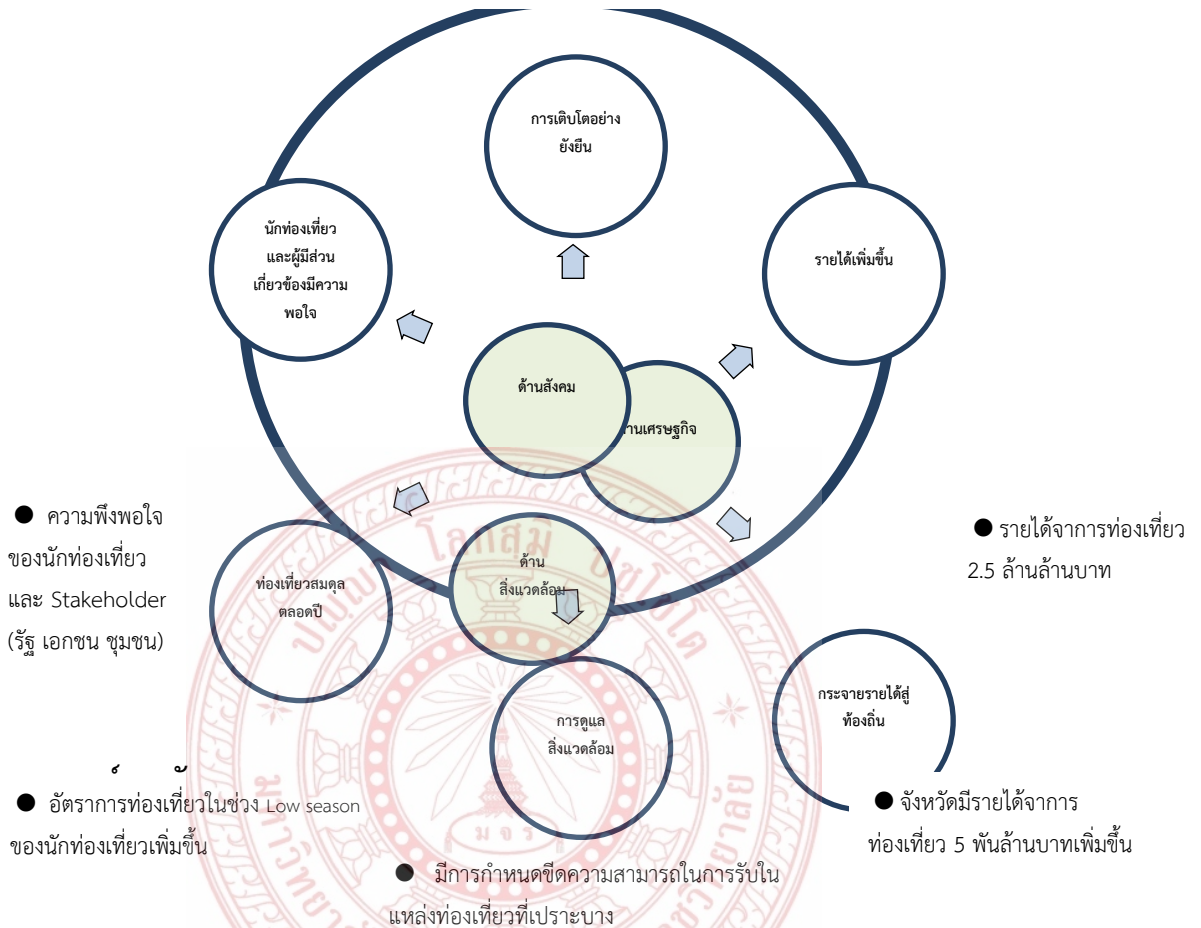
6. อันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของการท่องเที่ยวไทยดีขึ้น โดยเฉพาะด้านความ

ปลอดภัยด้านความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม และด้านสุขอนามัย

ดัชนีชี้วัดตามเป้าหมายการพัฒนา

ดัชนีตัวชี้วัดตามเป้าหมายการพัฒนา

- อัตราการเติบโตของนักท่องเที่ยวต่อเนื่อง

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การส่งเสริมตลาดท่องเที่ยว

ผลการพัฒนาที่ผ่านมาอาจกล่าวได้ว่า อุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทยอยู่ในภาวะขาดสมดุลและมีความเสี่ยงต่อการเติบโตอย่างไม่ยั่งยืนค่อนข้างสูง เนื่องจากการเติบโตเป็นไปในลักษณะก้าวกระโดดจนเกิดปัญหาการรองรับไม่เพียงพอ และส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมโดยส่วนแบ่งตลาด 1 ใน 3 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมดมาจาก 2 ตลาดคือตลาดจีนและรัสเซีย และรายได้จากการท่องเที่ยวกว่า 2 ใน 3 มาจากจังหวัดท่องเที่ยวเพียง 5 จังหวัด ดังนั้น หากเกิดเหตุการณ์ทางลบในตลาดหรือจังหวัดท่องเที่ยวหลัก จะส่งผลต่อการเติบโตของนักท่องเที่ยวอย่างมีนัยสำคัญทันทีซึ่งเคยปรากฏชัดเจนในช่วงวิกฤตต่างๆ ที่ผ่านมา เช่น เหตุภัยพิบัติจากคลื่นสึนามิ จ.ภูเก็ต เหตุมหาอุทกภัยปี 2554 และเหตุความไม่สงบทางการเมืองในกรุงเทพฯ เป็นต้น

ดังนั้น การผลักดันและนำประเทศไทยสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และ ยั่งยืนตามวิสัยทัศน์ของรัฐบาลโดยใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือ นั้น จะต้องสร้างความสมดุลระหว่างการเติบโตของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวการใช้ทรัพยากรทางการท่องเที่ยว และการสร้างความพึงพอใจให้กับนักท่องเที่ยวและประชาชนเพื่อวางรากฐานการดำเนินงานเพื่อให้เกิดการเติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืนในระยะยาว

ในขณะเดียวกันจะต้องทำให้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการสร้างรายได้เพื่อฟื้นฟูสถานะทางเศรษฐกิจของประเทศระยะสั้นเช่นกันยุทธศาสตร์ด้านการตลาด มีเป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ 3 ประเด็น ดังนี้

1. ปรับภาพลักษณ์ประเทศไทยในใต้แบรนด์ Amazing Thailand (Rebranding) ยกระดับตำแหน่งทางการตลาด (Positioning) จากการเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายและคุ้มค่า (Variety and Value for Money Destination) สู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพ (Quality Leisure Destination)

2. ปรับโครงสร้างตลาด (Market Restructuring) โดยขยายฐานนักท่องเที่ยวกลุ่ม High Value ซึ่งเป็นนักท่องเที่ยวระดับกลาง-บน ใช้จ่ายสูงมีพฤติกรรมเหมาะสมกับวัฒนธรรมไทยสนใจเรียนรู้และสร้างผลกระทบต่อประเทศไทยต่างให้การเติบโตของรายได้เกิดจากการเติบโตของการใช้จ่ายมากกว่าจำนวนนักท่องเที่ยว

3. ปรับสมดุลระหว่างอุปสงค์อุปทาน (Rebalancing) ให้เกิดความสมดุลระหว่างเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมเพื่อมุ่งสู่ความยั่งยืน มุ่งการกระจายจังหวัดท่องเที่ยว และการกระจายรายได้สู่จังหวัดท่องเที่ยวศักยภาพรอง สร้างโอกาสให้ประชาชนไทยได้เดินทางท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความรัก ความภูมิใจในความเป็นไทย ตลอดจนเกิดความผูกพันในครอบครัวและหมู่คณะ อันจะเป็นการสร้างรากฐานอันเข้มแข็งของสังคม และส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างสอดคล้องกับขีดความสามารถในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทั้งนี้กลยุทธ์การดำเนินงานประกอบด้วย 4 กลยุทธ์หลัก ดังนี้

1.1 กลยุทธ์การยกระดับภาพลักษณ์การท่องเที่ยวสู่การเป็น Quality Leisure Destination เน้นการสื่อสารข้อมูลเชิงบวก ในด้านสินค้าและบริการที่มีคุณภาพมาตรฐาน และใช้ “วิถีไทย” เป็นตัวนำสร้างเอกลักษณ์และส่งเสริมประสบการณ์ท่องเที่ยวที่มีคุณค่าแก่นักท่องเที่ยว รวมทั้งปลูกกระแสให้คนไทยนิยมไทยภูมิใจในความเป็นไทย และดำรงไว้ซึ่งวิถีไทย และบริหารจัดการภาพลักษณ์ทางลบ ควบคู่กับการยกระดับและเพิ่มขีดความสามารถให้ผู้เกี่ยวข้องในห่วงโซ่คุณค่ามีความเข้มแข็ง สามารถส่งมอบสินค้าและบริการที่มีคุณภาพและสอดคล้องกับความต้องการนักท่องเที่ยว โดยดำเนินการผ่าน 2 มาตรการ ได้แก่ มาตรการปรับตำแหน่งภาพลักษณ์การท่องเที่ยวสู่การเป็น Quality Leisure Destination และมาตรการยกระดับคุณภาพ Value Chain ดังนี้

1.1.1 มาตรการปรับตำแหน่งภาพลักษณ์การท่องเที่ยวสู่การเป็น Quality Leisure Destination มีแนวทางการดำเนินงาน โดยการสร้างความเข้าใจร่วมกันและสื่อสารในทางเดียวกัน เพื่อสร้างการรับรู้ประเทศไทยเป็น “Quality Leisure Destination” เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพมาตรฐานและสามารถสร้างประสบการณ์ที่มีคุณค่าให้กับนักท่องเที่ยว โดยใช้ “วิถีไทย” เป็น content ในการสื่อสาร สื่อสารภาพลักษณ์โดยใช้เทคโนโลยีใหม่โดยให้นักท่องเที่ยวช่วยบอกต่อ (User Generated Content) รวมทั้งสร้างให้เกิดการเชื่อมโยง content จากคนไทยสู่ต่างประเทศ (Inside-Out IMC) สร้าง Cluster Branding ทั้ง 8 Cluster ให้เชื่อมโยงกับ Quality Leisure Destination ร่วมมือกับพันธมิตรที่มีคุณภาพระดับโลก (Co-brand/Quality Alliance) เพื่อพ่วงยกระดับแบรนด์ประเทศไทย เช่น ส่งเสริม World Heritage sites ร่วมกับ UNESCO ส่งเสริมการขายผู้ประกอบการที่มีคุณภาพร่วมกับบัตรเครดิต พัฒนาระบบและกลไกการบริหารจัดการภาพลักษณ์เชิงบวกของประเทศ

โดยเน้นการนำเสนอข้อมูลด้านบวกเพื่อกลบข้อมูลด้านลบ (Positive Negative Ratio) และสร้างเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทยทั้งในภาวะปกติและภาวะวิกฤต-บริหารจัดการ

1.1.2 มาตรการยกระดับคุณภาพห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain) มีแนวทางการดำเนินงานได้แก่

(1) ผู้ประกอบการ/ภาครัฐ/ชุมชน ส่งเสริม สนับสนุน สร้างกลไกในการหาผู้ประกอบการที่มีคุณภาพใน Value chain เพื่อเป็นต้นแบบกับผู้ประกอบการอื่นๆ สร้างความเข้มแข็งเชิงการตลาดให้กับชุมชนในพื้นที่โดยเสริมองค์ความรู้ด้านการตลาดให้ชุมชนสามารถทำการตลาดได้ด้วยตนเองจัดกลุ่มสินค้าคุณภาพ และสนับสนุนส่งเสริม ให้มีการจัดทำสินค้า/บริการให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มตลาด เพื่อให้สามารถนำไปเสนอขายได้อย่างเหมาะสมทั้งในระยะสั้นและระยะยาว และส่งเสริมให้เกิดการประกอบการอย่างมีคุณภาพและมาตรฐานสูง ใส่ใจสิ่งแวดล้อม

(2) ประชาชน สร้างกระแสให้คนไทยหันมาให้ความนิยมในการท่องเที่ยวเมืองไทย ภาคภูมิใจในความเป็นไทยทำให้วิถีไทยเกิดความเข้มแข็ง ส่งเสริมให้คนไทยเป็นเจ้าของที่ตีซึ่งจะเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยสร้าง Quality Experience ให้นักท่องเที่ยว

1.2 กลยุทธ์การปรับโครงสร้างตลาดสู่ High Value เน้นการขยายฐานตลาดนักท่องเที่ยวกลุ่ม High Value ทั้งกลุ่มระดับกลาง-บน กลุ่มความสนใจพิเศษ โดยนำเสนอสินค้าและบริการที่มีคุณภาพควบคู่กับการสร้างมูลค่าเพิ่มให้สินค้าวิถีไทยและสร้างการเดินทางเชื่อมโยงให้ไทยเป็นประตูสู่อาเซียน โดยดำเนินการผ่าน 3 มาตรการ คือ มาตรการเร่งเพิ่มรายได้มาตรการปรับโครงสร้างตลาดหลัก และมาตรการแสวงหากลุ่มตลาดใหม่ดังนี้

1.2.1 มาตรการเร่งเพิ่มรายได้มีแนวทางการดำเนินงาน โดยการเจาะตลาดกลุ่มเฉพาะที่มีแนวโน้มการใช้จ่ายสูง ได้แก่กลุ่ม Health & Wellness, MICE, Green Tourism (Eco Luxury), Aging,Sport Tourism, Wedding & Honeymoon กลุ่มครอบครัว กลุ่มตลาดมุสลิม ส่งเสริมการเดินทางของกลุ่มที่สร้างผลกระทบต่อสังคมน้อยเช่น กลุ่มเยาวชน กลุ่ม Responsible Tourists กลุ่ม Green Tourismขยายฐานนักท่องเที่ยวตลาดหลักกลุ่มระดับกลาง-บนจากเอเชีย (ไม่รวมจีน อินเดีย) ยุโรป (ไม่รวมรัสเซีย)อเมริกา ตะวันออกกลาง โอเชียเนีย เพิ่มการเดินทางในช่วงนอกฤดูกาลท่องเที่ยวของประเทศไทย โดยหาตลาดทดแทน หรือกระตุ้นการเติบโตของตลาดที่เดินทางในช่วง Low Season นำเสนอสินค้าและกิจกรรมที่เพิ่มมูลค่าวิถีไทย 7 กลุ่ม (ขยายผลต่อเนื่องจากปีท่องเที่ยว วิถีไทย) อาทิ Premium OTOP อาหารไทย(Gastronomy Tourism) บุติครีส์อร์ท การชื้อสินค้า (Shopping) รวมทั้งสินค้าเกษตร/วิถีชีวิตสังคมเกษตรศิลปวัฒนธรรม (Arts & Cultures)

1.2.2 มาตรการปรับโครงสร้างตลาดหลัก มีแนวทางการดำเนินงาน อาทิ ขยายฐานตลาดกลุ่มระดับกลาง-บนในพื้นที่ตลาดหลักทดแทนกลุ่มระดับกลาง รวมทั้งขยายฐานกลุ่มความสนใจพิเศษและกลุ่ม FIT ตามกระแสแนวโน้มโลกที่นักท่องเที่ยวเลือกเดินทางเองตามความสนใจของตน โดยเฉพาะตลาดจีนอินเดีย รัสเซีย กำหนดเป้าหมายด้านจำนวนนักท่องเที่ยวอย่างสมดุลกับขีดความสามารถในการรองรับ

1.2.3 มาตรการแสวงหากลุ่มตลาดใหม่มีแนวทางการดำเนินงานอาทิส่งเสริมให้ไทยเป็นศูนย์กลางเดินทางท่องเที่ยวของอาเซียนโดยเน้นการส่งเสริมการเดินทางเชื่อมโยงทางบกจากประเทศเพื่อนบ้าน รวมทั้งการส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรองโดยเชื่อมโยงทางอากาศ เจาะกลุ่มตลาดใหม่ ได้แก่ตะวันออกกลาง ลาตินอเมริกา (บราซิล) แอฟริกา (แอฟริกาใต้) ยุโรปตะวันออก (โปแลนด์ สาธารณรัฐเช็ก)

1.3 กลยุทธ์สร้างโอกาสทางการท่องเที่ยวสู่คนไทยทุกกลุ่มเน้นให้คนไทยทุกคนสามารถเดินทางท่องเที่ยวได้โดยไม่ต้องคำนึงถึงเศรษฐกิจและข้อจำกัดด้านกายภาพ และส่งเสริมการท่องเที่ยวในลักษณะเรียนรู้เพื่อให้ได้รับประสบการณ์เปิดโลกทัศน์และ เกิดความเข้าใจและภาคภูมิใจในความเป็นไทยประกอบด้วย มาตรการสำคัญ คือ ส่งเสริมไทยเที่ยวไทย มีแนวทางการดำเนินงาน ได้แก่ ขยายผลปรับแก้ไขข้อจำกัดของมาตรการคีนาศีสำหรับนักท่องเที่ยวไทย ส่งเสริมการเดินทางท่องเที่ยวของคนไทยกลุ่มต่างๆ เช่น แรงงาน ช่างราชการ เกษตรกร กลุ่ม Corporate/Expats ผู้มีรายได้กลาง-สูง กลุ่มครอบครัว ผู้สูงอายุและผู้พิการ ส่งเสริมการเดินทางประชุมสัมมนาในประเทศ ส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ เช่น ผลักดันให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องบรรจุเนื้อหาวิชาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในหลักสูตรการศึกษา สนับสนุนการเดินทางศึกษาดูงานในประเทศไทยของ เกษตรกร องค์กรบริการส่วนตำบล องค์กรบริหารส่วนจังหวัดเกษตรกร เป็นต้น

1.4 กลยุทธ์สร้างสมดุลเชิงเวลาและพื้นที่ เน้นการส่งเสริมให้เกิดการเดินทางสู่พื้นที่ท่องเที่ยวรอง และเดินทางท่องเที่ยวในช่วงนอกฤดูการท่องเที่ยว โดยดำเนินการผ่าน 2 มาตรการ ได้แก่ มาตรการส่งเสริมการท่องเที่ยวไปยังพื้นที่ใหม่และมาตรการส่งเสริมการกระจายช่วงเวลาการท่องเที่ยว ดังนี้

1.4.1 ส่งเสริมการท่องเที่ยวไปยังพื้นที่ใหม่มีแนวทางการดำเนินงานได้แก่ ส่งเสริมการเดินทางสู่พื้นที่ท่องเที่ยวใหม่ที่มีความพร้อม เช่น เมืองท่องเที่ยวหลัก กลุ่มจังหวัด 8 Cluster 12 เมืองต้องห้าม...พลาดเมืองเศรษฐกิจพิเศษ ส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนและ Creative Tourism ที่สอดคล้องกับ Thainessที่กำหนดไว้ ชะลอการส่งเสริมการเดินทางไปยังพื้นที่ที่อ่อนไหว และมีนักท่องเที่ยวเกินขีดความสามารถในการรองรับส่งเสริมให้ท่องเที่ยวเชื่อมโยงเป็นกลุ่มจังหวัดจากเมืองหลักสู่เมืองรองโดยรอบ

1.4.2 ส่งเสริมการกระจายช่วงเวลาการท่องเที่ยว มีแนวทางการดำเนินงาน ได้แก่ ปรับทัศนคติของคนไทยให้ออกเดินทางท่องเที่ยวในช่วงนอกฤดูการท่องเที่ยวและลาพักร้อนไปพักผ่อนในวันธรรมดาส่งเสริมการเดินทางของกลุ่มวิชาชีพอิสระ เช่น แพทย์พยาบาล ทนาย นักธุรกิจ เจ้าของกิจการ นักแสดง เป็นต้นส่งเสริมการลาพักร้อนในวันธรรมดาเพื่อเดินทางท่องเที่ยว อาทิสร้างแรงจูงใจให้บริษัท/นายจ้างอนุญาตให้พนักงานสามารถลาพักร้อนไปท่องเที่ยว รวมทั้ง หามาตรการสนับสนุนการลาพักร้อนของข้าราชการ เป็นต้น

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาสินค้าและบริการท่องเที่ยว

ไม่ว่าอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยจะได้รับผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจโลกและความไม่สงบภายในประเทศมาอย่างต่อเนื่อง แต่การท่องเที่ยวยังมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนและฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศไทย และยังเป็นจุดหมายปลายทางของนักเดินทางจากทั่วทุกมุมโลก นอกจากนี้การรวมกลุ่มเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) ประเทศไทยถือได้ว่าเป็น

ประเทศที่มีความได้เปรียบทางด้านภูมิศาสตร์เนื่องจากมีอาณาเขตติดต่อกับหลายประเทศเพื่อนบ้าน ในอาเซียน ส่งผลให้มีการขยายตัวของการเดินทางท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น มีการเพิ่มเส้นทางการบินของ สายการบินต้นทุนต่ำเกิดการลงทุนของเอกชนในภาคอุตสาหกรรมท่องเที่ยว รวมถึงการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่ส่งผลให้เกิดการท่องเที่ยวในรูปแบบใหม่ๆ ประเทศไทยจึงจำเป็นต้องมี มาตรการเตรียมความพร้อมของทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่มีแนวโน้ม ขยายตัวเพิ่มขึ้น ความท้าทายของการพัฒนาสินค้าและบริการท่องเที่ยว คือ จะทำอย่างไรให้สินค้าและ บริการท่องเที่ยวของไทยมีคุณภาพ ได้มาตรฐานระดับสากล เพื่อรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น ได้โดยไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ เพิ่มคุณค่าและมูลค่าสินค้าและบริการท่องเที่ยว กระจาย รายได้สู่เกษตรกรและท้องถิ่น และยังคงอัตลักษณ์ของชุมชน ดังนั้น การจัดทำยุทธศาสตร์ในด้านนี้จึง มุ่งเน้นการบูรณาการการทำงานร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจด้านการ ท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์โดยในระยะเร่งด่วนนี้จะให้ความสำคัญในการเร่งพัฒนาเชิงพื้นที่ การพัฒนา สินค้าและบริการรายสาขาเพื่อพัฒนาสินค้าและบริการใหม่ๆ ให้สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่เพื่อ รองรับกลุ่มนักท่องเที่ยวคุณภาพ การเร่งพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก โครงสร้างพื้นฐานต่างๆ ที่ สำคัญอีกประการคือ ปัญหาด้านความปลอดภัย การเอาเปรียบหรือหลอกลวงนักท่องเที่ยว การ ช่วยเหลือนักท่องเที่ยวในสภาวะวิกฤติปัจจัยเหล่านี้ล้วนเป็นความท้าทายด้านการพัฒนาสินค้าและ บริการท่องเที่ยวที่จะสร้างความเชื่อมั่นและความประทับใจแก่นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวประเทศไทย และเกิดการเที่ยวซ้ำยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาสินค้าและบริการท่องเที่ยว จึงได้กำหนดกลยุทธ์การ พัฒนาออกเป็น 5 กลยุทธ์หลัก ดังนี้

2.1 กลยุทธ์การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่กลยุทธ์นี้เป็นการพัฒนาเตรียมความพร้อมเชิงพื้นที่ใน การรองรับนักท่องเที่ยว เน้นการพัฒนาสินค้าและบริการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับศักยภาพและขีด ความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว และให้ความสำคัญกับมิติของการ พัฒนาการท่องเที่ยวในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ตลอดจนความสมดุลของการ พัฒนาการท่องเที่ยวโดยส่งเสริมการจัดการทรัพยากรท้องถิ่นของชุมชนให้เกิดความเข้มแข็ง และ พัฒนาเชื่อมโยงสินค้าทางการเกษตร ผลิตภัณฑ์ชุมชน (OTOP) เข้าสู่ภาคธุรกิจบริการท่องเที่ยว เพิ่ม มูลค่าผลผลิตการเกษตรและการพัฒนาอุตสาหกรรมเกษตรแทนการนำเข้าและบริโภคสินค้าจาก ต่างประเทศ ตลอดจนการพัฒนาอัตลักษณ์ของท้องถิ่น เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในการกระจาย รายได้สู่ท้องถิ่นชุมชนและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ท่องเที่ยว ส่งเสริม การท่องเที่ยวตามเส้นทางคมนาคมที่ระบุไว้ในแผนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมขนส่ง อีกทั้ง เน้นการบูรณาการเชื่อมโยงการทำงานร่วมกันของหน่วยงานแต่ละพื้นที่ โดยได้กำหนดพื้นที่ในการ พัฒนาสินค้าและบริการท่องเที่ยวในระยะเร่งด่วนออกเป็น 8 เขตพัฒนาการท่องเที่ยว 12 เมือง ต้องห้าม...พลาต และ 8 เขตพื้นที่เมืองชายแดน ดังนี้

2.1.1 เขตพัฒนาการท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนา ประกอบด้วย จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน ลำปาง และพะเยา โดยมีเป้าหมายหลักในการพัฒนาไปสู่การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม และภูมิปัญญาล้านนาเชิงสร้างสรรค์เชื่อมโยงอนุภาคลุ่มน้ำโขง ผ่านมาตรการการยกระดับวัฒนธรรม และภูมิปัญญาล้านนาสู่สินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ให้ความสำคัญกับการพัฒนา และส่งเสริมเส้นทางท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และวัฒนธรรม ยกย่องและส่งเสริมการค้าการลงทุน

อุตสาหกรรมการจัดประชุมและนิทรรศการทั้งระดับชาติและระดับนานาชาติส่งเสริมการสร้างสรรค์สินค้าและบริการชุมชน OTOP ให้โดดเด่นและมีคุณค่า พัฒนาเชื่อมโยงสินค้าทางการเกษตรผลิตภัณฑ์ชุมชนสู่ภาคอุตสาหกรรมบริการท่องเที่ยว แทนการนำเข้าและบริโภคสินค้าจากต่างประเทศ

2.1.2 เขตพัฒนาการท่องเที่ยวฝั่งทะเลตะวันตก ประกอบด้วย จังหวัดเพชรบุรี

ประจวบคีรีขันธ์ชุมพร และระนอง โดยมีเป้าหมายหลักในการพัฒนาไปสู่การท่องเที่ยวพักผ่อนเพื่อสุขภาพชั้นนำของโลก ผ่านมาตรการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มครอบครัวและผู้สูงอายุ มีแนวทางการพัฒนา โดยยกระดับเป็นเมืองพักผ่อนเพื่อสุขภาพระดับสากลยกระดับขีดความสามารถทางการแข่งขันเพื่อรองรับกลุ่มนักท่องเที่ยวคุณภาพ กำหนดขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวสำคัญ เช่น เขตอุทยาน เกาะ ส่งเสริมการสร้างสรรค์สินค้าและบริการชุมชน OTOP ให้โดดเด่นและมีคุณค่า พัฒนาเชื่อมโยงสินค้าทางการเกษตร ผลิตภัณฑ์ชุมชน สู่ภาคอุตสาหกรรมบริการท่องเที่ยว แทนการนำเข้าและบริโภคสินค้าจากต่างประเทศ

2.1.3 เขตพัฒนาการท่องเที่ยวฝั่งทะเลตะวันออก ประกอบด้วย จังหวัดชลบุรีระยอง จันทบุรีและตราด โดยมีเป้าหมายหลักในการพัฒนาไปสู่การท่องเที่ยวชายทะเลสี่แสนตะวันออกระดับสากลที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเชื่อมโยงสู่กัมพูชา และเวียดนาม ผ่านมาตรการสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ด้านการท่องเที่ยวและกีฬา และส่งเสริมการท่องเที่ยวให้มีการเติบโตอย่างสมดุลและยั่งยืน ซึ่งมีแนวทางการพัฒนา โดยส่งเสริมให้เมืองพัทยาเป็น Tourism & Sport City พัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวสินค้าและบริการให้ได้มาตรฐานโดยคำนึงถึงชุมชนและสิ่งแวดล้อม พัฒนาเชื่อมโยงสินค้าทางการเกษตรผลิตภัณฑ์ชุมชน สู่ภาคอุตสาหกรรมบริการท่องเที่ยว แทนการนำเข้าและบริโภคสินค้าจากต่างประเทศ

2.1.4 เขตพัฒนาการท่องเที่ยวอันดามัน ประกอบด้วย จังหวัดภูเก็ต กระบี่ พังงา ตรังและสตูล โดยมีเป้าหมายหลักในการพัฒนาไปสู่การท่องเที่ยวทางทะเลระดับโลก บนฐานวัฒนธรรมอันดามัน ผ่านมาตรการส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวระดับ High-Class มีแนวทางการพัฒนา ได้แก่พัฒนาขีดความสามารถทางการแข่งขันของการเป็นเมืองท่องเที่ยวทางทะเลและทำเทียบเรือสำราญที่มีมาตรฐานระดับสากล พัฒนาระบบการบริหารจัดการทรัพยากรและการเพิ่มคุณค่าให้กับแหล่งท่องเที่ยวทางทะเล ส่งเสริมการสร้างสรรค์สินค้าและบริการชุมชน OTOP ให้โดดเด่นและมีคุณค่า พัฒนาเชื่อมโยงสินค้าทางการเกษตร ผลิตภัณฑ์ชุมชน สู่ภาคอุตสาหกรรมบริการท่องเที่ยว แทนการนำเข้าและบริโภคสินค้าจากต่างประเทศ

2.1.5 เขตพัฒนาการท่องเที่ยวอารยธรรมอีสานใต้ประกอบด้วย จังหวัดนครราชสีมา บุรีรัมย์สุรินทร์ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี โดยมีเป้าหมายหลักในการพัฒนาไปสู่การท่องเที่ยวแห่งวิถีชีวิตอีสานใต้ร่วมสมัย เชื่อมโยง ลาว กัมพูชา และเวียดนาม ผ่านมาตรการยกระดับอารยธรรมอีสานใต้และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเพิ่มมูลค่าและคุณค่าทางการท่องเที่ยว มีแนวทางการพัฒนา ได้แก่พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านพัฒนาและสร้างสรรค์การท่องเที่ยววิถีชีวิต วัฒนธรรมอีสานใต้ร่วมสมัย ส่งเสริมการสร้างสรรค์สินค้าและบริการชุมชน OTOP ให้โดดเด่นและมีคุณค่า พัฒนาเชื่อมโยงสินค้าทาง

การเกษตร ผลิตภัณฑ์ชุมชนสู่ภาคอุตสาหกรรมบริการท่องเที่ยว แทนการนำเข้าและบริโภคสินค้าจากต่างประเทศ

2.1.6 เขตพัฒนาการท่องเที่ยวลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนกลาง เขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำโขง เขตพัฒนาการท่องเที่ยวมรดกโลกด้านวัฒนธรรม ในระยะเร่งด่วนนี้จะให้ความสำคัญในการขับเคลื่อนพัฒนาการท่องเที่ยวของ 5 เขตพัฒนาการท่องเที่ยวข้างต้น เพื่อเป็นพื้นที่นำร่องอย่างไรก็ดียังได้มีการกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติมอีก 3 เขต เพื่อดำเนินการวางแผนพัฒนาในระยะต่อไป ได้แก่

(1) เขตพัฒนาการท่องเที่ยวลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนกลาง โดยมุ่งเน้นการพัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ศิลปวัฒนธรรม โดยยังคงอัตลักษณ์วิถีชีวิตชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น และพัฒนาส่งเสริมเส้นทางท่องเที่ยวทางน้ำลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา ตลอดจนพัฒนาคุณภาพสถานประกอบการโรงแรม โฮมสเตย์ร้านอาหาร และยกระดับบุคลากรในอุตสาหกรรมภาคบริการให้ได้มาตรฐาน

(2) เขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำโขง มุ่งเน้นการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวตามลำน้ำโขงเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน ส่งเสริมเทศกาล กิจกรรม ประเพณีท้องถิ่นให้เป็นเทศกาลระดับสากลและสนับสนุนกิจกรรมแข่งขันกีฬาทางน้ำ รวมถึงปรับปรุงมาตรฐานการอำนวยความสะดวกในการตรวจลงตรา(VISA) และการผ่านแดน

(3) เขตพัฒนาการท่องเที่ยวมรดกโลกด้านวัฒนธรรม มุ่งเน้นการฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวมรดกโลก เช่น อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชร และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ตลอดจนเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงทางประวัติศาสตร์และให้ความสำคัญกับการพัฒนาองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน (CBT)

2.1.7 พื้นที่ 12 เมืองต้องห้าม...พลาด มีมาตรการสำคัญคือ ส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดเมืองรองที่มีศักยภาพ เป็นเอกลักษณ์เฉพาะพื้นที่ 12 เมือง ประกอบด้วย จังหวัดลำปาง น่านเพชรบูรณ์เลย บุรีรัมย์สมุทรสงคราม ราชบุรีจันทบุรีตราด ชุมพร นครศรีธรรมราช และตรัง โดยมีแนวทางการพัฒนา ได้แก่ พัฒนา ฟื้นฟูและเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว ทั้งที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติทางวัฒนธรรมและที่มนุษย์สร้างขึ้น ยกกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว คงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิตชุมชนของแต่ละพื้นที่ รวมถึงส่งเสริมการท่องเที่ยวเชื่อมโยงการท่องเที่ยวในพื้นที่เขตพัฒนาการท่องเที่ยว (Cluster) และพื้นที่จังหวัดเมืองรองส่งเสริมการสร้างสรรคสินค้าและบริการชุมชน OTOP ให้โดดเด่นและมีคุณค่า

2.1.8 เขตพื้นที่เมืองชายแดน ประกอบด้วย จังหวัดตาก มุกดาหาร สระแก้ว ตราด สงขลา เชียงราย หนองคาย และสตูล มีเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาไปสู่การท่องเที่ยวเชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้าน (ASEAN Connectivity) ผ่านมาตรการสำคัญคือการส่งเสริมการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวแต่ละ Clusterและแหล่งท่องเที่ยวในประเทศเพื่อนบ้าน มีแนวทางการพัฒนา ได้แก่ ส่งเสริมการค้าการลงทุน การบริการและระบบโลจิสติกส์ให้ได้มาตรฐาน เพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน ส่งเสริมความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่เมืองชายแดน และกลุ่มประเทศกัมพูชา ลาว พม่า

เวียดนาม (CLMV) อินโดนีเซีย มาเลเซีย (IMT-GT) และจีน ส่งเสริมการสร้างสรรคสินค้าและบริการชุมชน OTOP ให้โดดเด่นและมีคุณค่า

2.2 กลยุทธ์การพัฒนาสายสาข โดยประเด็นกลยุทธ์การพัฒนาสายสาข จะมุ่งเน้นการพัฒนาสินค้าและบริการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน ส่งเสริมผู้ประกอบการไทยให้มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวและบริการมากขึ้น รวมทั้งส่งเสริมผู้ประกอบการไทยที่มีศักยภาพในการไปลงทุนในต่างประเทศด้วยและสร้างสรรค์กิจกรรมการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ๆ ให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว และตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย กลุ่มนักท่องเที่ยวคุณภาพ และกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจเฉพาะด้านดังนี้

2.2.1 การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health & Wellness Tourism) โดยมุ่งสู่การเป็นหนึ่งในผู้นำการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพระดับภูมิภาค ผ่านมาตรการยกระดับการให้บริการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพระดับสากล ซึ่งมีแนวทางการพัฒนา ได้แก่ พัฒนามาตรฐานการบริการสปาเพื่อสุขภาพ ให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องใช้มาตรฐานเดียวกัน ส่งเสริมและผลักดันให้สถานประกอบการนำมาตรฐานสากล (ISO) : มาตรฐานการบริการสปาเพื่อสุขภาพไปปรับใช้เพื่อพัฒนาผู้ให้บริการและสถานประกอบการของตนเอง ตรวจสอบขึ้นทะเบียน และจัดทำฐานข้อมูลสถานประกอบการที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน ส่งเสริมการสร้างสรรคสินค้าและบริการให้โดดเด่นและมีมูลค่าเพิ่มด้านการท่องเที่ยว

2.2.2 การท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ โดยมุ่งสู่การเป็นศูนย์กลางแห่งการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพผู้สูงอายุในภูมิภาคเอเชีย ผ่านมาตรการยกระดับเป็นศูนย์กลางการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุซึ่งมีแนวทางการพัฒนา ได้แก่ พัฒนาอุตสาหกรรมภาคบริการและกิจกรรมการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดกลุ่มผู้สูงอายุ พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมให้ได้มาตรฐาน และมีความปลอดภัยต่อนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ โดยเพิ่มรูปแบบการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวเสริมสร้างศักยภาพสถานประกอบการ และบุคลากรภาคบริการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้มีขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุสร้างและผลักดันมาตรการจูงใจและสิทธิประโยชน์ที่เอื้อต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มการพำนักระยะยาวของกลุ่มนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ

2.2.3 การท่องเที่ยวเพื่อการประชุมและนิทรรศการ (MICE) โดยมุ่งสู่การยกระดับประเทศไทยสู่การเป็นตลาดไมซ์คุณภาพของภูมิภาคเอเชีย ผ่านมาตรการส่งเสริมการจัดประชุมและแสดงนิทรรศการในประเทศ ในกลุ่มเมือง MICE City และจังหวัดรองที่มีศักยภาพ มีแนวทางการพัฒนา ได้แก่ เสริมศักยภาพของไมซ์ซิตี้กรุงเทพมหานคร พัทยา เชียงใหม่ ภูเก็ต และขอนแก่น ให้อยู่ในระดับสากล พัฒนาศักยภาพด้านการจัดประชุมภายในประเทศในกลุ่มจังหวัดเมืองรองที่มีศักยภาพ ส่งเสริมการจัดงานแสดงสินค้า(D-Exhibition) ผ่าน 3 แนวทาง คือ สร้างสรรคงานแสดงสินค้าใหม่ให้เกิดขึ้นทั่วประเทศ (Invent) ยกระดับรูปแบบ มาตรฐานการจัดงานแสดงสินค้านับตั้งต้นให้เป็นงานระดับภูมิภาค (Upgrade) และการกระจายงานแสดงสินค้าในประเทศที่ประสบความสำเร็จไปจัดในภูมิภาคต่างๆ (Clone)

2.2.4 การท่องเที่ยวสีเขียว (Green Tourism) โดยมุ่งสู่การพัฒนาสู่เมืองสีเขียว ชุมชนเข้มแข็ง มั่งคั่ง มั่งคั่งอย่างยั่งยืน ผ่านมาตรการพัฒนาสู่เมืองสีเขียว ชุมชนเข้มแข็ง ซึ่งมีแนวทางการพัฒนาได้แก่ พัฒนาเพื่อสร้างความสมดุลต่อขีดความสามารถของแหล่งท่องเที่ยวในการรองรับการท่องเที่ยว ส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยวที่รับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม (CSR) สร้างการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐประชาชน และเอกชนในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว

2.2.5 การท่องเที่ยวเชิงกีฬา (Sport Tourism) โดยมุ่งสู่การเป็นเจ้าภาพในการจัดการแข่งขันกีฬาระดับนานาชาติผ่านมาตรการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงกีฬา Sport Tourism มีแนวทางการพัฒนา ได้แก่ สร้างมูลค่ากีฬาที่มีศักยภาพเพื่อการท่องเที่ยว ได้แก่ มวยไทย กอล์ฟ ดำน้ำ ส่งเสริมให้มีศูนย์ฝึก/โรงเรียน/สนามแข่งขันที่ได้มาตรฐาน จัดกิจกรรม Sport Tourism ที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละ cluster เพื่อเชื่อมโยงการท่องเที่ยวในภูมิภาคเอเชีย โดยมีแผนงานที่สำคัญ ได้แก่ แผนงานปรับปรุงสนามแข่งขันให้ได้มาตรฐานตามเกณฑ์การเป็นเมืองเจ้าภาพ แผนงานพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงกีฬาให้เป็น Sport Tourism Destination แผนงานส่งเสริมการจัดงาน Sport Tourism Event ระดับนานาชาติ แผนงานเสนอตัวเป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขันกีฬาระดับนานาชาติ

2.2.6 การท่องเที่ยวเรือสำราญ มุ่งสู่การเป็นเมืองท่องเที่ยวทางทะเลและท่าเทียบเรือสำราญที่มีมาตรฐานระดับสากลผ่านมาตรการสำคัญ คือ การพัฒนาการจัดการเส้นทางการเดินเรือเพื่อการท่องเที่ยวในทะเลให้มีศักยภาพในการเป็นท่าเรือเพื่อการท่องเที่ยวในระดับสากล มีแนวทางการพัฒนาที่สำคัญได้แก่ พัฒนาและส่งเสริมการลงทุนสร้างพื้นที่ท่าเทียบเรือเพื่อรองรับเรือสำราญในพื้นที่ท่องเที่ยวสำคัญ ได้แก่ ท่าเทียบเรือภูเก็ต กระบี่ และเกาะสมุย ผลักดันให้เป็นศูนย์กลางการเดินทางเชื่อมต่อทางเรือสำราญไปยังประเทศอื่นในอาเซียน มาตรการจูงใจและส่งเสริมการท่องเที่ยวทางน้ำ รวมถึงการบริการด้านต่างๆสู่มาตรฐานสากล และการประชาสัมพันธ์ความพร้อมในการส่งเสริมกิจกรรมเกี่ยวข้องกับเรือสำราญ ตลอดจนสนับสนุนการจัดกิจกรรมประจำปีของภาคเอกชน เช่น Yacht Show ปรับปรุงและทบทวนกฎระเบียบว่าด้วยเรือสำราญ ทั้งในเรื่องการประกอบธุรกิจและด้านการควบคุมบริหารจัดการ รวมถึงด้านความปลอดภัยของการเดินเรือ ด้านการสงวนรักษาสิ่งแวดล้อม และด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

2.2.7 การท่องเที่ยวกลุ่มมุสลิม มุ่งสู่การเป็นเมืองท่องเที่ยวฮาลาลระดับนานาชาติ โดยมีมาตรการสำคัญ คือ การพัฒนาธุรกิจภาคบริการที่เกี่ยวข้องให้เป็นที่ไปตามหลักการอิสลามที่ถูกต้องและได้มาตรฐาน ซึ่งมีแนวทางการพัฒนา ได้แก่ พัฒนาการท่องเที่ยวในธุรกิจภาคบริการที่เกี่ยวข้อง และสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวมุสลิมให้เป็นที่ไปตามหลักการอิสลามที่ถูกต้องและได้มาตรฐานสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มมุสลิมโดยเฉพาะ แนะนำแนวทางการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวมุสลิมแก่ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว

2.3 กลยุทธ์พัฒนาการอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว เป้าหมายหลักของกลยุทธ์นี้คือ เร่งพัฒนาการอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว ผ่านมาตรการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถช่วยเพิ่มรูปแบบการบริการสำหรับนักท่องเที่ยว โดยมีแนวทางการพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่

2.3.1 พัฒนาระบบอำนวยความสะดวก ในขั้นตอนการขอวีซ่าและการอำนวยความสะดวกในการตรวจลงตราแบบอิเล็กทรอนิกส์ (E-Visa) และการผ่านแดนที่จุดเข้าออกชายแดน

และสนามบิน โดยเฉพาะบริเวณด้านชายแดนที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยว และการปรับปรุงกฎระเบียบให้มีความสะดวกรวดเร็วมมากขึ้น

2.3.2 พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว ที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและมีความปลอดภัยต่อนักท่องเที่ยว ให้ได้มาตรฐานตามหลักสากล โดยคำนึงถึงอารยสถาปัตย์สำหรับกลุ่มนักท่องเที่ยวคนพิการ และผู้สูงอายุ เช่น ห้องน้ำที่จอดรถ ป้ายบอกทางป้ายข้อมูล จุดบริการWifi ทางลาด ราวจับ ห้องละหมาด เป็นต้น

2.3.3 พัฒนาการสื่อความหมายในแหล่งท่องเที่ยว ศูนย์ข้อมูล ศูนย์เรียนรู้เพื่อสร้างประสบการณ์การท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์ผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่ โดยได้มุ่งเน้นการใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศต่าง ๆ ในการพัฒนารูปแบบสื่อความหมาย เพื่อบอกเล่าเรื่องราวข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวให้ดูโดดเด่นน่าสนใจ การสร้างสุนทรียภาพด้านการท่องเที่ยว เพื่อสร้างประสบการณ์การท่องเที่ยวที่ดีและความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว เช่น Augmented Reality (AR), QR Code, Info Graphic เป็นต้นแต่ทั้งนี้ต้องพิจารณาถึงศักยภาพในการเข้าถึง Internet ของแหล่งท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยวมีความพร้อมที่จะใช้ในการรับข้อมูลหรือไม่

2.3.4 ขยายศูนย์บริการช่วยเหลือนักท่องเที่ยวครอบคลุมทุกพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวสำคัญ และสร้างเครือข่ายอาสาสมัครอำนวยความสะดวกนักท่องเที่ยว เพื่อเป็นล่ามแปลสื่อสารกับนักท่องเที่ยว และให้บริการข้อมูลด้านการท่องเที่ยวต่างๆ เช่น สถานที่ท่องเที่ยว ข้อมูลการเดินทาง โรงแรมที่พัก เป็นต้น ด้วยจิตสำนึกการเป็นเจ้าบ้านที่ดีและมีใจให้บริการแก่นักท่องเที่ยว ตลอดจนช่วยเหลือประสานงานแก้ไขปัญหา และช่วยเหลือนักท่องเที่ยวกรณีเกิดเหตุฉุกเฉินได้สะดวกรวดเร็วทันท่วงที

2.4 กลยุทธ์พัฒนาความปลอดภัยด้านการท่องเที่ยว กลยุทธ์นี้มีความสำคัญเป็นอย่างมากเนื่องจากเกี่ยวข้องกับเรื่องความปลอดภัยกับชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว และสามารถส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์และความเชื่อมั่นของประเทศไทย โดยมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

2.4.1 ผลักดันแนวทางการแก้ไขปัญหาการหลอกลวงนักท่องเที่ยว ปัญหาทัวร์ศูนย์เหรียญปัญหาหมักคูกุเทศก์เถื่อน และการทำร้ายต่อชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว เช่น การชักจูงความเข้าใจและกำหนดแนวทางมาตรฐานกับผู้ประกอบการต่างๆ กรณีการเช่ารถยนต์หรือจักรยานยนต์โดยการกดขันจับกุมไม่ให้มีการค้าขายที่เป็นลักษณะหลอกลวง ขายเกินราคา หรือก่อความเดือดร้อนรำคาญแก่นักท่องเที่ยวการดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาการประกอบธุรกิจนำเที่ยวโดยใช้คนไทยเป็นตัวแทนอำพราง (Nominee) ร่วมกับกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์และกรมสอบสวนคดีพิเศษ กระทรวงยุติธรรม และการออกตรวจปฏิบัติตามพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์พ.ศ. 2551 โดยกำกับดูแลให้ธุรกิจนำเที่ยว มัคคุเทศก์และผู้นำเที่ยว ปฏิบัติหน้าที่อย่างถูกต้องตามกฎหมาย และป้องปรามไม่ให้เกิดการทำผิดกฎหมาย เป็นต้น ตลอดจนการเชื่อมโยงระบบฐานข้อมูล ประวัติอาชญากรรม เพื่อสืบค้นได้สะดวก รวดเร็ว และสามารถแก้ปัญหาได้ทันท่วงที นอกจากนี้ยังมุ่งเน้นให้มีมาตรการป้องกันอุบัติเหตุที่อาจขึ้นกับนักท่องเที่ยว เช่น สสำรวจและปรับสภาพจุดที่เกิดอุบัติเหตุบ่อยครั้ง หรือจุดที่อยู่นอกเหนือวิสัยระมัดระวังของนักท่องเที่ยว รวมทั้งการประชาสัมพันธ์จัดทำป้ายเตือนภัยภาษาต่างๆ

2.4.2 ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์เพื่อเป็นเครือข่ายในการสอดส่องผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำ ความผิดต่อพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์พ.ศ. 2551 และการสร้างเครือข่ายอาสาสมัคร ตำรวจท่องเที่ยวเพื่อดูแลรักษาความปลอดภัยและการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว สำคัญ

2.4.3 พัฒนากลไกและปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานของศูนย์รับแจ้งเหตุของ ตำรวจท่องเที่ยวและศูนย์บริการนักท่องเที่ยวทางโทรศัพท์ 1155 (Call Center 1155) ให้เป็น ศูนย์บริการเบ็ดเสร็จโดยให้สามารถช่วยเหลือและตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวได้อย่าง ครบคลุม สะดวกรวดเร็วตลอดเวลา 24 ชั่วโมง รวมถึงการขยายศูนย์แก้ไขปัญหานักท่องเที่ยวใน ภาวะวิกฤต ประจำภูมิภาค และแหล่งท่องเที่ยวหลัก ตลอดจนการพัฒนาคุณภาพการให้บริการของ ศูนย์บริการต่างๆ

2.4.4 จัดตั้งกองทุนช่วยเหลือเยียวยานักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายใน การช่วยเหลือเยียวยานักท่องเที่ยวชาวต่างชาติทุกคนที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยว แล้วเกิดความสูญเสีย หรือเสียหายใดๆ โดยมีได้เกิดจากความประมาท เจตนาหรือการกระทำที่ผิดกฎหมายของนักท่องเที่ยว ทั้งในภาวะปกติและภาวะวิกฤต

2.4.5 จัดตั้งศาลแผนกคดีนักท่องเที่ยวในศาลยุติธรรมเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในการดำเนินคดีต่างๆ เป็นกรณีพิเศษ เนื่องจากนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมี ข้อจำกัดด้านระยะเวลาในการพำนักอยู่ในประเทศไทย

2.4.6 สนับสนุนมาตรการจัดการความปลอดภัยในการเดินทาง ทางบก/ทางน้ำ/ทาง อากาศ และปรับปรุงกฎระเบียบให้เกิดการบังคับใช้อย่างจริงจัง และมีการบังคับใช้บทลงโทษตาม กฎหมาย

2.4.7 ผลักดันให้มีการกำหนดมาตรฐานการให้บริการและมาตรฐานความปลอดภัย ทางการท่องเที่ยวในกิจกรรมการท่องเที่ยวทุกรูปแบบ เช่น มาตรฐานหน่วยกู้ภัย เพื่อจัดทำมาตรฐาน การกู้ภัยและสนับสนุนพัฒนาการปฏิบัติงานของหน่วยกู้ภัยในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว โดยต้องให้มีการ บังคับใช้อย่างจริงจัง

5. กลยุทธ์พัฒนาระบบโลจิสติกส์เพื่อการท่องเที่ยว กลยุทธ์นี้เน้นการพัฒนาและ ปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานให้ได้มาตรฐาน ให้สามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้สะดวก รวดเร็ว มีความ ปลอดภัยในการเดินทางและการบริการการขนส่งสาธารณะ เชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวหลักกับแหล่ง ท่องเที่ยวรองได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยขยายความเชื่อมโยงด้านการคมนาคมทั้งทางบก ทางน้ำ และ ทางอากาศภายในประเทศรวมถึงเส้นทางท่องเที่ยวสู่ประเทศอาเซียน ซึ่งมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

2.5.1 พัฒนาและปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานและสภาพแวดล้อม ให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน และมีความปลอดภัยในการเดินทางและการบริการการขนส่งสาธารณะ โดยสามารถเชื่อมโยงระหว่าง แหล่งท่องเที่ยวหลักกับแหล่งท่องเที่ยวรองได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงเส้นทางท่องเที่ยว สู่ประเทศอาเซียน

2.5.2 พัฒนามาตรฐานยานพาหนะและระบบการให้บริการขนส่งสาธารณะ ให้มีความสอดคล้องและพอเพียงกับความต้องการเดินทาง และมีความคล่องตัวและความสามารถในการเข้าถึง(Mobility & Accessibility)

2.5.3 พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการสนับสนุนการวางแผนการเดินทาง โดยให้มีระบบการให้บริการข้อมูลแบบครบวงจร ทั้งข้อมูลเส้นทางพาหนะในการเดินทาง ระบบจองตั๋วออนไลน์ตลอดจนการสร้างแอปพลิเคชันให้นักท่องเที่ยวตรวจสอบเส้นทางและยานพาหนะขนส่งสาธารณะได้

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การบริหารจัดการการท่องเที่ยว

ด้วยภาวะการแข่งขันในตลาดท่องเที่ยวโลก การก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และแนวโน้มการแข่งขันในอนาคตที่จะยิ่งทวีความเข้มข้นมากขึ้น ทำให้ประเทศไทยต้องให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้การกำหนดนโยบายและการพัฒนาปัจจัยแวดล้อมต่างๆ ช่วยสนับสนุนการส่งเสริมการตลาดและการพัฒนาสินค้าและบริการท่องเที่ยวให้มีศักยภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันซึ่งที่ผ่านมาการพัฒนาการท่องเที่ยวพบว่า การบริหารจัดการยังมีจุดอ่อน ข้อด้อยอยู่หลายประการ ได้แก่ ขาดการบูรณาการงบประมาณและการประสานงานทั้งหน่วยงานของภาครัฐและเอกชนทำให้การพัฒนาการท่องเที่ยวขาดทิศทางที่ชัดเจน บุคลากรขาดทักษะและความรู้ด้านการจัดการและภาษา ขาดระบบการจัดการข้อมูลในการบริหารและการจัดการการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ และกฎระเบียบที่ล้าสมัยไม่ทันต่อการแข่งขันและการเปิดเสรีด้านการท่องเที่ยวการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวจึงต้องมีการกำหนดกลยุทธ์และแนวทางในการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวเพื่อแก้ไขปัญหาในด้านต่างๆ ดังกล่าว โดยการบูรณาการระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาคม ผ่านกลไกการดำเนินงานตั้งแต่ระดับนโยบายจนถึงระดับปฏิบัติมีการพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวในทุกระดับ พัฒนาระบบข้อมูลและกฎระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องนับเป็นสิ่งสำคัญในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากภาคีการพัฒนาทั้งสามฝ่ายโดยเฉพาะบทบาทการมีส่วนร่วมของภาคประชาคมและภาคเอกชนในท้องถิ่น เนื่องจากท้ายที่สุดแล้วประชาชนที่เป็นเจ้าของทรัพยากรจะเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบมากที่สุด ดังนั้น ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวจึงได้กำหนดกลยุทธ์การพัฒนาเป็น 4 กลยุทธ์หลัก ดังนี้

3.1 กลยุทธ์บูรณาการการทำงานผ่านกลไกการขับเคลื่อนทั้งระบบ มุ่งเน้นให้มีการบูรณาการการทำงานผ่านกลไกการขับเคลื่อนตั้งแต่ระดับนโยบาย ระดับพื้นที่ ระดับท้องถิ่น รวมถึงกลไกการขับเคลื่อนงานในแต่ละเรื่องที่สำคัญ (Issue Based) มีการบูรณาการของหน่วยงานต่างๆ อย่างเป็นระบบทั้งกลไกการทำงาน กลไกการสนับสนุนงบประมาณ การพัฒนาประสิทธิภาพขององค์กรและปัจจัยที่ช่วยสนับสนุนการดำเนินงาน โดยมีมาตรการที่สำคัญดังนี้

3.1.1 เพิ่มบทบาทการขับเคลื่อนของคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ โดยการจัดตั้งสำนักคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติทำหน้าที่ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติการปรับปรุงโครงสร้างและบุคลากรของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาให้สอดคล้องกับภารกิจส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ แต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวในรายสาขาหรือประเด็นการพัฒนาที่มีความ

จำเป็นเร่งด่วน เพื่อบทบาทในการจัดสรรงบประมาณเชิงบูรณาการด้านการท่องเที่ยว และการส่งเสริมบทบาทของกองทุนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวไทยเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติและแผนปฏิบัติการพัฒนาการท่องเที่ยวประจำเขตพัฒนาการท่องเที่ยว

3.1.2 บูรณาการการทำงานร่วมกับกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตั้งแต่ระดับนโยบาย

จนถึงระดับชุมชน โดยมีคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติเป็นแกนกลางในระดับนโยบาย และคณะกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยว ประจำเขตพัฒนาการท่องเที่ยวทั้ง 8 เขต เป็นแกนกลางในระดับพื้นที่เพื่อบูรณาการการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวร่วมกับคณะกรรมการบริหารงานกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ(ก.บ.ก.) และคณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.บ.จ.) สำหรับการดำเนินงานในระดับท้องถิ่นจะส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว เช่น การสนับสนุนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมด้วยการเป็นอาสาสมัครช่วยเหลือนักท่องเที่ยว โดยการบูรณาการจะดำเนินการผ่านกลไกการจัดทำแผนและการจัดทำงบประมาณเชิงบูรณาการ ทั้งงบประมาณด้านการท่องเที่ยว งบประมาณของหน่วยงานงบประมาณของจังหวัด/กลุ่มจังหวัด กองทุนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวไทย กองทุนเพื่อช่วยเหลือเหยียนักท่องเที่ยว

3.2 กลยุทธ์พัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวและยกระดับผู้ประกอบการ กลยุทธ์นี้มุ่งเน้นการพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวและยกระดับผู้ประกอบการ เพื่อให้บุคลากรด้านการท่องเที่ยวภาครัฐมีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน พัฒนาผู้ประกอบการและผู้ให้บริการด้านการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพมาตรฐานและจรรยาบรรณ ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเตรียมความพร้อมการบริหารจัดการบุคลากรเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน มีมาตรการและแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

3.2.1 การพัฒนาบุคลากรการท่องเที่ยวในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวทั้งระบบ พัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้ครอบคลุมทุกกลุ่มทั้งในระดับผู้บริหาร นักวิชาการ และผู้ปฏิบัติการให้มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และองค์ความรู้อื่นที่เหมาะสมสอดคล้องกับบทบาทหน้าที่โดยพัฒนาบุคลากรภาครัฐและเอกชนใน 5 กลุ่ม ได้แก่

1) กลุ่มนักบริหารนักวิชาการ และผู้ปฏิบัติงานภาครัฐและท้องถิ่น ให้มีสมรรถนะในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว และยกระดับการท่องเที่ยวไทยให้มีคุณภาพ

2) กลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวให้มีทักษะและองค์ความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานวิชาชีพ การบริหารจัดการธุรกิจ การตลาด ภาษา เทคโนโลยีและสารสนเทศ นวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์

3) กลุ่มผู้ให้บริการแรงงาน พัฒนาการบริการที่มีคุณภาพมาตรฐานและมีจรรยาบรรณ

4) กลุ่มเครือข่ายท่องเที่ยวโดยชุมชน และ

5) กลุ่มประชาชนชนโดยทั่วไป ทั้ง 2 กลุ่มดังกล่าวต้องเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนให้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว และพัฒนาทักษะในการผลิตและจำหน่ายสินค้าของชุมชนเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว

3.2.2 การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการท่องเที่ยวสร้างความเข้มแข็งและเครือข่ายทางธุรกิจของผู้ประกอบการ และพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและบริการ เพิ่มช่องทางการเข้าถึงแหล่งเงินทุนที่เหมาะสมเพื่อการขยายธุรกิจและปรับปรุงบริการ ซึ่งจะต้องมีความร่วมมือกันระหว่างกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงแรงงาน กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย และสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย โดยมีแผนงาน/โครงการที่สำคัญ ได้แก่ แผนงานจัดทำฐานข้อมูลเพื่อพัฒนาและเคลื่อนย้ายแรงงานบุคลากรการท่องเที่ยวทั้งระบบ แผนงานจัดตั้งองค์กรหลักในการดูแลการเคลื่อนย้ายแรงงานตามข้อตกลงร่วมอาเซียน MRA

3.3 กลยุทธ์การพัฒนาาระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการท่องเที่ยว (Tourism Intelligence Center) การพัฒนาการท่องเที่ยวต้องอาศัยข้อมูลและสารสนเทศจำนวนมาก แต่ปัจจุบันข้อมูลที่มีอยู่อย่างกระจัดกระจาย มาจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย ขาดการจัดเก็บข้อมูลที่จำเป็น ขาดการบริหารจัดการและขาดการใช้ประโยชน์ข้อมูลอย่างเต็มที่ จึงจำเป็นต้องพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการท่องเที่ยว (Tourism Intelligence Center) โดยการนำเทคโนโลยีการจัดเก็บออกแบบและกลั่นกรองข้อมูลสร้างระบบการบริหารจัดการและใช้ประโยชน์ข้อมูลเพื่อช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของการท่องเที่ยวของไทยเพื่อการวางแผนและตัดสินใจเชิงนโยบายของผู้บริหาร และเพื่อบริการข้อมูลและสารสนเทศแก่ซึ่ง TIC มีบทบาทหน้าที่ในการเชื่อมโยงและนำเข้าสู่ข้อมูล พัฒนาเป็นคลังข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว วิเคราะห์และประยุกต์ใช้ข้อมูลด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศสมัย และพัฒนาเป็นศูนย์ปฏิบัติการด้านการท่องเที่ยวของประเทศ มีมาตรการและแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

3.3.1 การบริหารจัดการ Tourism Intelligence Center (TIC) จัดตั้งศูนย์ TIC และห้องปฏิบัติการทางท่องเที่ยว โดยพิจารณาจัดตั้งหน่วยงานใหม่ หรือการแก้ไขกฎกระทรวง และพัฒนาระบบ Project Management Office จัดทำแผนแม่บทการพัฒนาศูนย์ TIC และพัฒนาโครงสร้างศูนย์ข้อมูลเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและดำเนินการ TIC ได้อย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนาบุคลากร สำหรับการบริหารและใช้ระบบสารสนเทศที่พัฒนาขึ้นด้วยการจัดหาบุคลากรที่จำเป็นต่อการดำเนินงานของศูนย์ TIC อาทิ นักวิเคราะห์ นักวิจัย นักจัดการข้อมูลสารสนเทศ และพัฒนาทักษะให้ตอบรับกับความต้องการ

3.3.2 พัฒนาค้นข้อมูลและงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวของประเทศ บริหารจัดการฐานข้อมูลด้านการท่องเที่ยว เพื่อวางแผน/กำหนดนโยบาย และให้บริการข้อมูลด้านการท่องเที่ยวโดยรวบรวมฐานข้อมูลและงานวิจัยที่มีการจัดเก็บในปัจจุบันอย่างเป็นระบบ รวมทั้งพัฒนาและวางฐานข้อมูลบน G-cloud ฐานข้อมูล Demand, Supply, KPI และงานวิจัย เชื่อมโยงระบบฐานข้อมูลและงานวิจัยที่มีอยู่ปัจจุบัน เพื่อลดความซ้ำซ้อนของการจัดเก็บข้อมูลและเชื่อมโยงข้อมูลให้ได้มาตรฐานที่ตรงกันและสามารถใช้ประโยชน์เป็นไปในทิศทางเดียวกัน สรรวจ/จัดเก็บข้อมูลและศึกษาวิจัยใหม่ เพื่อให้ได้ข้อมูลและงานวิจัยที่สามารถตอบสนองความต้องการได้ครอบคลุมในทุกประเด็นที่เกี่ยวข้อง และทันสมัย เป็นไปตามความต้องการ

3.3.3 พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้ทุกระดับ ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์สำหรับผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานในการตัดสินใจเชิงนโยบาย วางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยว และบริหารจัดการระบบท่องเที่ยว ด้วยการ (1) พัฒนา Model และ software อาทิ TSA, Thailand Gateway, TCI (2) พัฒนาระบบนำเสนอข้อมูล/รายงาน เช่น GIS Application ฯลฯ (3) พัฒนาระบบ ICT อาทิ ระบบ Tourism Supply Chain Management, Smart Destination, Clever FIT และ Quick Thainess ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อการบริการนักท่องเที่ยวผู้ประกอบการประชาชนโดยทั่วไปพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ เพื่อให้บริการข้อมูลแก่ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องอย่างทั่วถึง Real time อาทิ ระบบสารสนเทศเพื่อการวางแผนการท่องเที่ยว และช่วยเหลือนักท่องเที่ยว Online และพัฒนาระบบ Thai Event ระบบ KM

3.4 กลยุทธ์ปรับปรุงกฎหมายและกลไกการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง เนื่องจากปัจจุบันมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวหลายฉบับยังล้าสมัยไม่ทันต่อสถานการณ์จนทำให้กลายเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาหรือเป็นข้อเสียเปรียบต่อประเทศคู่แข่ง ในขณะที่บางฉบับหน่วยงานรับผิดชอบไม่สามารถบังคับใช้กฎหมายได้อย่างจริงจัง จึงควรมีมาตรการและแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

3.4.1 ปรับปรุงกฎหมายด้านการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันโดยการทบทวนและแก้ไขกฎหมายและกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยว เช่น พระราชบัญญัตินโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2551 พระราชบัญญัติการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2522 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 พระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. 2551 และพระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. 2547 รวมทั้งแก้ไขกฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาการท่องเที่ยวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น ปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานสนับสนุนการท่องเที่ยว ผลักดันให้มีการออกกฎหมายใหม่หรือกฎหมายลูกเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว เช่น กฎหมายเกี่ยวกับมาตรฐานการท่องเที่ยวธุรกิจรถยนต์เช่า และธุรกิจการจัดประชุมและการจัดแสดงสินค้า เป็นต้น

3.4.2 การบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง โดยการปรับปรุงกลไกการควบคุมการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น กฎหมายด้านสิ่งแวดล้อม การจัดการขยะน้ำเสียรถทัวร์รถแท็กซี่ เป็นต้น หาวิธีการ/มาตรการจูงใจให้มีการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายในทุกส่วนงานที่เกี่ยวข้อง การแต่งตั้งคณะอนุกรรมการปรับปรุงแก้ไขปัญหาการใช้กฎหมายเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวไทย และส่งเสริมและกำกับติดตามการบังคับใช้กฎหมายด้านการท่องเที่ยวร่วมกับหน่วยงานเจ้าภาพอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เช่น พระราชบัญญัติตรวจคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2546 พระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติจัดงานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ. 2537 พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2546 พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2547 พระราชบัญญัติการทำเรือแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2543 พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พ.ศ. 2540

พระราชบัญญัติเรือไทย พ.ศ. 2540 พระราชบัญญัติการเดินอากาศ พ.ศ. 2542 และพระราชบัญญัติการทำอากาศยานแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2538 เป็นต้น

2.3 การจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน (Sustainable Community-based Tourism) จากการศึกษาเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง พบว่า

2.3.1 ความสำคัญของการท่องเที่ยวชุมชน

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว นับเป็นธุรกิจการท่องเที่ยวที่สร้างรายได้เป็นเงินตราให้กับผู้ประกอบการและกระจายเข้าไปในท้องถิ่นที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว ดังนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อบต. เทศบาลตำบล และอบจ.) หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องและรัฐบาลจึงควรมีนโยบายและแผนงานพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทยและนักท่องเที่ยวต่างประเทศ เพื่อเพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยว อีกทั้งยังเป็นการเพิ่มเศรษฐกิจของท้องถิ่นโดยรวม และส่งผลต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศด้วย

รายได้จากการท่องเที่ยวย่อมกระจายเข้าไปสู่ท้องถิ่นผู้เป็นเจ้าของแหล่งท่องเที่ยวได้ ยกตัวอย่างเช่น มีนักท่องเที่ยวมากินอาหารในพื้นที่ หรือซื้อสินค้าของที่ระลึกต่างๆ เงินจากนักท่องเที่ยวจะผ่านมือจากเจ้าของร้านไปซื้ออาหารสด ผลไม้สด หรือซื้อผ้าทอ เงินเหล่านี้ย่อมกระจายไปสู่เกษตรกรผู้ผลิตอาหารและผลไม้ หรือไปสู่ช่างทอผ้าซึ่งอยู่ในท้องถิ่นได้ เป็นต้น

ดังนั้นการจัดการการท่องเที่ยวในท้องถิ่นย่อมเป็นภาระหน้าที่ของคนในท้องถิ่นจะต้องร่วมกันคิดร่วมกันทำ เพื่อให้มีนักท่องเที่ยวต่างถิ่นเดินทางมาเที่ยวได้เพิ่มขึ้นตลอดทั้งปีและตลอดกาล อันเป็นการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนนั่นเอง

กระบวนการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน นั้นมีหลายระดับ ระดับแรกก็คือ ชุมชนหรือประชาคม (Community) ผู้รับผิดชอบเป็นเจ้าของเป็นผู้ครอบครอง จะต้องทำหน้าที่ มีบทบาท ดังนี้

1) หน้าที่รับผิดชอบการท่องเที่ยวของชุมชนตามที่กฎหมายระบุองค์กรชุมชนหรือประชาคม (Community) หรือกลุ่มประชาชน นับเป็นองค์กรเล็กที่สุด และมีบทบาทเป็นเจ้าของท้องถิ่น เจ้าของทรัพยากรการท่องเที่ยว เจ้าของแหล่งท่องเที่ยว ต้องมีบทบาท และหน้าที่ต่อการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนร่วมกัน ตามรัฐธรรมนูญกำหนดบทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกฎหมาย ดังนี้

รัฐธรรมนูญไทยฉบับพ.ศ.2540 ระบุไว้ในหมวดที่ 3 สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย มาตราที่ 46 ระบุไว้ว่า บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมย่อมมีสิทธิอนุรักษ์และฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะหรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติ และมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน ทั้งนี้ตามกฎหมายบัญญัติมาตราที่ 56 ระบุไว้ว่า สิทธิของบุคคลที่จะมีส่วนร่วมกับรัฐและชุมชนในการบำรุงรักษา และการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสภาพหลากหลายทางชีวภาพ และในการคุ้มครองส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ดำรงชีพอยู่อย่างปกติและต่อเนื่อง ในสิ่งแวดล้อมที่ไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิตของตน ย่อมได้รับความคุ้มครอง ทั้งนี้ตามกฎหมายบัญญัติ เพื่อให้การทำงานของชุมชนร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ มีความคล่องตัว ชุมชนหรือประชาคมจะต้องเลือกผู้แทนกลุ่มหนึ่งเพื่อทำหน้าที่เป็นองค์กรชุมชน ได้แก่

ประธาน รองประธาน (1-2 ตำแหน่ง) เลขานุการและนายทะเบียน เற்றுญิกหรือสมุห์บัญชี ปฏิคม และประชาสัมพันธ์ มีการกำหนดหน้าที่ ระเบียบ กติกา และรายงานต่อชุมชนในท้องถิ่นอย่างชัดเจน โปร่งใส เช่น ชุมชนสามแพร่ง ชุมชนท่าเตียน (เขตพระนคร กรุงเทพฯ) ชุมชนวัดเกตการาม (อ.เมือง เชียงใหม่) ชุมชนรักษั้อัมพวา (อ.อัมพวา จ.สมุทรสงคราม) เป็นต้น เพื่อให้การทำงานของกลุ่มผู้แทนสามารถทำงานได้ควรกำหนดเงินตอบแทนเป็นเบี้ยประชุมสำหรับค่าใช้จ่ายอื่นรวมอยู่ในงบประมาณ ดำเนินการ

บทบาทขององค์กรชุมชนหรือประชาคมต่อการพัฒนา และส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนนั้น จะต้องทำงานร่วมกันกับพหุภาคี โดยร่วมเสนอความคิดและระดมความคิดเห็นในการศึกษาสภาพของแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวว่ามีจุดเด่น จุดด้อย โอกาสและปัญหาอะไรบ้าง จากนั้นจึงร่วมวางแผนงาน ทั้งแก้ไขปัญหามา ส่งเสริมและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว ทำแผนปฏิบัติการทั้งแผนเฉพาะกิจ แผนระยะเร่งด่วน ระยะกลาง และระยะยาว ร่วมมือกันทำงานตามแผนที่วางไว้ให้เป็นผลสำเร็จ รวมทั้งร่วมลงทุนในธุรกิจท่องเที่ยวที่ได้รับการยินยอมจากชุมชน ร่วมกันประเมินผลงาน เพื่อให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ด้วยกัน หรือพบปัญหาที่ต้องร่วมกันแก้ไข พัฒนาให้มีคุณภาพดีขึ้น นอกจากนี้ กลุ่มผู้แทนชุมชนต้องทำหน้าที่สร้างเครือข่ายทั้งระดับแนวตั้งและแนวนอนด้วย

2) ทรัพยากรการท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยว ที่ชุมชนเป็นเจ้าของ หากพิจารณาทรัพยากรการท่องเที่ยวในท้องถิ่นแล้ว สามารถแยกออกเป็นประเภทต่าง ๆ ได้ 7 ประเภท คือ

(1) แหล่งธรรมชาติที่มีความสวยงามโดดเด่น เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นเช่น ป่า เขา น้ำตก ถ้ำ ทะเล

(2) แหล่งโบราณคดี/ แหล่งประวัติศาสตร์/ ศาสนสถานที่สวยงาม

(3) พิพิธภัณฑสถาน

(4) งานบุญพื้นบ้าน งานประเพณีพื้นเมืองในรอบปี (12 เดือน)

(5) ภูมิปัญญาพื้นบ้าน วิถีชีวิตพื้นบ้าน และการประกอบอาชีพหลักในชุมชน

(6) ไร่นา สวนเกษตรต่าง ๆ และ ฟาร์มเลี้ยงสัตว์ต่าง ๆ

(7) บุคลากรในท้องถิ่นที่มีความสามารถทำงานในธุรกิจท่องเที่ยวด้านบริการอย่างมีคุณภาพในแต่ละสาขา เช่น บริการรถนำเที่ยว เรือนำเที่ยว บริการในร้านอาหาร และบริการนำเที่ยว (มัคคุเทศก์ท้องถิ่น หรือ วิทยากรในท้องถิ่น) เป็นต้น

ดังนั้น หากนำทรัพยากรการท่องเที่ยวในท้องถิ่นมาจัดรูปแบบการท่องเที่ยวก็เข้าหลักการการท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตชนบท แล้วสามารถจัดรูปแบบการท่องเที่ยวที่เป็นรูปแบบสากล ดังนี้

(1) การท่องเที่ยวเชิงเกษตร หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปยังพื้นที่เกษตรกรรมสวนเกษตร วนเกษตร สวนสมุนไพร ฟาร์มปศุสัตว์และเลี้ยงสัตว์ เพื่อชื่นชมความสวยงามความสำเร็จและเพลิดเพลินในสวนเกษตร ได้ความรู้ มีประสบการณ์ใหม่บนพื้นฐานความรับผิดชอบ มีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อมของสถานที่แห่งนั้น

(2) การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณคดี และประวัติศาสตร์ เพื่อชื่นชมและเพลิดเพลินในสถานที่ท่องเที่ยวได้ความรู้มีความเข้าใจต่อประวัติศาสตร์ และโบราณคดีในท้องถิ่นบนพื้นฐานของความรับผิดชอบต่อ

จิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรม และคุณค่าของสภาพแวดล้อมโดยที่ประชาคมในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยว

(3) การท่องเที่ยวงานชมวัฒนธรรมและประเพณี หมายถึง การเดินทางมาท่องเที่ยวเพื่อชมงานประเพณีต่างๆ ที่ชาวบ้านในท้องถิ่นนั้นๆ จัดขึ้น ได้รับความเพลิดเพลินตื่นตาตื่นใจในสุนทรียศิลป์ เพื่อศึกษาความเชื่อ การยอมรับนับถือการเคารพ พิธีกรรมต่างๆ และได้รับความรู้มีความเข้าใจต่อสภาพสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนนั้น ๆ มีประสบการณ์ใหม่ๆ เพิ่มขึ้นบนพื้นฐานของความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อม และมรดกทางวัฒนธรรม โดยประชาคมในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการท่องเที่ยว

(4) การท่องเที่ยววิถีชีวิตในชนบท หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวในหมู่บ้านชนบทที่มีลักษณะวิถีชีวิต และผลงานสร้างสรรค์ที่มีเอกลักษณ์พิเศษมีความโดดเด่น เพื่อความเพลิดเพลิน ได้รับความรู้ คุุผลงานสร้างสรรค์ และภูมิปัญญาพื้นบ้าน มีความเข้าใจในวัฒนธรรมท้องถิ่นบนพื้นฐานของความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรม และคุณค่าของสภาพแวดล้อม โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยว

(5) การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ หมายถึง การท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติและแหล่งวัฒนธรรม เพื่อการพักผ่อนและเรียนรู้วิถีการรักษาสุขภาพกายและใจ ได้รับความเพลิดเพลินและสุนทรียภาพ มีความรู้ต่อการรักษาคุณค่า และคุณภาพชีวิตที่ดีมีจิตสำนึกต่อการรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

(6) การท่องเที่ยวเชิงทัศนศึกษาและศาสนา หมายถึง การเดินทางเพื่อทัศนศึกษา แลกเปลี่ยนเรียนรู้จากปรัชญาทางศาสนา หาความรู้ สัจธรรมแห่งชีวิต มีการฝึกทำสมาธิเพื่อมีประสบการณ์และความรู้ใหม่เพิ่มขึ้น มีคุณค่าและคุณภาพชีวิตที่ดีเพิ่มขึ้น มีจิตสำนึกต่อการรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่นโดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน นอกจากนี้ยังมีนักท่องเที่ยวบางกลุ่มมุ่งการเรียนรู้วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย เช่น การทำอาหารไทย การนวดแผนไทย รำไทย มวยไทย การช่างและงานศิลปหัตถกรรมไทย รวมถึงการเรียนรู้การบังคับช้าง และเป็นควาญช้าง เป็นต้น

(7) การท่องเที่ยวเพื่อศึกษากลุ่มชาติพันธุ์หรือวัฒนธรรมกลุ่มน้อย หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อเรียนรู้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ วัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อย หรือชนเผ่าต่าง ๆ เช่น หมู่บ้านชาวไทยโซ่ง หมู่บ้านผู้ไทย หมู่บ้านชาวกูย หมู่บ้านชาวกะเหรี่ยง หมู่บ้านชาวจีนฮ่อ ฯลฯ เพื่อมีประสบการณ์และความรู้ใหม่เพิ่มขึ้น มีคุณค่าและคุณภาพชีวิตที่ดีเพิ่มขึ้น มีจิตสำนึกต่อการรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

(8) การท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์และฟาร์มสเตย์ หมายถึงนักท่องเที่ยวกลุ่มที่ต้องการใช้ชีวิตใกล้ชิดกับครอบครัวในท้องถิ่นที่ไปเยือน เพื่อการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมท้องถิ่น ได้รับความเพลิดเพลินเพิ่มขึ้น โดยมีจิตสำนึกต่อการรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นการจัดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่นที่ยั่งยืน

3) วิธีจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน แนวทางจัดการการท่องเที่ยวทุกท้องถิ่นนั้น มีเป้าหมายคือหาวิธีการเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยว จะทำอย่างไรให้นักท่องเที่ยวแวะเที่ยวนานวันและใช้

จ่ายเงินเพิ่มขึ้นอย่างสม่ำเสมอตลอดปี ยั่งยืนตลอดกาลนับร้อย ๆ ปีได้นั้น ชุมชนผู้เป็นเจ้าของแหล่งท่องเที่ยวจะต้องมีวิธีการจัดการดังนี้

(1) หลักการจัดการท่องเที่ยวยั่งยืน มีองค์ประกอบ 4 หลักการด้วยกันคือ

(1.1) การดำเนินธุรกิจท่องเที่ยวต้องคำนึงถึงขอบเขตความสามารถในการรองรับของพื้นที่ทั้งธรรมชาติ ชุมชน ขนบธรรมเนียม ประเพณีวัฒนธรรม และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวควรกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวเข้าไปเที่ยวในแต่ละแห่งต่อคนต่อวัน

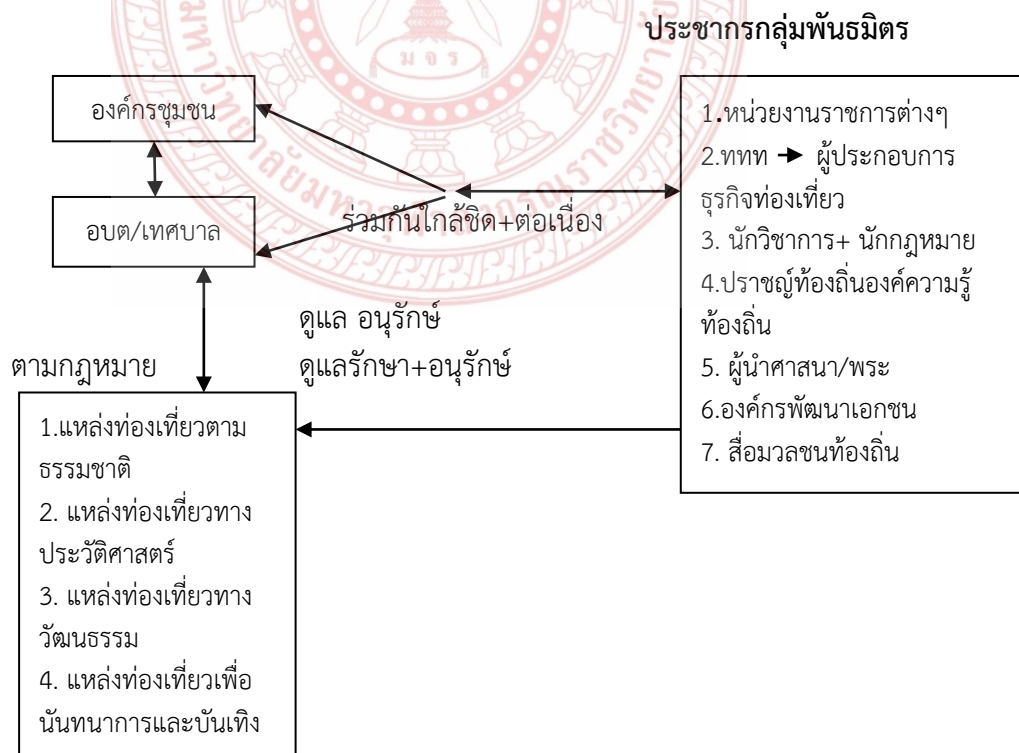
(1.2) ควรตระหนักถึงกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีผลกระทบ (ก่อปัญหาด้านลบ) ต่อชุมชน ขนบธรรมเนียม วัฒนธรรมประเพณีและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน (เอกลักษณ์และอัตลักษณ์)

(1.3) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว ผู้เกี่ยวข้องทั้งผู้เป็นพันธมิตรและผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียต้องประสานการจัดการร่วมกัน เพื่อลดผลกระทบต่อระบบนิเวศ ชุมชน ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของชุมชนต่อการท่องเที่ยว

(1.4) การทำธุรกิจท่องเที่ยววันนี้จะต้องคำนึงถึงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่นโดยการประสานงาน ประสานโครงการ และกำหนดแผนงาน นโยบายทางเศรษฐกิจ (เพิ่มรายได้) เพื่อให้ชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างยั่งยืน

3.1.2 วิธีการขั้นตอนในการดำเนินงานพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

วิธีการดำเนินงานพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนนั้น ชุมชนควรดำเนินการตามแผนผัง ข้างล่างนี้ โดยมีขั้นตอน ดังนี้

ยึดหลักของความยั่งยืนทั้ง 4 ประการในการวางแผนและจัดการวางแผนพัฒนาและส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวทาง ธรรมชาติและวัฒนธรรมนั้น องค์กรชุมชนจะต้องพูดคุย ปรีกษาหารือกับผู้ที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันค้นหาจุดแข็งหรือความโดดเด่นของ ทรัพยากรการท่องเที่ยว ค้นหาจุดอ่อนและสภาพปัญหา และแนวทางการแก้ไขปัญหา/มองหาโอกาสความเป็นไปได้ต่อการจัดการในอนาคต โดยคำนึงถึงการ พัฒนาที่จะเกิดผลกระทบน้อยที่สุด(มีความสมดุล)ของสภาพแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ในท้องถิ่น

กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายให้ชัดเจน การพัฒนาต้องมีความชัดเจนของการดำเนินงานเพื่อรักษาความหลากหลายทางชีวภาพ คุณภาพและคุณค่าของ(สิ่งแวดล้อม สังคม วัฒนธรรมและ ครัวในอัตลักษณ์ท้องถิ่น ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้รับความรู้และมีประสบการณ์เพิ่มขึ้นทุกครั้งที่ไป เที่ยว รวมทั้งการยกระดับคุณภาพชีวิตของท้องถิ่นโดยนำธุรกิจท่องเที่ยวเป็นอาชีพเสริม อันหมายถึง ประชาชนในท้องถิ่นจะต้องมีรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สบายดีขึ้น กว่าก่อน

กำหนดผังและรูปแบบของสาธารณูปโภค และสิ่งอำนวยความสะดวกที่ไม่ก่อผลกระทบ ทาง ภูมิเนวคและวัฒนธรรมท้องถิ่น(ไม่เป็นสิ่งที่แปลกปลอมเข้าไป)โดยใช้มาตรการเพื่อรักษาคุณภาพของ สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม (กำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวและความสามารถในการรองรับพื้นที่:CC/ การประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม:EIA/การประเมินผลกระทบต่อสังคมSIA/การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ/HIA)

จัดทำแผนพัฒนาที่สอดคล้องกับแผนแม่บทของท้องถิ่นจังหวัดและภูมิภาคโดยสำรวจศักยภาพ (สถานภาพ+คุณภาพ:ความโดดเด่นความสวยงามและสุนทรีย์ภาพ) ของแหล่งท่องเที่ยว สสำรวจตลาด การท่องเที่ยว เพื่อกำหนดแผนพัฒนา แผนปฏิบัติการ(ระยะสั้น ระยะกลางและระยะยาว)ให้สอดคล้อง กับแผนการพัฒนาจังหวัดและแผนพัฒนาของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

การพัฒนาบุคลากรต้องกำหนดแผนฯและหลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อให้บุคลากรที่ปฏิบัติ งาน (ในธุรกิจท่องเที่ยวทั้ง 5 สาขา คือ ขนส่ง /ที่พัก/ร้านอาหาร/บริษัทนำเที่ยวและสินค้าของที่ระลึก)ต้องม ีความรู้ความสามารถ มีมาตรฐานการทำงานในระดับสากล โดยการฝึกอบรม การดูงานแลกเปลี่ยน เรียนรู้ซึ่งกันและกันเพื่อนำไปสู่การบริการที่มีมาตรฐานสากล

ดำเนินการเขียนโครงการเพื่อของบประมาณพัฒนาและส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเมื่อกลุ่ม ผู้รับผิดชอบการเขียนโครงการเพื่อของบประมาณได้รับมติจากชุมชนต่อการวางแผนพัฒนาแหล่ง ท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมแล้วต้องจัดเตรียมงบประมาณเพื่อใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยว ในพื้นที่ได้จัดสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวและได้รับผลประโยชน์อย่างเสมอภาค

การจัดการเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวในท้องถิ่นได้อย่างยั่งยืนนั้น ประชาชนใน ท้องถิ่น ผู้เป็นเจ้าของแหล่งท่องเที่ยวจะต้องร่วมกันคิดร่วมทำกับพหุภาคี โดยคำนึงถึงเป้าหมายต่อการ พัฒนา คำนึงถึงการใช้ทรัพยากรอย่างชาญฉลาด เกิดประโยชน์สูงสุด ใช้ได้นานที่สุด มีปัญหาหรือ ผลกระทบน้อยที่สุด นั่นคือการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

31.3 คุณสมบัติที่สำคัญของการท่องเที่ยวชุมชนของ David A. Fennell

David A. Fennell (1999) นักวิชาการด้านการท่องเที่ยวแห่งภาควิชาภัณฑนาการและการ พักผ่อนศึกษา มหาวิทยาลัยรัฐอ็อก ประเทศแคนาดา ได้เสนอแนวคิดการท่องเที่ยวที่ไม่ช่วงชิงการใช้

ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรมของชุมชน หากแต่มุ่งตอบสนองความต้องการของคนในท้องถิ่นให้มากที่สุด ด้วยการใช้เทคโนโลยีในชุมชนเท่าที่จำเป็น ที่สำคัญยังต้องมีการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกับคนในชุมชนอีกด้วย ข้อเสนอของ Fennell นับเป็นการเสนอแนะแนวทางใหม่ของการท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญต่อ "สิทธิการจัดการชุมชน" ด้วยตัวของคนในชุมชนเอง ทั้งในด้านการวางแผน การจัดการที่รวมถึงการสร้างกระบวนการเรียนรู้ในการจัดการท่องเที่ยว การกระจายรายได้ที่เกิดจากการท่องเที่ยว อันเป็นสิ่งสำคัญของการพัฒนาการท่องเที่ยว อาจกล่าวได้ว่าข้อเสนอแนะดังกล่าวก็คือการท่องเที่ยวชุมชน (community tourism) ที่มองเห็นสิ่งที่ชุมชนควรได้รับ เพื่อแลกกับสิ่งสำคัญที่ชุมชนจะต้องเสียไปในลักษณะของการได้กับได้(win-win)ทั้งระหว่างนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ รัฐ และคนในชุมชน

โดย Fennell ได้เสนอคุณสมบัติที่สำคัญของการท่องเที่ยวชุมชนดังกล่าวว่า จะต้องประกอบไปด้วย 5 ประการได้แก่

- 1) ต้องเป็นการท่องเที่ยวที่มีผลกำไรตอบแทนมายังครอบครัวของสมาชิกในชุมชน ในฐานะการเปิดให้เป็นที่พักอาศัยของนักท่องเที่ยวในชุมชนนั้นๆ โดยไม่ต้องผ่านนายหน้าใดๆ อันจัดเป็นการสร้างรายได้ทางตรงแก่คนในชุมชน อย่างไรก็ตามไรก็ตาม แต่ละครอบครัวเจ้าของที่พักเองก็ควรได้รับการฝึกอบรม และเตรียมความพร้อมเพื่อให้พร้อมรับนักท่องเที่ยวเข้ามาพักอาศัยกับครอบครัวของตนเอง
- 2) ต้องเป็นการท่องเที่ยวที่ชุมชนได้รับประโยชน์โดยรวมอย่างแท้จริง ไม่ว่าจะเป็นการสร้างสาธารณูปโภค และการยกระดับความเป็นอยู่ที่ยั่งยืน "เพื่อสมาชิกในชุมชน" แต่ไม่ใช่ "เพื่อนักท่องเที่ยว"
- 3) ต้องเป็นการท่องเที่ยวที่ไม่ก่อให้เกิดความตึงเครียดด้านสังคม และวัฒนธรรมในชุมชน อันเนื่องมาจากความพยายามนำความทันสมัยแบบตะวันตก เช่น โคคาโคลา แม็คโดนัลด์ มารีอ็อต ฯลฯ เข้ามาสู่ชุมชนเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว พร้อมกับดึงสำนึกร่วมของคนในชุมชนออกไปด้วยการกลืนสมาชิกในชุมชนให้อยู่กับความทันสมัยดังกล่าว อันจะนำมาซึ่งปัญหาทางสังคมและวัฒนธรรมที่จะเกิดขึ้นตามมาอีกเป็นจำนวนมาก
- 4) ต้องเป็นการท่องเที่ยวที่สร้างจิตสำนึกในการเคารพและรักษาสิ่งแวดล้อม สังคม ตลอดจนวัฒนธรรมในชุมชนให้เกิดขึ้นกับนักท่องเที่ยว ดังนั้นแม้ว่าการท่องเที่ยวบางประเภทที่พยายามติดฉลากว่าเป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หากแต่ไม่มีกิจกรรมในลักษณะของการสร้างจิตสำนึกดังกล่าวก็มีอาจกล่าวได้ว่าการท่องเที่ยวนั้นเป็นการท่องเที่ยวชุมชนโดยแท้
- 5) ต้องเป็นการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ ทั้งในระดับนานาชาติ นานาภูมิภาค ที่ล้วนอยู่ภายใต้ตำนานวัฒนธรรมโดยนัยนี้การท่องเที่ยวชุมชนต้องเป็นการท่องเที่ยวที่สอนให้นักท่องเที่ยวเคารพในความหลากหลายทางชีวภาพ และวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในสังคม และไม่มองว่าใคร "เจริญกว่า" และใคร "ด้อยกว่า" ดังเช่นเหตุผลของนักท่องเที่ยวบางประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เดินทางไปประเทศเพื่อนบ้าน ก็เพราะต้องการไปดู "ความล้าหลัง (กว่าตนเอง) เมื่อ 30 ปีที่แล้ว"

2.4 การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เป็นการศึกษาหาความรู้ในพื้นที่หรือบริเวณที่มีคุณลักษณะที่สำคัญทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม มีการบอกเล่าเรื่องราวในการพัฒนาทางสังคมและมนุษย์ผ่านทางประวัติศาสตร์อันเป็นผลเกี่ยวเนื่องกับวัฒนธรรม องค์ความรู้ และการให้คุณค่าของสังคม โดยสถาปัตยกรรมกรรมที่มีคุณค่าหรือสภาพแวดล้อมอย่างธรรมชาติ ที่สามารถแสดงออกให้เห็นถึงความสวยงามและประโยชน์ที่ได้รับจากธรรมชาติ สามารถสะท้อนให้เห็นถึงสภาพชีวิต ความเป็นอยู่ของคนในแต่ละยุคสมัยได้เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม หรือขนบธรรมเนียมประเพณี³

1) การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมคืออะไร

การท่องเที่ยวนับเป็นอุตสาหกรรมหนึ่งที่ได้นำเอาวัฒนธรรมมาเป็นจุดขายเพื่อดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวอเมริกันและยุโรป ที่ต่างสนใจที่จะเรียนรู้วัฒนธรรม มรดกทางประวัติศาสตร์ เยี่ยมชมงานสถาปัตยกรรม และสัมผัสวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในประเทศนั้น โดยเฉพาะประเทศในแถบเอเชียและแอฟริกา รวมถึงชื่อของที่ระลึกที่เป็นงานหัตถกรรมละงานฝีมือที่เกิดจากภูมิปัญญาของคนในประเทศนั้นการท่องเที่ยวในลักษณะดังกล่าวเราเรียกว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

2) การท่องเที่ยวแบบไหนถึงจัดเป็นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

หลายคนอาจจะสงสัยว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมควรจะครอบคลุมถึงเรื่องอะไรบ้าง บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548) ได้อธิบายว่าการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมประกอบด้วย

1. ประวัติศาสตร์และร่องรอยทางประวัติศาสตร์
2. โบราณคดีและพิพิธภัณฑ์
3. งานสถาปัตยกรรมเก่าแก่ดั้งเดิม
4. ศิลปะ หัตถกรรม ประติมากรรม ภาพวาด รูปปั้นและแกะสลัก
5. ศาสนารวมถึงพิธีกรรมต่างๆทางศาสนา
6. ดนตรี การแสดงละคร ภาพยนตร์
7. ภาษาและวรรณกรรม
8. วิถีชีวิต เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย อาหาร
9. ประเพณี วัฒนธรรมพื้นบ้าน เทศกาลต่างๆ
10. ลักษณะงานและเทคโนโลยี ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่นำมาใช้เฉพาะท้องถิ่น

3) แบบจำลองการท่องเที่ยว

แบบจำลองการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จากความสำคัญและแนวคิดเบื้องต้นที่จะนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมนำมาสู่การวางแผนการจัดการ และการส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยว ตลอดจนการวางแผนกลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้

³ ไกรฤกษ์ ปิ่นแก้ว.ดร. บทความวิชาการ ภาควิชาการจัดการธุรกิจระหว่างประเทศ มหาวิทยาลัยกรุงเทพฯ.2556.

เหมาะสมกับประเทศไทย จากการ ศึกษาของ Bywater (1993) ได้แยกประเภทนักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมออกเป็น 3 ประเภท⁴

1. นักท่องเที่ยวตามแรงกระตุ้นทางวัฒนธรรม (Culturally Motivated) หมายถึง ผู้ที่เดินทางท่องเที่ยวด้วยเหตุผลทางวัฒนธรรม นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้มีความสนใจที่จะเรียนรู้ศึกษาวัฒนธรรมและมีพฤติกรรมที่จะพักอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวเป็นระยะเวลาสั้น

2. นักท่องเที่ยวตามแรงบันดาลใจทางวัฒนธรรม(Culturally Inspired) หมายถึง ผู้ที่ถูกดึงดูดใจด้วยศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว ที่เป็นที่ยู่งักหรือได้รับการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อ รูปภาพ โดยนักท่องเที่ยวประเภทนี้จะใช้ระยะเวลาที่จะพักอยู่ในแหล่งท่องเที่ยว น้อยกว่า ประเภทแรก แต่มีโอกาสที่จะเดินทางกลับมายังสถานที่ท่องเที่ยวอีกครั้งในอนาคต

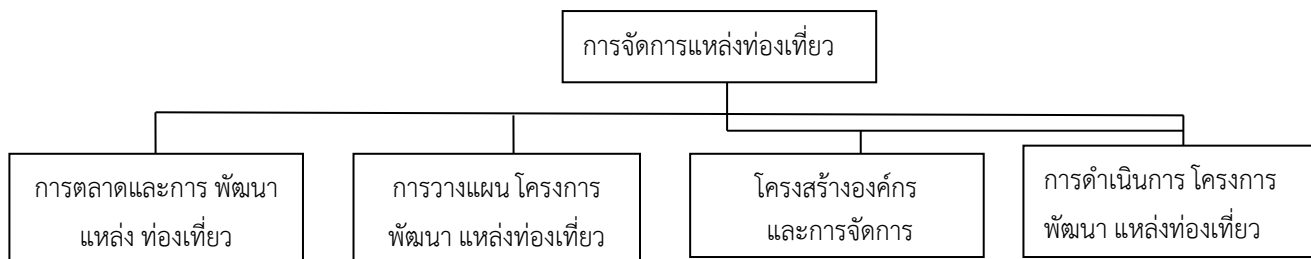
3. นักท่องเที่ยวตามแรงดึงดูดทางวัฒนธรรม (Culturally Attracted) หมายถึง ผู้ที่มีความสนใจในกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้น โดยนักท่องเที่ยวประเภทนี้จะมีระยะเวลาในการท่องเที่ยว น้อย อาจจะเป็นในลักษณะเยี่ยมชมมากกว่าการพักอาศัย

ทั้งนี้ Smith (2003) ได้จัดประเภทและพฤติกรรมนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ดังนี้

ประเภทนักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	สถานที่และกิจกรรมที่สนใจ
นักท่องเที่ยวแหล่งมรดก (Heritage Tourist)	ปราสาท พระราชวัง บ้านโบราณ แหล่งโบราณคดี
นักท่องเที่ยวศิลปะ (Arts Tourist)	อนุสาวรีย์ โรงละคร การแสดงคอนเสิร์ต เทศกาล งาน
นักท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์(Creative Tourist)	ประเพณีถ่ายภาพ วาดภาพ เครื่องปั้น ทำอาหาร
นักท่องเที่ยววัฒนธรรมเมือง (Urban Cultural Tourist)	หัตถกรรมแหล่งประวัติศาสตร์แหล่งอุตสาหกรรม
นักท่องเที่ยววัฒนธรรมชนบท (Rural Cultural Tourist)	ท่องเที่ยวเชิงเกษตร ชุมชน ฟาร์ม พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติ
นักท่องเที่ยววัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น (Indigenous Cultural Tourist)	ภูมิทัศน์ชาวเขา ทะเลทราย เดินป่า ศูนย์วัฒนธรรม
นักท่องเที่ยววัฒนธรรมทันสมัย Popular Cultural Tourist)	ศิลปะและหัตถกรรม สวนสนุก ห้างสรรพสินค้า การแสดงคอนเสิร์ตงานแข่งขันกีฬา

การแบ่งประเภท และลักษณะของนักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมดังกล่าวมาข้างต้น ทำให้ทราบถึงลักษณะและความต้องการของ นักท่องเที่ยว เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดกลยุทธ์ตอบสนองความต้องการอันจะนำไปสู่การสร้างรายได้ให้แหล่งท่องเที่ยว ควบคู่ไป กับการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ และการรักษาวัฒนธรรมของชุมชนให้คงไว้ทั้งนี้ Garrod แล Fyall (1998) ได้เสนอแบบจำลอง การ จัดการแหล่งท่องเที่ยวเพื่อนำไปสู่การพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน ดังแสดงโดยภาพที่ 1

⁴ กาญจนา แสงลิมสุวรรณ ดร.และศรีญา แสงลิมสุวรรณ.ผลงานวิจัย เรื่อง การท่องเที่ยวเชิงมรดก วัฒนธรรมอย่างยั่งยืน มหาวิทยาลัยกรุงเทพและมหาวิทยาลัยบูรพา.2555.

แบบจำลองการท่องเที่ยว ที่มา ganodและfycil (1998)

2.5 องค์ความรู้เกี่ยวกับประชารัฐ

นายอนุสรณ์ ธรรมใจ ได้ให้ความหมาย ประชาธิปไตย 5 อย่างแคบในทางวิชาการหมายถึง การที่ประชาชนและรัฐร่วมมือกันในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม อย่างรัฐบาลชุดนี้ได้รับรางวัล ประชาสัมพันธ์ “สามพลังประชารัฐเพื่อเศรษฐกิจฐานราก” ฉะนั้นแนวนโยบาย “ประชารัฐ” ของ รัฐบาลนายอภิรักษ์ โกษะโยธิน จันทร์โอชา ภายใต้การขับเคลื่อนของทีมเศรษฐกิจชุดใหม่ ดร.สมคิด จาตุศรีพิทักษ์ จึงหมายถึง ความร่วมมือร่วมใจของรัฐและประชาสังคมเพื่อร่วมกันแก้ปัญหาเศรษฐกิจและขับเคลื่อนการพัฒนาที่มากกว่าจะหมายถึง “ประชารัฐ” และตามความหมายแบบกว้าง อันหมายถึง ประเทศหรือรัฐของประชาชนหากยึดตามแนวทางนี้ย่อมหมายถึงว่าเราต้องการทำให้เกิดประชาธิปไตย โดยทางเศรษฐกิจลดอำนาจการผูกขาดส่งเสริมการเปิดเสรีสนับสนุนการแข่งขันและเป็นประชาธิปไตยทางการเมือง

ประชารัฐ คือ 6 กระบวนการพัฒนาของการทำงานแบบมีส่วนร่วมที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการทำงานในทุกระดับโดยเฉพาะเหมาะสมที่จะนำไปใช้ต่อการจัดการที่ซับซ้อน เร็วจริง มีการพัฒนาจัดการร่วมกันเป็นทั้งมิติของการบริหารจัดการและมิติของการพัฒนาความรู้

ประชารัฐเป็นการจัดการที่มีองค์ประกอบไม่ใช่การจัดการแบบ Single Organization จะเป็นไปแบบ Cross-Sector Collaboration (เป็นลักษณะของการจัดการที่ต่างออกไปจาก Collaboration ในภาคส่วนเดียวกันและมีการจัดการที่เข้มข้นมากกว่าแบบ Alliance) ที่สำคัญไปกว่านั้นอีกก็คือการบวกรวม Collaborative Governance

⁵<http://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/635795> (วันที่ 19 พฤษภาคม 2560)

⁶ สุนทร คุณชัยมัง.ดร. เอกสารการนำเสนอต่อ “คณะอนุกรรมการด้านการเมือง” คณะกรรมการการเมือง สถาบันสัญญาญติ.ประจำสำนักนายกรัฐมนตรี.21 มีนาคม 2559,หน้า 20-21.

ประชานิยม-ประชารัฐ

	ประชานิยม	ประชารัฐ
ต่างให้ความสำคัญต่อประเด็นปัญหาที่ประชาชนประสบอยู่	เน้นการจัดการเฉพาะหน้า	เน้นการจัดการทั้งเฉพาะหน้าและระยะยาว และพัฒนาขยายผล
	ง่ายต่อการถูกใช้เป็นเครื่องมือในทางการเมือง และเชิงภาพลักษณ์	อาจจะล้มเหลวในการบริหารงาน- ความไม่ชำนาญการและไม่มีประสบการณ์ของการจัดการแบบมีส่วนร่วมและมุ่งเน้นความยั่งยืน
	เพราะจุดอ่อนหรือส่วนที่ขาดหายไปคือ Governing management	

2.5.1 สังคมเสถียรภาพ กับ กลไกประชารัฐที่ดี

สังคมเสถียรภาพ⁷กับ กลไกประชารัฐที่ดีผู้เชี่ยวชาญจากองค์การสหประชาชาติ นอกจากนี้ ในด้านการพัฒนาระบบการบริหารงานด้านการให้บริการสาธารณะสุข ได้มีการพัฒนาเป็นระบบการบริหารงานแบบแผนงาน ซึ่งเป็นการให้ความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญจากองค์กรต่างประเทศ เป็นต้น

การพัฒนาทางการเมือง ได้มีความพยายามในการพัฒนาการเมือง เพื่อให้ได้ระบบการเมืองพรรคการเมืองและนักการเมืองที่มีคุณภาพ จากวิวัฒนาการและการพัฒนาทางการเมืองในอดีตได้ชี้ให้เห็นความพยายามของประเทศไทยในการวางรากฐานทางการเมือง ที่มีความเป็นประชาธิปไตยซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการสรรหา และการเปิดโอกาสให้ผู้แทนประชาชน ที่มีความชอบธรรมได้ก้าวเข้ามาบริหารประเทศ และในปัจจุบันสิ่งที่น่ายินดีคือ เริ่มจะมีกระบวนการที่อาจนำไปสู่การปฏิรูปทางการเมืองภายหลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ ฉบับปี พ.ศ. 2540 ในด้านความพยายามในการพัฒนาระบบราชการ ได้จัดตั้งกองพัฒนาระบบการบริหารและองค์กร (Organization and Management) เพื่อพัฒนาหลักของ หน่วยราชการให้มีประสิทธิภาพ และการตั้งกองประเมินผล (Evaluation Division) เพื่อวัดผลการดำเนินงานของหน่วยงานราชการขึ้นในสำนักงบประมาณ

ในด้านความพยายามในการสร้างกลไกการตรวจสอบการทำงานของหน่วยราชการในยุคต่อๆ มา เช่น การตั้งคณะกรรมการปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ (ปปป.) การตั้งหน่วยงานที่ดำเนินการตรวจสอบด้านการเงินการคลัง เช่น กรมบัญชีกลางและสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินเป็นกลไกในการตรวจสอบและสร้างความชอบธรรม ของระบบราชการ เป็นต้น

ในยุคต่อมา งานด้านการปฏิรูประบบราชการที่เน้นการปรับเปลี่ยนทั้งระบบได้รับความสนใจ และมีการดำเนินงานมาโดยตลอด แม้ว่าในช่วงที่ผ่านมาจะไม่ใคร่มีความต่อเนื่อง โดยรัฐบาลได้ตั้งคณะกรรมการปฏิรูประบบราชการหลายยุคหลายสมัย มีการศึกษาที่ได้รับการสนับสนุนจากประเทศ

⁷ อรพินท์ สทโชคชัย.ดร. บทความหัวข้อ “สังคมเสถียรภาพ กับ กลไกประชารัฐที่ดี”ผู้อำนวยการวิจัยกระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนา ฝ่ายการวิจัยทรัพยากรมนุษย์และพัฒนาสังคม สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.

พัฒนาแล้วต่างๆ และจากองค์การสหประชาชาติ ในปัจจุบัน ประเทศไทยยังคงดำเนินการด้านการปฏิรูประบบราชการในรูปของคณะกรรมการระดับชาติ เพื่อกำหนดทิศทางการปฏิรูประบบราชการ

แม้ว่าประเทศไทยได้ใช้ความพยายามอย่างต่อเนื่องในการสร้างการพัฒนากลไกของภาครัฐให้เป็นกลไกที่ดีตั้งที่ได้กล่าวเป็นตัวอย่างข้างต้น เป็นที่น่าสังเกตว่า การดำเนินงานที่ผ่านมาในอดีต มักจะเน้นการสร้างประสิทธิภาพของระบบราชการเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งก็นับว่ายังไม่สามารถสร้างกฎเกณฑ์และกลไกที่น่าไปสู่อีก การมีกลไกประชารัฐที่ดี ตามความหมายของสากลที่ได้กล่าวมาข้างต้น

ผลจากความอ่อนแอของกลไกประชารัฐในสังคมไทยส่วนหนึ่งคงมาจากการละเลยงานด้านการพัฒนาคนอย่างจริงจังในอดีต ซึ่งนโยบายการพัฒนาคนนี้ เพิ่งมีการตื่นตัวและบรรจุไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ปัญหาที่สะสมนี้เมื่อประกอบกับความอ่อนแอขององค์กรต่างๆ ปัญหาทางการเมือง ความเสื่อมโทรมของ Technocrats และองค์กรราชการ ก็จะเห็นได้ว่าวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองที่ประเทศไทยกำลังประสบในปัจจุบัน เป็นภาวะที่ประเทศกำลังขาดกลไกประชารัฐที่ดี เพราะหากวิเคราะห์จากสถานการณ์ภายในก็จะเห็นว่า ที่ผ่านมามีลักษณะและอาการหลายส่วนที่แสดงถึงการมี Bad Governance อย่างชัดเจน ซึ่งคงกล่าวได้ว่าภาวะการขาดกลไกประชารัฐที่ดีที่สะสมมานาน ภาวะนี้คงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เศรษฐกิจถดถอย และสังคมไทยเข้าสู่ วิกฤติอย่างรวดเร็วในช่วงหลายเดือนที่ผ่านมา ดังผลการศึกษาต่างๆ ที่ได้วิเคราะห์แล้วข้างต้น

เมื่อหันมาดูปัญหาที่สังคมไทยประสบในปัจจุบัน พบว่าภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจของไทยที่เกิดขึ้นในช่วงปี 2540 มิได้เกิดหรือเป็นผลจากการวิกฤติหรือการชะลอตัว ของเศรษฐกิจโลกดังเช่นที่เคยเกิดมาในอดีต เพราะจากรายงานเศรษฐกิจโลกปรากฏว่าโดยภาพรวมของเศรษฐกิจโลกปีนั้นคาดว่า จะดีขึ้นไม่ว่าจะเป็นเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกา อังกฤษ และเยอรมัน เป็นต้น นักเศรษฐศาสตร์กล่าวว่า ปัญหาของไทยเป็นปัญหาที่มาจากกลไก และการบริหารจัดการเศรษฐกิจซึ่งเป็นปัจจัยภายในประเทศเอง โดยวิเคราะห์ว่าปัญหาเศรษฐกิจฟองสบู่ของไทยนั้น เกิดจากการดำเนินนโยบาย และการประกอบกิจกรรมทางการเงิน ตลอดจนกิจกรรมทางเศรษฐกิจอื่นๆ ที่ผิดพลาดมาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งนับว่าเป็นความผิดพลาดที่ทุกฝ่ายในสังคมได้มีส่วนร่วมไม่มากนักน้อย เช่น

ภาคธุรกิจ

มีการกู้เงินจากต่างประเทศอย่างไร้วินัย ทำให้ปริมาณเงินกู้หลังไหลเข้ามาในประเทศจำนวนมาก โดยนำเงินกู้ระยะสั้นมาลงทุนในกิจกรรม ที่ได้ผลตอบแทนระยะยาว มีการลงทุนในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์มากเกินความต้องการของตลาด โดยปราศจากมาตรการในการดูแลควบคุม การปล่อยกู้ในธุรกิจเช่าซื้อเป็นจำนวนมาก เมื่อเกิดภาวะเศรษฐกิจซบเซากลุ่มบริษัทเงินทุนต่างๆ ก็พลอยเดือดร้อน ซึ่งในส่วนย่อยก็จะได้เห็นว่า Corporate Governance ภายในองค์กรเอกชนเองก็ยังมีล้มเหลว ทำให้บรรดาผู้ให้กู้ทั้งภายในและภายนอกประเทศขาดความเชื่อมั่น

ภาครัฐราชการ

ที่ผ่านมาหลายหน่วยงานมีการใช้จ่ายงบประมาณอย่างฟุ่มเฟือย มีการขยายขอบเขตการดำเนินงาน รวมทั้งการลงทุนในโครงการต่างๆ ที่เป็นโครงการขนาดใหญ่ (Mega Project) อย่างไม่รู้ทิศทางและขาดวินัย ไม่มีความโปร่งใส และอาจไม่สุจริต สถาบันที่กำกับดูแลด้านการเงิน ดำเนินนโยบายทางการเงินการคลังผิดพลาด ล่าช้า เช่น การตรึงอัตราแลกเปลี่ยนระบบตะกร้าเงินนาน

เกินไป การดำเนินนโยบายโอบอุ้มสถาบันการเงินต่างๆ และการทุ่มเงินเข้าต่อสู้ปกป้องค่าเงินบาทจากนักเก็งกำไรจนทำให้เงินทุนสำรองระหว่างประเทศของไทยลดลง จนถึงระดับที่เป็นอันตราย 5 ข้าราชการและระบบราชการขาดการพัฒนาและปรับปรุงให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมภายนอก และที่สำคัญทั้งข้าราชการและนักการเมือง ขาดความตระหนักในพันธะความรับผิดชอบต่อสาธารณชนอย่างจริงจัง Technocrats ในภาครัฐซึ่งเคยเป็นแกนนำในการบริหารเศรษฐกิจมหภาคอ่อนแอลง ขาดเอกภาพ หรือไร้ศักยภาพ ในการเข้าควบคุม แก้ไขและป้องกันวิกฤติต่างๆ ในบางกรณียังร่วมมือกับนักการเมืองในการแสวงหาผลประโยชน์ร่วมกัน

ภาคประชาชน

ขาดวินัยและความรู้ในการอดออมอย่างจริงจังและต่อเนื่อง มีการลงทุนเก็งกำไรในธุรกิจที่มีความเสี่ยงสูง และโดยภาพรวมไม่ได้ให้ผลตอบแทนที่คุ้มค่า เช่น การลงทุนเก็งกำไรในตลาดหุ้น และการเก็งกำไรในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ เป็นต้น มีการใช้จ่ายเกินตัวฟุ่มเฟือย โดยไม่คำนึงถึงผลกระทบต่อประเทศชาติโดยรวม ซึ่งถูกปลูกฝังเป็นค่านิยมในการชื่นชมการใช้ชีวิตอย่างหรูหราเกินฐานะ ยอมเป็นหนี้เป็นสิน ตลอดจนมีค่านิยมและมีการแข่งขันการใช้สินค้าราคาแพงขาดสติในภาวะคับขัน ซึ่งรวมถึงภาพการเทขายหลักทรัพย์ในตลาดหุ้น ภาวะการถอนเงินจากสถาบันการเงิน และการแห่ซื้อสินค้าเพื่อการกักตุน วิกฤติทางเศรษฐกิจครั้งใหญ่โตและยุ่งยากกว่าวิกฤติที่ประเทศไทยเคยผ่านมา เพราะปัจจุบันเศรษฐกิจของประเทศมีขนาดใหญ่ กว่าในสมัยก่อนๆ ที่ประเทศไทยเคยประสบ และสามารถฟันฝ่าวิกฤติเศรษฐกิจได้หลายครั้ง เช่น วิกฤติเศรษฐกิจในช่วงปี 2527 ผลิตภัณฑ์มวลรวม (Gross Domestic Product, GDP) ของประเทศมีมูลค่าเพียง 1.13 ล้านล้านบาท ในขณะที่ปี 2539 มีมูลค่า 4.66 ล้านล้านบาท งบประมาณแผ่นดินปี 2527 เป็นจำนวน 192,000 ล้านบาท เพิ่มขึ้นเป็น 843,200 ล้านบาท และมีประชากรเพิ่มขึ้นเกือบ 10 ล้านคน คือ มีประชากรเพียง 50.5 ล้านคน ในปี 2527 เพิ่มขึ้นเป็น 60.1 ล้านคน ในปี 2539 ดังนั้น ปัญหาเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นครั้งนี้ จึงเป็นปัญหาที่ซับซ้อนกว่าในอดีตหลายเท่า เนื่องมาจากมีปัจจัยและเงื่อนไขภายนอกและภายในหลายประการที่เข้ามาเกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นความเชื่อมั่น ของนักลงทุนในประเทศ ภาวะอุตสาหกรรมชะลอตัว ความมั่นใจของผู้ให้กู้ต่างชาติ การเก็งกำไรของนักค้าเงินตราข้ามชาติ และอัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทผันผวน เป็นต้น สิ่งที่สำคัญ คือ เรายังขาดกลไกและเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่มีประสิทธิผล และยังขาดบุคลากรที่จะเข้าแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การแก้ปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจเป็นเรื่องที่มีปัญหาการเมืองแอบแฝงอยู่ มีการแบ่งพรรคแบ่งพวก ดูผลประโยชน์พวกพ้อง และที่สำคัญขาดความเป็นเอกภาพ ในการตัดสินใจ เพราะปัจจุบันโครงสร้างทางการเมืองยังไม่เอื้ออำนวยให้การบริหารงาน โดยเฉพาะการบริหารเศรษฐกิจมหภาคและการจัดการด้านการเงินการคลังเป็นไปอย่าง มีประสิทธิภาพ มีความแข็งแกร่ง และเป็นเอกภาพ ระบบปัจจุบันยังเปิดโอกาสให้การเมืองเข้าแทรกแซงการบริหารประเทศได้ในทุกระดับทุกองค์กร และระบบการบริหารงานของนักการเมืองและข้าราชการขาดความโปร่งใสที่แท้จริงซึ่งสาธารณชนไม่สามารถตรวจสอบได้

ในอดีต องค์ประกอบส่วนหนึ่งของกลไกประชารัฐโดยเฉพาะข้าราชการในกลุ่ม Technocrats เคยเป็นแกนนำที่ดีของสังคม เพราะภาคธุรกิจเอกชนในยุคต้นๆ ไม่มีความสำคัญ เป็นธุรกิจครอบครัวหรือต่างชาติ และสังคมไทยมีกลุ่มผู้มีการศึกษาและขุนนางได้ผันตัวเองจากผู้ปกครองและกลุ่มผู้นำของ

สังคม (Elite) มาเข้ารับราชการ เราจึงมีบุคคลที่มีความรู้ความสามารถช่วยบริหารประเทศให้รอดพ้นมาได้ยุคหนึ่ง แต่ปัจจุบันในขณะที่เศรษฐกิจสังคมและการเมืองภายนอกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วกลายเป็นสังคมข่าวสารที่ไร้พรมแดน ภาคธุรกิจเอกชนขยายตัว มีการพัฒนาและใช้เทคโนโลยีทั้งการดำเนินงานและการบริหารงานที่ทันสมัย แต่กลไกของภาคราชการปรับตัวได้ช้ากว่า และในบางเรื่องบางส่วนยังไม่มีปรับตัว ระบบโครงสร้างราชการของไทยจึงเป็นระบบเก่าแก่ เริ่มมีความเสื่อมโทรม และมีปัญหาสะสมตามลักษณะปกติขององค์กรเก่าแก่โดยทั่วไป เช่น ระบบการให้ผลตอบแทนและระบบการจูงใจบุคลากรล่าช้าและค่าตอบแทนต่ำกว่าภาคเอกชน ทำให้ภาครัฐขาดบุคลากรที่มีความสามารถ มีสมรรถภาพและมีคุณภาพ ข้าราชการและระบบราชการทำงานภายใต้กรอบกฎระเบียบที่รัดกุม ข้าราชการเป็นจำนวนมาก ยังขาดจิตสำนึกในการให้บริการสาธารณะ และขาดจริยธรรม ซึ่งนำไปสู่ปัญหาทุจริตคอร์รัปชันในวงราชการอย่างกว้างขวาง เมื่อแก่นนำของภาครัฐ ทั้งในส่วนของระบบราชการ (Technocrats) และรัฐบาลอ่อนแอไร้ประสิทธิภาพและขาดความโปร่งใส การจัดการเพื่อแก้ไขวิกฤติจึงสับสน ขาดทิศทางที่ชัดเจน และไม่มีเอกภาพทั้งการดำเนินงานและการตัดสินใจ ซึ่งยิ่งทำให้นักลงทุนและสาธารณชนขาดความเชื่อมั่นและศรัทธา

ตั้งแต่เกิดปัญหาวิกฤติ ทุกฝ่ายรวมทั้งรัฐบาลสมัยพลเอกชวลิต ยงใจยุทธ ได้เร่งหามาตรการแก้ไขวิกฤติเฉพาะหน้า แต่ที่ผ่านมามีการดำเนินงานไม่ค่อยได้ผลนัก ในทางตรงข้าม สถานการณ์กลับเลวร้ายลงทุกขณะ ผลกระทบจากเศรษฐกิจตกต่ำมีให้เห็นชัดเจนและประชาชนทุกภาคส่วนได้รับความเดือดร้อน อันเกิดจากภาวะสินค้าราคาแพง และค่าครองชีพพุ่งสูงขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากการขึ้นราคาน้ำมัน โรงงานอุตสาหกรรมและธุรกิจต่างๆ ชะลอตัวหรือปิดกิจการ เกิดภาวะการว่างงาน ครอบครัวยากจน ขาดรายได้ และแรงงานย้ายถิ่นกลับเข้าสู่ภาคชนบท และข้อมูลที่น่าวิตก คือ นักวิชาการและนักเศรษฐศาสตร์เห็นตรงกันว่า การกู้สถานะภาพทางเศรษฐกิจไทยให้กลับดีเหมือนในอดีต คงต้องใช้เวลาอีกระยะหนึ่งและอาจจะใช้เวลามากกว่าที่คาดไว้ สิ่งที่สังคมไทยคงหนีไม่พ้น คือผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำที่จะทวีรุนแรงมากขึ้นในช่วงปี 2541 และปัญหาทางเศรษฐกิจจะกระตุ้นให้เกิดปัญหาสังคมอื่นๆ ตามมาอีกมาก เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาครอบครัว ปัญหาความยากจน ปัญหาการศึกษา และปัญหาอื่นๆ

ในช่วงปี 2540 เกือบทั้งปี ประเทศไทยวนเวียนท่ามกลางกระแสวิกฤติที่มีสภาพเลวร้ายลงทุกวัน จนในที่สุดทางออกเพื่อแก้ไขปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจที่รัฐบาล ภายใต้การนำของพลเอกชวลิต ยงใจยุทธ ได้ตัดสินใจคือ การเจรจาขอความช่วยเหลือทางการเงินจาก IMF ซึ่งต่อมามาตราการแห่งประเทศไทยและกระทรวงการคลัง ได้ลงนามกู้เงินจำนวน 17.2 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ จาก IMF เมื่อวันที่ 21 สิงหาคม 2548 เพื่อนำเงินมาแก้ปัญหาวิกฤติทางเศรษฐกิจในครั้งนี้ และก็เป็นที่คาดไว้คือ IMF ได้ตกลงให้ความช่วยเหลือเพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจ โดยได้มีการกำหนดเงื่อนไขให้รัฐบาลไทยปฏิบัติตามหลายประการ และเป็นไปตามที่คาดคือได้รวมถึงการตั้งเงื่อนไข ในการปฏิรูประบบราชการซึ่งเป็นกลไกส่วนหนึ่งของกลไกประชารัฐ อันเป็นแนวทางที่ IMF เชื่อว่าจะเป็นวิธีทางหนึ่งในการวางรากฐานในการสร้าง Good Governance โดยมาจากประสบการณ์ที่ IMF ได้ทำงานร่วมกับประเทศผู้กู้อื่นๆ ในประเด็นการจัดบทบาทของภาครัฐให้เหมาะสมในสังคม ซึ่งรวมถึงการกระจายอำนาจหน้าที่ ให้แก่องค์กรระดับท้องถิ่น การสร้างระบบการตรวจสอบที่เน้นความโปร่งใส การมีส่วนร่วมของสาธารณชนเพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริต คอร์รัปชันในวงราชการและการเมือง และการพัฒนา

ประสิทธิภาพ ซึ่งรวมถึงการลดขนาดของหน่วยงานราชการและการปรับปรุงบริการสาธารณะในรูปแบบต่างๆ ตั้งแต่การถ่ายโอนกิจการให้เอกชน เพื่อลดภาระการขาดทุนและเพิ่มการแข่งขัน เป็นต้น การที่เรื่องนี้เป็นเงื่อนไขหนึ่งของ IMF ซึ่งรัฐบาลไทยได้ให้สัญญาแล้วว่า จะดูแลปรับปรุง ก็คงเป็นที่ชัดเจนว่า ส่วนหนึ่งของวิกฤติเศรษฐกิจครั้งนี้ มาจากการที่เรา มี Bad Governance หรือ กลไกประชาธิปไตยของไถยนั้นยังมีปัญหา สำหรับประเทศไทย การพัฒนา กลไกประชาธิปไตยที่ ดี นั้น เป็นสิ่งที่จำเป็น และต้องให้ความสนใจ ซึ่งคงไม่ใช่ประเด็นที่จะตอบสนองความต้องการของ IMF เท่านั้น แต่เป็นการดำเนินการเพื่อ กอบกู้ชาติ เพราะ กลไกประชาธิปไตยที่เป็นเรื่องของคนไทย ในชาติจะต้องร่วมแรงร่วมใจกันสร้างขึ้นมา จากรากฐานการยอมรับและการมีส่วนร่วมของทุกส่วนในสังคมอย่างจริงจัง เมื่อเรามี กลไกประชาธิปไตยที่ดี ก็คงจะช่วยย่นระยะเวลาการ กอบกู้วิกฤติครั้งนี้ให้สั้นลง และประเทศไทยก็จะสามารถหลุดพ้นจากพันธะของ IMF ได้ในเวลาเร็ว สิ่งที่สำคัญนอกเหนือจาก การกู้วิกฤติ ก็จะเป็น การวางรากฐานการพัฒนาที่ยั่งยืนสำหรับสังคมไทยให้เป็นสังคมเสถียรภาพ

ในภาวะที่ประเทศยังขาดกลไกประชาธิปไตยดี หนทางในการกู้สถานการณ์ครั้งนี้ให้กลับพลิกฟื้นสู่เศรษฐกิจและสังคมที่เสถียรภาพดั้งเดิม คงต้องมีการรวมพลังจาก คนในชาติอย่างมหาศาลเพื่อร่วมผลักดันและพัฒนา กลไกประชาธิปไตยที่ดีสำหรับสังคมไทย พลังการพัฒนาจะเกิดได้เมื่อคนในชาติเข้าใจ ความหมาย หลักการและ ความสำคัญของการมีกลไกประชาธิปไตยดี และมีการร่วมแรงร่วมใจกันในการผลักดันและร่วมสร้าง กลไกประชาธิปไตยดี

ดังนั้น ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องของรวมทั้งประชาชนในชาติคงต้องหันมาให้ความสำคัญในการศึกษา ประเด็นนี้ให้เข้าใจชัดเจน เพื่อนำไปสู่การดำเนินงานอย่างถูกต้อง เพราะการที่จะสร้าง กลไกประชาธิปไตยที่ดีนั้นมีความหมายที่ล้าลึก และมีปัจจัยที่มากกว่าการปรับปรุงหรือปฏิรูประบบราชการให้สามารถดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล อย่างที่เราเคยถือปฏิบัติเท่านั้น

นอกจากนี้จะต้องมีการดำเนินงานด้านนี้อย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยเริ่มจากการวิเคราะห์ เพื่อหาคำตอบว่า สำหรับสังคมไทย การพัฒนาในส่วนที่เรียกว่า “กลไกประชาธิปไตย” ตามความหมายสากลที่เป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางนี้ จะเหมาะสมกับสังคมไทยมากน้อยเพียงใด ในปัจจุบันประเทศได้ดำเนินการอะไรไปแล้วบ้าง มีส่วนใดบ้าง ที่ยังไม่สมบูรณ์ มีส่วนใดบ้างที่ต้องแก้ไข ใครบ้างที่ควรร่วมรับผิดชอบ และควรดำเนินการอย่างไรเพื่อให้เกิดการยอมรับ เข้าใจ และถือปฏิบัติกัน ในสังคม

2.5.2 ยุทธศาสตร์ “ประชาธิปไตย” คือ อะไร?

1. คำว่า “ประชาธิปไตย” ที่ พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีพูดถึงบ่อยๆ คือ อะไร?⁸ คำว่า “ประชาธิปไตย” หรือคำว่า “ประชา” รวมกับคำว่า “รัฐ” นั้น มาจากเนื้อเพลงชาติไทยที่เราขับร้องหรือได้ยินกันทุกวัน ซึ่งมีใจความว่า

“... ประเทศไทยรวมเลือดเนื้อชาติเชื้อไทย เป็นประชาธิปไตยทุกส่วน อยู่ดำรงคงไว้ได้ทั้งมวล ด้วยไทยล้วนหมาย รักสามัคคี ...”

ซึ่งนายกรัฐมนตรีได้นำมากำหนดเป็นยุทธศาสตร์ “ประชาธิปไตย” เพื่อให้ส่วนราชการต่างๆ ใช้เป็นแนวทางในการขับเคลื่อนประเทศไทยให้เกิดความสงบเรียบร้อย เกิดความสามัคคี และสร้างการพัฒนาประเทศไทยให้มีความเข้มแข็ง มั่นคง มั่งคั่งอย่างยั่งยืนได้จริง ตามเนื้อหาสาระของเพลงชาติ

⁸ <https://popwandee.blogspot.com> > Social.(วันที่ 19 พฤษภาคม 2560)

ไทยที่มีมานานแล้ว และนายกรัฐมนตรีได้ขยายความให้ชัดเจนด้วยว่า “เป็นการร่วมมือกันในการสร้างสรรค์ สร้างพลังในการทำความดีให้ประเทศชาติ ไม่ใช่เพื่อตนเอง หรือข้าราชการ แต่ทำเพื่อประชาชนทุกคน คำมั่นสัญญาไม่ใช่ในนโยบายหาเสียง แต่ถือเป็นสัญญาระหว่างรัฐและประชาชน ที่จะร่วมมือแก้ไขปัญหาหรือแก้ไขความผิดพลาดในอดีตทั้งหมดให้ได้ โดยความร่วมมือกัน

2. ยุทธศาสตร์ “ประชารัฐ” คือ อะไร? กำหนดไว้อย่างไรบ้าง? ยุทธศาสตร์ “ประชารัฐ” คือ การรวมเอาพลังทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะอยู่ในภาคประชาชน ภาคธุรกิจ หรือภาครัฐ มาใช้ โดยมองบนพื้นฐานว่า “คนไทยทุกคน ก็คือ ประชาชนของชาติ” ซึ่งถือเป็นพลังอำนาจที่สำคัญในการแก้ไขปัญหาในการเปลี่ยนแปลงหรือการปฏิรูป และการพัฒนาประเทศในทุกมิติและทุกด้านอย่างยั่งยืน โดยการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ “ประชารัฐ” แบ่งได้เป็น 2 ยุทธศาสตร์ย่อย คือ

1) “รัฐบาล” กับ “ประชาชน” : โดย “รัฐ” หรือรัฐบาล จะเป็นผู้อำนวยความสะดวก สนับสนุน และเปิดช่องทางให้ “ประชา” หรือภาคเอกชนและประชาชนทั่วไป เข้ามามีส่วนร่วมตามกระบวนการประชาธิปไตย เพื่อให้ประชาชนเข้าใจการบริหารงานของรัฐบาลในเรื่องต่างๆ และไม่สร้างความขัดแย้งให้เกิดขึ้นระหว่างประชาชนกับรัฐบาล

2) “ประชาชน” กับ “เจ้าหน้าที่รัฐ” คือ การทำงานร่วมกันของประชาชนและเจ้าหน้าที่รัฐเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยการสร้าง “เครือข่ายประชารัฐ” ในทุกด้าน ซึ่งจะเป็นกลไกสำคัญที่เชื่อมโยงและเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเข้าด้วยกัน อันเป็นแนวทางการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาลปัจจุบัน เพื่อให้การบริหารจัดการงบประมาณของรัฐมีประสิทธิภาพ เกิดความคุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งต่อการพัฒนาประเทศ การพัฒนาชุมชน และการพัฒนาสิทธิและสวัสดิการของรัฐเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชน ไม่ให้เกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคมเช่นที่ผ่านมา

สำหรับหัวใจสำคัญของยุทธศาสตร์ “ประชารัฐ” คือ การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกคน เนื่องจากการแก้ปัญหา การปฏิรูป และการพัฒนาประเทศในทุกๆ ด้าน จะสำเร็จหรือเห็นผลเป็นรูปธรรมไม่ได้เลย หากขาดซึ่งความร่วมมือร่วมใจและการมีส่วนร่วมระหว่างประชาชน เจ้าหน้าที่รัฐ และรัฐบาล

3) ประชาชนจะได้ประโยชน์อะไรจากยุทธศาสตร์ “ประชารัฐ”? จากเป้าหมายในอนาคตของยุทธศาสตร์ “ประชารัฐ” เมื่อ “ประชาชน” และ “รัฐ” ได้ทำงานร่วมกันแล้ว จะก่อให้เกิดความเข้มแข็งและความมั่นคงของประเทศในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ การท่องเที่ยว หรือการบังคับใช้กฎหมายที่มีประสิทธิภาพ อันจะนำมาซึ่งความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน รวมถึงโอกาสในการเข้าถึงหรือได้รับสิทธิและสวัสดิการของรัฐอย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม ไม่ให้เกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคมเหมือนในอดีต ซึ่งผลลัพธ์ที่ได้นั้นจะส่งผลดีต่อการยกระดับคุณภาพชีวิตและรายได้ของประชาชนทุกคนทั้งในทางตรงและทางอ้อม

4) ประชาชนจะสามารถมีส่วนร่วมในยุทธศาสตร์ “ประชารัฐ” ได้อย่างไร? ประชาชนทุกคนสามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์ “ประชารัฐ” ได้ง่ายๆ โดยเริ่มได้ที่ตัวเอง เช่น

1. การติดตามทำความเข้าใจในนโยบายและแนวทางการแก้ปัญหาของรัฐบาลและหน่วยงานของรัฐ
2. การเข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นหรือให้ข้อเสนอแนะที่สร้างสรรค์และเป็นประโยชน์ต่อการแก้ปัญหาในด้านต่างๆ ผ่านเวทีหรือช่องทางที่ถูกต้อง เหมาะสม ซึ่งรัฐบาลและหน่วยงานต่างๆ ได้เปิดไว้จำนวนมาก
3. การเคารพและปฏิบัติตามกฎหมายเพื่อความสงบเรียบร้อยของชุมชนและสังคมส่วนรวม
4. การเรียนรู้สิทธิและหน้าที่ของตนในฐานะพลเมือง และการเคารพสิทธิของผู้อื่นอย่างเท่าเทียม
5. การมีจิตสาธารณะในการช่วยเหลือและเอื้อเฟื้อต่อผู้อื่นที่ด้อยโอกาส ต่อชุมชน ต่อสังคม และประเทศชาติทำนองนี้ ขอยืนยันว่ายุทธศาสตร์ “ประชารัฐ” ไม่ใช่ในนโยบาย “ประชานิยม” เพราะประชานิยมเป็นเรื่องที่ต้องการให้ประชาชนมีความนิยมต่อภาครัฐ แต่ยุทธศาสตร์ “ประชารัฐ” เป็นความร่วมมือของรัฐบาลกับประชาชน ในการแก้ไขปัญหา ไม่ได้มุ่งสร้างความนิยมหรือคะแนนเสียง หรือสร้างบุญคุณต่อใคร แต่เป็นยุทธศาสตร์ที่ต้องการทำเพื่อประเทศชาติและประชาชนส่วนรวมอย่างแท้จริง

3. ประชาชนจะได้ประโยชน์อะไรจากยุทธศาสตร์ “ประชารัฐ”? จากเป้าหมายในอนาคตของยุทธศาสตร์ “ประชารัฐ” เมื่อ “ประชาชน” และ “รัฐ” ได้ทำงานร่วมกันแล้ว จะก่อให้เกิดความเข้มแข็งและความมั่นคงของประเทศในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ การท่องเที่ยว หรือการบังคับใช้กฎหมายที่มีประสิทธิภาพ อันจะนำมาซึ่งความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน รวมถึงโอกาสในการเข้าถึงหรือได้รับสิทธิและสวัสดิการของรัฐอย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม ให้เกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคมเหมือนในอดีต ซึ่งผลลัพธ์ที่ได้นั้นจะส่งผลดีต่อการยกระดับคุณภาพชีวิตและรายได้ของประชาชนทุกคนทั้งในทางตรงและทางอ้อม

ก็คือ ประชาชนของชาติ” ซึ่งถือเป็นพลังอำนาจที่สำคัญในการแก้ไขปัญหา ในการเปลี่ยนแปลงหรือ การปฏิรูป และการพัฒนาประเทศในทุกมิติและทุกด้านอย่างยั่งยืน

โดยการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ “ประชารัฐ” แบ่งได้เป็น 2 ยุทธศาสตร์ย่อย คือ

1) “รัฐบาล” กับ “ประชาชน” : โดย “รัฐ” หรือรัฐบาล จะเป็นผู้อำนวยความสะดวก สนับสนุน และเปิดช่องทางให้ “ประชา” หรือภาคเอกชนและประชาชนทั่วไป เข้ามามีส่วนร่วมตามกระบวนการ ประชาธิปไตย เพื่อให้ประชาชนเข้าใจการบริหารงานของรัฐบาลในเรื่องต่างๆ และไม่สร้างความขัดแย้ง ให้เกิดขึ้นระหว่างประชาชนกับรัฐบาล

2) “ประชาชน” กับ “เจ้าหน้าที่รัฐ” คือ การทำงานร่วมกันของประชาชนและเจ้าหน้าที่รัฐเพื่อ การพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยการสร้าง “เครือข่ายประชารัฐ” ในทุกด้าน ซึ่งจะเป็นกลไกสำคัญที่เชื่อมโยง และเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเข้าด้วยกัน อันเป็นแนวทางการบริหารราชการแผ่นดิน ของรัฐบาลปัจจุบัน เพื่อให้การบริหารจัดการงบประมาณของรัฐมีประสิทธิภาพ เกิดความคุ้มค่า และ เกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งต่อการพัฒนาประเทศ การพัฒนาชุมชน และการพัฒนาสิทธิและสวัสดิการของ รัฐเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชน ไม่ให้เกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคมเช่นที่ผ่านมา

สำหรับหัวใจสำคัญของยุทธศาสตร์ “ประชารัฐ” คือ การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของ ประชาชนทุกคน เนื่องจากการแก้ปัญหา การปฏิรูป และการพัฒนาประเทศในทุกๆ ด้าน จะสำเร็จ หรือเห็นผลเป็นรูปธรรมไม่ได้เลย หากขาดซึ่งความร่วมมือร่วมใจและการมีส่วนร่วมระหว่างประชาชน เจ้าหน้าที่รัฐ และรัฐบาล

จากเป้าหมายในอนาคตของยุทธศาสตร์ “ประชารัฐ” เมื่อ “ประชาชน” และ “รัฐ” ได้ ทำงานร่วมกันแล้ว จะก่อให้เกิดความเข้มแข็งและความมั่นคงของประเทศในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น เศรษฐกิจ การท่องเที่ยว หรือการบังคับใช้กฎหมายที่มีประสิทธิภาพ อันจะนำมาซึ่งความปลอดภัยใน ชีวิตและทรัพย์สิน รวมถึงโอกาสในการเข้าถึงหรือได้รับสิทธิและสวัสดิการของรัฐอย่างเท่าเทียมและ เป็นธรรม ไม่เกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคมเหมือนในอดีต ซึ่งผลลัพธ์ที่ได้นั้นจะส่งผลดีต่อการ ยกระดับคุณภาพชีวิตและรายได้ของประชาชนทุกคนทั้งในทางตรงและทางอ้อม ประชาชนทุกคน สามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์ “ประชารัฐ” ได้ง่ายๆ โดยเริ่มได้ที่ตัวเอง เช่น

1. การติดตามทำความเข้าใจนโยบายและแนวทางการแก้ปัญหาของรัฐบาลและหน่วยงาน ของรัฐ

2. การเข้ามีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นหรือให้ข้อเสนอแนะที่สร้างสรรค์และเป็น ประโยชน์ต่อการแก้ปัญหาในด้านต่างๆ ผ่านเวทีหรือช่องทางที่ถูกต้อง เหมาะสม ซึ่งรัฐบาลและ หน่วยงานต่างๆ ได้เปิดไว้จำนวนมาก

3. การเคารพและปฏิบัติตามกฎหมายเพื่อความสงบเรียบร้อยของชุมชนและสังคมส่วนรวม

4. การเรียนรู้สิทธิและหน้าที่ของตนในฐานะพลเมือง และการเคารพสิทธิของผู้อื่นอย่างเท่า เทียม

5. การมีจิตสาธารณะในการช่วยเหลือและเอื้อเฟื้อต่อผู้อื่นที่ด้อยโอกาส ต่อชุมชน ต่อสังคม และประเทศชาติ เสียงของรัฐบาลนั้นยืนยันว่า ยุทธศาสตร์ “ประชารัฐ” ไม่ใช่นโยบาย “ประชานิยม” เพราะประชานิยมเป็นสิ่งที่ต้องการให้ประชาชนมีความนิยมต่อภาครัฐ แต่ยุทธศาสตร์ “ประชารัฐ” เป็นความร่วมมือของรัฐบาลกับประชาชน ในการแก้ไขปัญหา ไม่ได้มุ่งสร้างความนิยมหรือคะแนนเสียง

หรือสร้างบุญคุณต่อใคร แต่เป็นยุทธศาสตร์ที่ต้องการทำเพื่อประเทศชาติและประชาชนส่วนรวมอย่างแท้จริง

2.6 วิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด

วิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด

กลุ่มจังหวัด	วิสัยทัศน์	ยุทธศาสตร์
กลุ่มจังหวัด ภาคเหนือตอนบน จังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ น่าน พะเยา แพร่ แม่ฮ่องสอน ลำปาง และลำพูน	ประตูทางการค้าสู่ โลกโตเด่น วัฒนธรรมล้านนา อยู่ทุกถิ่นที่	<ol style="list-style-type: none"> พัฒนาเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขงและเอเชียใต้ พัฒนาประตูเศรษฐกิจเพื่อเป็นช่องทางการค้าและการท่องเที่ยวกับประเทศเพื่อนบ้าน สร้างฐานเศรษฐกิจใหม่บนพื้นฐานของวัฒนธรรมและความรู้ใหม่มุ่งสู่ Knowledge-Based Economy สร้างงานที่ถดถอที่มีเอกลักษณ์และความเป็นเลิศในระดับนานาชาติ นำวัฒนธรรมล้านนามาสร้างเอกลักษณ์และเรื่องราวเพื่อเพิ่มมูลค่าให้สินค้า เชื่อมโยงการท่องเที่ยวเพื่อเป็นพลังดึงดูดใหม่จากทรัพยากรท่องเที่ยวทั้งภายในกลุ่มจังหวัดและเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศลุ่มแม่น้ำโขง ปรับประสิทธิภาพการผลิตทางการเกษตร ดำรงวัฒนธรรมล้านนา ดำรงฐานทรัพยากรธรรมชาติโดยฟื้นฟูและจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน สร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

ยุทธศาสตร์จังหวัดเชียงใหม่

จังหวัดเชียงใหม่ สภาพทั่วไปลักษณะทางภูมิศาสตร์ จังหวัดเชียงใหม่ ตั้งอยู่ภาคเหนือของประเทศไทย ห่างจากกรุงเทพฯ 696 กม. มีเนื้อที่ประมาณ 20,107.057 ตร.กม. หรือ ประมาณ 12,566,911 ไร่ มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้¹⁰

¹⁰ ข้อมูลกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์เชื่อมโยงในจังหวัด/กลุ่มจังหวัด

6. พัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์
7. แก้ไขปัญหาความยากจน

ประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด (Strategic Issues)

1. ยุทธศาสตร์เชิงรุก : สร้างฐานเศรษฐกิจใหม่
2. ยุทธศาสตร์ปรับตัว : เพิ่มมูลค่าฐานเศรษฐกิจเดิม

ยุทธศาสตร์/กลยุทธ์ของจังหวัด (Strategies)¹¹

1. พัฒนาเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (GMS) และเอเชียใต้ (BIMSTEC)
2. สร้างฐานเศรษฐกิจใหม่บนพื้นฐานของวัฒนธรรมและความรู้ใหม่มุ่งสู่ Knowledge Based Economy
3. สร้างฐานหัตถกรรมที่มีเอกลักษณ์และความเป็นเลิศในระดับนานาชาติ สำหรับตลาดเฉพาะ (Niche Market) โดยการนำวัฒนธรรมล้านนา มาสร้างเอกลักษณ์และเรื่องราวเพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้า
4. เชื่อมโยงการท่องเที่ยวเพื่อเป็นพลังดึงดูดใหม่จากทรัพยากรท่องเที่ยว ทั้งภายในกลุ่มจังหวัด และเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขงและเอเชียใต้
5. ปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตทางด้านการเกษตร โดยสร้างความหลากหลายและการบริหารจัดการสมัยใหม่
6. อนุรักษ์และฟื้นฟูวัฒนธรรมล้านนา โดยนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสร้างความโดดเด่น และเชื่อมโยงสู่สากล
 - 6.1 ดำรงความเป็นฐานทรัพยากรธรรมชาติ โดยฟื้นฟูและบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน
 - 6.2 สร้างความมั่นคงปลอดภัยในพื้นที่ชายแดนและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและนักท่องเที่ยว
 - 6.3 พัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อเป็นฐานในการพัฒนา โดยขยายโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึง โดยเฉพาะผู้ด้อยโอกาส และสร้างโอกาสในการเรียนรู้เฉพาะด้านและความรู้สมัยใหม่ เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันและสอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนา

¹¹ เชียงใหม่ – เมื่อวันที่ 17 มีนาคม ณ สำนักชลประทานที่ 1

6.4 แก้ไขปัญหาความยากจน โดยใช้แนวพระราชดำริ “เศรษฐกิจพอเพียง” และ “เศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง” ร่วมกับมาตรการการดำเนินงานตามนโยบายแก้ไขปัญหาความยากจนที่รัฐบาลกำหนดสอดคล้องกับนโยบายผู้ว่าราชการจังหวัด คือ นายปวิณ ชำนิประศาสน์ ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ แถลงข่าวเรื่องการกำหนดการพัฒนาที่เป็นจุดเน้น (Focus) และทิศทางเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Direction) ที่สำคัญของการพัฒนาจังหวัดเชียงใหม่ในระยะยาว ท่ามกลางสื่อมวลชนจำนวนมาก โดยจังหวัดเชียงใหม่กำหนดการพัฒนาที่เป็นจุดเน้น (Focus) และทิศทางเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Direction) ที่สำคัญของการพัฒนาจังหวัดในระยะยาว ดังนี้

1. เมืองสร้างสรรค์ (Creative City) เชียงใหม่เป็นเมืองที่อุดมสมบูรณ์ด้วยมรดกทางศิลปวัฒนธรรม เป็นแหล่งงานหัตถกรรมและศิลปะพื้นบ้านประเภทต่าง ๆ เช่น งานแกะสลักและผลิตภัณฑ์จากไม้ งานเครื่องเงิน งานเครื่องเงิน งานเครื่องปั้นดินเผา งานจักสาน งานทอผ้า งานหล่อและบุคุนโลหะ และงานศิลปะกระดาษต่าง ๆ เป็นต้น ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐและประชาชนจะผลักดันเพื่อเสนอให้เชียงใหม่เป็นเมืองสร้างสรรค์สาขาหัตถกรรมและศิลปะพื้นบ้าน (Creative City of Crafts and Folk Art) ของ UNESCO ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างการทำใบสมัครเพื่อส่งให้คณะกรรมการฝ่ายวัฒนธรรมของคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติผ่านไปยัง UNESCO

2. เมืองมรดกโลก (World Heritage) การขับเคลื่อนเชียงใหม่สู่เมืองมรดกโลกเป็นวาระการพัฒนาที่สำคัญร่วมกันของคนเชียงใหม่ที่จะวางแผนและกำหนดทิศทางการพัฒนาของเมืองให้เติบโต โดยยังคงรักษาคุณค่าและมรดกทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมให้คงอยู่ ผลจากความตื่นตัวและความตั้งใจของภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ สถาบันการศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคประชาชน ทำให้จังหวัดเชียงใหม่ได้รับการขึ้นบัญชีรายชื่อเบื้องต้นมรดกโลก (Tentative list) เมื่อ พ.ศ. 2558 จากผลการศึกษาความเป็นไปได้ของคณะทำงาน ฯ พื้นที่ที่จะมีการกำหนดเพื่อขอขึ้นทะเบียนเป็นเขตมรดกโลก (Nomination Property) ประกอบด้วย 3 แหล่งมรดกที่มีคุณค่าของเชียงใหม่ ได้แก่ เวียงเชียงใหม่ซึ่งครอบคลุมพื้นที่เมืองเก่าชั้นในและพื้นที่เมืองเก่าชั้นนอก พื้นที่เวียงสวนดอก และพระธาตุดอยสุเทพ รวมถึงองค์ประกอบที่แสดงให้เห็นความเชื่อมโยงของแต่ละพื้นที่ภายใต้แนวคิดการขึ้นทะเบียนแบบกลุ่ม (Serial Nomination)

3. เมืองอัจฉริยะ (Smart City) รัฐบาลมีนโยบายให้สองเมืองท่องเที่ยวระดับโลกของไทย คือ จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดภูเก็ต เป็นเมืองอัจฉริยะต้นแบบ (Smart City) เพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล ที่จะช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยให้ปลอดภัยและสะดวกสบายในการดำรงชีวิต และเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันของพื้นที่โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมเป็นตัวนำ จังหวัดเชียงใหม่กำหนดเป้าหมายการขับเคลื่อน Smart City คือ กินดี อยู่ดี มีสุข โดยมีกลยุทธ์การขับเคลื่อนดังนี้

3.1 การขับเคลื่อนเศรษฐกิจดิจิทัล โดยส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อยกระดับและลดต้นทุนภาคการผลิตและบริการ ทั้งภาคการเกษตร ภาคการท่องเที่ยว และภาคการผลิตสินค้าอุตสาหกรรม และหัตถอุตสาหกรรม ควบคู่กับการพัฒนาช่องทางตลาด และการพัฒนาธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับดิจิทัลในรูปแบบใหม่

3.2 การยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชน โดยส่งเสริมการใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีในการบริหารจัดการสาธารณสุข การดูแลผู้ป่วย และการติดตามดูแลผู้ด้อยโอกาสกลุ่มต่าง ๆ

3.3 การยกระดับความมั่นคง โดยยกระดับระบบกล้อง CCTV เพื่อรักษาความมั่นคงปลอดภัย และนำนวัตกรรมใช้ป้องกันและเตือนภัยพิบัติต่าง ๆ เช่น อุทกภัยและดินโคลนถล่ม ภัยหมอกควัน และภัยแล้ง เป็นต้น

3.4 การพัฒนาการบริหารและการบริการภาครัฐ เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานและบริการประชาชน และพัฒนาบุคลากรให้สอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

4. Northern Food Valley ที่ผ่านมาจังหวัดเชียงใหม่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาภาคการเกษตร ซึ่งจังหวัดมีศักยภาพทั้งเกษตรปลอดภัย เกษตรอินทรีย์ เกษตรแปรรูป และพืชผักเมืองหนาว เพื่อมุ่งสู่เป้าหมายคือ การเป็น Northern Food Valley โดยหนึ่งในสินค้าเกษตรที่มีศักยภาพสูงที่จังหวัดเชียงใหม่ที่ต้องการยกระดับเพื่อเพิ่มมูลค่าเศรษฐกิจและสร้างรายได้ให้ประชาชนคือ กาแฟ จึงกำหนดให้การเป็น Coffee Hub เป็น flagship project ของจังหวัด โดยกำหนดกิจกรรมการขับเคลื่อนในลักษณะ value chain ตั้งแต่การพัฒนาปัจจัยพื้นฐานการผลิต การสร้างมูลค่าเพิ่ม การวิจัยและนวัตกรรม และการส่งเสริมการตลาด โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๐ ของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ จำนวน ๙๗,๐๐๐,๐๐๐ บาท

5. เมืองสีเขียว (green city) การส่งเสริมให้การพัฒนาจังหวัดเชียงใหม่เป็นไปอย่างยั่งยืนนั้น จังหวัดเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์และบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมทั้งในเขตเมืองและพื้นที่รอบนอก โดยมีเป้าหมายคือ เมืองสีเขียว (green city) ซึ่งมีจุดเน้นสำคัญได้แก่ การอนุรักษ์ ฟื้นฟู และบริหารจัดการป่าต้นน้ำและแหล่งน้ำ การเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเขตเมืองและอนุรักษ์พื้นที่สิ่งแวดล้อม การบริหารจัดการขยะ มลภาวะ และสาธารณสุข การพัฒนาประสิทธิภาพโครงสร้างพื้นฐานและระบบขนส่งมวลชน ซึ่งการให้ความสำคัญกับการพัฒนาสิ่งแวดล้อมดังกล่าวจะทำให้เชียงใหม่เป็นเมืองน่าอยู่ และรักษาการเติบโตให้เป็นไปอย่างสมดุลต่อไป โดยมีวาระสำคัญพิเศษคือ การฟื้นคืนคลองแม่ข่า และการแก้ปัญหาหมอกควันโดยสนับสนุนการปลูกกาแฟแทนข้าวโพด และการป้องกันแก้ปัญหาการเผาโดยกระบวนการประชารัฐ

6. ศูนย์กลางการท่องเที่ยวและธุรกิจบริการสุขภาพ (Tourism and Health Hub) โดยให้ความสำคัญในการส่งเสริมการเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ทั้งการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและประเพณี การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ การท่องเที่ยวเชิงผจญภัยและกีฬา การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และการท่องเที่ยว MICE ด้วยการเป็นศูนย์กลางเชื่อมโยงสู่เมืองท่องเที่ยวในภูมิภาค และเป็นศูนย์กลางส่งเสริมธุรกิจบริการสุขภาพทั้งการแพทย์ปัจจุบันและแพทย์ทางเลือก ซึ่งจะสามารถรักษาและต่อยอดภูมิปัญญาแพทย์พื้นถิ่นสู่รูปแบบการบริการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ มีอัตลักษณ์โดดเด่น และเป็นเครื่องมือพัฒนาเศรษฐกิจเชื่อมโยงกับภาคการท่องเที่ยวอย่างเข้มแข็งและยั่งยืนได้

ยุทธศาสตร์จังหวัดเชียงราย

จังหวัดเชียงราย

สภาพทั่วไป

1. ลักษณะทางภูมิศาสตร์ จังหวัดเชียงราย ตั้งอยู่ภาคเหนือของประเทศไทย ห่างจากกรุงเทพฯ 785 ก.ม. มีเนื้อที่ประมาณ 11,678.396 ตร.กม. หรือประมาณ 7,298,998 ไร่ มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้¹²

ทิศเหนือ ติดต่อกับ ประเทศเมียนมาร์และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ทิศใต้ ติดต่อกับ จังหวัดลำปาง และจังหวัดพะเยา

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และจังหวัดพะเยา

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ประเทศเมียนมาร์ และจังหวัดเชียงใหม่

แผนที่แสดงที่ตั้งและอาณาเขต

2. ลักษณะทางการปกครอง จังหวัดเชียงรายแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 16 อำเภอ 2 กิ่งอำเภอ 124 ตำบล และ 1,698 หมู่บ้าน มีหน่วยงานที่ตั้งอยู่ในพื้นที่หน่วยงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่น แยกเป็นองค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง เทศบาล 25 แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล 120 แห่ง

3. ประชากร จังหวัดเชียงราย มีประชากรรวมทั้งสิ้น 1,273,445 คน รายได้ประชากร 30,710 บาท/คน/ปี

¹² ข้อมูลกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์เชื่อมโยงในจังหวัด/กลุ่มจังหวัด

คำขวัญของจังหวัด “เหนือสุดในสยาม ชายแดนสามแผ่นดิน ถิ่นวัฒนธรรมล้านนา ล้ำค่าพระธาตุดอยตุง”

สินค้า OTOP ไบชา

**ยุทธศาสตร์จังหวัดเชียงราย
วิสัยทัศน์ของจังหวัด (Vision)**

“เชียงราย ประตูทองของวัฒนธรรมล้านนา และการค้าสู่สากล”

เป้าประสงค์ของจังหวัด (Goals)

1. รายได้จากการส่งออกไปยังประเทศเพื่อนบ้านในอนุภาคลุ่มแม่น้ำโขงตอนบนเพิ่มขึ้น
2. เกษตรปลอดภัยและมีรายได้ของสินค้าเกษตรจากการแปรรูป/สร้างรายได้จากการส่งออกของท้องถิ่นเพิ่มขึ้น
3. รายได้จากการท่องเที่ยวในจังหวัดเพิ่มขึ้น
4. พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ให้มีเกียรติศักดิ์ศรี ความรู้ สุขภาพอนามัย และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ชุมชนยั่งยืน
5. ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ และขยายโอกาสของประชาชนและชุมชน
6. อนุรักษ์ ส่งเสริมและพัฒนาวัฒนธรรมประเพณีล้านนาให้เป็นที่ยอมรับในความเป็นแผ่นดินถิ่นไทยงามของประชาชนในจังหวัด และชื่นชมจากนักท่องเที่ยวต่างถิ่น
7. สร้างความมั่นคงปลอดภัยในพื้นที่ปกติ/พื้นที่ชายแดนให้มีความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินของประชาชน และนักท่องเที่ยว

ประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด (Strategic Issues)

1. ยุทธศาสตร์ประตูการค้าสู่อนุภาคลุ่มแม่น้ำโขงตอนบน
2. ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการเกษตรปลอดภัยเพื่อเพิ่มมูลค่า
3. ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงราย
4. ยุทธศาสตร์การพัฒนาสังคมและทรัพยากรมนุษย์
5. ยุทธศาสตร์การสร้างเศรษฐกิจพื้นบ้าน สืบสานสู่สากล
6. ยุทธศาสตร์เชียงรายแผ่นดินถิ่นไทยงาม
7. ยุทธศาสตร์ความมั่นคงและปลอดภัยในพื้นที่ปกติและชายแดน

ยุทธศาสตร์/กลยุทธ์ของจังหวัด (Strategies)

1. การส่งเสริมการค้า การลงทุนกับประเทศเพื่อนบ้าน
2. การพัฒนาบุคลากรเพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันและเป็นศูนย์กลางด้านการศึกษาของ GMS

3. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานรองรับเขตเศรษฐกิจชายแดน การค้า การท่องเที่ยวทางน้ำ และทางบกในพื้นที่จังหวัดเชียงราย
4. การพัฒนาจังหวัดเชียงราย เป็นศูนย์กลางขนส่งสินค้าทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ (Logistics) เชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อรองรับเขตเศรษฐกิจชายแดน และการลงทุนเพื่อผลิตสินค้าส่งออก
5. การพัฒนามาตรการและบรรจุภัณฑ์สินค้า OTOP
6. ส่งเสริมเกษตรปลอดภัย
7. การส่งเสริมผลิตผลหลักทางการเกษตร ปลูกพืชเศรษฐกิจที่มีมูลค่าสูงเพื่อส่งออก และการพัฒนาการนำเข้า
8. การส่งเสริมการผลิต การตลาด และมาตรฐานความปลอดภัยของสินค้าเกษตร
9. การส่งเสริมการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร
10. การจัดตั้งศูนย์บริการการท่องเที่ยว
11. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเดิมและสร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่ให้หลากหลายรูปแบบ
12. ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์เชื่อมโยงในจังหวัด/กลุ่มจังหวัด
13. ส่งเสริมการท่องเที่ยวตลอดปี
14. การเป็นศูนย์กลางท่องเที่ยวประเทศเพื่อนบ้านในอนุภาคลุ่มแม่น้ำโขงตอนบน
15. การส่งเสริมการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการพัฒนา
16. ส่งเสริมสถาบันการศึกษา เพื่อพัฒนาศักยภาพจังหวัดเชียงราย
17. การส่งเสริมการศึกษาในระบบสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ คุณธรรม จริยธรรม และปฏิบัติได้ในชุมชน
18. การเป็นศูนย์กลางการศึกษาที่มีคุณภาพได้มาตรฐานสากล
19. แผนงานส่งเสริมประชาชนดำรงชีวิตอย่างสันติสุข ใช้ชีวิตสมัยใหม่ให้สอดคล้องกับประเพณี วัฒนธรรม ค่านิยมที่ดีอย่างยั่งยืน
20. การจัดระเบียบสังคมของเด็กและเยาวชน
21. การสร้างสุขภาพ-จิตที่ดี
22. การเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์และสาธารณสุขของกลุ่มประเทศในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขงตอนบน
23. การส่งเสริมและสนับสนุนองค์กรเครือข่ายพัฒนาสังคมทั้งภาครัฐและเอกชน
24. การบริการสวัสดิการสังคม และช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาความเดือดร้อน
25. การส่งเสริมอาชีพ สร้างเครือข่ายและขยายไปสู่วิสาหกิจชุมชน
26. การพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตและการแปรรูปผลิตภัณฑ์ OTOP ให้ได้มาตรฐานสู่สากล
27. การตั้งศูนย์บรรจุภัณฑ์ OTOP

28. การอนุรักษ์ฟื้นฟู และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมล้านนาอย่างเป็นระบบและยั่งยืนเป็นเลิศในระดับนานาชาติ
29. การพัฒนาบุคลากร และสำนักด้านศิลปวัฒนธรรมล้านนา
30. การอนุรักษ์ และใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน
31. การพัฒนาพื้นที่ทางด้านกายภาพเมือง และชนบท
32. การส่งเสริมความมั่นคงและปลอดภัยในการดำรงชีวิตในพื้นที่ปกติและพื้นที่ตามแนวชายแดน
33. การสร้างความเข้มแข็งชุมชนในพื้นที่เมือง ชนบทและการเอาชนะยาเสพติดและผู้มีอิทธิพล

นอกจากนี้ผู้ว่าฯ เชียงราย วางเป้าหมายพัฒนาจังหวัดเชียงรายอย่างยั่งยืนผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงรายมอบแนวทางการปฏิบัติงานให้กับภาคส่วนต่างๆ ในอำเภอเทิง ต้องช่วยกันพัฒนาเชียงราย เพื่อให้ชาวเชียงรายมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นวันที่ 11 พ.ค. 60 ที่ห้องประชุมอำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย นายณรงค์ศักดิ์ โอสถธนากร ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย มอบนโยบายและแนวทางการทำงานให้กับหัวหน้าส่วนราชการ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในอำเภอเทิงโดยขอให้ทุกคนร่วมกันพัฒนาเชียงราย ที่ต้องมีการขับเคลื่อนด้านการเกษตร ส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตการเกษตร การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ เพื่อเพิ่มมูลค่าของสินค้าการเกษตร นอกจากนี้จะผลักดันให้ทุกตำบลมีแหล่งน้ำอุปโภคบริโภคอย่างเพียงพอ ด้านการท่องเที่ยว เน้นให้กระจายรายได้สู่ชุมชน เน้นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมท่องเที่ยวชุมชน ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ซึ่งการท่องเที่ยวจะนำรายได้เข้าจังหวัดมากขึ้น รวมไปถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวเชียงราย เน้นพัฒนาด้านการศึกษา ซึ่งจะทำให้จังหวัดเชียงรายเป็นดั่งศิลาสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ การจัดระเบียบสังคม ร้านอินเทอร์เน็ต ร้านเกมส์ จะมีการควบคุมอย่างเข้มงวดและเหมาะสมวงเรื่องยาเสพติด ได้กำชับข้าราชการทุกสังกัด ทุกระดับ ห้ามเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดโดยเด็ดขาด นอกจากนี้ ให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และอำเภอ ลงพื้นที่ช่วยเหลือประชาชนเมื่อได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติอย่างทันที

ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงรายให้ความมั่นใจว่า จะนำความรู้ความสามารถ และความตั้งใจขับเคลื่อนให้จังหวัดเชียงรายพัฒนา คนเชียงรายมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีเศรษฐกิจที่ดีขึ้น มีวัฒนธรรมที่งดงาม วัฒนธรรมและประเพณีจะเป็นสิ่งที่ทำให้เชียงรายอยู่อย่างยั่งยืน ซึ่งหากทุกคนร่วมมือกันจะทำให้จังหวัดเชียงรายพัฒนาอย่างแน่นอน

ยุทธศาสตร์จังหวัดน่าน

จังหวัดน่าน

สภาพทั่วไป

1. ลักษณะทางภูมิศาสตร์ จังหวัดน่าน เป็นจังหวัดชายแดนภาคเหนือของประเทศไทย ห่างจากกรุงเทพมหานครเป็นระยะทาง 668 กิโลเมตร มีพื้นที่ประมาณ 11,427.072 ตารางกิโลเมตร หรือ 7,170,045 ไร่ มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้¹³

ทิศเหนือและทิศตะวันออก	ติดต่อกับ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
ทิศใต้	ติดต่อกับ จังหวัดแพร่ จังหวัดอุตรดิตถ์ทิศ
ตะวันตก	ติดต่อกับ จังหวัดพะเยา

แผนที่แสดงที่ตั้งและอาณาเขต

2. ลักษณะทางการปกครอง จังหวัดน่านแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 14 อำเภอ 1 กิ่งอำเภอ 99 ตำบล และ 877 หมู่บ้าน หน่วยงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่น แยกเป็น องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง เทศบาล 8 แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล 92 แห่ง สภาตำบล 6 แห่ง

¹³ ข้อมูลกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์เชื่อมโยงในจังหวัด/กลุ่มจังหวัด

3. ประชากรจังหวัดน่านมีประชากรรวมทั้งสิ้น 487,274 คนรายได้ประชากร 21,047 บาท/ปี/คน
คำขวัญของจังหวัด “แข่งเรือลือเลื่อง เมืองงาช้างดำ จิตรกรรมวัดภูมินทร์แดนดินส้มสีทอง เรืองรอง
 พระธาตุแช่แห้ง”
สินค้า OTOP อู๋ช้างโหล่ง

ยุทธศาสตร์จังหวัดน่าน

วิสัยทัศน์ของจังหวัด (Vision)

“น่านเป็นเมืองน่าอยู่ มีการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน
 มีการบริหารการพัฒนาโดยยึดหลักธรรมาภิบาล เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนชาวน่าน”

เป้าประสงค์ของจังหวัด (Goals)

1. พัฒนาองค์กรภาครัฐให้มีคุณภาพและยั่งยืน โดยยึดหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีมี
 ประสิทธิภาพ สามารถรองรับการบริการ พัฒนาเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน
2. ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีการพัฒนาการทางเศรษฐกิจ พิชิตความยากจน ชุมชน
 เข้มแข็ง
3. มีระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับวิถี
 ชีวิตชุมชนให้เป็นเมืองน่าอยู่น่าอยู่ ก้าวสู่มรดกโลก
4. เกิดความร่วมมือกับภาคีทุกภาคส่วน ในการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ใน
 จังหวัดมีความมั่นคงในการดำรงชีวิต สามารถช่วยเหลือพัฒนาตนเอง ครอบครัว และชุมชนให้เป็น
 สังคมสันติสุข น่าอยู่ และยั่งยืน
5. เป็นเมืองที่มีความสงบสุข ชุมชนเข้มแข็ง ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

ประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด (Strategic Issues)

- ยุทธศาสตร์ที่ 1 : การบริหารจัดการและการบริการ
 ยุทธศาสตร์ที่ 2 : การพัฒนาเศรษฐกิจ
 ยุทธศาสตร์ที่ 3 : การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
 ยุทธศาสตร์ที่ 4 : การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ยุทธศาสตร์/กลยุทธ์ของจังหวัด (Strategies)

1. การพัฒนาองค์กร
2. ประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ
3. คุณภาพการให้บริการ
4. การแก้ไขปัญหาความยากจนและการกระจายรายได้
5. การส่งเสริมการเกษตรปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์
6. ส่งเสริมวัฒนธรรมและการท่องเที่ยว
7. ส่งเสริมการค้าและการลงทุน

8. การพัฒนาแรงงาน
9. การฟื้นฟู พัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
10. การพัฒนาความมั่นคงในการดำรงชีวิตที่ยั่งยืน

นโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวของผู้ว่าราชการจังหวัดน่าน

1. เน้นศิลปวัฒนธรรมการแต่งกายพื้นเมืองน่าน
2. การพูดภาษาพื้นเมือง
3. การแสดงน้ำใจไมตรีด้วยใบหน้ายิ้มแย้มแจ่มใส
4. การรับประทานอาหารพื้นเมืองน่าน
5. การจัดการที่พักอาศัยอย่างสะดวกสบาย
6. ติดไฟส่องสว่างอย่างพอเพียง
7. การจัดทำป้ายบอกทาง/ป้ายเตือนภัยตามเส้นทางต่างๆ
8. การรักษาความปลอดภัยให้แก่นักท่องเที่ยวการแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวพร้อมให้ข้อมูลข่าวสารแก่นักท่องเที่ยวด้วยความจริงใจ
9. ต้อนรับนักท่องเที่ยวด้วยการเป็นเจ้าบ้านที่ดีไม่เอาัดเอาเปรียบนักท่องเที่ยวและให้ความเป็นธรรมแก่นักท่องเที่ยว

2.7 สถานการณ์การท่องเที่ยวภาคเหนือตอนบน

จากการวิเคราะห์การท่องเที่ยวภาคเหนือในภาพรวม สถานการณ์และแนวโน้มธุรกิจท่องเที่ยวในภาคเหนือตอนบนของศูนย์เตือนภัยธุรกิจภาคเหนือ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยอาจารย์ดร.ชัยวุฒิ ตั้งสมชัยและผู้ช่วยศาสตราจารย์ปิยพรรณ กลั่นกลิ่น พบว่า สถานการณ์และแนวโน้มของธุรกิจท่องเที่ยวในภาคเหนือตอนบน ภาคเหนือตอนบนมีบทบาททางการท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศ มีจุดขายทั้งด้านการเป็น แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและแหล่งวัฒนธรรม ล้านนาที่โดดเด่น เป็นประตูการค้าชายแดนเชื่อมโยง เศรษฐกิจและการท่องเที่ยวกับอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง และเอเชียใต้โดยเฉพาะจังหวัดเชียงใหม่เป็นศูนย์กลาง การท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศ และนานาชาติซึ่งภาคบริการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวไม่ว่าจะเป็น โรงแรมที่พักประเภทต่างๆ ร้านอาหาร สปา รีสอร์ท บริการท่องเที่ยว ฯลฯ ได้นำเอกลักษณ์ของคนเหนือหรือ ความเป็นล้านนารวมเข้าไว้ในผลิตภัณฑ์และบริการของตนด้วยในทางใดทางหนึ่งเสมอ สถานการณ์ของการท่องเที่ยวภาคเหนือตอนบน (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2554) พบว่า การท่องเที่ยวในครั้งแรกของปี พ.ศ. 2554 มีการปรับตัวที่ดีขึ้นจากระยะเดียวกันของปีก่อน เนื่องจากไม่มี เหตุการณ์ความไม่สงบเกิดขึ้น เช่นปีก่อน ภาวะอากาศหนาวเย็นต่อเนื่องจากปลายปีที่แล้วจนถึงต้นปี ปัญหา หมอกควันลดลง มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวของภาครัฐและเอกชน ซึ่งเป็นปัจจัยช่วยให้ นักท่องเที่ยวต่างชาติเข้ามาท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น แต่อัตราการขยายตัวของนักท่องเที่ยวยังขยายตัวไม่มาก ด้วยเหตุนี้ ศูนย์เตือนภัยธุรกิจ ภาคเหนือ จึงต้องการศึกษาสถานการณ์และแนวโน้มของธุรกิจท่องเที่ยวใน ภาคเหนือตอนบน เพื่อแสดงให้เห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และนำเสนอข้อเสนอแนะต่อสำนักงาน ส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม สำหรับการกำหนดมาตรฐานและแผนงานที่เป็นประโยชน์ต่อธุรกิจการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน ในการศึกษาสถานการณ์และแนวโน้มของธุรกิจ

ท่องเที่ยวในภาคเหนือตอนบน ระหว่างเดือน กันยายน - พฤศจิกายน พ.ศ. 2554 สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ร่วมกับศูนย์เดือน ภัยธุรกิจ ภาคเหนือ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยขอบเขตการศึกษามีพื้นที่เป้าหมายหลัก ของภาคเหนือตอนบน คือ จังหวัดเชียงใหม่ และแม่ฮ่องสอน เนื่องจากเป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของภาคเหนือตอนบน ที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักและได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและ ต่างประเทศ เนื่องจากความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยว ทั้งทางด้านธรรมชาติอันงดงาม ด้านศิลปวัฒนธรรม และประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์น่าประทับใจ และความพร้อมในเรื่องสถานที่พักและบริการด้านการท่องเที่ยว ต่างๆ ที่หลากหลาย เป็นที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวจำนวนมากในแต่ละปี ดำเนินการศึกษาเชิงคุณภาพโดยการจัดประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) เพื่อรวบรวมข้อมูล และ ความคิดเห็นถึงประเด็นการศึกษา จากตัวแทนผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัด เชียงใหม่และแม่ฮ่องสอนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับหน่วยงานต่างๆ ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

ภาคเหนือตอนบนมีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเนื่องจากมีความได้เปรียบของธรรมชาติ เช่น ภูเขาที่สวยงามและสลับซับซ้อน วัฒนธรรมล้านนา ความเก่าแก่ทางประวัติศาสตร์กระจายทั่วไป ซึ่งดึงดูดให้ นักท่องเที่ยวหลงใหลเข้ามาเยี่ยมเยือนภาคเหนืออย่างต่อเนื่อง ประกอบกับความพร้อมทางด้านโครงสร้าง พื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก นอกจากนี้ที่ตั้งของภาคเหนือสามารถเชื่อมโยงการค้าคมนาคมกับประเทศ เพื่อนบ้าน พร้อมทั้งจะเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวของอนุภูมิภาคประเทศลุ่มแม่น้ำโขงได้ จังหวัดเชียงใหม่ เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวภาคเหนือ เป็นจุดเชื่อมต่อไปยังจังหวัดอื่นๆ ใน ภาคเหนือตอนบน และสามารถเชื่อมต่อไปยังหลวงพระบาง ของสปป. ลาว พื้นที่ท่องเที่ยว 4 ส่วนหลักคือ 1) แหล่งท่องเที่ยวในตัวเมือง จุดเด่นคือวัดพระธาตุดอยสุเทพ ถนนคนเดิน ไนท์บาซาร์ ถนนวัวลาย 2) แหล่ง ท่องเที่ยวทางทิศเหนือ ประกอบด้วยปางช้าง น้ำตกแม่สา สวนกล้วยไม้ ถ้ำเชียงดาว 3) แหล่งท่องเที่ยวทาง ทิศตะวันออก เป็นแหล่งซื้อสินค้าที่ระลึก เช่น ร่มบ่อสร้าง เรื่องเงิน ผ้าไหม อัญมณี เครื่องหนัง 4) แหล่ง ท่องเที่ยวทางทิศใต้ เป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ ได้แก่ ดอยอินทนนท์ น้ำตกแม่กลาง น้ำตกแม่ยะ นอกจากนี้สามารถซื้อของที่ระลึก เช่น ผ้าฝ้ายทอมือจอมทอง ผ้าฝ้ายตีนจกแม่แจ่ม ไม้แกะสลักบ้านถวาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นจังหวัดที่มีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมสูง ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศเข้ามาท่องเที่ยวสูงโดยเฉพาะที่อำเภอปาย การท่องเที่ยวที่อำเภอปายเป็นลักษณะ กิจกรรมการพักผ่อน รูปแบบวิถีชีวิตดั้งเดิม แต่ก็มีความสะดวกสบาย แหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ในจังหวัด แม่ฮ่องสอน มีจุดเด่นในด้านวัฒนธรรมดั้งเดิมและธรรมชาติ ได้แก่ ประเพณีปอยส่างลอง วิถีชีวิตของชนเผ่า กะเหรี่ยงคอยาว ทะเลหมอกทุ่งดอกบัวตอง ภูโคลน นอกจากนี้จังหวัดแม่ฮ่องสอนยังมีสินค้าหัตถกรรม จักสานเร่โค๊ะ ผ้าทอขนแกะ และเมล็ดกาแฟที่มีชื่อเสียง สถานการณ์การท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้รับผลกระทบจาก เหตุการณ์อุทกภัย ส่งผลให้กลุ่มนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศที่จองล่วงหน้า ได้ยกเลิกการ เดินทางมาท่องเที่ยวทั้งในจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดแม่ฮ่องสอน แต่ก็ได้รับการชดเชยจากกลุ่ม นักท่องเที่ยวที่เป็นผู้ประสบอุทกภัยอพยพขึ้นมาพัก ทำให้การท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่ไม่ได้รับ ผลกระทบมากนักเมื่อเปรียบเทียบกับจังหวัดแม่ฮ่องสอนซึ่งได้รับผลกระทบมากกว่า แนวโน้มการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดแม่ฮ่องสอน คาดการณ์ประมาณกลางเดือน ธันวาคม หรือหลังสถานการณ์อุทกภัยของประเทศ คาดว่าภาครัฐบาลจะมีการกระตุ้น

เศรษฐกิจโดยเน้นเรื่อง การท่องเที่ยวภายในของประเทศมากขึ้น โดยเฉพาะจังหวัดเชียงใหม่ได้มีการ ประชาสัมพันธ์จัดงานมหกรรม พืชสวนโลกเฉลิมพระเกียรติราชพฤกษ์ พ.ศ. 2554 ทำให้ดึงดูด นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัด เชียงใหม่เพิ่มขึ้นและมีแนวโน้มจะไปท่องเที่ยวในจังหวัด แม่ฮ่องสอนและจังหวัดอื่นๆ ในภาคเหนือเพิ่มขึ้น ศูนย์เตือนภัยธุรกิจ ภาคเหนือ(Business Warning Center: BWC) คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ หน้าที่ 3 สภาพปัญหาการท่องเที่ยวใน จังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดแม่ฮ่องสอน สามารถแยกได้เป็น 5 ประเด็นหลัก ได้แก่ 1) ปัญหาด้าน อุปทานการท่องเที่ยว เนื่องจากมีผู้ประกอบการจำนวนมากเกินไป ขาดการประชาสัมพันธ์ และมีการ แข่งขันด้านราคาของผู้ประกอบการ 2) ปัญหาการพัฒนาสถานที่และ สินค้าของการท่องเที่ยว ได้แก่ การขาดการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ รวมถึงเอกลักษณ์ความเป็น ล้านนาเริ่มสูญ หาย3) ปัญหาด้านบุคลากรการท่องเที่ยว ขาดแคลนมัคคุเทศก์ บุคลากรด้านการท่องเที่ยวที่มี คุณภาพ กระจุกตัวอยู่เฉพาะในจังหวัดเชียงใหม่ 4) ปัญหาสิ่งแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน ได้แก่ ปัญหาหมอกควัน สิ่งแวดล้อมเริ่มเสื่อมโทรมทำให้เสน่ห์ความเป็นล้านนาเสื่อมถอยลง และระบบการ คมนาคมและระบบขนส่งมวลชนยังไม่มีประสิทธิภาพ และ 5) ปัญหาด้านนโยบายการท่องเที่ยวที่ขาด ความ ต่อเนื่อง ความไม่ร่วมมือกันในการทำงานของภาครัฐและเอกชน การจัดสรรและการใช้ งบประมาณไม่ สอดคล้องกับความต้องการ และการประชุมสัมมนาเพื่อรวบรวมความคิดเห็นบ่อยครั้ง แต่ไม่ได้รับการ ตอบสนองตามที่ได้นำเสนอแนะเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัด เชียงใหม่และจังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้แก่ การ สร้างความเชื่อมั่นในเรื่องความมั่นคงของประเทศ รวมถึง มาตราการรักษาความปลอดภัยให้แก่นักท่องเที่ยว การเตรียมความพร้อมในการเป็นประชาคม เศรษฐกิจอาเซียน (AEC) นอกจากนี้การพัฒนาด้านการคมนาคม ให้พร้อมกับการเติบโต ควรพัฒนา บุคลากรให้เข้าสู่มาตรฐานสากล และมีนโยบายที่สนับสนุนผู้ประกอบการ เช่น การลดอัตราภาษี การ กระตุ้นเศรษฐกิจ การเปิดการค้าชายแดน

สถานการณ์การท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงราย

นายบุญส่ง เตชะมณีสถิตย์ ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย เปิดเผย "ประชาชาติธุรกิจ" ว่า สภาพ เศรษฐกิจในภาพรวมของจังหวัดเชียงรายในรอบปี 2559 ที่ผ่านมามีต้องยอมรับว่าผลิตภัณฑ์มวลรวม จังหวัดที่เติบโตอยู่ในระดับ 4-5% นั้นขึ้นอยู่กับภาคการท่องเที่ยวมากถึงกว่า 20% ทำให้รายได้หลัก ของจังหวัดเชียงรายมาจากภาคการท่องเที่ยวสูงถึง 30% ของรายได้เข้าจังหวัดทั้งหมดด้วย ดังนั้น ปี 2559 จึงเป็นปีที่ภาคเศรษฐกิจเชียงรายขับเคลื่อนด้วยการท่องเที่ยวเป็นสำคัญ โดยมีนักท่องเที่ยว เดินทางไปเยือนมากกว่า 2.7 ล้านคน สร้างรายได้เข้าจังหวัดมากกว่า 25,000 ล้านบาท ขณะที่ สถานการณ์การท่องเที่ยวในปี 2560 นั้น ความคึกคักก็ยังคงดำเนินอยู่ต่อเนื่องอย่างน้อยก็ในช่วงฤดู หนาวถึงต้นปี 2560 ส่วนเศรษฐกิจด้านอื่น ๆ ก็เติบโตเช่นกัน คือ การค้าชายแดน ซึ่งตามปกติจะมี อัตราเติบโตขึ้นปีละ 10% เพราะเป็นการค้ากับประเทศเพื่อนบ้านทั้งประเทศเมียนมา สปป.ลาว และ จีนตอนใต้ ซึ่งสินค้าไทยยังเป็นที่นิยมและเป็นที่ต้องการของตลาดประเทศต่าง ๆ ในอนุภูมิภาคกลุ่ม แม่น้ำโขงนี้อย่างมาก

นายบุญส่งกล่าวว่า ขณะนี้จังหวัดเชียงรายอยู่ระหว่างการจัดหาสถานที่เพื่อจัดตั้งเขตพัฒนา เศรษฐกิจพิเศษจำนวน 3 อำเภอชายแดน คือ อ.แม่สาย อ.เชียงแสน และ อ.เชียงของ ซึ่งสามารถ รองรับการค้าเติบโตของเศรษฐกิจชายแดนและภายในประเทศได้เป็นอย่างดี แม้ว่าจะมีปัญหาเรื่องการ

จัดหาที่ดินบ้างเล็กน้อย แต่ก็คาดว่าจะลุล่วงไปได้ด้วยดีในเร็ว ๆ นี้ ขณะเดียวกัน ก่อนที่จะมีโครงการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษดังกล่าว พบว่ามีเอกชนได้เข้ามาลงทุนในพื้นที่ 3 อำเภอผ่านการส่งเสริมของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน หรือบีโอไอ แล้วกว่า 10 ราย เงินลงทุนรวมกว่า 800 ล้านบาท ส่วนใหญ่เป็นการเช่าที่เอกชนดำเนินการล่วงหน้าไปก่อนแล้ว และเป็นการลงทุนด้านการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรและโลจิสติกส์เป็นหลัก ซึ่งสอดคล้องกับการที่รัฐบาลโดยกรมการขนส่งทางบกกำลังจะก่อสร้างศูนย์เปลี่ยนถ่ายสินค้าที่ด่านชายแดนไทย-สปป.ลาวอำเภอเชียงของ เชื่อมกับสะพานข้ามแม่น้ำโขงไทย-สปป.ลาว แห่งที่ 4 ซึ่งจะเปลี่ยนถ่ายหัวลากจากรถยนต์-รถยนต์ รถยนต์-รถไฟ เพื่อขนส่งสินค้าระหว่างไทย-สปป.ลาว-จีนตอนใต้ บนถนนอาร์สามเอด้วย

ดังนั้น แนวโน้มเศรษฐกิจของจังหวัดเชียงรายในปี 2560 จึงมีทิศทางที่ดี โดยเฉพาะด้านการท่องเที่ยวและการค้าชายแดน ทำให้ทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีการดำเนินโครงการใหญ่ๆ ในพื้นที่ ซึ่งโครงการหลักคือรถไฟสาย อ.เด่นชัย จ.แพร่ไปยัง จ.เชียงราย มูลค่าประมาณ 80,000 ล้านบาท ซึ่ง พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี และนายอาคม เติมพิทยาไพสิฐ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม ได้แจ้งแล้วว่าสามารถปิดหมุดโครงการได้ปลายปี 2560 ใช้ระยะเวลาก่อสร้าง 3 ปี นอกจากนี้ หน่วยงานต่าง ๆ ยังได้จัดสรรงบประมาณเข้าพัฒนาพื้นที่ โดยส่วนใหญ่เป็นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อพัฒนาการค้าชายแดนและการท่องเที่ยว เช่น ถนนมูลค่ากว่า 1,000 ล้านบาท รวมทั้งยังมีงบประมาณกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 (เชียงราย พะเยา แพร่ น่าน) มูลค่าประมาณ 5,000 ล้านบาท

"ขณะที่เศรษฐกิจทั่วโลกชะงัก แต่การค้าชายแดน จ.เชียงราย เติบโตขึ้นอย่างสวนกระแส โดยปี 2558 มูลค่าการค้ารวมประมาณ 45,000 ล้านบาท และปี 2559 คาดว่าจะถึง 50,000 ล้านบาท หรือสูงขึ้นประมาณ 10% ส่วนการท่องเที่ยวปีที่ผ่านมา มีนักท่องเที่ยวมาเยือน 2.7 ล้านคน เป็นชาวต่างชาติ 500,000 คน ทำรายได้เข้าจังหวัด 25,000 ล้านบาท และสิ้นปี 2559 นี้คาดว่าจะโตขึ้นกว่าปีก่อนอีก 10% เช่นกัน"

ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงรายยังกล่าวอีกว่า ปัจจุบันมีการปรับตัวของผู้ประกอบการท่องเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวจีนกลับเข้ามาทางถนนอาร์สามเอสู่อ.เชียงของอีกครั้ง โดยพบปัญหาอยู่ที่การแปลเอกสารประกอบจากภาษาจีน-ไทย โดยอยู่ระหว่างขอความร่วมมือจากสถานกงสุลใหญ่ประจำนครเชียงใหม่ให้เข้ามาช่วยเรื่องภาษา เชื่อว่าในเร็ว ๆ นี้ นักท่องเที่ยวจะสามารถเข้ามาได้โดยสะดวกต่อไป

ด้านนายอนุรัตน์ อินทร ประธานหอการค้าจังหวัดเชียงรายกล่าวว่า แม้ว่าในปี 2559 ภาคเศรษฐกิจทั่วไปตกต่ำเพราะปัจจัยทั้งภายในและนอกประเทศ แต่ภาคการท่องเที่ยวเชียงรายก็ยังอยู่ในเกณฑ์ดีโดยคาดว่าจะคึกคักไปถึงสิ้นฤดูหนาวนี้ ส่วนด้านอื่น ๆ อยู่ในช่วงการปรับตัว เช่น การค้าชายแดน ซึ่งหลังจากทางการจีนได้ปรับปรุงด่านการค้าที่ทำเรือกวานเหล่ย์ เมืองท่าหน้าด่านของจีนตอนใต้ในแม่น้ำโขง เพื่อรองรับสินค้าที่จะส่งเข้าสู่จีนเป็นหลักเพียงด่านเดียว ทำให้การส่งออกสินค้าไทยต้องรอดูปัจจัยต่าง ๆ ในปี 2560 อย่างใกล้ชิดต่อไป แต่ก็ยังมีข้อดีที่จีน เมียนมา และ สปป.ลาว มีการพัฒนาเศรษฐกิจและโครงสร้างพื้นฐานภายในประเทศอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมีการเปิดเสรีทางการค้าระหว่างประเทศมากขึ้น ทำให้เป็นโอกาสของสินค้าไทยมากขึ้น

สถานการณ์การท่องเที่ยวในจังหวัดน่าน

สถานการณ์การท่องเที่ยวเมืองน่านในปัจจุบันกับการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีอยู่ จากสถิติล่าสุดในช่วงเดือน ธันวาคม 2553 ถึงเดือนกันยายน 2554 (สำนักงานสถิติจังหวัดน่าน, 2554) น่านต้อนรับนักท่องเที่ยวทั้งหมดประมาณ 579,206 คน ซึ่งเป็นคนไทยเกือบทั้งหมด มีชาวต่างชาติ เพียง 5,642 คน โดยตลอดช่วงระยะเวลาดังกล่าว เดือนธันวาคม 2553 เป็นช่วงที่มีนักท่องเที่ยวเข้ามา มากที่สุดกว่า 143,618 คน ซึ่งนับว่าเป็นจำนวนร้อยละ 25 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมดในรอบการสำรวจ

การทางเดินของนักท่องเที่ยวในบริเวณศูนย์บริการนักท่องเที่ยว กลางใจเมืองน่าน ในช่วงเทศกาลขึ้นปีใหม่เป็นเหตุการณ์ที่ตอบรับกับตัวเลขดังกล่าวได้เป็นอย่างดี ซึ่งแสดงให้เห็นถึงขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวที่ไม่เพียงพอ การกระจุกตัวของนักท่องเที่ยวอยู่เฉพาะบางบริเวณ และบางช่วงเวลา อันเป็นปัญหาที่สามารถแก้ไขด้วยการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน เพื่อมุ่งให้เกิดการระบายออกของการกระจุกตัวของนักท่องเที่ยว ช่วงเวลาท่องเที่ยว และการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว โดยการสร้างแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน โดยชุมชน เพื่อชุมชน ซึ่งปัจจุบันได้เริ่มมีการริเริ่มจัดขึ้นในหลายๆแห่งจากหลายๆชุมชนแล้ว แต่ยังไม่ได้มุ่งหวังเพื่อประโยชน์ในการท่องเที่ยว จากการเข้ามาของนักท่องเที่ยวเป็นประเด็นสำคัญแต่อย่างใด ทำให้สถานที่ในหลายๆแห่งของชุมชนที่จัดทำขึ้น ยังไม่มีความน่าสนใจ และมีการบริหารจัดการ ดูแลรักษาความสะอาด ปลอดภัยที่ดีเพียงพอ ขณะเดียวกัน ในช่วงเดือน มิถุนายน 2554 มีนักท่องเที่ยวเข้ามา นานน้อยที่สุดเพียงประมาณ 13,653 คนจากการสำรวจ และอาจสืบเนื่องมาจากปัญหาด้านอุทกภัยด้วย

จากสถิติข้างต้นจะเห็นได้ว่าจำนวนนักท่องเที่ยวต่างกันประมาณ 10 เท่า เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในเดือนธันวาคม 2553 ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการกระจุกตัวของนักท่องเที่ยว เป็นไปอย่างรุนแรงในบางช่วง และปัญหาภัยพิบัติจะส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวเป็นอย่างมากในอนาคต ขณะเดียวกันก็ส่งผลกระทบต่อคุณภาพของทรัพยากรทางสถาปัตยกรรม และวัฒนธรรมและความยั่งยืนในการใช้ทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยวในอนาคตในด้านของรายได้จากการท่องเที่ยว แนวโน้มรายได้ที่จังหวัดน่านได้รับจากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นทุกปี โดยมีการคาดการณ์ว่าในปี 2554 จังหวัดน่านมีรายได้จากการท่องเที่ยวประมาณ 3,185,775 บาท ซึ่งนับว่ามีจำนวนรายได้ที่ไม่สูงนักเมื่อเทียบกับจังหวัดท่องเที่ยวอื่นๆในภาคเหนือตอนบน โดยนักท่องเที่ยวที่เข้ามาส่วนใหญ่เพิ่งมาเป็นครั้งแรกกว่าร้อยละ 48.5 และมักมีความสนใจในแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ เช่น วัด โบราณสถาน อาคารบ้านเรือนเก่าที่มีคุณค่า (ร้อยละ 88) มากกว่าทางธรรมชาติ (ร้อยละ 66.2 – ทั้งสองกรณีตอบได้มากกว่าหนึ่งข้อ) ซึ่งจะเห็นได้ว่าศักยภาพในการพัฒนาทรัพยากรทางสถาปัตยกรรม และวัฒนธรรม ในเขตเทศบาลเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจด้านประวัติศาสตร์ยังมีโอกาสเป็นไปได้สูง และนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ก็มาเป็นครั้งแรก และนักท่องเที่ยวกว่าร้อยละ 70 เดินทางมาโดยพาหนะส่วนตัว ดังนั้นการเตรียมแผนและการพัฒนารูปแบบในการเดินทาง เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวเข้าถึงแหล่งทรัพยากรได้อย่างสะดวกรวดเร็ว ที่อาจต้องใช้เวลาในการพัฒนาและเลือกสรรรูปแบบที่ค่อนข้างใช้เวลา อาจไม่ใช่อุปสรรคสำหรับนักท่องเที่ยว เนื่องจากส่วนใหญ่เดินทางมาโดยพาหนะส่วนตัว ทั้งนี้นักท่องเที่ยวที่มีอายุระหว่าง 30-49 ปีถือเป็นนักท่องเที่ยวกลุ่มใหญ่ที่สุดที่เข้ามาจังหวัดน่าน (ร้อยละ 43.3) มีข้อสังเกตบางประการเกี่ยวกับความเห็นของนักท่องเที่ยว ซึ่งร้อยละ 1.8 แสดงความเห็นว่าจะไม่กลับมาเที่ยวน่านอีก ซึ่งแสดงให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวอาจมีความไม่พอใจบางประการในคุณภาพ

ความน่าสนใจของทรัพยากรการท่องเที่ยว รวมทั้งความประทับใจในการต้อนรับให้บริการจากคนในพื้นที่ ซึ่งต้องเร่งหาสาเหตุและแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงต่อไป ในด้านของระยะเวลาที่ใช้เพื่อการท่องเที่ยว โดยส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวใช้เวลาช่วงสั้นๆเพียง 1-3 วันเพื่อการท่องเที่ยว (ร้อยละ 74.6) นักท่องเที่ยวที่ใช้เวลานานกว่าประมาณ 4-5 วัน มีเพียงร้อยละ 21.9 แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยวโดยเฉพาะในเขตชุมชน ซึ่งยังไม่เป็นที่รู้จักกันในกลุ่มนักท่องเที่ยวให้มีความน่าสนใจมากขึ้น ยังมีโอกาสอีกมากที่จะช่วยให้นักท่องเที่ยวได้ใช้เวลาอยู่ที่นี่นานขึ้น จากกลุ่มที่ใช้เวลาอยู่ระยะสั้นๆเพียง 1-3 วัน การท่องเที่ยวของจังหวัดน่าน โดยเฉพาะในเขตเมืองน่าน ที่มีคำขวัญว่า “น่านเมืองเก่ามีชีวิต – Nan Living Old Town” สอดคล้องกับทรัพยากรทางสถาปัตยกรรม และวัฒนธรรมที่มีอยู่เป็นจำนวนมากในเขตเมืองน่าน โดยทรัพยากรเหล่านี้ยังมีลักษณะที่ซ่อนเร้น รอการค้นหากจากนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจการท่องเที่ยวในเชิงอนุรักษ์ และเชิงศิลปวัฒนธรรม และยังไม่เป็นที่รู้จักกันดีในวงกว้าง แต่ตรงกันข้ามที่ทรัพยากรบางอย่างเริ่มสูญหายไปเรื่อยๆ ทั้งทรัพยากรที่จับต้องได้ เช่น แนวกำแพงเมือง ของใช้โบราณในชีวิตประจำวัน และทรัพยากรที่จับต้องไม่ได้ โดยเฉพาะศิลปะการเล่นพื้นบ้าน ภูมิปัญญา และงานหัตถกรรมต่างๆ

ในภาพใหญ่ของเมืองน่าน ซึ่งเป็นเมืองหนึ่งที่สำคัญภายใต้เขตวงกลมเศรษฐกิจ ล้านช้าง-น่าน-ล้านนาตะวันออก (พะเยา แพร่ น่าน เชียงราย) เมืองน่านยังมีศักยภาพในการขยายตัวทางเศรษฐกิจอีกมาก โดยเฉพาะเมื่อมีการเสรีประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนขึ้น กิจกรรมการเดินทางจะเกิดการไหลเวียนมากขึ้น เมืองจะพัฒนาไปอย่างรวดเร็วมากขึ้น จึงจำเป็นต้องมีความพร้อมในการตั้งรับจากชุมชนต่างๆในเขตเมือง ในขณะที่ทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่แตกต่างมีความเป็นเฉพาะถิ่นตามเมืองต่างๆจะถูกนำมาใช้ประโยชน์ เพื่อสร้างเอกลักษณ์เฉพาะตนจากชุมชนในเขตเมือง และเขตชนบท ซึ่งจะดึงดูดให้กลุ่มนักท่องเที่ยวที่สนใจการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมให้หลงใหลเข้ามาเพิ่มขึ้น

สรุป สถานการณ์การท่องเที่ยวภาคเหนือตอนบนจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่เกี่ยวกับสถานการณ์และแนวโน้มของธุรกิจท่องเที่ยวในภาคเหนือตอนบน พบว่า สถานการณ์และแนวโน้มของธุรกิจท่องเที่ยวในภาคเหนือตอนบน ภาคเหนือตอนบนมีบทบาททางด้าน การท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศ มีจุดขายทั้งด้านการเป็น แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและเป็น แหล่งวัฒนธรรมล้านนาที่โดดเด่น เป็นประตูการค้าชายแดนเชื่อมโยง เศรษฐกิจและการท่องเที่ยวกับ อนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง และเอเชียใต้โดยเฉพาะจังหวัดเชียงใหม่เป็นศูนย์กลาง การท่องเที่ยวที่สำคัญของ ประเทศ และนานาชาติ เพราะมีความพร้อมและมีต้นทุนทางพื้นที่ มีสถานที่ท่องเที่ยว โรงแรมที่พัก อาหารการกิน ผลิตภัณฑ์พื้นบ้านที่แสดงถึงวัฒนธรรมประเพณีความเป็นล้านนาเป็นจุดขายชัดเจนและ ตั้งแต่ปี 2554 เป็นมาบ้านเมืองสงบเหมาะแก่การจัดการท่องเที่ยวและภาคเหนือตอนบนมีความ ได้เปรียบด้านธรรมชาติที่สวยงาม แต่อย่างไรก็ตามยังพบว่า มีสภาพปัญหาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวหลาย ประการ คือ ปัญหาด้านผู้ประกอบการที่มีมากเกินไปควบคุมไม่ได้ไม่มีมาตรการที่ชัดเจน ปัญหาด้าน การพัฒนาสถานที่และสินค้าไม่อนุรักษ์และขาดอัตลักษณ์ความเป็นล้านนา ปัญหาด้านบุคลากรด้าน ท่องเที่ยวขาดแคลนมีคฤหัสถ์ที่มีคุณภาพและสื่อสารภาษาอังกฤษตามพื้นที่ต่างๆของภาคเหนือ ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมหมอกควันต่างๆและที่สำคัญที่มากคือปัญหาด้านนโยบายการท่องเที่ยวจาก ภาครัฐไม่ต่อเนื่องขาดความร่วมมือจากภาครัฐงบประมาณไม่เพียงพอไม่สอดคล้องกับความต้องการ ของท้องถิ่นซึ่งเป็นประเด็นที่สำคัญ

ในส่วนของจังหวัดเชียงรายและจังหวัดน่านสถานการณ์การท่องเที่ยวโดยรวม พบว่า จังหวัดเชียงรายมีสถานการณ์การท่องเที่ยวค่อนข้างดี ทั้งด้านบริบทพื้นที่ การให้บริการสินค้าพื้นเมืองแก่นักท่องเที่ยว ปัญหาที่พบคือการให้บริการด้านบุคลากรมัคคุเทศก์ที่มีคุณภาพด้านภาษา การแปลเอกสารเพื่อส่งต่อนักท่องเที่ยว มัคคุเทศก์ยังขาดความรู้ด้านภาษาอยู่ ปัจจุบันได้รับความร่วมมือจากกงสุลใหญ่ประจำจังหวัดเชียงใหม่ในการแปลภาษาในเอกสารการท่องเที่ยวรวมถึงการขาดงบประมาณสำหรับสถานการณ์การท่องเที่ยวในจังหวัดน่าน เมืองน่านใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างสมบูรณ์กับการท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นคนไทยมีต่างชาติในอัตราที่น้อยอยู่ ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวมาเมืองน่านในช่วงมรดกโลกชั้นใน ซึ่งเต็มไปด้วยประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม โบราณสถาน คุ่ม อาคารบ้านเรือนเก่าที่มีคุณค่า ศิลปวัฒนธรรมของล้านนาโดยเฉพาะในเขตเมืองน่านที่มีคำขวัญว่า “น่านเมืองเก่ามีชีวิต – Nan Living Old Town” สอดคล้องกับทรัพยากรทางสถาปัตยกรรม และวัฒนธรรมที่มีอยู่เป็นจำนวนมากในเขตเมืองน่าน นอกจากนั้นเมืองน่านยังมีทรัพยากรธรรมชาติที่ซ่อนเร้นที่รอการไปชมของนักท่องเที่ยว คุณสมบัติเด่นของเมืองน่านเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอีกประการหนึ่งคือ เป็นเมืองหนึ่งที่สำคัญภายใต้เขตวงกลมเศรษฐกิจ ล้านช้าง-น่าน-ล้านนาตะวันออก (พะเยา แพร่ น่าน เชียงราย) เมืองน่านยังมีศักยภาพในการขยายตัวทางเศรษฐกิจอีกมาก ปัจจุบันเมืองน่านมีภาคเอกชนจัดการท่องเที่ยวสถานที่เที่ยวและที่พักของเอกชนเกิดขึ้นจำนวนมาก ปัญหาอุปสรรคที่พบ คือ การจัดการด้านการท่องเที่ยวยังไม่ได้มาตรฐาน เช่น สถานที่พัก สถานที่ท่องเที่ยว สินค้าพื้นเมือง และปัญหาใหญ่ที่กระทบกับการท่องเที่ยวในเมืองน่านคือปัญหาจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ

2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เพชรศรี นนทศิริ¹⁴ ได้ศึกษา”รูปแบบการดำเนินงานของกลุ่มท่องเที่ยวโดยชุมชนในเขตภาคเหนือตอนล่างมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการดำเนินงานของกลุ่มการท่องเที่ยวโดยชุมชนในเขตภาคเหนือตอนล่าง จำนวน 4 ชุมชน ได้แก่ชุมชนบ้านนาต้นจั่น จังหวัดสุโขทัย ชุมชนบ้านหนองแม่นา จังหวัดเพชรบูรณ์ ชุมชนบ้านใหม่ร่องกล้า จังหวัดพิษณุโลก และชุมชนบ้านแม่พูล จังหวัดอุตรดิตถ์” พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีรูปแบบการดำเนินการแบบกระจายอำนาจ ด้านเศรษฐกิจมีการกระจายรายได้อย่างทั่วถึง ด้านการมีส่วนร่วม คนในชุมชนมีส่วนร่วมทั้งในการจัดตั้ง วางแผนและดำเนินงาน อย่างไรก็ตาม พบแนวโน้มของการรวมอำนาจการตัดสินใจของผู้นำกลุ่ม ซึ่งเป็นสาเหตุของความขัดแย้งระหว่างสมาชิกในบางกลุ่ม นอกจากนี้ ภูมิหลังการก่อตั้ง องค์กรที่เลี้ยงและภาวะความเป็นผู้นำของผู้นำกลุ่ม มีอิทธิพลต่อการกำหนดรูปแบบการดำเนินงานของกลุ่มการท่องเที่ยวโดยชุมชนและความสำเร็จของกลุ่ม

¹⁴ เพชรศรี นนทศิริรายงานการวิจัย “รูปแบบการดำเนินงานของกลุ่มท่องเที่ยวโดยชุมชนในเขตภาคเหนือตอนล่าง”. (พิษณุโลก:มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2554), บทคัดย่อ.

พระครูวิมลกิตติสุนทร¹⁵ ได้ศึกษา “การจัดการท่องเที่ยวบริเวณวัดพระธาตุช่อแฮโดยความร่วมมือของชุมชนเทศบาลตำบลช่อแฮ อำเภอเมือง จังหวัดแพร่” โดยความร่วมมือของชุมชนเทศบาลตำบลช่อแฮ อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพความเป็นอยู่ของชุมชน สภาพการท่องเที่ยวบริเวณวัดพระธาตุช่อแฮและเพื่อศึกษากระบวนการจัดการท่องเที่ยวบริเวณวัดพระธาตุช่อแฮ โดยความร่วมมือของชุมชนเทศบาลตำบลช่อแฮ ทั้งนี้เพื่อตอบคำถามหลักของการวิจัยว่า รูปแบบกระบวนการจัดการท่องเที่ยวบริเวณวัดพระธาตุช่อแฮ โดยความร่วมมือของชุมชนเทศบาลตำบลช่อแฮ อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ ควรจะเป็นอย่างไร โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงพัฒนาเพื่อให้ชุมชนได้ร่วมแสดงความคิดเห็นในลักษณะ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา และสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน ทำให้ชุมชนสามารถจัดการกับปัญหาหรือกิจกรรมของตนเอง , ของท้องถิ่นได้ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน วิธีดำเนินการวิจัย ใช้วิธีการเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) และเทคนิค AIC เพื่อให้ผู้ร่วมประชุมจัดเวที จำนวน 60 คน ประกอบไปด้วยตัวแทนจาก พระภิกษุ , สามเณร 5 รูป , กลุ่มเทศบาลตำบลช่อแฮ 3 คน , กลุ่มเจ้าหน้าที่สวนรุกขชาติช่อแฮ 6 คน , กลุ่มเยาวชน 10 คน , กลุ่มชาวบ้าน 49 คน และผู้นำชุมชน 10 หมู่บ้านเป็นที่ปรึกษาของคณะวิจัย ให้ตัวแทนทั้งหมดมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ร่วมวางแผน จัดทำ วิเคราะห์และร่วมประเมินผล โดยได้จัดกิจกรรมประชุมจัดเวทีในระยะเวลาที่ 1 และระยะที่ 2 ได้ทดลองปฏิบัติ ซึ่งมีการปฏิบัติจริงควบคู่ไปกับการจัดเวทีเพื่อหาจุดอ่อน จุดแข็ง ปรับปรุงรูปแบบและหารูปแบบที่เหมาะสม

นางสาวนภลัย มีลา และ นายฉกาจ ราชบุรี¹⁶ ได้ศึกษา ประเมินคุณภาพความเป็นนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของ นักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพความเป็นนักท่องเที่ยวเชิง นิเวศ พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางการประชาสัมพันธ์ การให้ความรู้ และเสริมสร้างนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คุณภาพดีให้มีจำนวนมากขึ้น โดยประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือนักท่องเที่ยวภายใน แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เขตอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม จากการ สุ่มประชากรตัวอย่างแบบบังเอิญจำนวน 450 คน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่า ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรโดยใช้ไคสแควร์ (Chi-square) และการ วิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนมากร้อยละ 75.4 มีความรู้ความเข้าใจและสามารถตอบคำถามต่อหลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้อย่างถูกต้อง โดย ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพความเป็นนักท่องเที่ยวได้แก่ อายุ การศึกษา สถานภาพการสมรส อาชีพและรายได้ ปัจจัยด้านการรับรู้ข่าวสารได้แก่ ข้อมูลข่าวสารที่ได้รับ และปัจจัยด้านประสบการณ์การท่องเที่ยวได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวที่ชอบ ส่วนแนวทางการประชาสัมพันธ์ การให้ความรู้ และ เสริมสร้างนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศคุณภาพดีให้มีจำนวนมากขึ้น พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการ

¹⁵ พระครูวิมลกิตติสุนทร.รายงานการวิจัย “การจัดการท่องเที่ยวบริเวณวัดพระธาตุช่อแฮโดยความร่วมมือของชุมชนเทศบาลตำบลช่อแฮ อำเภอเมือง จังหวัดแพร่”.(แพร่:วัดพระธาตุช่อแฮ,2550),บทคัดย่อ.

¹⁶ นางสาวนภลัย มีลา และ นายฉกาจ ราชบุรี.ได้ศึกษาวิจัยการศึกษาคุณภาพความเป็นนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศกรณีศึกษานักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสาคร(กรุงเทพฯ:สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง,2552),บทคัดย่อ.

ประชาสัมพันธ์ คือ อาชีพ รายได้ ข้อมูลข่าวสารที่ได้รับ แหล่งข้อมูลข่าวสาร และความถี่ในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

เกรียงศักดิ์ พรหมณัพนธ์¹⁷ ได้ศึกษาเรื่อง “การเชื่อมโยงวัฒนธรรมล้านนาตะวันออก” กิจกรรมย้อนรอยและแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม เวียงพระลอ เวียงกาหลง เวียงสรองและเวียงวรรณคร (พะเยา เชียงราย แพร่ และน่าน) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเชื่อมโยงของแหล่งโบราณคดี โบราณสถาน แหล่งประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับชุมชนโบราณในเขตล้านนาตะวันออก ประกอบด้วยเมืองโบราณเวียงพระลอเวียงกาหลง เวียงสรองและเวียงวรรณคร (พะเยา เชียงราย แพร่ และน่าน) วิธีการดำเนินการศึกษาวิจัยเป็นการจัดกิจกรรมเพื่อนำกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้นำทางวัฒนธรรมปราชญ์ชาวบ้าน และนักวิชาการท้องถิ่น เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวัฒนธรรมและจัดทำดัชนีชี้วัดพร้อมประเมินผลการจัดกิจกรรมย้อนรอยและแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม ผลของการศึกษา พบว่ามีความเชื่อมโยงของแหล่งโบราณคดี โบราณสถาน แหล่งประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับชุมชนโบราณในเขตล้านนาตะวันออก คือ เมืองโบราณเวียงพระลอ เวียงกาหลงเวียง-สรอง และเวียงวรรณคร (พะเยา เชียงราย แพร่ และน่าน) ตลอดจนทราบถึงแนวทางในการบริหารจัดการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบยั่งยืนและมีความเชื่อมโยงต่อเนื่อง ซึ่งเกิดจากการตกลงร่วมกันของกลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย ผู้นำทางวัฒนธรรมในพื้นที่ศึกษา ปราชญ์ชาวบ้าน นักวิชาการและชุมชนท้องถิ่นในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวัฒนธรรมตลอดจนสามารถใช้ดัชนีและตัวชี้วัดในการประเมินผลการจัดกิจกรรมย้อนรอยและแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม

พระครูปลัดสุวัฒนจริยคุณ¹⁸ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยใช้วัดเป็นศูนย์กลาง ในกลุ่มจังหวัดล้านนาตะวันออก 4 จังหวัด อันประกอบด้วย จังหวัด เชียงราย พะเยา แพร่ และน่าน ซึ่งมีความสัมพันธ์กันมาตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน มีลักษณะวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นที่ใกล้เคียงกัน ผู้วิจัยได้ศึกษารูปแบบประเพณีวัฒนธรรมของแต่ละจังหวัด ทั้งที่มีลักษณะคล้ายกันและที่มีลักษณะเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ สถานการณ์การท่องเที่ยวในปัจจุบันของวัดแต่ละแห่ง เพื่อสะท้อนถึงผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยวโดยเฉพาะการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ที่มีวัดเป็นแหล่งท่องเที่ยว และเสนอแนวทางในการกำหนดยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และการจัดการทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่เหมาะสม กับบริบทของวัฒนธรรมที่ปรากฏอยู่ในวัดของทั้งสี่จังหวัด

¹⁷ เกรียงศักดิ์ พรหมณัพนธ์ศูนย์สังคมและสิ่งแวดล้อมศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

¹⁸ พระครูปลัดสุวัฒนจริยคุณ.สำนักวิจัยสังคมศาสตร์.มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

พระครูวิมลศิลปกิจและคณะ.¹⁹ (2555) ได้ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การศึกษารูปแบบและสภาพ แหล่งเรียนรู้ของวัดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงรายพบว่าสภาพการจัดการแหล่งเรียนรู้ของวัดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงรายด้านพุทธศิลปะ/สถาปัตยกรรมเหมาะสมกับเป็นแหล่งเรียนรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อ พบว่า ความสวยงามของปะติมากรรมฝาผนังภายในวัด มีค่าเฉลี่ยสูงสุดรองลงมาได้แก่ ความสวยงามของสถาปัตยกรรมภายในวัด และความสวยงามของจิตรกรรมฝาผนังภายในวัด ด้านความสะดวกสบายในการท่องเที่ยววัด ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อพบว่า มีป้ายชื่อและรายละเอียดแจ้งถึงสถานที่ภายในวัดที่ชัดเจน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ ที่จอดรถเพียงพอสำหรับผู้เข้าไปท่องเที่ยวภายในวัด จำนวนห้องน้ำเพียงพอกับผู้ไปท่องเที่ยว ด้านค่าใช้จ่ายของการเข้าท่องเที่ยวภายในวัด ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อ พบว่า ราคาเครื่องสักการบูชา มีความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยสูงสุดรองลงมาได้แก่ ราคาวัตถุมงคลมีความเหมาะสม และราคาอาหาร/เครื่องดื่มเหมาะสม ด้านแหล่งเรียนรู้ที่เป็นสารประโยชน์ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อพบว่า ศิลปวัฒนธรรมที่มีในวัดเป็นแหล่งเรียนรู้ได้เหมาะสม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่มีสุภาพดีเตือนใจ หลักธรรมมีให้อ่านให้ศึกษา และบุคลากร/ประชาสัมพันธ์ของวัดให้ความรู้ได้ดีเท่ากัน และแหล่งศึกษาเรียนรู้ด้านธรรมชาติสิ่งแวดล้อมส่วนแนวทางในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของวัดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงราย ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ควรปรับปรุงค่าไหว้พระธาตุ/พระพุทธรูป รองลงมาได้แก่ ประวัตินัก/ประวัติพระธาตุ ภาพจิตรกรรม พิพิธภัณฑสถานและคติคำคมตามลำดับ ด้านการแก้ไขเพื่อให้เกิดประโยชน์มาก ๆ ต่อผู้เข้าไปท่องเที่ยว ส่วนใหญ่อยากให้มีแหล่งเรียนรู้ที่เป็นศิลปะล้านนาให้มากขึ้น รองลงมาได้แก่ จัดทำสื่อที่เป็นตู้ระบบมัลติมีเดียอธิบายถึงบริเวณวัดหรือสิ่งสำคัญของวัด และให้มีพระเป็นผู้นำในการศึกษาเรียนรู้ในวัดนั้น ๆ ด้านข้อเสนอแนะ อื่น ๆ ได้แก่ควรมีสถาที่พักเพิ่มขึ้น มีผ้าคลุมสะอาดไว้บริการ ปลุกไม้ในวรรณคดีหรือพุทธประวัติให้ ศึกษาเรียนรู้ ความคิดเห็นของพระสงฆ์และผู้ประกอบกรท่องเที่ยวที่มีต่อการพัฒนา เป็นความคิดเห็น เกี่ยวกับสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงพระพุทธศาสนาหรือเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดเชียงรายใน ปัจจุบันและอนาคตอย่างไร ปัจจัยที่เป็นเครื่องดึงดูดใจนักท่องเที่ยว การจัดสถานที่ในวัดอย่างไรให้ เหมาะสมที่จะเป็นแหล่งเรียนรู้แก่นักท่องเที่ยวหรือเยาวชนได้ศึกษาเรียนรู้ ปัญหาอุปสรรคของวัดด้านการจัดแหล่งเรียนรู้ในวัด (อนุรักษ์พุทธศิลป์วัฒนธรรม ประเพณี) ส่วนใหญ่เกิดจากความสนใจของนักท่องเที่ยวที่ไม่มีแนวคิดที่จะไปศึกษาเรียนรู้ในวัด นอกจากนั้นระยะทางการเดินทางไกล ค่าใช้จ่ายมาก ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินระหว่าง เดินทางก็เป็นอีกหนึ่งของปัญหาอุปสรรค และงบประมาณในการดำเนินการเป็นอันดับแรก อันดับ รองลงมาได้แก่ หน่วยงาน องค์กร ที่วัดนั้นอยู่ในพื้นที่ไม่ค่อยให้ความสนใจที่จะร่วมพัฒนาวัด บุคลากร ภายในวัดส่วนใหญ่ขาดความรู้ประสบการณ์การจัดวัดให้เป็นสถานที่เรียนรู้ของ

¹⁹ พระครูวิมลศิลปกิจและคณะ.ผลงาน เรื่อง การศึกษารูปแบบและสภาพแหล่งเรียนรู้ของวัดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงราย.2555.

นักท่องเที่ยว ชุมชน ไม่ได้เข้าไปร่วมกับการแสดงความคิดเห็นในการบริหารจัดการเพราะเห็นว่าผู้ที่บริหารวัดนั้นมีภูมิความรู้อยู่แล้วไม่กล้าไปแสดงความคิดเห็น

ธีราภรณ์ นกแก้ว²⁰(2555) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์: กรณีศึกษาตลาดน้ำวัดไทร กรุงเทพมหานครจากการศึกษา พบว่า สาเหตุที่ทำให้ตลาดน้ำวัดไทรได้รับความนิยมน้อยลง ได้แก่ ปัญหาเรื่องการบริหารจัดการของตลาดน้ำวัดไทรยังมีความขัดแย้งกันภายใน ประกอบกับความเจริญที่เข้ามาในพื้นที่ทำให้สภาพแวดล้อม วิถีชีวิตดั้งเดิมได้เปลี่ยนแปลงไปแล้ว ทำให้ตลาดน้ำถูกลดบทบาทลงไปพร้อมกับการสัญจรทางน้ำ โดยหันมาใช้การสัญจรทางบก และย้ายขึ้นมาขายของบนบกแทน ที่ผ่านมามีความพยายามหลายครั้งในการฟื้นฟูตลาดน้ำวัดไทรขึ้นมาใหม่ แต่ก็ไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากนักท่องเที่ยวมาแล้วไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง นักท่องเที่ยวจึงมีจำนวนลดลงเรื่อยๆ พ่อค้า แม่ค้าก็ขาดทุน จึงทยอยถอนตัวออกไปทีละราย และปัจจุบันก็ยังไม่มีการฟื้นฟูตลาดน้ำวัดไทรขึ้นมาอีกการจัดการการท่องเที่ยวของตลาดน้ำวัดไทร ในอดีตกระแสของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ยังไม่เป็นที่นิยมอย่างเช่นในปัจจุบัน เนื่องจากยังไม่มีผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่รุนแรงเหมือนในปัจจุบัน จนกระทั่งปี พ.ศ. 2545 ที่สำนักงานเขตจอมทองเข้ามาฟื้นฟูตลาดน้ำวัดไทรนั้น เริ่มมีการนำแนวคิดเรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เข้ามา จึงเกิดโครงการที่ต้องการอนุรักษ์ฟื้นฟูวัฒนธรรมดั้งเดิมที่มีคุณค่าของตลาดน้ำให้คงอยู่ต่อไป ต้องการส่งเสริมอาชีพ สร้างรายได้ให้กับท้องถิ่น และเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วม แต่ก็ไม่ประสบความสำเร็จ จนถึงปัจจุบันตลาดน้ำวัดไทรก็ยังไม่ได้มีการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างจริงจังจึงผลการศึกษาจึงสรุปได้ว่า หากนำหลักการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มาช่วยฟื้นฟูตลาดน้ำ วัดไทรคงจะเป็นไปได้ยากเพราะวิถีชีวิตแบบเดิมได้หมดไปแล้ว ไม่เหลือให้อนุรักษ์ไว้ แต่หากจะฟื้นฟูให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวซื้อขายสินค้าธรรมดาทั่วไป ก็พอจะเป็นไปได้มากกว่า เพราะทุกวันนี้ก็มีคนมาเดินจับจ่ายใช้สอยหรือซื้อของที่ตลาดวัดไทรซึ่งเป็นตลาดบกไปแล้วเป็นจำนวนมาก หรือหากต้องการอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรมขึ้นนี้อาไว้ ก็เสนอให้จัดเป็นงานรำลึกตลาดน้ำวัดไทรเป็นประจำทุกปี

²⁰ ธีราภรณ์ นกแก้ว.ผลงานวิจัย เรื่อง การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์: กรณีศึกษาตลาดน้ำวัดไทร

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง นโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชาชนในล้านนา “Policy and Cultural Tourism Management of Civil State in Lanna” ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ข้อ คือ 1. เพื่อศึกษานโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชาชนในล้านนา 2. เพื่อศึกษานโยบายและพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการท่องเที่ยวประชาชนในล้านนา 3. เพื่อวิเคราะห์การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชาชนในล้านนา การวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยกำหนดวิธีการวิจัยดังนี้

3.1 รูปแบบวิธีการวิจัย

3.2 พื้นที่การวิจัย

3.3 เครื่องมือในการวิจัย

3.4 การรวบรวมข้อมูล

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 รูปแบบวิธีการวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยในเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) การศึกษาข้อมูลจากแหล่งปฐมภูมิ (primary Source) และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Source) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) ในภาคสนาม โดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน ดังนี้

1. การศึกษาในเชิงเอกสาร การวิจัยเอกสาร (Documentary Study) ศึกษาจากหลักฐานที่เป็นหนังสือ บทความ รายงานการประชุมการท่องเที่ยว รายงานการวิจัย ภาพถ่าย เป็นเอกสารที่แสดงถึงความสัมพันธ์เกี่ยวกับนโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชาชนในล้านนา ดังนี้

(1) ศึกษาค้นคว้า เอกสารของภาครัฐ เช่น เอกสารอิเล็กทรอนิกส์การท่องเที่ยวของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. เอกสารจากกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558-2560 บทความวิชาการ ภาควิชาการจัดการธุรกิจระหว่างประเทศ มหาวิทยาลัยกรุงเทพฯ, องค์ความรู้ประชาชนรัฐคณะกรรมการการเมือง สถาบันปัญญาธิ. ประจำสำนักนายกรัฐมนตรี, บทความหัวข้อ “สังคมเสถียรภาพ กับ กลไกประเทศไทยที่ดี” ผู้อำนวยการวิจัยกระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนา ฝ่ายการวิจัยทรัพยากรมนุษย์และพัฒนาสังคม สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. และข้อมูลกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิง

ประวัติศาสตร์เชื่อมโยงในจังหวัด/กลุ่มจังหวัด ที่เกี่ยวข้องกับนโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชาชนในล้านนา

(2) ศึกษา ค้นคว้าจากรายงานการวิจัย เช่น ผลงานวิจัย เรื่อง การท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน มหาวิทยาลัยกรุงเทพฯและมหาวิทยาลัยบูรพาผลงานวิจัยของ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยอาจารย์ดร.ชัยวุฒิ ตั้งสมชัยและผู้ช่วยศาสตราจารย์ปิยพรรณ กลั่นกลั่น เป็นกรอบฐานข้อมูลของการศึกษา

(3) ศึกษาวิเคราะห์นโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของ ประชากรในล้านนา จากบริบทของการจัดการท่องเที่ยวในภาคเหนือตอนบน

(4) สรุปผลการศึกษาเอกสารที่แสดงและสอดคล้องกับนโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชาชนในล้านนา

2. การศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ในภาคสนาม (Field Study)

เกี่ยวกับนโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชาชนในล้านนารวมถึงศึกษานโยบาย และพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการท่องเที่ยวประชารัฐในล้านนาและวิเคราะห์การจัดการท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรมของประชาชนในล้านนามีขั้นตอนดังนี้

(1) ทำการศึกษาคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล พื้นที่จังหวัดในภาคเหนือ ทั้ง 3 จังหวัด ประกอบด้วยการท่องเที่ยวจังหวัดละ 1 แห่ง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดละ1 แห่งและวัดในพื้นที่จังหวัดละ 3 วัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยว หน่วยงานที่ส่งเสริมการเรียนรู้ เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาข้อมูล คือ ผู้อำนวยการท่องเที่ยว 3 ท่าน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 3 ท่าน เจ้าอาวาสจังหวัดละ 3 รูป รวมเป็นกลุ่มตัวอย่าง 15 รูป/คน

- 1) พระเทพสิทธินายก(ชื่น ปญฺญาโร,ปช.6) เจ้าคณะจังหวัดเชียงราย เจ้าอาวาสวัดพระสิงห์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย.
- 2) พระทองศักดิ์ กตสาโร เจ้าอาวาสวัดร่องเสือเต้น(วัดสีฟ้า) อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย
- 3) นายเทียนชัย ปัญญา ไวยาวัยกรวัดและนางประนอมกรบทอง เลขานุการวัดเจ็ดยอด ได้รับมอบหมายจากเจ้าอาวาสวัดเจ็ดยอด พระอารามหลวง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย.
- 4) พ.ต.ท.ฉันทฤทธิ์ เหล่าไพโรจน์วารี การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จังหวัดเชียงราย
- 5) สัมภาษณ์ นายจำรัส กำแพงคำ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านและผู้นำชุมชน บ้านป่าอ้อ ตำบลแม่ยาว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย.
- 6) พระชยานันท์มณี ผศ.ดร. เจ้าอาวาสวัดพระธาตุแช่แห้งแห่งพระอารามหลวง อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน
- 7) พระสนทรมณี เจ้าอาวาสวัดมิ่งเมือง อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน
- 8) พระราชคุณาณ เจ้าอาวาสวัดภูมินทร์ อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน
- 9) นางนาถนรี ธนะปัญญา หัวหน้าสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัดน่าน อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน.

- 10) นางนาถนรี ธนะปัญญา หัวหน้าสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัดน่าน อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน.
- 11) นางกนดินันท์ เจตินันท์ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านบ่อ อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน.
- 12) พระราชสิทธิธรรมาณี เจ้าอาวาสวัดพระสิงห์ อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่.
- 13) พระครูสันติธรรมวัฒน์ เจ้าอาวาสวัดเชียงมั่น อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่.
- 14) พระครูอมรธรรมทัต เจ้าอาวาสวัดพันอ้น อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
- 15) ตัวแทนการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่

นอกจากนั้นเป็นการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับนโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของภาครัฐในล้านนาในการลงพื้นที่สัมภาษณ์ทั้ง 3 พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่จะเป็นผู้แทนที่ได้รับมอบหมายในการให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์

3.2 พื้นที่การวิจัย

พื้นที่ของการวิจัย ครั้งนี้ คือ พื้นที่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดน่านและ จังหวัดเชียงใหม่ ด้านระยะเวลาในการวิจัย คณะผู้วิจัยใช้ระยะเวลาในการวิจัยครั้งนี้ ระหว่างเดือน มกราคม – กันยายน 25

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ลักษณะของเครื่องมือ

1. แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามกรอบเกี่ยวกับ เพื่อเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ซึ่งมีสาระสำคัญในขั้นตอนของการสร้างและการตรวจสอบเครื่องมือเชิงคุณภาพนั้น ทางผู้วิจัยได้มีวิธีดำเนินการ ดังนี้

(1) ทำการศึกษาและวิเคราะห์จากการรวบรวมเอกสาร ข้อมูลจากหนังสือ บทความ งานวิจัย และเอกสารสิ่งตีพิมพ์ต่างๆที่เกี่ยวข้องกับนโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของภาครัฐในล้านนา

(2) นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า มาวางโครงสร้างแบบสัมภาษณ์ โดยกำหนดขอบเขตเนื้อหาครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย และกรอบแนวคิดของการวิจัย

(3) สร้างแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับ นโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของภาครัฐในล้านนา

โดยแบบออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์ ประกอบด้วย ชื่อ ตำแหน่ง สถานที่ และและวัน/เดือน/ปี ที่สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับนโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประจักษ์รัฐในล้านนา

(4) นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้าง นำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญชุดเดียวกับที่ตรวจแบบสอบถามทำการตรวจความเที่ยงตรงของแบบสัมภาษณ์

(5) นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้าง นำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ มาทำการหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาเป็นรายข้อ (Item – Objective Congruence Index : IOC)

(6) จัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ และนำไปใช้จริงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1) คณะผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับนโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประจักษ์รัฐในล้านนา นโยบายและพัฒนาศาสตร์การจัดการท่องเที่ยวประจักษ์รัฐในล้านนาและวิเคราะห์การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประจักษ์รัฐในล้านนา

2) คณะผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) สำหรับผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยมีประเด็นที่สำคัญ เช่น นโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประจักษ์รัฐในล้านนา นโยบายและพัฒนาศาสตร์การจัดการท่องเที่ยวประจักษ์รัฐในล้านนาและวิเคราะห์การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประจักษ์รัฐในล้านนา

3) ดำเนินการจดบันทึก (Field Note) และบันทึกเสียงโดยใช้แท็บเล็ตเสียง เพื่อบันทึกข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก

4) ดำเนินการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่มตัวแทนของกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด ใน 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย และจังหวัดน่าน เพื่อศึกษา เกี่ยวกับนโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประจักษ์รัฐในล้านนา นโยบายและพัฒนาศาสตร์การจัดการท่องเที่ยวประจักษ์รัฐในล้านนาและนำมาประกอบการนำเสนอ นโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประจักษ์รัฐในล้านนา

5) คณะผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม การสอบถาม การประกวดอาหาร จากองค์ประกอบทั้งหมดที่กำหนดเกี่ยวกับ นโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประจักษ์รัฐในล้านนา

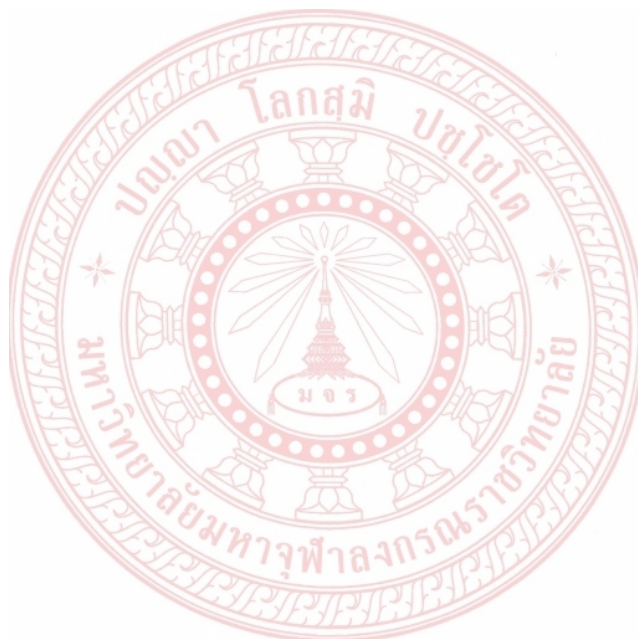
7) คณะผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์และถอดบทเรียนจากการสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ นโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประจักษ์รัฐในล้านนา นโยบายและพัฒนาศาสตร์การจัดการท่องเที่ยวประจักษ์รัฐในล้านนา

8) คณะผู้วิจัยดำเนินการสังเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่มและการสอบถาม นโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประจักษ์รัฐในล้านนารวมถึงศึกษานโยบายและพัฒนาศาสตร์การจัดการท่องเที่ยวประจักษ์รัฐในล้านนาและวิเคราะห์การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประจักษ์รัฐในล้านนา

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

กระบวนการในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาข้อมูลทางเอกสาร(Documentary research) มาใช้ในกระบวนการวิเคราะห์โดยดำเนินการร่วมกับกระบวนการรวบรวมข้อมูลจากสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth interview) ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เจาะลึก (in-depth interview) เพื่อศึกษาและประมวลองค์ความรู้แนวคิดทฤษฎีต่างๆที่เกี่ยวข้องกับนโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชารัฐในล้านนา โดยวิธีการวิเคราะห์ อันจะได้ดำเนินการกระบวนการตามแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ อันได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยพิจารณาประเด็นหลัก (Major themes) หรือแบบแผนหลัก (Major pattern) ที่พบในข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ทั้งหมด จากนั้นจึงนำประเด็นหลัก (Major themes) มาพิจารณาแบ่งแยกออกเป็นประเด็นย่อย (Sub-themes) และหัวข้อย่อย (Categories) อันเป็นกระบวนการวิเคราะห์ โดยการเริ่มต้นจากการวิเคราะห์ภาพรวมไปสู่การวิเคราะห์ประเด็นย่อยของกระบวนการวิเคราะห์ตามแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง “นโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชาชนในล้านนา Policy and Cultural Tourism Management of Civil State in Lanna” ภายใต้แผนงานวิจัย “การเสริมสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของวัดและชุมชนในล้านนา Networkstrengthening for the cultural tourism management of temple and community in Lanna” ลักษณะการวิจัย คณะผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) การศึกษาด้านเอกสาร (Documentary Research) การศึกษาข้อมูลจากแหล่งปฐมภูมิ (primary Source) และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Source) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) เพื่อศึกษานโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชาชนในล้านนา โดยผู้วิจัยเลือกกลุ่มพื้นที่แบบเจาะจง คือ กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย และน่าน ในบทที่ 4 เป็นการสังเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ ข้อที่ 2 คือ เพื่อศึกษานโยบายและพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการท่องเที่ยวประชาชนในล้านนาและข้อที่ 3 คือ วิเคราะห์การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชาชนในล้านนาและมีผลการวิจัย ดังนี้

4.1 ความสำคัญของของนโยบายสานพลังประชาชน

- นโยบายการท่องเที่ยวของรัฐบาล
- ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ.2558-2560

4.2 ผลการศึกษานโยบายและพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการท่องเที่ยวประชาชนในล้านนา

4.3 ผลการวิเคราะห์การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชาชนในล้านนา

4.1 ความสำคัญของของนโยบายสานพลังประชาชน

จากการศึกษาเอกสาร ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า รัฐบาลได้เห็นนโยบายเชิงประจักษ์กับการท่องเที่ยว ดังนี้

4.1.1 นโยบายเชิงประจักษ์กับการท่องเที่ยวจากนโยบายสานพลังประชาชน

1. รัฐบาลได้น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง¹ มาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหา

¹ เอกสารอัดสำเนา. กรมพัฒนาชุมชน สำนักเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชนกระทรวงมหาดไทย 2559, หน้า 1-3.

ซึ่งที่ผ่านมาได้มีการดำเนินการในหลายมาตรการ เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรและประชาชนผู้มีรายได้น้อยทั้งทางด้านการลดต้นทุนการผลิต การให้ความรู้ การสร้างมูลค่าเพิ่ม การตลาด การช่วยเหลือด้านปัจจัยการผลิต และการใช้แนวคิด "ประชารัฐ" มาเป็นตัวการแก้ไขปัญหา โดยอาศัยกลไกความร่วมมือจากทุกภาคส่วน

“ประชารัฐ” คือ ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาประชาชน ช่วยกันแก้ปัญหา และคิดหาทางสร้างอนาคตให้ประเทศไทย ผ่านโครงสร้างการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศที่มุ่งมั่นลดความเหลื่อมล้ำ พัฒนาคุณภาพคน และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน

1.1 รัฐบาลมีนโยบายลดความเหลื่อมล้ำ สร้างรายได้และความเจริญ ความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจให้ครอบคลุมทั้งประเทศโดยให้ภาคเอกชนและภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการร่วมกับภาครัฐเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ของประเทศในเรื่อง มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน โดยคณะรัฐมนตรี ได้มีมติเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2558 รับทราบการแต่งตั้งคณะกรรมการภาครัฐและภาคเอกชน 12 คณะ ประกอบด้วย กลุ่ม Value Driver 7 คณะ และกลุ่ม Enable Driven 5 คณะ เพื่อขับเคลื่อนนโยบายสานพลังประชารัฐของรัฐบาล ซึ่งคณะกรรมการทั้ง 12 คณะ มีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

- (1) ดำเนินการในลักษณะหุ้นส่วนภาครัฐ เอกชน และประชาชน
- (2) เน้นกิจกรรมที่เป็น Action Based
- (3) ครอบคลุม 4 เสาหลัก คือ ธรรมาภิบาล นวัตกรรมและผลิตภาพ การยกระดับคุณภาพทุนมนุษย์ และการมีส่วนร่วมในความมั่งคั่ง
- (4) ภาคเอกชนนำ โดยภาครัฐเป็นผู้อำนวยความสะดวกและสนับสนุน

2. แนวคิดประชารัฐ เป็นการเอาจุดเด่นของแต่ละภาคส่วนมารวมกัน 5 ภาคส่วน

ภาคราชการ จุดเด่น คือ มีคนมากกระจายอยู่เต็มพื้นที่ มีองค์ความรู้ มีงบประมาณและบทบาทหน้าที่ตามลักษณะงานที่รับผิดชอบ

ภาคเอกชน จุดเด่น คือ ทันสมัย บริหารจัดการเก่ง มีทุนที่คล่องตัว

ภาคประชาชน จุดเด่น คือ มีฝีมือ มีความสามารถผลิตสินค้า รักบ้านเกิด

ภาควิชาการ จุดเด่น คือ มีองค์ความรู้ เทคโนโลยี การค้นคว้าวิจัยเพื่อต่อยอด

ภาคประชาสังคม จุดเด่น คือ ทำงานเชิงลึก เกาะติด มีเครือข่ายมาก

4.1.2 นโยบายกรท่องเที่ยวของรัฐบาล

จากการศึกษาเอกสารตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ภาครัฐบาลมีนโยบายการท่องเที่ยว เป้าหมาย สร้างรายได้จากการท่องเที่ยว 2.2 ล้านล้านบาทในปี 2558 ²

1. เพิ่มรายได้ให้ประเทศ
2. กระจายรายได้สู่ท้องถิ่น
3. พัฒนาคุณภาพคนไทย
4. สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับการท่องเที่ยวของประเทศไทย

แนวทางดำเนินงาน

² เอกสารอิเล็กทรอนิกส์การท่องเที่ยวของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.

1. ประกาศให้ปี 2558 เป็นปีท่องเที่ยววิถีไทย
2. ใช้สื่อ Social Media เพื่อการประชาสัมพันธ์ที่รวดเร็วและเข้าถึงมากยิ่งขึ้น
3. มุ่งตลาดนักท่องเที่ยวคุณภาพ
4. ปรับระบบการให้บริการและอำนวยความสะดวกต่างๆ ให้รวดเร็วยิ่งขึ้น
5. ปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวให้สามารถรองรับนักท่องเที่ยวทุกเพศทุกวัยและผู้พิการ
6. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เป็นกลุ่มจังหวัดท่องเที่ยวและกระจายเชื่อมโยงเมืองหลักเมืองรอง
7. สร้างความเชื่อมั่นให้กับนักท่องเที่ยวด้วยเครือข่ายอาสาสมัครตำรวจท่องเที่ยว มัคคุเทศก์ท้องถิ่น เจ้าบ้านน้อย
8. ร่วมมือกับภาคเอกชนและสถาบันการศึกษาพัฒนาบุคลากรในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ตามกรอบความร่วมมือของอาเซียน (MRA)

4.1.3 ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558-2560

ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558-2560³ จากการศึกษาเอกสารตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ประเทศไทยได้ดำเนินการส่งเสริมการท่องเที่ยวในทุกมิติตามยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558-2560 และเกิดผลการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศในระยะเวลาที่ผ่านมา ได้สะท้อนให้เห็นความสำเร็จของการเติบโตในเชิงปริมาณทั้งจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยว แต่ยังคงมีปัญหาในเชิงคุณภาพที่เป็นภัยคุกคามต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในอนาคต อาทิความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวจากการระจุกตัวของนักท่องเที่ยว ปัญหาความปลอดภัยนักท่องเที่ยว ขาดแคลนโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการเข้าถึงและการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว และการรองรับการขยายตัวของสาขาการท่องเที่ยวใหม่ๆ บุคลากรการท่องเที่ยวยังขาดแคลนทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ ปัญหาในการบังคับใช้กฎหมาย เป็นต้น ในขณะที่ โอกาสทางการตลาดยังมีอีกมากจากการขยายตัวอย่างต่อเนื่องของนักท่องเที่ยวในตลาดโลก รวมถึงปัจจัยการเปลี่ยนแปลงในตลาดโลกที่จะเป็นทั้งปัจจัยเสี่ยงและสร้างโอกาสให้กับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทย ดังนั้น การกำหนดทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวไทยในระยะ 3 ปีถัดจากนี้ไป จึงต้องให้ความสำคัญกับการสร้างความสมดุลของการพัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อมเพื่อมุ่งสู่เป้าหมายการเติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน ภายใต้ภารกิจที่จะต้องดำเนินการควบคู่และเกื้อหนุนกันไปทั้ง 3 ด้าน คือด้านการส่งเสริมตลาดด้านการพัฒนาสินค้าและบริการและด้านการบริหารจัดการท่องเที่ยว โดยกำหนดวิสัยทัศน์เป้าหมาย พันธกิจ และยุทธศาสตร์การพัฒนาไว้ดังนี้

วิสัยทัศน์

“วางรากฐานการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวให้ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพอย่างมีดุลยภาพและยั่งยืน”

³ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558-2560.กรุงเทพฯ:....., กรกฎาคม 2558), หน้า 18-33.

เป้าหมาย

1. ในปี 2560 ประเทศไทยมีรายได้จากการท่องเที่ยว 2.5 ล้านล้านบาท และเป็นแหล่งกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น

2. สังคมไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และชุมชนมีความเข้มแข็ง
3. ทุกภาคส่วนมีจิตสำนึกในการพัฒนาโดยคำนึงถึงความสมดุลและยั่งยืน

พันธกิจ

1. กระตุ้นตลาดท่องเที่ยวคุณภาพให้ได้ตามเป้าหมาย
2. พัฒนาสินค้าและบริการให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดและชุมชน
3. เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยว โดยมุ่งเน้นการทำงานเชิงบูรณาการ

เชื่อมโยงระดับชาติภูมิภาค และท้องถิ่น

ดัชนีชี้วัด

1. รายได้จากการท่องเที่ยว 2.5 ล้านล้านบาท ในปี 2560
2. จังหวัดที่มีรายได้จากการท่องเที่ยวมากกว่า 5 พันล้านบาท/ปีมีจำนวนเพิ่มขึ้น
3. อัตราการท่องเที่ยวในช่วงนอกฤดูกาลท่องเที่ยวหรือ Low Season เพิ่มขึ้น
4. นักท่องเที่ยวและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยว มีความพึงพอใจต่อ

สถานการณ์การท่องเที่ยวไทย

5. มีการกำหนดขีดความสามารถในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวที่เปราะบาง
6. อันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของการท่องเที่ยวไทยดีขึ้น โดยเฉพาะด้านความปลอดภัยด้านความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม และด้านสุขอนามัย

สำหรับตัวยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว พบว่า ภาครัฐได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการท่องเที่ยวช่วงปี

พ.ศ. 2558-2560 จำนวน 3 ยุทธศาสตร์ คือ

1. ยุทธศาสตร์ที่ 1 การส่งเสริมตลาดท่องเที่ยว
2. ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาสินค้าและบริการท่องเที่ยว
3. ยุทธศาสตร์ที่ 3 การบริหารจัดการการท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การส่งเสริมตลาดท่องเที่ยว

จากการศึกษาข้อมูลเอกสารของภาครัฐ พบว่า ยุทธศาสตร์ที่ 1 ในระยะเวลาที่ผ่านมา ผลการพัฒนาที่ผ่านมา อุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทยอยู่ในภาวะขาดสมดุลและ มีความเสี่ยงต่อการเติบโตอย่างไม่ยั่งยืนค่อนข้างสูง เนื่องจากการเติบโตเป็นไปในลักษณะก้าวกระโดดจนเกิดปัญหาการรองรับไม่เพียงพอ และผลที่เกิดจากภัยธรรมชาติที่กระทบกับการท่องเที่ยว คือ เหตุภัยพิบัติจากคลื่นสึนามิจ. ภูเก็ต เหตุมหาอุทกภัยปี 2554 และเหตุความไม่สงบทางการเมืองในกรุงเทพฯ เป็นต้น จึงมีการวางรากฐานการดำเนินงานเพื่อให้เกิดการเติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืนในระยะยาว ในขณะเดียวกัน จะต้องทำให้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการสร้างรายได้เพื่อฟื้นฟูสถานะทางเศรษฐกิจของประเทศ ระยะสั้นภาครัฐจึงกำหนดยุทธศาสตร์ด้านการตลาด มีเป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ 3 ประเด็น ดังนี้

1. ปรับภาพลักษณ์ประเทศไทยในใต้แบรนด์ Amazing Thailand (Rebranding) ยกระดับตำแหน่งทางการตลาด (Positioning) จากการเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายและคุ้มค่า

(Variety and Value for Money Destination) สู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพ (Quality Leisure Destination)

2. ปรับโครงสร้างตลาด (Market Restructuring) โดยขยายฐานนักท่องเที่ยวกลุ่ม High Value ซึ่งเป็นนักท่องเที่ยวระดับกลาง-บน ใช้จ่ายสูงมีพฤติกรรมเหมาะสมกับวัฒนธรรมไทยสนใจเรียนรู้และสร้างผลกระทบต่อประเทศไทยต่างให้การเติบโตของรายได้เกิดจากการเติบโตของการใช้จ่ายมากกว่าจำนวนนักท่องเที่ยว

3. ปรับสมดุลระหว่างอุปสงค์อุปทาน (Rebalancing) ให้เกิดความสมดุลระหว่างเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมเพื่อมุ่งสู่ความยั่งยืน มุ่งการกระจายจังหวัดท่องเที่ยว และการกระจายรายได้สู่จังหวัดท่องเที่ยวศักยภาพรอง สร้างโอกาสให้ประชาชนไทยได้เดินทางท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความรัก ความภูมิใจในความเป็นไทย ตลอดจนเกิดความผูกพันในครอบครัวและหมู่คณะ อันจะเป็นการสร้างรากฐานอันเข้มแข็งของสังคม และส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างสอดคล้องกับขีดความสามารถในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมได้มีการกำหนดกลยุทธ์การดำเนินงาน ประกอบด้วย 4 กลยุทธ์หลัก ดังนี้

1.1 กลยุทธ์การยกระดับภาพลักษณ์การท่องเที่ยวสู่การเป็น Quality Leisure Destination เน้นการสื่อสารข้อมูลเชิงบวก ในด้านสินค้าและบริการที่มีคุณภาพมาตรฐาน และใช้ “วิถีไทย” เป็นตัวนำสร้างเอกลักษณ์และส่งเสริมประสบการณ์ท่องเที่ยวที่มีคุณค่าแก่นักท่องเที่ยว รวมทั้งปลูกกระแสให้คนไทยนิยมไทยภูมิใจในความเป็นไทย และดำรงไว้ซึ่งวิถีไทย และบริหารจัดการภาพลักษณ์ทางลบ ควบคู่กับการยกระดับและเพิ่มขีดความสามารถให้ผู้เกี่ยวข้องในห่วงโซ่คุณค่ามีความเข้มแข็ง สามารถส่งเสริมสินค้าและบริการที่มีคุณภาพและสอดคล้องกับความต้องการนักท่องเที่ยว โดยดำเนินการผ่าน 2 มาตรการ ได้แก่ มาตรการปรับตำแหน่งภาพลักษณ์การท่องเที่ยวสู่การเป็น Quality Leisure Destination และมาตรการยกระดับคุณภาพ Value Chain

2. กลยุทธ์การปรับโครงสร้างตลาดสู่ High Value เน้นการขยายฐานตลาดนักท่องเที่ยวกลุ่ม High Value ทั้งกลุ่มระดับกลาง-บน กลุ่มความสนใจพิเศษ โดยนำเสนอสินค้าและบริการที่มีคุณภาพควบคู่กับการสร้างมูลค่าเพิ่มให้สินค้าวิถีไทยและสร้างการเดินทางเชื่อมโยงให้ไทยเป็นประตูสู่อาเซียน โดยดำเนินการผ่าน 3 มาตรการ คือ มาตรการเร่งเพิ่มรายได้มาตรการปรับโครงสร้างตลาดหลัก และมาตรการแสวงหากลุ่มตลาดใหม่

3. กลยุทธ์สร้างโอกาสทางการท่องเที่ยวสู่คนไทยทุกกลุ่มเน้นให้คนไทยทุกคนสามารถเดินทางท่องเที่ยวได้โดยไม่ต้องคำนึงถึงเศรษฐกิจและข้อจำกัดด้านกายภาพ และส่งเสริมการท่องเที่ยวในลักษณะเรียนรู้เพื่อให้ได้รับประสบการณ์เปิดโลกทัศน์และ เกิดความเข้าใจและภาคภูมิใจในความเป็นไทยประกอบด้วย มาตรการสำคัญ คือ ส่งเสริมไทยเที่ยวไทย มีแนวทางการดำเนินงาน ได้แก่ ขยายผลปรับแก้ไขข้อจำกัดของมาตรการคีนภาษีสำหรับนักท่องเที่ยวไทย ส่งเสริมการเดินทางท่องเที่ยวของคนไทยกลุ่มต่างๆ เช่น แรงงาน ข้าราชการ เกษตรกร กลุ่ม Corporate/Expats ผู้มีรายได้กลาง-สูง กลุ่มครอบครัว ผู้สูงอายุและผู้พิการ ส่งเสริมการเดินทางประชุมสัมมนาในประเทศ ส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้เช่น ผลักดันให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องบรรจุเนื้อหาวิชาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในหลักสูตรการศึกษา สนับสนุนการเดินทางศึกษาดูงานในประเทศไทยของ เกษตรกร องค์กรบริการส่วนตำบลองค์กรบริหารส่วนจังหวัดเกษตรกร

4. กลยุทธ์สร้างสมดุลเชิงเวลาและพื้นที่ เน้นการส่งเสริมให้เกิดการเดินทางสู่พื้นที่ท่องเที่ยวรอง และเดินทางท่องเที่ยวในช่วงนอกฤดูกาล โดยดำเนินการผ่าน 2 มาตรการ ได้แก่ มาตรการส่งเสริมการท่องเที่ยวไปยังพื้นที่ใหม่และมาตรการส่งเสริมการกระจายช่วงเวลาการท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาสินค้าและบริการท่องเที่ยว

จากการศึกษาข้อมูลเอกสารของภาครัฐ พบว่า **ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาสินค้าและบริการท่องเที่ยว 4 ภาครัฐได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาสินค้าและการให้บริการท่องเที่ยวเป็นสำคัญ** การจัดทำยุทธศาสตร์ในด้านนี้จึงมุ่งเน้นการบูรณาการการทำงานร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจด้านการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์โดยในระยะเร่งด่วนนี้จะให้ความสำคัญในการเร่งพัฒนาเชิงพื้นที่ การพัฒนาสินค้าและบริการรายสาขาเพื่อพัฒนาสินค้าและบริการใหม่ๆ ให้สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่เพื่อรองรับกลุ่มนักท่องเที่ยวคุณภาพ การเร่งพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก โครงสร้างพื้นฐานต่างๆ ที่สำคัญอีกประการคือ ปัญหาด้านความปลอดภัย การเอาเปรียบหรือหลอกลวงนักท่องเที่ยว การช่วยเหลือนักท่องเที่ยวในสภาวะวิกฤติปัจจัยเหล่านี้ล้วนเป็นความท้าทายด้านการพัฒนาสินค้าและบริการท่องเที่ยวที่จะสร้างความเชื่อมั่นและความประทับใจแก่นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวประเทศไทยและเกิดการเที่ยวซ้ำยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาสินค้าและบริการท่องเที่ยว จึงได้กำหนดกลยุทธ์การพัฒนาออกเป็น 5 กลยุทธ์หลัก ดังนี้

2.1 กลยุทธ์การพัฒนาเชิงพื้นที่กลยุทธ์นี้เป็นการพัฒนาเตรียมความพร้อมเชิงพื้นที่ในการรองรับนักท่องเที่ยว เน้นการพัฒนาสินค้าและบริการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับศักยภาพและขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว และให้ความสำคัญกับมิติของการพัฒนาการท่องเที่ยวในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ตลอดจนความสมดุลของการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยส่งเสริมการจัดการทรัพยากรท้องถิ่นของชุมชนให้เกิดความเข้มแข็ง และพัฒนาเชื่อมโยงสินค้าทางการเกษตร ผลิตภัณฑ์ชุมชน (OTOP) และการพัฒนาอุตสาหกรรม การเกษตรแทนการนำเข้าและบริโภคสินค้าจากต่างประเทศ การพัฒนาอัตลักษณ์ของท้องถิ่น การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ท่องเที่ยว ส่งเสริมการท่องเที่ยวตามเส้นทางคมนาคมที่ระบุไว้ในแผนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมขนส่ง อีกทั้งเน้นการบูรณาการเชื่อมโยงการทำงานร่วมกันของหน่วยงานแต่ละพื้นที่ โดยได้กำหนดพื้นที่ในการพัฒนาสินค้าและบริการท่องเที่ยวในระยะเร่งด่วนออกเป็น 8 เขตพัฒนาการท่องเที่ยว 12 เมืองต้องห้าม...พลาด และ 8 เขตพื้นที่เมืองชายแดน คือ

(1) เขตพัฒนาการท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนา ประกอบด้วย จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน ลำปาง และพะเยา โดยมีเป้าหมายหลักในการพัฒนาไปสู่การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม และภูมิปัญญาล้านนาเชิงสร้างสรรค์เชื่อมโยงอนุภาครุ่มน้ำโขง ผ่านมาตรการการยกระดับวัฒนธรรม และภูมิปัญญาล้านนาสู่สินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ให้ความสำคัญกับการพัฒนาและส่งเสริมเส้นทางท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และวัฒนธรรม พัฒนาเชื่อมโยงสินค้าทางการเกษตร ผลิตภัณฑ์ชุมชนสู่ภาคอุตสาหกรรมบริการท่องเที่ยว แทนการนำเข้าและบริโภคสินค้าจากต่างประเทศ

(2) เขตพัฒนาการท่องเที่ยวฝั่งทะเลตะวันตก ประกอบด้วย จังหวัดเพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ชุมพร และระนอง โดยมีเป้าหมายหลักในการพัฒนาไปสู่การท่องเที่ยวพักผ่อนเพื่อสุขภาพชั้นนำของโลก ผ่านมาตรการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มครอบครัวและผู้สูงอายุ กำหนดขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวสำคัญ เช่น เขตอุทยาน เกาะ ส่งเสริมการสร้างสรรค์สินค้าและบริการชุมชน OTOP ให้โดดเด่นและมีคุณค่า พัฒนาเชื่อมโยงสินค้าทางการเกษตร ผลิตภัณฑ์ชุมชน สู่ภาคอุตสาหกรรมบริการท่องเที่ยว แทนการนำเข้าและบริโภคสินค้าจากต่างประเทศ

(3) เขตพัฒนาการท่องเที่ยวฝั่งทะเลตะวันออก ประกอบด้วย จังหวัดชลบุรีระยอง จันทบุรีและตราด โดยมีเป้าหมายหลักในการพัฒนาไปสู่การท่องเที่ยวชายทะเลสี่สัปดาห์ระดับสากลที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเชื่อมโยงสู่ภูมิภาค และเวียดนาม ผ่านมาตรการสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ด้านการท่องเที่ยวและกีฬา และส่งเสริมการท่องเที่ยวให้มีการเติบโตอย่างสมดุลและยั่งยืน ซึ่งมีแนวทางการพัฒนา โดยส่งเสริมให้เมืองพัทยาเป็น Tourism & Sport City พัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวสินค้าและบริการให้ได้มาตรฐานโดยคำนึงถึงชุมชนและสิ่งแวดล้อม พัฒนาเชื่อมโยงสินค้าทางการเกษตรผลิตภัณฑ์ชุมชน สู่ภาคอุตสาหกรรมบริการท่องเที่ยว แทนการนำเข้าและบริโภคสินค้าจากต่างประเทศ

(4) เขตพัฒนาการท่องเที่ยวอันดามัน ประกอบด้วย จังหวัดภูเก็ต กระบี่ พังงา ตรังและสตูล โดยมีเป้าหมายหลักในการพัฒนาไปสู่การท่องเที่ยวทางทะเลระดับโลก บนฐานวัฒนธรรมอันดามัน ผ่านมาตรการส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวระดับ High-Class มีแนวทางการพัฒนา ได้แก่ พัฒนาขีดความสามารถทางการแข่งขันของการเป็นเมืองท่องเที่ยวทางทะเลและท่าเทียบเรือสำราญที่มีมาตรฐานระดับสากล พัฒนาระบบการบริหารจัดการทรัพยากรและการเพิ่มคุณค่าให้กับแหล่งท่องเที่ยวทางทะเล ส่งเสริมการสร้างสรรค์สินค้าและบริการชุมชน OTOP ให้โดดเด่นและมีคุณค่า พัฒนาเชื่อมโยงสินค้าทางการเกษตร ผลิตภัณฑ์ชุมชน สู่ภาคอุตสาหกรรมบริการท่องเที่ยว แทนการนำเข้าและบริโภคสินค้าจากต่างประเทศ

(5) เขตพัฒนาการท่องเที่ยวอารยธรรมอีสานใต้ประกอบด้วย จังหวัดนครราชสีมา บุรีรัมย์สุรินทร์ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี โดยมีเป้าหมายหลักในการพัฒนาไปสู่การท่องเที่ยวแห่งวิถีชีวิตอีสานใต้ร่วมสมัย เชื่อมโยง ลาว กัมพูชา และเวียดนาม ผ่านมาตรการยกระดับอารยธรรมอีสานใต้และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเพิ่มมูลค่าและคุณค่าทางการท่องเที่ยว มีแนวทางการพัฒนา ได้แก่ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านพัฒนาและสร้างสรรค์การท่องเที่ยววิถีชีวิต วัฒนธรรมอีสานใต้ร่วมสมัย ส่งเสริมการสร้างสรรค์สินค้าและบริการชุมชน OTOP ให้โดดเด่นและมีคุณค่า พัฒนาเชื่อมโยงสินค้าทางการเกษตร ผลิตภัณฑ์ชุมชนสู่ภาคอุตสาหกรรมบริการท่องเที่ยว แทนการนำเข้าและบริโภคสินค้าจากต่างประเทศ

(6) เขตพัฒนาการท่องเที่ยวลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนกลาง เขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำโขง เขตพัฒนาการท่องเที่ยวมรดกโลกด้านวัฒนธรรม ในระยะเร่งด่วนนี้จะให้ความสำคัญในการขับเคลื่อนพัฒนาการท่องเที่ยวของ 5 เขตพัฒนาการท่องเที่ยวข้างต้น เพื่อเป็นพื้นที่นำร่องอย่างไรก็ดี

ยังได้มีการกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติมอีก 3 เขต เพื่อดำเนินการวางแผนพัฒนาในระยะต่อไป

(7) พื้นที่ 12 เมืองต้องห้าม...พลาด มีมาตรการสำคัญคือ ส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่ จังหวัดเมืองรองที่มีศักยภาพ เป็นเอกลักษณ์เฉพาะพื้นที่ 12 เมือง ประกอบด้วย จังหวัดลำปาง น่าน เพชรบูรณ์เลย บุรีรัมย์สมุทรสงคราม ราชบุรีจันทบุรีตราด ชุมพร นครศรีธรรมราช และตรัง โดยมีแนวทางการพัฒนา ได้แก่ พัฒนา พื้นฟูและเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว ทั้งที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติทางวัฒนธรรมและที่มนุษย์สร้างขึ้น ยกกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว คงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิตชุมชนของแต่ละพื้นที่ รวมถึงส่งเสริมการท่องเที่ยวเชื่อมโยงการท่องเที่ยวในพื้นที่เขตพัฒนาการท่องเที่ยว (Cluster) และพื้นที่จังหวัดเมืองรองส่งเสริมการสร้างสรรคสินค้าและบริการชุมชน OTOP ให้โดดเด่นและมีคุณค่า

(8) เขตพื้นที่เมืองชายแดน ประกอบด้วย จังหวัดตาก มุกดาหาร สระแก้ว ตราด สงขลา เชียงราย หนองคาย และสตูล มีเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาไปสู่การท่องเที่ยวเชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้าน (ASEAN Connectivity) ผ่านมาตรการสำคัญคือการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวแต่ละ Cluster และแหล่งท่องเที่ยวในประเทศเพื่อนบ้าน มีแนวทางการพัฒนา ได้แก่ ส่งเสริมการค้าการลงทุน การบริการและระบบโลจิสติกส์ให้ได้มาตรฐาน เพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน ส่งเสริมความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่เมืองชายแดน และกลุ่มประเทศกัมพูชา ลาว พม่า เวียดนาม (CLMV) อินโดนีเซีย มาเลเซีย (IMT-GT) และจีน ส่งเสริมการสร้างสรรคสินค้าและบริการชุมชน OTOP ให้โดดเด่นและมีคุณค่า

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การบริหารจัดการการท่องเที่ยว

จากการศึกษาข้อมูลเอกสารของภาครัฐ พบว่า **ยุทธศาสตร์ที่ 3 การบริหารจัดการการท่องเที่ยว** ภาครัฐให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยว สืบเนื่องจากการแข่งขันในตลาดท่องเที่ยวโลก การก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และแนวโน้มการแข่งขันในอนาคตที่จะยิ่งทวีความเข้มข้นมากขึ้น ประเทศไทยจึงต้องให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น และ พบว่า การบริหารจัดการยังเป็นจุดอ่อน ข้อดีอยู่หลายประการ ได้แก่ ขาดการบูรณาการงบประมาณและการประสานงานทั้งหน่วยงานของภาครัฐและเอกชนทำให้การพัฒนาการท่องเที่ยวขาดทิศทางที่ชัดเจน บุคลากรขาดทักษะและความรู้ด้านการจัดการและภาษา ขาดระบบการจัดการข้อมูลในการบริหารและการจัดการการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ และกฎระเบียบที่ล้าสมัยไม่ทันต่อการแข่งขันและการเปิดเสรีด้านการท่องเที่ยวการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวจึงต้องมีการกำหนดกลยุทธ์และแนวทางในการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวเพื่อแก้ไขปัญหาในด้านต่างๆ ดังกล่าว โดยการบูรณาการระหว่างภาครัฐภาคเอกชน และภาคประชาคม ผ่านกลไกการดำเนินงานตั้งแต่ระดับนโยบายจนถึงระดับปฏิบัติมีการพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวในทุกกระดับ พัฒนาระบบข้อมูลและกฎระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นสิ่งสำคัญในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย ดังนั้นยุทธศาสตร์การบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวจึงได้กำหนดกลยุทธ์การพัฒนาเป็น 4 กลยุทธ์หลัก คือ กลยุทธ์บูรณาการการทำงานผ่านกลไกการขับเคลื่อนทั้งระบบ กลยุทธ์พัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวและยกระดับผู้ประกอบการ กลยุทธ์การพัฒนากระบวนข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการ

ท่องเที่ยว (Tourism IntelligenceCenter) การพัฒนาการท่องเที่ยวต้องอาศัยข้อมูลและสารสนเทศจำนวนมาก และ กลยุทธ์ปรับปรุงกฎหมายและกลไกการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง

สรุปได้ว่า จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับนโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชาชนในล้านนา พบว่า ภาครัฐมีนโยบายในการจัดการท่องเที่ยวอยู่ 4 ประเด็นหลัก คือ

1. เพิ่มรายได้ให้ประเทศ
2. กระจายรายได้สู่ท้องถิ่น
3. พัฒนาคุณภาพคนไทย
4. สร้างมูลค่าเพิ่มให้การท่องเที่ยวของประเทศไทย

การจัดการท่องเที่ยว เป็นไปตามกลไกของนโยบายการพัฒนาสามพลังของภาครัฐซึ่งรัฐบาลได้นำอำนวยการหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาโดยเน้นภาคเศรษฐกิจ อาชีพ รายได้ ความร่วมมือและชุมชนเข้มแข็ง ในด้านท่องเที่ยวมีคณะทำงานด้านการส่งเสริมท่องเที่ยวและSME มีเป้าหมายหลักคือ เพิ่มการกระจายได้ ยกย่องระดับรายได้ด้านการท่องเที่ยวและเสริมสร้างความยั่งยืนของการท่องเที่ยว สอดรับกับนโยบายการท่องเที่ยวของรัฐบาลที่ประกาศให้ปีพุทธศักราช 2558 เป็นปีแห่งการท่องเที่ยวจนถึงปัจจุบัน โดยเน้นระบบเทคโนโลยีการใช้สื่อ Social Media มุ่งตลาดนักท่องเที่ยวคุณภาพปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวให้สามารถรองรับนักท่องเที่ยวทุกเพศทุกวัย และผู้พิการ พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เป็นกลุ่มจังหวัดท่องเที่ยวและกระจายเชื่อมโยงเมืองหลักเมืองรอง สร้างความเชื่อมั่นให้กับนักท่องเที่ยวด้วยเครือข่ายอาสาสมัครตำรวจท่องเที่ยว มัคคุเทศก์ ท้องถิ่น เจ้าบ้านน้อยและร่วมมือกับภาคเอกชนและสถาบันการศึกษาพัฒนาบุคลากรในอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวตามกรอบความร่วมมือของอาเซียน (MRA) ในส่วนของยุทธศาสตร์ พบว่า รัฐบาลได้กำหนด ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558-2560 ครอบคลุมระยะเวลาถึง 3 ปี ต่อเนื่องถึงปัจจุบันและ กำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ ดัชนีชี้วัด สอดรับกับยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว 3 ยุทธศาสตร์ด้วยกัน คือ

- ยุทธศาสตร์ที่ 1 ส่งเสริมตลาดท่องเที่ยว
- ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาสินค้าและบริการท่องเที่ยว
- ยุทธศาสตร์ที่ 3 การบริหารจัดการท่องเที่ยว

ซึ่ง พบว่า ทั้งสามยุทธศาสตร์ครอบคลุมการจัดการท่องเที่ยวทุกระบบรวมถึงการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและกระจายลงทุกภูมิภาคของประเทศโดยยึดนโยบายการท่องเที่ยวและยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทยปี พ.ศ. 2558-2560 เป็นสำคัญ

4.2 ผลการศึกษานโยบายและพัฒนายุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชาชนในล้านนา

4.2.1 จังหวัดเชียงราย

จากการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างส่งตามรายจังหวัด ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า ในพื้นที่จังหวัดเชียงราย โดยผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชาชนในล้านนา คือ พระเทพสิทธิญาณิก(ชื่น ปญฺญาโร

,ปธ.6) ท่านกล่าวว่า⁴ “ ที่วัดพระสิงห์ยังไม่มีภาครัฐเข้ามาให้ความช่วยเหลือ หรือสนับสนุนที่เป็นเรื่อง เป็นราวที่ชัดเจน นอกจากส่งเจ้าหน้าที่หรือเรียกว่า อาสาสมัครจากผู้เกษียณอายุราชการมาเป็น รมัคคุเทศก์คอยบริการแก่นักท่องเที่ยว แต่การมาคอยบริการนั้นไม่ได้ประสานกับทางวัดที่เป็น กิจจะลักษณะ ประกอบกับผู้ที่มาทำงานนั้นไม่ได้ศึกษาเรียนรู้รายละเอียดใด ๆ ของวัดเพื่อถ่ายทอดแก่นักท่องเที่ยวเลยจนถึงปัจจุบันก็ยังไม่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ ถ้าจะให้ดีควรมีมัคคุเทศก์ที่ ทพท. จัดจ้างมาควรให้คำแนะนำที่ถูกต้องแก่นักท่องเที่ยว และอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับสถาปัตยกรรม โบราณสถาน ศิลปกรรมของวัดที่มีอยู่ ที่สำคัญต้องผ่านการอบรมจากทางวัดด้วยจะดียิ่ง เป็นการ ทำงานร่วมกันอย่างมีคุณภาพ ประสิทธิภาพ” ส่วนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของวัด ท่านกล่าวว่า “ตามปกติทางวัดก็ดำเนินการโดยเปิดวัดให้นักท่องเที่ยวหรือผู้มีจิตศรัทธามากราบไหว้ สักการะ หรือชมวัดทุกวันไม่มีวันหยุด โดยจะเปิดวัดตั้งแต่เวลา 07.00-18.00 น. และทางวัดจะมีป้าย แนะนำวัด ซึ่งทางเทศบาลนครเชียงรายจัดทำให้ แต่เป็นเพียงบอกว่าในวัดมีอะไร ยังไม่มีรายละเอียด มากนัก ดังนั้นทางวัดจึงได้จัดคนไว้บริการไว้ที่ศาลาบาตร (ศาลาลาย) ทิศใต้ของพระอุโบสถ ให้บริการ แก่นักท่องเที่ยวและผู้สนใจ แต่เป็นผู้สูงอายุ ยังไม่มีอาสาสมัครมาบริการ” และในปัจจุบันทางวัด ดำเนินการจัดการท่องเที่ยวเองจากปัจจัยการทำบุญของนักท่องเที่ยวที่เข้าชมวัดและ “ไม่มีความ ต้องการใด ๆ เนื่องจากเคยเสนอไป ไม่เคยได้รับแม้แต่ครั้งเดียว ทางวัดจึงดำเนินการเองทั้งหมด เนื่องจากวัดพระสิงห์เป็นวัดเก่าแก่ของเชียงราย เป็นวัดสำคัญวัดหนึ่งทางประวัติศาสตร์ของล้านนา จึง เป็นหน้าที่ของวัดที่ต้องดำเนินการ ในส่วนราชการมีระเบียบมาก ข้อบังคับมาก ซึ่งการบริหารจัดการ จำเป็นต้องให้สนองความต้องการของนักท่องเที่ยว และให้เหมาะสมกับวัดสำคัญของประวัติศาสตร์ ล้านนา จึงไม่ต้องการความสนับสนุนใด ๆ ไม่อยากรับการสนับสนุนจากภาครัฐที่มีระเบียบมากและไม่ ส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง” และในอนาคตแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาการ ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่ “สำหรับการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงราย ซึ่งเป็นจังหวัดแห่ง ประวัติศาสตร์ชาติไทย ถ้าจะกล่าวว่าเป็นจังหวัดที่เป็นราชธานีแห่งแรกของสยามประเทศก็ได้ถ้าศึกษา ตามพงศาวดารโยนก ดังนั้น การพัฒนาการท่องเที่ยวควรเน้นที่กระบวนการให้ความรู้ด้านศิลปะต่าง ๆ ของแต่ละวัดให้ปรากฏชัดแก่ผู้เข้าชม เข้าเที่ยว เผยแพร่ศิลปะ ขยายศิลปะ ที่เป็นโบราณสถาน โบราณวัตถุไปด้วย ไม่ใช่ขายแต่ศิลปะใหม่ ๆ อย่างเดียวเช่นปัจจุบัน นอกจากนี้ ทางราชการควรมี นโยบายด้านการสร้างมัคคุเทศก์ไปประจำวัดต่าง ๆ ที่เป็นสถานที่ท่องเที่ยว แล้วให้ความรู้ โบราณสถาน โบราณวัตถุที่มีอยู่ในวัดเหล่านั้นแก่มัคคุเทศก์เหล่านั้นอย่างชัดเจน ถูกต้อง มิใช่เป็นเช่นปี ที่ผ่านมา” ในส่วนของรัฐได้ประกาศและกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย 2558-2560 ถึง 3 ยุทธศาสตร์ คือ การส่งเสริมตลาดท่องเที่ยวที่ปรับภาพลักษณ์ประเทศและปรับโครงสร้างตลาดขยายฐาน นักท่องเที่ยวต่างชาติและพัฒนาสินค้าและบริการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเชื่อมโยงสินค้าทาง การเกษตรและผลิตภัณฑ์ชุมชน(OTOP) พัฒนาเอกลักษณ์ของท้องถิ่นยุทธศาสตร์ที่ 3 คือ การบริการ จัดการท่องเที่ยว จากตัวยุทธศาสตร์เหล่านี้ พระเทพสิทธินายก (ชื่น ปญญารโ,ปธ.6) กล่าวเพิ่มเติมว่า ทั้งสามยุทธศาสตร์ของรัฐบาลที่ประกาศออกมานั้นดีหมดทำให้เห็นภาพของการพัฒนาการจัดการ ท่องเที่ยวประเทศที่มีการพัฒนาตามลำดับ แต่ยุทธศาสตร์เหล่านี้ยังไม่ตอบโจทย์ว่าภาครัฐประชารัฐ

⁴ พระเทพสิทธินายก(ชื่น ปญญารโ,ปธ.6) เจ้าคณะจังหวัดเชียงราย เจ้าอาวาสวัดพระสิงห์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย.

มีนโยบายโดยตรงกับการจัดท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างไรเพราะเป็นทฤษฎีที่จับต้องไม่ได้เมื่อนำยุทธศาสตร์เหล่านั้นมาใช้ก็มีข้อติดขัดหลายประการด้วยยุทธศาสตร์ได้พัฒนาแล้วจริงแต่ต้องพัฒนาควบคู่กับการปฏิบัติได้จริงด้วยทางวัดจึงไม่ต้องการรับความช่วยเหลือจากผลของการกำหนดยุทธศาสตร์ประชากรรัฐครั้งนี้

สรุปจากการสัมภาษณ์ท่านอาจารย์เจ้าคุณพระสิทธินายก เจ้าอาวาสวัดพระสิงห์ พบว่ายุทธศาสตร์ที่รัฐบาลกำหนดทั้งสามยุทธศาสตร์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวของประเทศได้มีการพัฒนาตามลำดับแต่เป็นทฤษฎีที่ลงสู่ภาคปฏิบัติไม่ชัดเจนเพราะก่อนที่จะกำหนดยุทธศาสตร์รัฐบาลไม่ได้ลงสำรวจความต้องการจำเป็นที่แท้จริงของท้องถิ่นและทางวัดไม่ได้รับการสนับสนุนการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจากภาครัฐตามที่กำหนดไว้ในนโยบายและยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวประเทศไทยปี พ.ศ. 2548-2560 แต่อย่างไรก็ตาม ส่วนใหญ่ทางวัดจะดำเนินการจัดการท่องเที่ยวเองจากปัจจัยทำบุญของนักท่องเที่ยวที่เข้าชมวัดเพราะวัดพระสิงห์เป็นวัดสำคัญทางวัฒนธรรม ศิลปกรรม จิตรกรรมและเป็นฐานข้อมูลทางประวัติศาสตร์ของจังหวัดเชียงราย และอีกประการหนึ่ง พบว่า ราชการมีระเบียบกลไกมากและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไม่ต่อเนื่อง สิ่งที่ทางวัดต้องการที่จะให้ภาครัฐส่งเสริม คือ กระบวนการจัดการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่เป็นระบบชัดเจนและควรเชื่อมโยงองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและควรจัดอบรมมีคฤศเทศก์ให้มีความรู้ทางด้านศิลปวัฒนธรรมประวัติศาสตร์อย่างเท่าเทียมกันทั้งจังหวัด

ภาพการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในจังหวัดเชียงราย

พระทองศักดิ์ กตสารโร เจ้าอาวาสวัดร่องเสือเต้น(วัดสีฟ้า) ของจังหวัดเชียงราย กล่าวว่า⁵ เกี่ยวกับนโยบายของภาครัฐกับการท่องเที่ยวในอดีตที่ผ่านมาส่วนราชการต่าง ๆ ยังไม่มีเข้ามาช่วยสนับสนุนหรือมีบทบาทใด ๆ ที่ทำอยู่เป็นบทบาทของวัดทั้งนั้น วัดร่องเสือเต้นเป็นวัดที่ได้รับยกฐานะของวัดจากวัดร้างให้เป็นวัดมีพระสงฆ์เมื่อ พ.ศ. 2558 คณะศรัทธาญาติโยมที่อุปถัมภ์อุปฐากวัดร่องเสือเต้นเป็นผู้จัดทำดำเนินการทั้งสิ้น ซึ่งมีโยมเจ้าของร้านหมั่นนันทวัน คือแม่เนา ยี่สุภา เป็นหลักในการนำพัฒนาและเมื่อเทียบกับอดีตที่ผ่านมา ก็ยังเปรียบเทียบไม่ได้ เพราะภาครัฐยังไม่เคยเข้ามามีการวางแผนใด ๆ เลย แต่เดิมวัดนี้มีโบราณสถานซึ่งชาวภาคเหนือเราเรียกว่า “กู๋” ชาวบ้านจึงได้ดูแล

⁵ สัมภาษณ์พระทองศักดิ์ กตสารโร เจ้าอาวาสวัดร่องเสือเต้น(วัดสีฟ้า) อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

รักษาโดยมาจัดตั้งวัดร่องเสือเต้นขึ้น และขออนุญาตยกวัดร้างให้เป็นวัดมีพระสงฆ์ ผลของการดำเนินการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในวัด “ทางวัดได้วางแผนร่วมกันกับคณะศรัทธาผู้อุปถัมภ์อุปัฏฐากในการสร้างวัด แล้วตั้งเป้าหมายว่าต้องสร้างวัดให้เป็นสถานที่มีความสำคัญต่อสังคม เนื่องจากวัดเราเป็นโบราณสถานเก่าแก่ของเมืองเชียงราย จึงได้เชิญสถาปนิก ช่างแก้ว ศิลปินเชียงราย เป็นผู้ออกแบบในการวางแผนผัง และสร้างอุโบสถ สร้างพระบรมธาตุหรือเจดีย์ เมื่อทุกอย่างเป็นไปตามที่วางแผนไว้ก็ได้มีการบริหารจัดการภายในวัดจัดโซนนิ่งการบริการแก่นักท่องเที่ยวด้านต่าง ๆ จากนั้นก็ประชาสัมพันธ์โดยเน้นพุทธศิลปกรรมเป็นหลักในการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว จนเป็นที่รู้จักกันในนามของ “วัดสีฟ้า” เมืองเชียงราย” ปัจจุบันวัดร่องเสือเต้น “ไม่ต้องการรับการสนับสนุนจากนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวจากภาครัฐเนื่องจากข้อระเบียบ กฎบังคับมาก รวมถึงไม่มีความรู้เรื่องกฎหมายเกรงว่าจะเกิดปัญหาที่วัด บริหารจัดการโดยชุมชน และให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการจะเป็นการบริหารที่ยั่งยืน และสามารถนำกระบวนการพัฒนาต่างๆ มาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ” ในอนาคตการพัฒนาการท่องเที่ยวท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในวัด “คิดว่าควรจะมีดังนี้

1. ต้องร่วมกันอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมล้านนาไว้ให้มากที่สุด ซึ่งเป็นศิลปวัฒนธรรมดั้งเดิมของภาคเหนือ
2. ต้องมีมัคคุเทศก์ประจำสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ และให้ความรู้แก่เขาเหล่านั้นอย่างถ่องแท้ และถูกต้อง เพื่อจะได้ถ่ายทอดแก่นักท่องเที่ยวได้ถูกต้อง”
3. ต้องมีความปลอดภัยในทุกด้าน พร้อมทั้งบริการแก่นักท่องเที่ยวอย่างทั่วถึงมีบุคคลคอยแนะนำแก่นักท่องเที่ยวในการปฏิบัติตนให้เหมาะกับพุทธสถาน เช่น ไม่ห้อยโหนหกดคะเมนตีลังกา ฯลฯ และท่านกล่าวเสริมว่าหากทางภาครัฐหรือหน่วยงานอื่นที่จะเข้าไปช่วยการท่องเที่ยวของวัดควรเข้าไปสอบถามความต้องการของวัดก่อนว่าต้องการอะไรบ้าง

สรุปจากการสัมภาษณ์พระทองศักดิ์ กตสาโร เจ้าอาวาสวัดร่องเสือเต้น(วัดสีฟ้า) พบว่า เป็นวัดสำคัญอีกวัดหนึ่งของจังหวัดเชียงรายที่ไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากนโยบายการท่องเที่ยวของภาครัฐและทางวัดบริหารจัดการท่องเที่ยวเองจากปัจจัยของโยมอุปัฏฐากและการบริจาคของนักท่องเที่ยวและการมีส่วนร่วมของชุมชนรอบวัดที่เข้าไปร่วมบริหารจัดการจากวัดร้างพัฒนาเป็นวัดสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดเชียงรายและสิ่งที่ต้องการภาครัฐดำเนินการ คือ การจัดการด้านความรู้เกี่ยวกับท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การอบรมมัคคุเทศก์ให้มีความรู้ทางด้านศิลปวัฒนธรรมประวัติศาสตร์อย่างเท่าเทียมกันทั้งจังหวัด

นายเทียนชัย ปัญญา ไวยาวัยกรวัดและนางประนอมกรอบทอง เลขานุการวัดเจ็ดยอด ได้รับมอบหมายจากเจ้าอาวาสวัดเจ็ดยอด พระอารามหลวง กล่าวว่า⁶ อดีตที่ผ่านมาทางวัดเจ็ดยอด ยังไม่มีหน่วยงานราชการใด ๆ เข้ามาร่วมวางแผนหรือกำหนดนโยบายในการพัฒนาโบราณสถาน โบราณวัตถุของวัดแต่อย่างใด” และกล่าวอีกว่าในปัจจุบัน “ยังไม่มีภาครัฐเข้ามามีบทบาทในการร่วมพัฒนาวัด ซึ่งวัดเจ็ดยอดนี้ เป็นวัดเก่าแก่ตามประวัติศาสตร์เมืองเชียงราย มีโบราณสถาน โบราณวัตถุ พุทธศิลปกรรมหลายอย่างซึ่งถือว่าเป็นมรดกของชาติ แต่ภาครัฐไม่ให้ความสนใจเลย โดยวัดดำเนินการเองทั้งสิ้น ปี 2560 รัฐบาลก็ประกาศว่าให้จังหวัดเชียงรายเป็นเมืองแห่งศิลปะแห่งแรกของประเทศไทย

⁶ สัมภาษณ์นายเทียนชัย ปัญญา ไวยาวัยกรวัดและนางประนอมกรอบทอง เลขานุการวัดเจ็ดยอด ได้รับมอบหมายจากเจ้าอาวาสวัดเจ็ดยอด พระอารามหลวง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย.

จนจะสิ้นปีแล้ว ยังไม่มีภาครัฐเข้ามาช่วยบูรณปฏิสังขรณ์โบราณสถาน โบราณวัตถุของวัดแต่อย่างใด เช่น พระธาตุเจ็ดยอด กำลังทนต์โถม ก็ไม่มีหน่วยใดเข้ามา” และที่ผ่านมา “ทางวัดดำเนินการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของเมืองเชียงรายทางวัดจัดการเองบริหารจัดการโดยให้คณะกรรมการวัดมาอยู่ประจำที่ मुखพระอุโบสถบริการดอกไม้ธูปเทียน และข้อมูลพื้นฐานรวมถึงพัฒนาพระอุโบสถให้สะอาดน่ากราบไหว้ สงบ และบริการหนังสือสวนมนต์แก่ผู้ที่สนใจจะสวดมนต์นั่งสมาธิ” และทางวัดวัดยังต้องการที่จะได้รับการสนับสนุนการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจากนโยบายของภาครัฐ คือ “ต้องการให้ส่วนราชการหรือภาครัฐเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดสถานที่ให้พร้อมกว่านี้แก่นักท่องเที่ยว แก่ประชาชนที่เข้าไปกราบไหว้ สักการะหลวงพ่อบุญหรือพระเจ้าตนหลวงของเชียงราย ซึ่งเป็นพระประธานในพระอุโบสถ ประชาสัมพันธ์ให้สาธารณชนได้ทราบว่า พระเจ้าตนหลวงของเชียงรายคือวัดเจ็ดยอด เช่น จังหวัดพะเยาเขาประชาสัมพันธ์วัดศรีโคมคำเป็นวัดพระเจ้าตนหลวง ถ้าจะถามว่าองค์ไหนสร้างก่อนตามประวัติศาสตร์อยู่ในสมัยเดียวกับระหว่างพระเจ้าตนหลวงพะเยา กับพระเจ้าตนหลวงเชียงราย” และต่อไปการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม คือ การมีมีคฤหะกิจประจำวัดต่างๆ ของจังหวัดเชียงรายที่ได้รับการอบรมจากภาครัฐเพื่อจะได้ฝึกลูกหลานให้มียุทธศาสตร์ในท้องถิ่นของตนเองและรู้จักคุณค่าของโบราณสถาน โบราณวัตถุ ตลอดจนทำให้เขาได้รู้จักประวัติศาสตร์ล้านนาให้มีเจ้าหน้าที่ของรัฐเข้ามามีส่วนร่วมในการบริการกับนักท่องเที่ยวกับทางวัดด้วย

สรุปผลการสัมภาษณ์ไวยาวัจกรและเลขานุการวัดเจ็ดยอด พบว่า ในประเด็นของนโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชาธิรัฐในล้านนา ทางวัดไม่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐตามนโยบายและยุทธศาสตร์ที่ภาครัฐได้ประกาศไปแล้ว และสิ่งที่เป็นอยู่ล้วนแต่เป็นการดำเนินการบริหารจัดการเองทั้งสิ้นโดยมีคณะกรรมการวัดและชุมชนร่วมบริหารจัดการจากงบบริจาคของนักท่องเที่ยวที่เข้าชมวัด ค่าบูชาดอกไม้ธูปเทียนและประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อโปสเตอร์ เสียงตามสายและนักท่องเที่ยวบอกกล่าวกันเองจึงทำให้วัดเป็นที่รู้จักและเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดเชียงรายและสิ่งที่ต้องการให้ภาครัฐสนับสนุน คือ การจัดอบรมแก่มีคฤหะกิจให้มียุทธศาสตร์เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมของวัดต่างๆ ในจังหวัดเชียงรายเป็นการสร้างความเข้มแข็งการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันด้วย

ในส่วนของภาครัฐที่ได้ให้ข้อมูลของจังหวัดเชียงราย พ.ต.ท.ฉันทฤทธิ์ เหล่าไพโรจน์วารี การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจังหวัดเชียงราย กล่าวว่า⁷ ในปัจจุบันช่วงระยะ 2-3 ปีที่ผ่านมา ในจังหวัดเชียงรายยังไม่มี การเข้าไปช่วยเหลือหรือร่วมบริหารจัดการกับวัดต่างๆ ที่เป็นวัดท่องเที่ยว เนื่องจากปัญหาอุปสรรคด้านงบประมาณจำกัด จึงให้แต่ละวัดดำเนินการกันเอง เพราะแต่ละวัดมีศักยภาพในการบริหารจัดการเองอยู่แล้ว และคาดว่าในอนาคตจะมีแนวโน้มที่ทาง ททท. จะเข้าไปช่วยเหลือด้านบุคลากรคือรับสมัครจิตอาสาเข้าไปช่วยบริการนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะชาวต่างชาติและนโยบายหลักในขณะนี้คือ การส่งเจ้าหน้าที่เข้าไปช่วยเหลือ ให้ความปลอดภัย และข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว แต่ก็ยังไม่ทั่วถึง งบประมาณที่ได้สำหรับการจัดการด้านนี้มีจำกัด เช่น การจ้างผู้เชี่ยวชาญอายุราชการ หรือ ปรากฏท้องถิ่น ไปประจำยังสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมต่างๆ ยังไม่เพียงพอ จัดจ้างได้ประมาณ 10 เดือน ของปีงบประมาณ 2560 ส่วนงบประมาณ 2561 ยังไม่มีงบประมาณดังนั้น จึงมีนโยบายให้ชุมชนแต่ละแห่งเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารร่วมกับทางวัดหรือพุทธสถานต่างๆ ส่วน ททท. เชียงราย

⁷ สัมภาษณ์ พ.ต.ท.ฉันทฤทธิ์ เหล่าไพโรจน์วารี การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจังหวัดเชียงราย

เบื้องต้นก็ช่วยประชาสัมพันธ์ ให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่นักท่องเที่ยวโดยเฉพาะกลุ่มชาวต่างชาติ เนื่องจากทางวัดยังขาดบุคลากรที่จะสื่อสารภาษาต่างประเทศกับคนต่างชาติ และการเข้าไปดูแลเป็นบางครั้ง ด้านความปลอดภัยจะประสานกับเจ้าหน้าที่ในพื้นที่นั้นๆ เป็นหลักปัจจุบันภาครัฐมีนโยบายและพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการท่องเที่ยวโดยดำเนินการจัดการท่องเที่ยวในลักษณะเป็นกลุ่มจังหวัด แล้วเชื่อมโยงกันในกลุ่มภาคเหนือล้านนา สิ่งสำคัญคือการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพระพุทธศาสนาและศิลปวัฒนธรรมล้านนา ในอนาคตภาครัฐมีนโยบายและพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการท่องเที่ยวในลักษณะอนุรักษ์วัฒนธรรมและธรรมชาติให้คงอยู่ โดยยึดยุทธศาสตร์จังหวัดเชียงราย และยุทธศาสตร์พัฒนาภาคเหนือตอนบน เป็นแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวของเชียงราย

สรุปผลการสัมภาษณ์การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจังหวัดเชียงราย พบว่า ในระยะ 2-3 ปีที่ผ่านมาภาครัฐประกาศและกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวประเทศเป็นการพัฒนาที่ผ่านมา เฉพาะตัวยุทธศาสตร์ที่นำเข้าสู่ภาคปฏิบัติไม่ได้มีการท่องเที่ยวไม่ได้เข้าไปมีบทบาทต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของวัดที่สำคัญของจังหวัดเชียงรายเนื่องจากงบประมาณมีจำกัดและไม่เพียงพอมีงบจ้างผู้เชี่ยวชาญอายุราชการเข้าประจำการให้ความรู้เชิงวัฒนธรรมเพียงปีละ 10 เดือนเท่านั้น จึงมีนโยบายให้แต่ละวัดบริหารจัดการเองเพราะมีความเข้มแข็งเชิงชุมชนท้องถิ่น แต่จะเข้าไปช่วยสนับสนุนในส่วนของบุคลากรด้านการรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว และ พบว่า สิ่งของแต่ละวัดขาดแคลน คือบุคลากรที่มีความรู้ด้านภาษาอังกฤษที่จะให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวซึ่งเป็นข้อเร่งด่วนที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจังหวัดเชียงรายจะได้ดำเนินการต่อไป

นางจรัส กำแพงคำ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านและผู้นำชุมชนบ้านป่าอ้อ ตำบลแม่ยาว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย กล่าวว่า⁸ สถานที่ท่องเที่ยวที่อยู่พื้นที่ของตำบลแม่ยาว เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงพระพุทธศาสนาวัฒนธรรม และเชิงนิเวศน์ ประมาณ 10 กว่าแห่ง แต่ละแห่งจะเป็นการดำเนินการโดยชุมชนของตนเองเป็นส่วนใหญ่ ทาง อปท.ไม่ได้เข้าไปร่วมจัดการเนื่องจากมีงบประมาณจำกัด และแต่ละวัด และหมู่บ้านนั้นเขาดำเนินการโดยชุมชนอยู่แล้วนับว่าเหมาะสมกับสภาพที่เขาเป็นอยู่

ส่วนแนวโน้มในอนาคต คาดว่า อปท.จะพยายามจัดสรรงบประมาณไปส่งเสริมบ้างบางส่วนเท่าที่กฎหมายจะอำนวยให้และในฐานะที่เป็นองค์กรภาครัฐที่มีบทบาทสำคัญต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมีนโยบายคือ เทศบาลตำบลแม่ยาวและท้องที่ตำบลแม่ยาว ได้สร้างความร่วมมือกันในการการท่องเที่ยวภายในตำบลไว้หลายประเด็น เช่น

- 1) นโยบายการส่งเสริมให้ชุมชนสร้างโฮมสเตย์บริการแก่นักท่องเที่ยว
- 2) ส่งเสริมให้มีการอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่นด้านภาษาอังกฤษ เพื่อบริการแก่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เข้าไปในพื้นที่วันละ 300-400 คน

3) ส่งเสริมการอบรมควาญช้างและแม่ค้าด้านภาษาอังกฤษ ให้สามารถสื่อสารกับชาวต่างชาติได้ เนื่องจากชาวต่างชาตินิยมเที่ยวธรรมชาติและวัฒนธรรมชนเผ่า

⁸ สัมภาษณ์ นางจรัส กำแพงคำ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านและผู้นำชุมชนบ้านป่าอ้อ ตำบลแม่ยาว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย.

ภาครัฐเป็นองค์กรที่มีบทบาทต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวในสังคม วัด ชุมชนโดยมีรูปแบบที่
อปท.แม่ยาว ดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน ได้แก่

- 1) ส่งเสริมการท่องเที่ยวทัวร์ช้างห้วยแม่ซ้าย
- 2) ส่งเสริมการท่องเที่ยวทัวร์ลำน้ำกกเชียงราย-แม่อาว
- 3) ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์และวัฒนธรรมชนเผ่า ส่งเสริมการแสดง

วัฒนธรรมชนเผ่าของแต่ละหมู่บ้าน

ในปัจจุบันภาครัฐยังไม่มียุทธศาสตร์ที่ชัดเจนให้ทาง อปท.นำไปปฏิบัติ ดังนั้นแต่ละ อปท.จึง
ต้องกำหนดหรือตั้งเทศบัญญัติขึ้นใช้เอง โดยเน้นที่การส่งเสริมการอยู่ดีกินดีของประชาชนพื้นที่เป็น
สำคัญในอนาคตการจัดการการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่รัฐบาลให้ความสำคัญ แต่ปรากฏว่า
รัฐบาลยังไม่มีนโยบายที่ชัดเจนให้ทาง อปท.นำไปปฏิบัติ ดังนั้น ทต.แม่ยาวและผู้นำชุมชนจึงได้มี
ข้อตกลงร่วมกันว่า

1) จะส่งเสริมขนบธรรมเนียมประเพณีของแต่ละชนเผ่าอย่างต่อเนื่อง เพื่อ
อนุรักษ์ สืบสานไว้ให้ยั่งยืนสืบลูกหลานต่อไป

2) จะส่งเสริมเยาวชนในพื้นที่ให้มีความรู้ความสามารถในการสื่อสาร
ภาษาอังกฤษให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ประสานกับสาขาวิชาภาษาอังกฤษ วิทยาลัยสงฆ์เชียงราย จัด
โครงการสอนภาษาอังกฤษแก่เยาวชน

สรุปผลการการสัมภาษณ์องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นายจรัส กำแพงคำ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
และผู้นำชุมชนบ้านป่าอ้อ พบว่า การจัดการท่องเที่ยวเชิงพระพุทธรักษาวัฒนธรรม และเชิงนิเวศน์
ประมาณ 10 กว่าแห่ง แต่ละแห่งจะเป็นการดำเนินการโดยชุมชนของตนเองเป็นส่วนใหญ่ ทาง อปท.
ไม่ได้เข้าไปร่วมจัดการเนื่องจากมีงบประมาณจำกัดและวัดดำเนินการจัดการร่วมกับชุมชนในท้องถิ่น
ผ่านคณะกรรมการของหมู่บ้านและชุมชนสำหรับประมาณจากภาครัฐยังมีข้อกฎหมายกำกับอยู่
เทศบาลตำบลแม่ยาวและท้องที่ตำบลแม่ยาว ได้สร้างความร่วมมือกันในการการท่องเที่ยวภายใน
ตำบลส่งเสริมให้ชุมชนสร้างโฮมสเตย์อบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่นและผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวด้าน
ภาษาอังกฤษในปัจจุบันภาครัฐยังไม่มียุทธศาสตร์ที่ชัดเจนให้ทาง อปท.นำไปปฏิบัติ ดังนั้นแต่ละ อปท.
จึงต้องกำหนดหรือตั้งเทศบัญญัติขึ้นใช้เองรัฐบาลยังไม่มีนโยบายที่ชัดเจนให้ทาง อปท.นำไปปฏิบัติและ
พบว่า เทศบาลตำบลแม่ยาวได้ทำเทศบัญญัติร่วมกับหน่วยงานในท้องถิ่น ต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยว
เชิงวัฒนธรรมด้านภาษาอังกฤษ คือ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เชียงราย
สาขาวิชาภาษาอังกฤษ จัดโครงการสอนภาษาอังกฤษแก่เยาวชนท้องถิ่นให้มีความแตกฉานในการ
สื่อสารกับนักท่องเที่ยวด้านภาษาอังกฤษโดยไม่ได้ใช้งบประมาณจากภาครัฐแต่อย่างใด

สรุปภาพรวมของจังหวัดเชียงราย ที่มีต่อนโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
ของประชารัฐในล้านนา พบว่า จังหวัดเชียงรายทั้งภาคส่วนชุมชนที่เป็นวัดสำคัญทางวัฒนธรรม
ศิลปกรรมและแหล่งเรียนรู้ประวัติศาสตร์สำคัญที่มีอยู่มากมายและเป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยวไม่ได้
การสนับสนุนด้านงบประมาณ ด้านองค์ความรู้และบุคลากรจากนโยบายการท่องเที่ยวของรัฐบาลและ
ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ.2558-2560 ที่ประกาศไว้แต่อย่างใด ที่ผ่านมามีวัดทุกวัดและชุมชน
ในจังหวัดเชียงรายและแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ดำเนินการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเอง อาศัย
ทุนบริจาคจากนักท่องเที่ยวและโยมอุปฐากวัดเป็นสำคัญโดยมีคณะกรรมการของวัดและชุมชนร่วม

บริหารจัดการ ส่วน หน่วยงานภาครัฐในท้องถิ่นก็ไม่สามารถนำงบประมาณเข้าสนับสนุนได้เนื่องจากข้อกฎหมายต่างๆ งบประมาณมีจำกัด และภาครัฐไม่มียุทธศาสตร์ที่ชัดเจนพอที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะนำไปปฏิบัติได้ จึงได้กำหนดเทศบัญญัติขึ้นเองร่วมกับชุมชนในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและมีการบูรณาการกับสถาบันการศึกษาในท้องถิ่นเพื่อความเข้มแข็งด้านภาษาอังกฤษแก่เยาวชนให้มียุทธศาสตร์ด้านศิลปวัฒนธรรมต่อการสื่อสารกับนักท่องเที่ยวต่างชาติ คือ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เชียงราย สาขาวิชาภาษาอังกฤษ จัดโครงการสอนภาษาอังกฤษแก่เยาวชนท้องถิ่นให้มีความแตกฉานในการสื่อสารกับนักท่องเที่ยวด้านภาษาอังกฤษ และ พบว่า ทุกโครงการและกิจกรรมที่จังหวัดเชียงรายจัดขึ้นเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไม่ได้ใช้งบประมาณของภาครัฐแต่อย่างใด จากการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์เบื้องต้นแล้ว พบว่า นโยบายการท่องเที่ยวและการท่องเที่ยวไทย พ.ศ.2558-2560 ยังคงเป็นเพียงทฤษฎีที่ไม่สามารถนำลงสู่ภาคปฏิบัติได้และในขณะเดียวกัน พบว่า จังหวัดเชียงรายยังต้องการให้ภาครัฐเข้าไปสนับสนุนในด้านการอบรมมัคคุเทศก์ให้มียุทธศาสตร์ด้านศิลปวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์และภาษาอังกฤษ โดยถือปฏิบัติในทิศทางเดียวกันและมีมัคคุเทศก์ประจำตามวัดต่างๆ ในจังหวัดเชียงราย

4.2.2 จังหวัดน่าน

จากการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างส่งตามรายจังหวัดตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า ในพื้นที่จังหวัดน่าน พระชยานันท์มณี ผศ.ดร. กล่าว⁹ ที่ผ่านมามหาวิทยาลัยของรัฐและนโยบายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมกับวัดพระธาตุแช่แห้ง ส่วนใหญ่แล้วทางวัดเป็นผู้เชิญภาครัฐเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ เนื่องจากเดิมไม่มีเดิมไม่มีแนวทางการดำเนินงาน ทางวัดจึงจัดระบบร่วมกับทางจังหวัดและหน่วยงานอื่น จัดทำแผนแม่บทพัฒนาจัดการพระธาตุแช่แห้งพระอารามหลวงเมื่อ 17 ปีก่อนคือตั้งแต่ปี 2543 และพัฒนาถึงปัจจุบัน เนื่องจากมีแผนแม่บทฯ จึงทำให้มีการพัฒนาพระธาตุแช่แห้งอย่างต่อเนื่องจากการมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาครัฐ ภาคประชาชนและภาควัด จึงทำให้บริบททางกายภาพของวัดพระธาตุแช่แห้งชัดเจนขึ้นแต่ยังรักษาความเป็นล้านนา แผนและรูปแบบของภาครัฐจะลงไปภาคเอกชนในการบริการจัดการอื่นๆ หากมีการสร้างเอกลักษณ์และอัตลักษณ์เน้นท้องถิ่นจะดีมาก จากผลของการดำเนินการจัดการท่องเที่ยวของวัดได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวและประชาชนมากขึ้นเนื่องวัดพระธาตุแช่แห้งเป็นวัดประจำปีเกิดของนักรบปีระต่ายและประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในศิลปวัฒนธรรมของล้านนามากขึ้น ปัจจุบันทางวัดมีความต้องการการสนับสนุนด้านการพัฒนาควบคู่ไปกับนโยบายของภาครัฐโดยมีส่วนร่วมมุ่งเน้นในด้านศิลปวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามและขอรับการสนับสนุนในด้านต่างๆ จากภาครัฐเพื่อพัฒนาเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ทางพระพุทธศาสนาต่อไปในอนาคตเห็นด้วยกับการจัดทำแผนยุทธศาสตร์พัฒนาการท่องเที่ยวในด้านพระพุทธศาสนาโลกโดยบูรณาการกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมต่อไป

⁹ สัมภาษณ์ พระชยานันท์มณี ผศ.ดร. เจ้าอาวาสวัดพระธาตุแช่แห้งพระอารามหลวง อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน

ภาพการสัมภาษณ์พระชยานันทมณี เจ้าอาวาสวัดพระธาตุแช่แห้งแห่งพระอารามหลวง อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน

สรุป ผลจากการสัมภาษณ์พระชยานันทมณี ผศ.ดร. พบว่า วัดพระธาตุแช่แห้งแห่งพระอารามหลวงเป็นอีกหนึ่งวัดที่ไม่ได้รับสนับสนุนในนโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของภาครัฐ ในล้านนาในทางตรงแต่อย่างใด ที่ดำเนินการจัดการท่องเที่ยวอยู่เป็นลักษณะที่ทางวัด เป็นผู้เชิญหน่วยงานภาครัฐและองค์กรอื่นๆเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ และประกอบกับวัดได้ดำเนินการจัดทำแผนแม่บทมาเป็นระยะเวลากว่า 17 ปีที่ผ่านมาโดยรวมทางวัดไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณตามนโยบายและยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย 2558-2560 ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย ทั้งสามยุทธศาสตร์ คือ ยุทธศาสตร์การส่งเสริมตลาดการท่องเที่ยว ยุทธศาสตร์การพัฒนาสินค้าและบริการท่องเที่ยวและยุทธศาสตร์การบริหารจัดการท่องเที่ยว ที่ภาครัฐกำหนดเป็นเรื่องที่ดีมีการพัฒนาในระดับประเทศเมื่อนำลงสู่ภาคปฏิบัติรัฐบาลจะต้องพัฒนาระบบอีกหลายประการ

พระสุนทรมณี วัดมิ่งเมือง กล่าวว่า¹⁰ ที่ผ่านมาภาครัฐยังให้ความสำคัญและสนับสนุนการจัดการท่องเที่ยววัน้อยมาก แต่หลังจากนั้นที่มีประกาศนโยบายการท่องเที่ยวของภาครัฐและยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย 2558-2560 ทางวัดมิ่งเมืองได้รับการสนับสนุนในเชิงของการแนะนำการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของวัดในระดับหนึ่งแต่ยังไม่เป็นรูปธรรมชัดเจน ส่วนใหญ่ทางวัดดำเนินการจัดการท่องเที่ยวเองร่วมกับชุมชน เพราะจังหวัดน่านมีการส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมาก่อนที่รัฐบาลจะประกาศนโยบายการท่องเที่ยวและยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย 2558-2560 จากการดำเนินการจัดการท่องเที่ยวที่วัดดำเนินการเอง สิ่งที่เกิดขึ้นทำให้วัดเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว วัดมีการพัฒนาด้านต่างๆของการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมผ่านคณะกรรมการวัดและชุมชนจึงเกิดแผนในการพัฒนาการท่องเที่ยวของวัดเองและสิ่งที่ทางวัดต้องการจากภาครัฐ คือ การได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณและการจัดอบรมมัคคุเทศก์ที่มีองค์ความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมของจังหวัดน่านประจำที่วัด โดยมีการจัดทำพื้นที่ในวัดมิ่งเมืองเพื่ออำนวยความสะดวกสบายแก่นักท่องเที่ยว เช่น จัดทางเดินสำหรับผู้พิการให้มีความสะดวก รวมถึงการจัดการห้องน้ำเฉพาะสำหรับผู้พิการแยกจากนักท่องเที่ยวปกติด้วยงบประมาณของวัดจากเงินทำบุญบริจาคของนักท่องเที่ยวเป็นหลัก ปัจจุบันสิ่งที่ได้รับจากภาครัฐ คือ การท่องเที่ยวของจังหวัดน่านเข้าไปแนะนำการจัดระบบการท่องเที่ยวในวัดและช่วยในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของวัดมิ่งเมืองเท่านั้น ซึ่งทางวัดต้องการให้มีการจัดอบรมมัคคุเทศก์ที่มีความรู้ด้านภาษาอังกฤษเนื่องจากมีนักท่องเที่ยวต่างเข้ามาวัดค่อนข้างมากโดยวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ ต้องการให้ภาครัฐเข้าไปสนับสนุนอย่างเต็มรูปแบบ

¹⁰ สัมภาษณ์พระสุนทรมณี เจ้าอาวาสวัดมิ่งเมือง อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน

เป็นไปอย่างต่อเนื่องและภาครัฐควรมีแผนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่เป็นรูปธรรม สนับสนุนอย่างต่อเนื่อง

พระราชคุณาภรณ์วัดภูมินทร์ กล่าวว่า¹¹ วัดภูมินทร์เป็นวัดที่มีศิลปกรรมทางวัฒนธรรม ล้านนา ภาพจิตรกรรมฝาผนังที่งดงามและเป็นแหล่งประวัติศาสตร์ของตำนาน “กระซิบรักบันลือโลก ของปู่มานย่ามาน” อันลือลั่นที่ใครมาถึงน่านต้องไปเยี่ยมชมให้ได้ ที่ผ่านมาจากวัดได้รับการสนับสนุน จากภาครัฐในประเด็นของการแนะนำการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของวัดมาในระดับหนึ่ง นอกนั้นทางวัดบริหารจัดการเองโดยชุมชนมีส่วนร่วม และภาครัฐยังไม่ได้ดำเนินการอย่างเต็มรูปแบบ ตามนโยบายและยุทธศาสตร์ที่ประกาศไว้ ปัจจุบันการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัดที่ดำเนินการร่วมกับ ชุมชนเป็นที่รู้จักในลักษณะปากต่อปากของนักท่องเที่ยวและมีการท่องเที่ยวของจังหวัดน่านเข้ามาส่วน ร่วมในเชิงการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวของจังหวัด สิ่งที่ทางวัดต้องการ คือ มีคฤศเทศก์ประจำวัด ที่มีความรู้และสื่อสารภาษาอังกฤษกับนักท่องเที่ยวต่างชาติได้ ที่ปฏิบัติอยู่จะเป็นคณะกรรมการวัด ผลัดเปลี่ยนเข้ามาดูแลในแต่ละวัน ในอนาคตภาครัฐจะต้องสนับสนุนอย่างจริงจังเกี่ยวกับการจัดการ ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมด้วยในภาคเหนือล้านนาทั้งหมดวัดที่สำคัญทางประวัติศาสตร์มากและ ทรงคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรมควรแก่การรับรู้ของภาคสังคมไม่เฉพาะที่จังหวัดน่านเท่านั้น

นางนาถนรี ณะปัญญา หัวหน้าสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดน่าน กล่าวว่า¹² ใน ประเด็นของนโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของภาครัฐในล้านนาในพื้นที่จังหวัด น่าน จะเป็นลักษณะของการปฏิบัติตามกลไกของภาครัฐเป็นสำคัญยึดแผนพัฒนาท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 – 2564) ซึ่งกำหนดวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพชั้นนำ ของโลกที่เติบโตอย่างมีดุลยภาพบนพื้นฐาน ความเป็นไทย เพื่อส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และกระจายได้สู่ประชาชน ทุกภาคส่วนอย่างยั่งยืน” ซึ่งกำหนดเป็นภาพรวมของประเทศจาก เป้าประสงค์การเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพ เพื่อยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการ ท่องเที่ยวการเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวอย่างสมดุลการกระจายรายได้และ ผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวสู่ทุกพื้นที่ทุกภาคส่วนการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนบนพื้นฐานอัต ถลักษณ์และวิถีไทย ที่ไม่ได้เจาะจงการท่องเที่ยวเฉพาะด้าน ในส่วนของการจัดการท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรมตามนโยบายของรัฐและยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558-2560 นั้นในภาคปฏิบัติยัง ไม่สามารถดำเนินการได้เต็มที่ ที่ผ่านมากการท่องเที่ยวไม่ได้เข้าไปมีบทบาทต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรมของวัดที่สำคัญของจังหวัดน่านอย่างเต็มรูปแบบเนื่องจากงบประมาณมีจำกัดและไม่เพียงพอ และมีกลไกระเบียบต่างๆหลายขั้นตอน ทาง ททท.จังหวัดน่านจะเข้าไปมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการจัดระบบ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและการจัดการด้านประชาสัมพันธ์ให้กับวัดสำคัญๆในจังหวัดน่านเป็นหลัก ในอนาคตต่อไปคาดว่าจะมีสัญญาณที่ดีต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัด

¹¹ สัมภาษณ์พระราชคุณาภรณ์ เจ้าอาวาสวัดภูมินทร์ อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน

¹² สัมภาษณ์นางนาถนรี ณะปัญญา หัวหน้าสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดน่าน อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน.

นางกันตินันท์ เจตตินันท์ กล่าว¹³ ในส่วนองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชน ที่ผ่านมาการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแต่ละแห่งจะเป็นการดำเนินการโดยชุมชนเป็นส่วนใหญ่ ทาง อบต. ไม่ได้เข้าไปร่วมจัดการเนื่องจากมีงบประมาณจำกัด และแต่ละวัดมีต้นทุนเดิมของวัดที่เข้มแข็งโดยชุมชน ทาง อบต. มีส่วนร่วมในรูปแบบของการจัดโครงการร่วมกันโดยให้วัดและชุมชนทำโครงการเสนอเข้า อบต. เพื่อที่จะบรรจุโครงการเหล่านั้นไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี ในฐานะที่เป็นองค์กรของรัฐมีส่วนสนับสนุนร่วมคิดร่วมทำกับชุมชน ส่งเสริมในการประชาสัมพันธ์ ส่งเสริมผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ของชุมชน การจัดตั้งศูนย์ข้อมูลสำหรับนักท่องเที่ยวร่วมกับชุมชนและด้านความปลอดภัยสำหรับในอนาคตต้องยึดตามนโยบายของรัฐเป็นสำคัญมาสามารถดำเนินการได้อย่างคล่องตัวเนื่องจากงบประมาณมีจำกัด

สรุปภาพรวมของจังหวัดน่านนโยบายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชารัฐ พบว่า จังหวัดน่านเป็นอีกหนึ่งจังหวัดในภาคเหนือที่มีก่จัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและได้ดำเนินการจัดการมาโดยลำดับและวัดต่างๆในจังหวัดน่านได้ดำเนินการจัดการเองโดยการนำของเจ้าอาวาสและคณะกรรมการวัด ส่วนในการให้การสนับสนุนจากภาครัฐยังไม่เป็นรูปธรรมที่ชัดเจนวัดแต่ละแห่งจะเป็นผู้ตั้งองค์การภาครัฐเข้าไปร่วมดำเนินการในรูปแบบของการทำงานร่วมกับวัด การให้คำแนะนำด้านการจัดการและส่งเสริมในการประชาสัมพันธ์โดย ททท. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้การสนับสนุนตามกลไกของ อบต. คือ ทางวัดและชุมชนจะต้องเขียนโครงการเข้าไปบรรจุในแผนปฏิบัติการของ อบต. ในงบประมาณที่ไม่มากและไม่มิงบประมาณที่จัดสรรโดยตรงจากภาครัฐ และสิ่งที่ทางวัดต้องการในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชารัฐ คือ การอบรมองค์ความรู้ให้กับมัคคุเทศก์ทางศิลปวัฒนธรรม ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ของแต่ละวัดที่จัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ภาษาอังกฤษพื้นฐานในส่วนที่ภาครัฐได้ประกาศและกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทยนั้นถือได้ว่ามีการพัฒนาด้านยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวประเทศเมื่อลงสู่ภาคปฏิบัติยังมีข้อติดขัดอยู่มาก เช่น การสื่อสารกับท้องถิ่น กระบวนการขั้นตอนต่างๆ ไม่คล่องตัวขาดผู้ที่เข้าใจและประสานงานอย่างแท้จริง

4.2.3 จังหวัดเชียงใหม่

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชารัฐในจังหวัดเชียงใหม่ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า จังหวัดเชียงใหม่ดำเนินนโยบายการท่องเที่ยวตามยุทธศาสตร์ของจังหวัด คือ เพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มยอดจำหน่ายสินค้า OTOP ในกลุ่มจังหวัดพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์และแก้ไขปัญหาความยากจน กลยุทธ์จังหวัด คือ สร้างฐานหัตถกรรมที่มีเอกลักษณ์และความเป็นเลิศในระดับนานาชาติ สำหรับตลาดเฉพาะ (Niche Market) โดยการนำวัฒนธรรมล้านนามาสร้างเอกลักษณ์และเรื่องราวเพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าและเชื่อมโยงการท่องเที่ยวเพื่อเป็นพลังดึงดูดใหม่จากทรัพยากรท่องเที่ยว ทั้งภายในกลุ่มจังหวัด และเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขงและเอเชียใต้สอดรับเมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2560 เวลา 17.00 น. นายปวิณ ชำนิประศาสน์ ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ แถลงข่าวต่อสื่อมวลชนถึงทิศการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบาย Thailand 4.0 ของรัฐบาล ที่สำนักชลประทานที่ 1 อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ว่า ในปี 2560 จังหวัดเชียงใหม่ได้กำหนดแนว

¹³ สัมภาษณ์นางกันตินันท์ เจตตินันท์ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านบ่อ อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน.

ทางการพัฒนาที่เป็นจุดเน้น (Focus) และทิศทางเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Direction) สำคัญในระยะยาว ผลักดันให้เชียงใหม่เป็น ศูนย์กลางการท่องเที่ยวและธุรกิจบริการสุขภาพ (Tourism and Health Hub) เชื่อมโยงสู่เมืองท่องเที่ยวในภูมิภาค เนื่องจากเชียงใหม่มีความหลากหลาย ทั้งการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ประเพณี การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ การท่องเที่ยวเชิงผจญภัยและกีฬา การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและการท่องเที่ยว MICE และการเป็นศูนย์กลางการส่งเสริมธุรกิจบริการด้านสุขภาพทั้งการแพทย์ปัจจุบัน และแพทย์ทางเลือกซึ่งจะสามารถรักษาและต่อยอดภูมิปัญญาการแพทย์พื้นถิ่นสู่รูปแบบการบริการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ มีอัตลักษณ์โดดเด่น

สำหรับการท่องเที่ยววัฒนธรรมจังหวัดเชียงใหม่เป็นเมืองที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยมรดกทางศิลปวัฒนธรรม เป็นแหล่งของงานหัตถกรรมและศิลปะพื้นบ้านประเภทต่างๆ ทั้ง งานเครื่องเงิน งานเครื่องเงิน เครื่องปั้นดินเผา งานหล่อ และบุคดูโลหะ งานทอผ้า งานแกะสลักและผลิตภัณฑ์จากไม้ งานจักสาน และงาน ศิลปะกระดาษต่างๆ จึงใช้เป็นปัจจัยพื้นฐานส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐ และ ประชาชนจะผลักดันให้เมืองเชียงใหม่เป็นเมืองสร้าง สรรค์ (Creative City) สาขาหัตถกรรมและศิลปะพื้นบ้าน (Creative City of Crafts and Folk Art) ของ UNESCO ซึ่งอยู่ระหว่างการจัดทำใบสมัครเพื่อจัดส่งให้กับคณะกรรมการฝ่ายวัฒนธรรมของคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติผ่านไปยัง UNESCO

การขับเคลื่อนเชียงใหม่สู่เมืองมรดกโลก (World Heritage) ถือเป็นวาระการพัฒนาที่สำคัญร่วมกันของคนเชียงใหม่ที่ได้มีการวางแผน และกำหนดทิศทางการพัฒนาของเมือง ให้สามารถเติบโต โดยยังคงรักษาคุณค่าหรือมรดกทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมให้คงอยู่ ความตื่นตัวและความตั้งใจของภาคส่วนต่างๆ ทำให้จังหวัดเชียงใหม่ได้รับการขึ้นบัญชีรายชื่อเบื้องต้นมรดกโลก (Tentative list) เมื่อปี พ.ศ. 2558 จากผลการศึกษาความเป็นไปได้ของคณะทำงานฯ พื้นที่ที่จะมีการกำหนดเพื่อขอขึ้นทะเบียนเป็นเขตมรดกโลก (Nomination Property) ประกอบด้วย 3 แหล่งมรดกที่มีคุณค่าของเมืองเชียงใหม่ ได้แก่ 1) เวียงเชียงใหม่ ซึ่งครอบคลุมพื้นที่เมืองเก่าชั้นในและพื้นที่เมืองเก่าชั้นนอก 2) พื้นที่เวียงสวนดอก และ 3) พระธาตุดอยสุเทพและองค์ประกอบที่แสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของแต่ละพื้นที่ ภายใต้แนวคิดการขึ้นทะเบียนแบบกลุ่ม (Serial Nomination) และรัฐบาลได้มีนโยบายให้ 2 เมืองท่องเที่ยวระดับโลกของไทย คือ จังหวัดภูเก็ต และ เชียงใหม่ เป็นเมืองอัจฉริยะต้นแบบ หรือ SMART CITY เพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล ที่จะช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัย ให้มีความปลอดภัย และสะดวกสบายในการดำรงชีวิต เพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันของพื้นที่โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมเป็นตัวนำ จังหวัดเชียงใหม่ได้กำหนดเป้าหมายการขับเคลื่อน Smart City คือ กินดี อยู่ดี มีสุข โดยมีกลยุทธ์การขับเคลื่อน ได้แก่ การขับเคลื่อนเศรษฐกิจดิจิทัล โดยการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อยกระดับ และ ลดต้นทุนภาคการผลิตและบริการ ทั้งในภาคการเกษตร ภาคการท่องเที่ยว และภาคการผลิตสินค้าอุตสาหกรรม และหัตถอุตสาหกรรม ควบคู่กับการพัฒนาช่องทางการตลาด และการพัฒนาธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับดิจิทัลในรูปแบบใหม่

การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยการส่งเสริมการใช้นวัตกรรมทางเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการด้านสาธารณสุข การดูแลผู้ป่วย รวมถึงการติดตามดูแลผู้ด้อยโอกาสกลุ่มต่างๆ ยกระดับความมั่นคง ด้วยการยกระดับระบบกล้อง CCTV เพื่อรักษาความมั่นคงปลอดภัย และการนำนวัตกรรมมาใช้ในการป้องกันและเตือนภัยด้านภัยพิบัติต่างๆ ได้แก่ ปัญหาอุทกภัย และดินโคลนถล่ม

ปัญหาหมอกควัน ปัญหาภัยแล้ง ฯลฯ รวมถึง การพัฒนาการบริหารและการบริการภาครัฐ เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานและบริการประชาชน รวมถึงการพัฒนาบุคลากรให้สอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

ที่ผ่านมา จังหวัดเชียงใหม่ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาภาคเกษตร ซึ่งจังหวัดมีศักยภาพทั้งเกษตรปลอดภัย เกษตรอินทรีย์ เกษตรแปรรูป พืชผักเมืองหนาว เพื่อมุ่งสู่เป้าหมาย คือ การเป็น Northern Food Valley โดยหนึ่งในสินค้า เกษตรที่มีศักยภาพสูงที่จังหวัดเชียงใหม่ที่ต้องการยกระดับเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจและสร้างรายได้ให้กับประชาชน ก็คือ กาแฟ ด้วยเหตุนี้จึงได้กำหนดให้การเป็น Coffee Hub เป็น flagship project ของจังหวัด โดยกำหนดกิจกรรมการขับเคลื่อนในลักษณะ value chain ตั้งแต่ การพัฒนาปัจจัยพื้นฐานการผลิต การสร้างมูลค่าเพิ่ม วิจัยและนวัตกรรม และการส่งเสริมการตลาด โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมประจำปี พ.ศ.2560 ของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 จำนวน 97 ล้านบาท

นอกจากนี้ จังหวัดเชียงใหม่ยังได้เห็นความสำคัญของการอนุรักษ์และบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมทั้งในเขตเมืองและพื้นที่รอบนอก โดยมีเป้าหมาย คือ เมืองสีเขียว (green city) ซึ่งมีจุดเน้นสำคัญ ในการอนุรักษ์ ฟื้นฟูและบริหารจัดการป่าต้นน้ำและแหล่งน้ำ การเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเขตเมือง และอนุรักษ์พื้นที่สิ่งแวดล้อม การบริหารจัดการขยะ มลภาวะ และสาธารณสุข การพัฒนาประสิทธิภาพโครงสร้างพื้นฐานและระบบขนส่งมวลชน การให้ความสำคัญกับการพัฒนาสิ่งแวดล้อมดังกล่าวจะทำให้เชียงใหม่เป็นเมืองน่าอยู่ และรักษาการเติบโตให้เป็นไปอย่างสมดุลต่อไป โดยมีวาระสำคัญพิเศษ คือ การฟื้นคืนคลองแม่ข่า และการแก้ไขปัญหาหมอกควันโดยสนับสนุนการปลูกกาแฟทดแทนการปลูกข้าวโพด และการป้องกันแก้ไขปัญหาการเผาโดยกระบวนการประชารัฐ

ทั้งนี้ ในการขับเคลื่อนการพัฒนาจังหวัดเชียงใหม่ให้เป็นไปตามนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด ตามเป้าหมายที่กำหนดได้นั้น ต้องอาศัยความร่วมมือจากพี่น้องประชาชน คนเชียงใหม่ ทั้งหน่วยงานภาครัฐ เอกชน ภาคประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทุกภาคส่วนได้มาร่วมกันอย่างจริงจัง ในการสร้างเมืองเชียงใหม่ร่วมกัน

จังหวัดเชียงใหม่กำหนดการพัฒนาที่เป็นจุดเน้น (Focus) และทิศทางเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Direction) ที่สำคัญของการพัฒนาจังหวัดในระยะยาวอยู่ 6 หัวข้อที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในข้อที่ 6 คือ การเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวและธุรกิจบริการสุขภาพ (Tourism and Health Hub) โดยให้ความสำคัญในการส่งเสริมการเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ทั้งการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและประเพณี การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ การท่องเที่ยวเชิงผจญภัยและกีฬา การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และการท่องเที่ยว MICE ด้วยการเป็นศูนย์กลางเชื่อมโยงสู่เมืองท่องเที่ยวในภูมิภาค และเป็นศูนย์กลางการส่งเสริมธุรกิจบริการสุขภาพทั้งการแพทย์ปัจจุบันและแพทย์ทางเลือก ซึ่งจะสามารถรักษาและต่อยอดภูมิปัญญาแพทย์พื้นถิ่นสู่รูปแบบการบริการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ มีอัตลักษณ์โดดเด่น และเป็นเครื่องมือพัฒนาเศรษฐกิจเชื่อมโยงกับภาคการท่องเที่ยวอย่างเข้มแข็งและยั่งยืนได้

สำหรับสถานการณ์การท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่รวมถึงสถานการณ์และแนวโน้มธุรกิจท่องเที่ยวในภาคเหนือตอนบนของศูนย์เตือนภัยธุรกิจภาคเหนือ อาจารย์ดร.ชัยวุฒิ ตั้งสมชัยและผู้ช่วยศาสตราจารย์ปิยพรรณ กลั่นกลิ่น ภาคเหนือ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้วิเคราะห์

ภาพรวมของการท่องเที่ยวภาคเหนือตอนบน¹⁴ พบว่า สถานการณ์และแนวโน้มของธุรกิจท่องเที่ยวในภาคเหนือตอนบน ภาคเหนือตอนบนมีบทบาททางด้านการท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศ มีจุดขายทั้งด้านการเป็น แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและแหล่งวัฒนธรรมล้านนาที่โดดเด่น เป็นประตูการค้าชายแดนเชื่อมโยง เศรษฐกิจและการท่องเที่ยวกับอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง และเอเชียใต้โดยเฉพาะจังหวัดเชียงใหม่เป็นศูนย์กลาง การท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศ และนานาชาติซึ่งภาคบริการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวไม่ว่าจะเป็น โรงแรมที่พักประเภทต่างๆ ร้านอาหาร สปา รถเช่า บริการท่องเที่ยว ฯลฯ ได้นำเอกลักษณ์ของคนเหนือหรือ ความเป็นล้านนารวมเข้าไปในผลิตภัณฑ์และบริการของตนด้วยในทางใดทางหนึ่งเสมอ สถานการณ์ของการท่องเที่ยวภาคเหนือตอนบน (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2554) พบว่า การท่องเที่ยวในครั้งแรกของปี พ.ศ. 2554 มีการปรับตัวที่ดีขึ้นจากระยะเดียวกันของปีก่อน เนื่องจากไม่มี เหตุการณ์ความไม่สงบเกิดขึ้นเช่นปีก่อน ภาวะอากาศหนาวเย็นต่อเนื่องจากปลายปีที่แล้วจนถึงต้นปี ปัญหา หมอกควันลดลง มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวของภาครัฐและเอกชน ซึ่งเป็นปัจจัยช่วยให้นักท่องเที่ยวต่างชาติเข้ามาท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น แต่อัตราการขยายตัวของนักท่องเที่ยวยังขยายตัวไม่มากด้วยเหตุนี้ศูนย์เตือนภัยธุรกิจ ภาคเหนือ จึงต้องการศึกษาสถานการณ์และแนวโน้มของธุรกิจท่องเที่ยวใน ภาคเหนือตอนบน เพื่อแสดงให้เห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และนำเสนอข้อเสนอแนะต่อสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม สำหรับการกำหนดมาตรฐานและแผนงานที่เป็นประโยชน์ต่อ ธุรกิจการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน ในการศึกษาสถานการณ์และแนวโน้มของธุรกิจท่องเที่ยวในภาคเหนือตอนบน ระหว่างเดือน กันยายน – พฤศจิกายน พ.ศ. 2554 สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ร่วมกับศูนย์เตือนภัยธุรกิจ ภาคเหนือ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยขอบเขตการศึกษามีพื้นที่เป้าหมายหลักของภาคเหนือตอนบน คือ จังหวัดเชียงใหม่ และแม่ฮ่องสอน เนื่องจากเป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของภาคเหนือตอนบน ที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักและได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและ ต่างประเทศ เนื่องจากความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยว ทั้งทางด้านธรรมชาติอันงดงาม ด้านศิลปวัฒนธรรม และประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์น่าประทับใจ และความพร้อมในเรื่องสถานที่พักและบริการด้านการท่องเที่ยว ต่างๆ ที่หลากหลาย เป็นที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวจำนวนมากในแต่ละปี ดำเนินการศึกษาเชิงคุณภาพโดยการจัดประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) เพื่อรวบรวมข้อมูล และความคิดเห็นถึงประเด็นการศึกษา จากตัวแทนผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดเชียงใหม่และแม่ฮ่องสอนที่มีส่วนเกี่ยวข้องและหน่วยงานต่างๆ ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

พระราชสิทธิธารมณี เจ้าอาวาสวัดพระสิงห์ และคณะกรรมการวัด กล่าวว่า¹⁵ สำหรับวัดพระสิงห์มีการจัดการการท่องเที่ยวภายในวัดเชิงวัฒนธรรมโดยใช้วัดเป็นศูนย์กลางมาอย่างยาวนาน มีต้นทุนของการดึงดูดนักท่องเที่ยวชมวัดเป็น โบสถ์ หอไตร วิหารลายคำและพระพุทธรูปเก่าแก่ของล้านนา และศิลปวัฒนธรรมเป็นจุดขาย โดยความร่วมมือของชุมชนและคณะกรรมการวัด งบในการจัดการเป็นเงินทำบุญบริจาคของผู้เข้าชมวัด ที่ผ่านภาครัฐไม่ได้เข้ามาสนับสนุนด้านงบประมาณเพียงแต่การจัดการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่เข้ามามีส่วนร่วมจัดการท่องเที่ยวของวัดด้านเอกสารและให้

¹⁴ ชัยวุฒิ ตั้งสมชัยดร.,ปิยพรรณ กลั่นกลิ่น ผศ. เอกสารประกอบการบรรยายการท่องเที่ยวภาคเหนือตอนบน.คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2554.

¹⁵ สัมภาษณ์พระราชสิทธิธารมณี เจ้าอาวาสวัดพระสิงห์ อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่.

คำแนะนำด้านการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวเท่านั้นส่วนอื่นวัดดำเนินการร่วมกับพระสงฆ์สามเณรในวัด คณะกรรมการวัดและชุมชน ในปัจจุบันทางวัดก็ยังดำเนินการแบบเดิมไม่มีส่วนงานภาครัฐใดให้การสนับสนุนอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมตามนโยบายที่รัฐบาลประกาศไว้จากการที่ทางวัดดำเนินการเองทำให้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศมากและทางวัดต้องการให้ภาครัฐเข้าไปมีส่วนร่วมคือ จัดมัคคุเทศก์ที่มีความรู้สามารถสื่อสารภาษาต่างประเทศกับนักท่องเที่ยวได้ปัจจุบันมีนักท่องเที่ยวชาวจีน ญี่ปุ่นและกลุ่มประเทศในโซนเอเชียและกลุ่มชาติตะวันตกเข้าชมวัดมาก และ ททท.เชียงใหม่ แนะนำในเรื่องเอกสารประชาสัมพันธ์เท่านั้น ส่วนองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ได้สนับสนุนโดยตรงแต่จะให้ทางวัดจัดทำโครงการการท่องเที่ยวเสนอเข้าไปบรรจุแผนปฏิบัติการแต่ก็เป็นโครงการเล็กๆ เพราะงบประมาณมีจำกัดและไม่เป็นไปตามที่รัฐบาลประกาศนโยบายการท่องเที่ยวและยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทยปีพุทธศักราช 2560

พระครูสันติธรรมวัฒน์ เจ้าอาวาสวัดเชียงใหม่กล่าวว่า¹⁶ วัดเชียงใหม่เป็นพุทธศาสนสถานอีกหนึ่งแห่ง ที่ถือได้ว่ามีความสำคัญสำหรับชาวเชียงใหม่เป็นอย่างยิ่ง วัดที่เก่าแก่ที่สุดในตัวเมืองเชียงใหม่และถือเป็นวัดแห่งแรกในเขตกำแพงเมือง เมื่อขุนเม็งรายมหาราชสร้างเมืองเชียงใหม่ขึ้น เมื่อปี พ.ศ. 1839 พระองค์ทรงยกพระตำหนักที่ประทับชื่อ ตำหนักเชียงใหม่ถวายเป็นพระอารามใหม่ชื่อว่า วัดเชียงใหม่และมีพระพุทธรูปสำคัญของเชียงใหม่ คือ พระเสด็จคณิน หรือพระแก้วขาว ซึ่งเป็นที่เคารพสักการะของประชาชนชาวเชียงใหม่เป็นพระอารามหลวงแห่งแรกในเขตกำแพงแก้วและเป็นวัดเชียงใหม่ คู่พระบารมีของพระนางเจ้าจามเทวีปฐมกษัตริย์แห่งนครหริภุญชัย และพญาเมงราย ปฐมกษัตริย์แห่งล้านนาตั้งนั้นวัดเชียงใหม่จึงเป็นสถานที่สำคัญทางพระพุทธศาสนามีความสำคัญทางประวัติศาสตร์เป็นอย่างมาก ปกติทุกวันวัดเชียงใหม่จะมีประชาชนและนักท่องเที่ยวเดินทางเข้าชมวัดและสักการะขอพรจากพระเสด็จคณิน (พระแก้วขาว) และเป็นหนึ่งในแก้ววัดที่การท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่จัดกิจกรรมไหว้พระ 9 วัดอยู่เนื่องๆ ที่ผ่านมามีวัดได้ดำเนินการเปิดวัดให้ท่องเที่ยวเข้าชมอาศัยกำลังของพระสงฆ์สามเณรในวัดและคณะกรรมการวัดเป็นกำลังสำคัญของการอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวในช่วงปิดภาคการศึกษาจะมีนักเรียนมาร่วมกิจกรรมบ้าง เท่าที่วัดได้ดำเนินการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมด้วยบริบทของวัดเองทั้งสิ้นภาครัฐเข้ามาเพียงแนะนำพร้อมช่วยประชาสัมพันธ์เท่านั้นด้านงบประมาณยังไม่ได้รับอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรม ส่วนใหญ่มาเงินบริจาคของนักท่องเที่ยว คณะกรรมการวัดจะเป็นลักษณะของจิตอาสา เนื่องจากวัดเชียงใหม่เป็นวัดใหญ่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์จึงต้องการให้ภาครัฐสนับสนุนด้านองค์ความรู้เกี่ยวกับภาษาอังกฤษ เช่นแผ่นป้ายภายในวัดและผู้แนะนำข้อมูลของวัดคือมัคคุเทศก์เป็นต้น

พระครูอมรธรรมทัต เจ้าอาวาสวัดพันอัน กล่าวว่า¹⁷ จังหวัดเชียงใหม่เป็นจังหวัดสำคัญในภาคเหนือตอนบนมีวัดสำคัญทางพระพุทธศาสนาและเป็นแหล่งข้อมูลทางศิลป วัฒนธรรมเชิงประวัติศาสตร์มาก จะเห็นได้ว่าทุกวัดในจังหวัดเชียงใหม่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ แต่ละวัดในเชียงใหม่จึงเปิดให้นักท่องเที่ยวและผู้แสวงบุญได้เข้าสักการะและศึกษาศิลปวัฒนธรรมอันดีงามมาโดยตลอด วัดดำเนินการเองแบบวัดๆจากแรงสำคัญของพระสงฆ์สามเณรและ

¹⁶ สัมภาษณ์พระครูสันติธรรมวัฒน์ เจ้าอาวาสวัดเชียงใหม่ อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่.

¹⁷ สัมภาษณ์พระครูอมรธรรมทัต เจ้าอาวาสวัดพันอัน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

คณะศรัทธาวัตรกรรมการวัดช่วยกันดูแลมีผู้รู้ในชุมชนเก่าแก่พออาจารย์แม่อยู่ร่วมกันเป็นจิตอาสา ถ่ายทอดข้อมูลให้กับนักท่องเที่ยวโดยใช้สถานที่สำคัญของวัดเป็นจุดขาย สิ่งที่ทางวัดต้องการให้ภาครัฐ ได้สนับสนุน คือ การจัดอบรมมัคคุเทศก์และส่งประจำตามวัดต่างๆ เพื่อที่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติจะได้รับข้อมูลที่ถูกต้องเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ทางวัดยังไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากภาครัฐโดยตรงเพียงแต่การท่องเที่ยวได้บรรจุวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและเข้าไปดูแลด้านเอกสาร แผ่นพับ และประชาสัมพันธ์ในภาพใหญ่ของจังหวัดส่วนองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ได้จัดส่งเจ้าหน้าที่ดูแลด้านความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวและร่วมกิจกรรมแต่งบประมาณยังไม่ได้รับสนับสนุนตามยุทธศาสตร์ของภาครัฐที่ประกาศไว้

ในภาพรวมของจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ภาครัฐที่จะสนับสนุนในภาพรวมจะเป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ ภาครัฐยังไม่ชัดเจนด้านงบประมาณที่จะสนับสนุนโดยตรงตามนโยบายการท่องเที่ยวและยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558-2560 ครอบคลุมระยะเวลาถึง 3 ปี ต่อเนื่องถึงปัจจุบันและกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ ดัชนีชี้วัด สอดรับกับยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว 3 ยุทธศาสตร์ด้วยกัน คือ ยุทธศาสตร์ที่ 1 ส่งเสริมตลาดท่องเที่ยว, ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาสินค้าและบริการท่องเที่ยว, ยุทธศาสตร์ที่ 3 การบริการจัดการท่องเที่ยว และผลพลอยได้ที่วัดต่างๆ และสถานที่สำคัญๆ ของการท่องเที่ยวได้รับ คือ การที่ชุมชนได้พัฒนาสินค้าของที่ระลึกของฝากต่าง ๆ สำหรับนักท่องเที่ยว เป็นประเด็นสำคัญของการสร้างงานสร้างเงินให้กับชุมชนในจังหวัดเชียงใหม่ โดยการท่องเที่ยวและองค์ปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนช่วยด้านคำแนะนำและการประชาสัมพันธ์ให้กับวัดและพื้นที่ต่างๆ ที่จัดการท่องเที่ยว การดำเนินกิจกรรมการเปิดวัดเชิงวัฒนธรรมแต่ละวัดดำเนินการเอง อาศัยผู้รู้ในท้องถิ่นพออาจารย์เป็นผู้ให้ข้อมูลกับท่องเที่ยวและ พระสงฆ์แต่ละวัด กลุ่มจิตอาสาที่เป็นกรรมการวัดและคณะศรัทธาวัตรในแต่ละชุมชนงบดำเนินการมาจากเงินบริจาคของนักท่องเที่ยวและเงินบุญกฐินผ้าป่าของวัดเองทั้งสิ้น

สรุปภาพรวมนโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของภาครัฐในล้านนาในสามจังหวัด คือ จังหวัดเชียงราย จังหวัดน่าน จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ภาครัฐบาลได้ประกาศนโยบายด้านการท่องเที่ยวของรัฐบาล ปี พ.ศ. 2558 เพิ่มรายได้ให้ประเทศ กระจายรายได้สู่ท้องถิ่น พัฒนาคุณภาพคนไทย และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับการท่องเที่ยวของประเทศไทยรวมทั้งกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558-2560 เป็นการพัฒนากการท่องเที่ยวของทั้งประเทศและสิ่งที่รัฐบาลประกาศและกำหนดนั้นยังพบข้อประเด็นที่จะเอื้อประโยชน์ให้กับท้องถิ่นอย่างแท้จริงหลายประการ เช่น ทั้งนโยบายและยุทธศาสตร์ดังกล่าวยังไม่ตอบโจทย์ความต้องการที่แท้จริงของท้องถิ่นรัฐบาลควรสำรวจความต้องการของท้องถิ่นทุกจังหวัดของประเทศ ที่ผ่านมา พบว่า ทั้งสามจังหวัดล้วนแต่ดำเนินการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเองจากต้นทุนที่มีอยู่ของแต่ละจังหวัด ภาครัฐเข้าไปสนับสนุนในด้านเอกสาร ข้อเสนอแนะ การประชาสัมพันธ์และการบรรจุรายชื่อวัดไว้ในปฏิทินการท่องเที่ยวแต่ละจังหวัด ส่วนองค์ปกครองส่วนท้องถิ่นให้แต่ละวัดในพื้นที่ส่งโครงการที่จัดการท่องเที่ยวบรรจุไว้ในแผนปฏิบัติการของเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่เป็นสำคัญ

4.3 ผลการวิเคราะห์การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชาชนในล้านนา

1. วิเคราะห์จากเอกสาร เชิงปฐมภูมิการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชาชนในล้านนา ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เป็นการศึกษาค้นคว้าความรู้ในพื้นที่หรือบริเวณที่มีคุณลักษณะที่สำคัญทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม มีการบอกเล่าเรื่องราวในการพัฒนาทางสังคมและมนุษย์ผ่านทางประวัติศาสตร์อันเป็นผลเกี่ยวเนื่องกับวัฒนธรรม องค์ความรู้ และการให้คุณค่าของสังคม โดยสถาปัตยกรรมกรรมที่มีคุณค่าหรือสภาพแวดล้อมอย่างธรรมชาติ ที่สามารถแสดงออกให้เห็นถึงความสวยงามและประโยชน์ที่ได้รับจากธรรมชาติ สามารถสะท้อนให้เห็นถึงสภาพชีวิต ความเป็นอยู่ของคนในแต่ละยุคสมัยได้เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม หรือขนบธรรมเนียมประเพณีในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนมีสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์และวัดสำคัญๆมากมาย โดยแต่ละวัดได้ดำเนินการเปิดวัดเป็นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมาเป็นระยะเวลาที่ยาวนานแล้วการท่องเที่ยวนับเป็นอุตสาหกรรมหนึ่งที่ได้นำเอาวัฒนธรรมมาเป็นจุดขายเพื่อดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวอเมริกันและยุโรป ที่ต่างสนใจที่จะเรียนรู้วัฒนธรรม มรดกทางประวัติศาสตร์ เยี่ยมชมงานสถาปัตยกรรม และสัมผัสวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของคนในประเทศนั้น โดยเฉพาะประเทศในแถบเอเชียและแอฟริกา รวมถึงชื่อของที่ระลึกที่เป็นงานหัตถกรรมละงานฝีมือที่เกิดจากภูมิปัญญาของคนในประเทศนั้น การท่องเที่ยวในลักษณะดังกล่าวเราเรียกว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสามารถครอบคลุมถึงเรื่องต่างๆ ในพื้นที่คือ

1. ประวัติศาสตร์และร่องรอยทางประวัติศาสตร์
2. โบราณคดีและพิพิธภัณฑ์
3. งานสถาปัตยกรรมเก่าแก่ดั้งเดิม
4. ศิลปะ หัตถกรรม ประติมากรรม ภาพวาด รูปปั้นและแกะสลัก
5. ศาสนารวมถึงพิธีกรรมต่างๆทางศาสนา
6. ดนตรี การแสดงละคร ภาพยนตร์
7. ภาษาและวรรณกรรม
8. วิถีชีวิต เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย อาหาร
9. ประเพณี วัฒนธรรมพื้นบ้าน เทศกาลต่างๆ
10. ลักษณะงานและเทคโนโลยี ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่นำมาใช้เฉพาะท้องถิ่น

ในปัจจุบัน พบว่า นักท่องเที่ยวทั้งที่เป็นชาวไทยและนักท่องเที่ยวต่างชาติให้ความสนใจการท่องเที่ยวในเชิงวัฒนธรรมมากขึ้นมีการแบ่งประเภทของนักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไว้อย่างสนใจ คือ

ประเภทนักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	สถานที่และกิจกรรมที่สนใจ
นักท่องเที่ยวแหล่งมรดก (Heritage Tourist)	ปราสาท พระราชวัง บ้านโบราณ แหล่งโบราณคดี
นักท่องเที่ยวศิลปะ (Arts Tourist)	อนุสาวรีย์โรงละคร การแสดงคอนเสิร์ต เทศกาล งาน
นักท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์(Creative Tourist)	ประเพณีถ่ายภาพ วาดภาพ เครื่องปั้น ทำอาหาร
นักท่องเที่ยววัฒนธรรมเมือง (Urban Cultural Tourist)	หัตถกรรมแหล่งประวัติศาสตร์แหล่งอุตสาหกรรม การ
นักท่องเที่ยววัฒนธรรมชนบท (Rural Cultural Tourist)	ท่องเที่ยวเชิงเกษตร ชุมชน ฟาร์ม พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติ
นักท่องเที่ยววัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น (Indigenous Cultural Tourist)	ภูมิทัศน์ชาวเขา ทะเลทราย เดินป่า ศูนย์วัฒนธรรม
นักท่องเที่ยววัฒนธรรมทันสมัย Popular Cultural Tourist)	ศิลปะและหัตถกรรม สวนสนุก ห้างสรรพสินค้า การแสดงคอนเสิร์ตงานแข่งขันกีฬา

ผลที่ได้รับจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม พบว่า วัดต่างๆที่ดำเนินการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเองสามารถเอื้อประโยชน์กับชุมชนและสังคมดังนี้

- 1) มีส่วนช่วยสนับสนุนการฟื้นฟูวัฒนธรรมท้องถิ่นที่เป็นวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่เป็นอัตลักษณ์ของท้องถิ่นและดำรงรักษาวัฒนธรรมเดิมและบูรณาการกับยุคสมัยใหม่ได้ทำให้เกิดแหล่งเรียนรู้ในชุมชน
- 2) มีส่วนช่วยสนับสนุนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น ชุมชนอยู่ได้ด้วยพื้นฐานทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมของคนท้องถิ่นที่เชื่อมโยงกับสายน้ำ ดินและป่า
- 3) มีส่วนสนับสนุนและพัฒนาคนในชุมชน การมีส่วนร่วมของชุมชนสร้างความภาคภูมิใจที่ได้รับการยอมรับจากสังคมภายนอกซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการดำรงอยู่ของวิถีชุมชน
- 4) มีส่วนสนับสนุนเศรษฐกิจของชุมชนและคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนรอบวัดเพราะการท่องเที่ยวเป็นดึงคนภายนอกได้เรียนรู้วิถีชุมชน มีการผลิตสินค้าของที่ระลึกสำหรับจำหน่ายนักท่องเที่ยวเป็นการสร้างงานสร้างเงินสร้างรายได้แก่ชุมชนถึงแม้ว่าเป็นเพียงรายเสริมแต่เป็นความมั่นคงและสามารถพึ่งพาตนเองได้

จากข้อมูลดังกล่าวสอดคล้องกับภาครัฐที่ดำเนินการประกาศนโยบายเชิงประชารัฐกับการท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญของของนโยบายสานพลังประชารัฐโดยเน้นเศรษฐกิจพอเพียงสู่อาชีพและรายได้ พบว่า รัฐบาลต้องการลดความเหลื่อมล้ำสร้างรายได้และความเจริญเจริญ ความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจให้ครอบคลุมทั้งประเทศโดยให้ภาคเอกชนและภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการร่วมกับภาครัฐเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ของประเทศในเรื่อง มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน โดยคณะรัฐมนตรี ได้มีมติเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2558 และแนวคิดประชารัฐ เป็นการเอาจุดเด่นของแต่ละภาคส่วนมารวมกัน 5 ภาคส่วน

ภาคราชการ จุดเด่น คือ มีคนมากกระจายอยู่เต็มพื้นที่ มีองค์ความรู้ มีงบประมาณและบทบาทหน้าที่ตามลักษณะงานที่รับผิดชอบ

ภาคเอกชน จุดเด่น คือ ทันสมัย บริหารจัดการเก่ง มีทุนที่คล่องตัว

ภาคประชาชน จุดเด่น คือ มีฝีมือ มีความสามารถผลิตสินค้า รักบ้านเกิด

ภาควิชาการ จุดเด่น คือ มีองค์ความรู้ เทคโนโลยี การค้นคว้าวิจัยเพื่อต่อยอด

ภาคประชาสังคม จุดเด่น คือ ทำงานเชิงลึก เกาะติด มีเครือข่ายมาก

ในปีพุทธศักราช 2558 พบว่า รัฐบาลประกาศนโยบายการท่องเที่ยวของรัฐบาล 4 ประเด็นคือ 1. เพิ่มรายได้ให้ประเทศ 2. กระจายรายได้สู่ท้องถิ่น 3. พัฒนาคุณภาพคนไทย 4. สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับการท่องเที่ยวของประเทศไทย และในระหว่างปีพุทธศักราช พ.ศ. 2558-2560 ได้ประกาศยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทยขึ้น พบว่า ประเทศไทยได้ดำเนินการส่งเสริมการท่องเที่ยวในทุกมิติตามยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558-2560 และเกิดผลการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทยในระยะเวลาที่ผ่านมา ได้สะท้อนให้เห็นความสำเร็จของการเติบโตในเชิงปริมาณทั้งจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยว แต่ยังคงมีปัญหาในเชิงคุณภาพที่เป็นภัยคุกคามต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในอนาคต อาทิ ความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวจากการกระจุกตัวของนักท่องเที่ยว ปัญหาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว ขาดแคลนโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการเข้าถึงและการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว และการรองรับการขยายตัวของสาขาการท่องเที่ยวใหม่ๆ บุคลากรการท่องเที่ยวยังขาดแคลนทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ ปัญหาในการบังคับใช้กฎหมาย เป็นต้น ในขณะที่ โอกาสทางการตลาดยังมีอีกมากจากการขยายตัวอย่างต่อเนื่องของนักท่องเที่ยวในตลาดโลก รวมถึงปัจจัยการเปลี่ยนแปลงในตลาดโลกที่จะเป็นทั้งปัจจัยเสี่ยงและสร้างโอกาสให้กับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทย ดังนั้น การกำหนดทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวไทยในระยะ 3 ปีถัดจากนี้ไป จึงต้องให้ความสำคัญกับการสร้างความสมดุลของการพัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อมเพื่อมุ่งสู่เป้าหมายการเติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน ภายใต้ภารกิจที่จะต้องดำเนินการควบคู่และเกื้อหนุนกันไปที่ 3 ด้าน คือ ด้านการส่งเสริมตลาดด้านการพัฒนาสินค้าและบริการและด้านการบริหารจัดการท่องเที่ยว มีการกำหนดวิสัยทัศน์เป้าหมาย พันธกิจ และยุทธศาสตร์การพัฒนาไว้อย่างชัดเจน

ในเชิงเอกสารจึงสรุปผลของนโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของภาครัฐในล้านนา นั้นเป็นไปตามกลไกของนโยบายการพัฒนาสามพลังของภาครัฐซึ่งรัฐบาลได้น้อมนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาโดยเน้นภาคเศรษฐกิจ อาชีพ รายได้ความร่วมมือและชุมชนเข้มแข็ง ในด้านท่องเที่ยวมีคณะทำงานด้านการส่งเสริมท่องเที่ยวและSME มีเป้าหมายหลักคือ เพิ่มการกระจายได้ ยกระดับรายได้ด้านการท่องเที่ยวและเสริมสร้างความยั่งยืนของการท่องเที่ยว สอดรับกับนโยบายการท่องเที่ยวของรัฐบาลที่ประกาศให้ปีพุทธศักราช 2558 เป็นปีแห่งการท่องเที่ยว จนถึงปัจจุบัน โดยเน้นระบบเทคโนโลยีการใช้สื่อ Social Media มุ่งตลาดนักท่องเที่ยวคุณภาพ ปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวให้สามารถรองรับนักท่องเที่ยวทุกเพศทุกวัยและผู้พิการ พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เป็นกลุ่มจังหวัดท่องเที่ยวและกระจายเชื่อมโยงเมืองหลักเมืองรอง สร้างความเชื่อมั่นให้กับนักท่องเที่ยวด้วยเครือข่ายอาสาสมัครตำรวจท่องเที่ยว มัคคุเทศก์ ท้องถิ่น เจ้าบ้านน้อยและร่วมมือกับภาคเอกชนและสถาบันการศึกษาพัฒนาบุคลากรในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวตามกรอบความร่วมมือของอาเซียน (MRA) ในส่วนของยุทธศาสตร์ พบว่า รัฐบาลได้กำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558-2560 ครอบคลุมระยะเวลาถึง 3 ปี ต่อเนื่องถึงปัจจุบันและกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ ดัชนีชี้วัด สอดรับกับยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว 3 ยุทธศาสตร์ด้วยกัน คือ ยุทธศาสตร์ที่ 1 ส่งเสริมตลาดท่องเที่ยวยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาสินค้าและบริการท่องเที่ยวและยุทธศาสตร์ที่ 3 การบริหารจัดการท่องเที่ยว

2. วิเคราะห์ผลการศึกษาในพื้นที่จังหวัดเชียงราย จังหวัดน่าน จังหวัดเชียงใหม่ ทั้งสามจังหวัดในพื้นที่ภาคเหนือ พบว่า ล้วนแต่ดำเนินการจัดการท่องเที่ยวด้วยตนเองโดยความร่วมมือของพระสงฆ์-

สามเณรในวัดและคณะกรรมการวัด ปู่อาจารย์วัด ผู้รู้ในชุมชน ในส่วนของงบประมาณเป็นเงินทำบุญบริจาคของนักท่องเที่ยวและโยมที่อุปถัมภ์วัดเป็นกำลังสำคัญของวัด ภาครัฐยังไม่มียกงบประมาณสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมนโยบายและยุทธศาสตร์ที่กำหนดไว้โดยตรง เพียงแต่มีส่วนช่วยสนับสนุนเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการท่องเที่ยว การจัดระบบของวัด การประชาสัมพันธ์ การทำแผนพับ การบรรจุรายชื่อวัดที่จัดการท่องเที่ยวไว้ในปฏิทินการท่องเที่ยวของจังหวัดของจังหวัด เชียงราย จังหวัดน่านและจังหวัดเชียงใหม่ สำหรับองค์ปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทสนับสนุนในด้านการดำเนินโครงการต่างๆที่สอดคล้องกับท่องเที่ยวซึ่งวัดและชุมชนจะต้องเขียนและนำโครงการของวัดและชุมชนเข้าบรรจุในแผนปฏิบัติการขององค์ปกครองส่วนท้องถิ่นที่อยู่ในพื้นที่นั้น เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล รวมถึงให้การสนับสนุนบุคลากรด้านการรักษาความปลอดภัยแก่วัดต่างๆที่จัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่นั้นๆและ พบว่า ภาครัฐไม่ได้สนับสนุนด้านงบประมาณโดยตรงและปัญหาที่พบอีกประการหนึ่งของการนำงบประมาณภาครัฐมาดำเนินการ คือ ขั้นตอนมาก ยุ่งยาก ไม่มีผู้ประสานงาน ทางวัดไม่มีบุคลากรที่รู้ข้อกำหนดเกี่ยวกับระเบียบการเงินของภาครัฐทำให้ปฏิบัติไม่ถูกต้องเกิดความล่าช้า

3. วิเคราะห์ผลบทบาทของภาครัฐเกี่ยวกับนโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของภาครัฐในล้านนา พบว่า ปัจจุบันการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดเชียงราย จังหวัดน่าน จังหวัดเชียงใหม่ ทางวัดจะเป็นผู้เชิญหน่วยงานภาครัฐเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆซึ่งภาครัฐไม่ได้เข้าไปมีบทบาทที่เกิดจากภาครัฐเองสอดคล้องกับพระเทพสิทธินายก(เซ็น ปัญญาธโร ,ปธ.6) กล่าวว่า ภาครัฐไม่ได้เข้าไปมีบทบาทกับโดยตรงเช่นเดียวกับพระชยานันทมณี กล่าวว่า ทุกครั้งที่จัดกิจกรรมทางวัดจะเป็นผู้เชิญภาครัฐเองทั้งสิ้นและพระครูสันติธรรมวัฒน์ เจ้าอาวาสวัดเชียงมั่นก็กล่าวถึงภาครัฐไปในทิศทางเดียวกันและภาครัฐได้ประกาศนโยบายสามพลังของภาครัฐและนโยบายการท่องเที่ยวและยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558-2560 พบว่า เป็นการพัฒนานโยบายของภาครัฐที่ครอบคลุมพื้นที่ทั้งประเทศทั้งสามเรื่องคือสามพลังของภาครัฐและนโยบายการท่องเที่ยวและยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558-2560 แต่เป็นภาคทฤษฎีที่ยังจำเป็นต้องไม่ได้อย่างเป็นรูปธรรมด้วยรัฐบาลประกาศเป็นรายภาคและรายจังหวัด สำหรับการสนับสนุนการท่องเที่ยวไม่ได้กำหนดลักษณะของการจัดการท่องเที่ยวที่ครอบคลุม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรายจังหวัดที่จะสนับสนุนการท่องเที่ยวก็ประกาศเป็นภาพรวมส่วนการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมยังไม่ได้ประเด็นชัดเจน อีกประการหนึ่ง พบว่า สัดส่วนของงบประมาณที่จะสนับสนุนการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไม่ได้ระบุในเชิงการปฏิบัติของพื้นที่แต่ละจังหวัดและรูปแบบกระบวนการต่างๆตามระเบียบของราชการ ปัจจุบันในพื้นที่ของการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมทั้งจังหวัดเชียงราย จังหวัดน่านและจังหวัดเชียงใหม่ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ทางวัฒนธรรมสำคัญของล้านนาล้วนแต่ได้ดำเนินการด้วยตัวเองจากต้นทุนของพื้นที่ คือ ต้นทุนของพระสงฆ์ ต้นทุนวัตถุโบราณสถานที่ศิลปวัฒนธรรม ต้นทุนบุคลากรต้นทุนจากคณะศรัทธาคณะกรรมการวัดและต้นทุนทางด้านการเงินจากต้นบุญของการบริจาคโยมอุปัฏฐากและนักท่องเที่ยวเป็นสำคัญทาง ภาครัฐเข้าเพียงให้คำแนะนำการจัดการภายในวัดและการประชาสัมพันธ์ด้วยการบรรจุรายชื่อวัดสำคัญทางประวัติศาสตร์ศิลปวัฒนธรรมไว้ในปฏิทินการท่องเที่ยวของแต่ละจังหวัดเท่านั้น และพื้นที่ที่จัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมล้วนแต่มีความต้องการที่

จะรับการสนับสนุนจากภาครัฐที่เป็นรูปธรรมชัดเจนผู้วิจัยจึงสรุปเป็นองค์ความรู้จากการลงพื้นที่สอดรับนโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของภาครัฐในล้านนาดังนี้

1. ยังไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณตามนโยบายของภาครัฐอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมและนำมาปฏิบัติไม่ได้ ควรปรับแก้ไขนโยบายสามพลังของภาครัฐและนโยบายการท่องเที่ยวและยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558-2560 ให้ลงสู่ภาคปฏิบัติในพื้นที่อย่างเป็นระบบ

2. กระบวนการจัดการของแต่ละจังหวัด พบว่า แต่ละวัดดำเนินการด้วยตัวเองจากคณะของพระสงฆ์ คณะศรัทธาวัด คณะกรรมการวัดวัด โยมอุปฐักวัด สถานศึกษา จิตอาสาที่เป็นเยาวชนของการเป็นมัคคุเทศก์ งบประมาณจากโยมอุปฐักกวดจากการบริจาคของนักท่องเที่ยว

3. การมีส่วนร่วมของภาครัฐตามนโยบายสามพลังของภาครัฐและนโยบายการท่องเที่ยวและยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558-2560 พบว่า ยังเป็นเพียงทฤษฎีไม่สามารถลงสู่ภาคปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรมครบถ้วน ที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันแต่ละพื้นที่จะเป็นผู้เชิญภาครัฐเข้าไปมีส่วนร่วม

4. ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2558-2560 ที่รัฐบาลประกาศนโยบาย พบว่า บทบาทที่ภาครัฐเข้าเกี่ยวข้อง คือ การให้คำแนะนำการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การบรรจุรายชื่อวัดสำคัญทางศิลปวัฒนธรรมในปฏิทินการท่องเที่ยวของแต่ละจังหวัด การให้แต่ละพื้นที่ได้ส่งโครงการเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบรรจุไว้ในแผนปฏิบัติการขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น การสนับสนุนบุคลากรด้านความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยว

5. สิ่งแต่ละพื้นที่ต้องการความสนับสนุนจากนโยบายสามพลังของภาครัฐและนโยบายการท่องเที่ยวและยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558-2560 คือ พบว่า มีความต้องการให้มีการจัดอบรมภาษาอังกฤษการท่องเที่ยวสำหรับมัคคุเทศก์ตามวัดต่างๆในล้านนาในรูปแบบเดียวกันโดยภาครัฐเป็นผู้ดำเนินการอบรม และปัจจุบัน พบว่า มีสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาในท้องถิ่น คือ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ วิทยาลัยสงฆ์เชียงรายและวิทยาลัยสงฆ์น่านเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ได้ส่งคณาจารย์ลงสอนภาษาอังกฤษการท่องเที่ยวให้กับมัคคุเทศก์จิตอาสาที่เป็นกลุ่มเยาวชนของวัดต่างๆในพื้นที่จังหวัดเชียงราย จังหวัดน่านและจังหวัดเชียงใหม่มาเป็นระยะเวลาสองปีมาแล้ว

องค์ความรู้จากงานวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้รับจากงานวิจัย องค์ความรู้ในภาคทฤษฎีจากภาครัฐมีความชัดเจนในด้านนโยบายและยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของประเทศที่กำหนดลงสู่ภาคปฏิบัติเป็นรายจังหวัดและรายภาค เพื่อให้การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมดำเนินการไปได้จึงต้องบูรณาการจากภาคทฤษฎีลงสู่ภาคปฏิบัติกับกลุ่มสังคมทุกภาคส่วน ในประเด็นของการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในรายจังหวัด จังหวัดเชียงรายจังหวัดน่านและจังหวัดเชียงใหม่ เป็นแหล่งอารยธรรมและแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จากวัดสำคัญ ๆ ในพื้นที่ พบองค์ความรู้ด้านประวัติศาสตร์ ด้านภูมิศาสตร์ที่มีพื้นที่ติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านไม่ว่าจะเป็นประเทศลาว ประเทศพม่า ทั้งสองประเทศนี้มีประวัติศาสตร์ ประเพณี วัฒนธรรมความเป็นอยู่สอดคล้องกับความวิถีความเป็นล้านนา มีความใกล้เคียงกับความเป็นอยู่ในเชิงสังคม จึงมีจุดขายของการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จากต้นทุนด้านพื้นที่ที่มีอยู่ เช่น วัด วัง คุ่มเจ้าหลวง ศิลปวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี ประวัติศาสตร์ โบราณสถานที่สำคัญ และภาพชีวิตของ

วิถีความเป็นล้านนา และพบว่า ในพื้นที่ทั้งจังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดเชียงรายและจังหวัดน่าน มีต้นทุนของพื้นที่ คือ ต้นทุนของพระสงฆ์ ต้นทุนด้านวัตถุโบราณสถานที่ ต้นทุนด้านบุคลากรในท้องถิ่นด้านภูมิปัญญา ต้นทุนจากคณะศรัทธาคณะกรรมการวัดและต้นทุนทางด้านการเงินจากต้นบุญของการบริจาคโยมอุปัฏฐากและนักท่องเที่ยว คนท้องถิ่นมีความตื่นรู้ในการรักษาและอนุรักษ์ วัตถุโบราณสถานศิลปวัฒนธรรม มีการสอดส่องดูแลร่วมกันในชุมชนและมีความพร้อมในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม “โดยคนเมืองพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของคนเมือง” เกิดภูมิปัญญาในท้องถิ่น มีความรักหวงแหนในท้องถิ่นของตนเอง และมีกลุ่มเยาวชนในแต่ละท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม และมีบทบาทสำคัญในการท่องเที่ยว คือ บทบาทของการเป็น “มัคคุเทศก์น้อย” จากการมีส่วนร่วมของความเป็นจิตอาสา มีสถาบันอุดมศึกษาในท้องถิ่นคือ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ วิทยาลัยสงฆ์ เชียงรายและวิทยาลัยสงฆ์น่านเฉลิมพระเกียรติฯ เป็นองค์กรที่มีบทบาทสำคัญกับท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้การส่งเสริมด้านภาษาต่างประเทศ ส่งคณาจารย์สาขาการสอนภาษาอังกฤษ สอนภาษาอังกฤษพื้นฐานและอบรมระยะสั้นเพื่อใช้งานเบื้องต้นให้กับกลุ่มมัคคุเทศก์น้อย ถือว่าเป็นมิติที่ดีของการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในล้านนา

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

“นโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชารัฐในล้านนา” มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เพื่อศึกษานโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชารัฐในล้านนา 2. เพื่อศึกษานโยบายและพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการท่องเที่ยวประชารัฐในล้านนา 3. เพื่อวิเคราะห์การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชารัฐในล้านนา

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยในเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) การศึกษาข้อมูลจากแหล่งปฐมภูมิ (primary Source) และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Source) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) เพื่อศึกษานโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชารัฐในล้านนารวมถึงศึกษานโยบายและพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการท่องเที่ยวประชารัฐในล้านนาและวิเคราะห์การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชารัฐในล้านนา

พื้นที่ในการเก็บข้อมูล 3 จังหวัด คือ จังหวัดเชียงราย จังหวัดน่านและจังหวัดเชียงใหม่ กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย และน่าน ประกอบด้วยประกอบด้วยการท่องเที่ยว 3 แห่ง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น 3 แห่งและวัดในพื้นที่ กำหนด 9 วัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยว หน่วยงานที่ส่งเสริมการเรียนรู้ เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาข้อมูล คือ ผู้อำนวยการท่องเที่ยว 3 ท่าน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น 3 ท่าน เจ้าอาวาส 9 รูป รวมเป็นกลุ่มตัวอย่าง 15 รูป/คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามกรอบเกี่ยวกับ เพื่อเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ซึ่งมีสาระสำคัญในขั้นตอนของการสร้างและการตรวจสอบเครื่องมือเชิงคุณภาพ สำหรับเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (key Informants) เพื่อนำมาใช้ในการสร้างพื้นฐานขององค์ความรู้อย่างบูรณาการเกี่ยวกับนโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชารัฐในล้านนา เป็นเบื้องต้น ในประเด็นองค์ความรู้ของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชารัฐในล้านนา

5.1 สรุปผลการวิจัย

จากผลของการวิจัยเชิงเอกสารตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 นโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชารัฐในล้านนา พบว่า

1. ภาครัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวของประเทศโดยได้กำหนดกรอบการทำงานอยู่ 2 เรื่องที่สำคัญของประเทศ คือ การกำหนดนโยบายสานพลังประชารัฐ กำหนดนโยบายการท่องเที่ยวของรัฐบาลและกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ.2558-2560 ใน 3

ยุทธศาสตร์ยุทธศาสตร์ที่ 1 ส่งเสริมตลาดท่องเที่ยวยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาสินค้าและบริการท่องเที่ยวและยุทธศาสตร์ที่ 3 การบริการจัดการท่องเที่ยว พบว่า เป็นไปตามกลไกของนโยบายการพัฒนาสามพลังของประชารัฐซึ่งรัฐบาลได้น้อมนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาโดยเน้นภาคเศรษฐกิจ อาชีพ รายได้ความร่วมมือและชุมชนเข้มแข็ง ในด้านท่องเที่ยวมีคณะทำงานด้านการส่งเสริมท่องเที่ยวและSME มีเป้าหมายหลัก คือ เพิ่มการกระจายได้ ยกระดับรายได้ด้านการท่องเที่ยวและเสริมสร้างความยั่งยืนของการท่องเที่ยว สอดรับกับนโยบายการท่องเที่ยวของรัฐบาลที่ประกาศให้ปีพุทธศักราช 2558 เป็นปีแห่งการท่องเที่ยวจนถึงปัจจุบัน โดยเน้นระบบเทคโนโลยีการใช้สื่อ Social Media มุ่งตลาดนักท่องเที่ยวคุณภาพปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวให้สามารถรองรับนักท่องเที่ยวทุกเพศทุกวัยและผู้พิการ พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เป็นกลุ่มจังหวัดท่องเที่ยวในทุกภูมิภาคของประเทศและกระจายเชื่อมโยงเมืองหลักเมืองรอง สร้างความเชื่อมั่นให้กับนักท่องเที่ยวด้วยเครือข่ายอาสาสมัครตำรวจท่องเที่ยว มัคคุเทศก์ ท้องถิ่น เจ้าบ้านน้อย และร่วมมือกับภาคเอกชนและสถาบันการศึกษาพัฒนาบุคลากรในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวตามกรอบความร่วมมือของอาเซียน (MRA) ในส่วนของยุทธศาสตร์ พบว่า รัฐบาลได้กำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558-2560 ครอบคลุมระยะเวลาถึง 3 ปี ต่อเนื่องถึงปัจจุบันและกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ ดัชนีชี้วัด สอดรับกับยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว 3 ยุทธศาสตร์ด้วยกัน คือ ทั้งสามยุทธศาสตร์ครอบคลุมการจัดการท่องเที่ยวทุกระบบรวมถึงการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและกระจายลงทุกภูมิภาคของประเทศโดยยึดนโยบายการท่องเที่ยวและยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทยปี พ.ศ. 2558-2560 เป็นสำคัญ

2. ผลการศึกษานโยบายและพัฒนายุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชารัฐในล้านนา

ในภาพรวมนโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชารัฐในล้านนาในสามจังหวัด คือ จังหวัดเชียงราย จังหวัดน่าน จังหวัดเชียงใหม่ ตามวัตถุประสงค์ ข้อที่ 2 พบว่า ภาครัฐบาลได้ประกาศนโยบายด้านการท่องเที่ยวของรัฐบาล ปี พ.ศ. 2558 เพิ่มรายได้ให้ประเทศ กระจายรายได้สู่ท้องถิ่น พัฒนาคุณภาพคนไทย และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับการท่องเที่ยวของประเทศไทยรวมทั้งกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558-2560 ถือว่าเป็นการพัฒนาการท่องเที่ยวของทั้งประเทศและสิ่งที่รัฐบาลประกาศและกำหนดนั้นยังพบข้อประเด็นที่จะเอื้อประโยชน์ให้กับท้องถิ่นอย่างแท้จริงหลายประการ เช่น ทั้งนโยบายและยุทธศาสตร์ดังกล่าวยังไม่ตอบโจทย์ความต้องการที่แท้จริงของท้องถิ่นรัฐบาลควรสำรวจความต้องการของท้องถิ่นทุกจังหวัดของประเทศ ที่ผ่านมา พบว่า ทั้งสามจังหวัดล้วนแต่ดำเนินการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมด้วยตัวเองจากต้นทุนที่มีอยู่ของแต่ละจังหวัดในลักษณะที่แต่ละวัดดำเนินการจัดการร่วมกับคณะกรรมการวัด โยมอุปฐากราวัด โดยใช้งบประมาณจากงานบุญของวัดและเงินบริจาคของนักท่องเที่ยว สถาบันการศึกษาในท้องถิ่นเข้าไปสนับสนุนการให้ความรู้ด้านภาษาอังกฤษแก่มัคคุเทศก์อาสา โดยที่พื้นที่เป็นผู้เชื้อเชิญภาครัฐเข้าไปมีส่วนร่วม และพบว่า ภาครัฐยังมีส่วนพัฒนาในอัตราที่น้อยอยู่มาก คือ เข้าไปสนับสนุนในด้านเอกสาร ข้อเสนอ การประชาสัมพันธ์และการบรรจุรายชื่อวัดไว้ในปฏิทินการท่องเที่ยวแต่ละจังหวัด ส่วนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้แต่ละวัดในพื้นที่ส่งโครงการที่จัดการท่องเที่ยวบรรจุไว้ในแผนปฏิบัติการของเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่เป็นสำคัญซึ่งนับได้ว่าภาครัฐยังเข้า

ไปมีบทบาทต่อการจัดการท่องเที่ยวที่น้อยอยู่มาก ถึงแม้ว่าภาครัฐได้ประกาศในเชิงพัฒนานโยบาย และยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวแล้วก็ตาม

3. ผลการวิเคราะห์การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของภาครัฐในล้านนา

1) วิเคราะห์จากเอกสาร เชิงปฐมภูมิการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของภาครัฐ ในล้านนา ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า ในเชิงเอกสารจึงสรุปผลของนโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของภาครัฐในล้านนา นั้นเป็นไปตามกลไกของนโยบายการพัฒนาสามพลังของภาครัฐซึ่งรัฐบาลได้น้อมนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาโดยเน้นภาคเศรษฐกิจ อาชีพ รายได้ความร่วมมือและชุมชนเข้มแข็ง ในด้านท่องเที่ยวมีคณะทำงานด้านการส่งเสริมท่องเที่ยวและSME มีเป้าหมายหลักคือ เพิ่มการกระจายได้ ยกระดับรายได้ด้านการท่องเที่ยว และเสริมสร้างความยั่งยืนของการท่องเที่ยว สอดรับกับนโยบายการท่องเที่ยวของรัฐบาลที่ประกาศให้ปีพุทธศักราช 2558 เป็นปีแห่งการท่องเที่ยวจนถึงปัจจุบัน โดยเน้นระบบเทคโนโลยีการใช้สื่อ Social Media มุ่งตลาดนักท่องเที่ยวคุณภาพปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวให้สามารถรองรับนักท่องเที่ยวทุกเพศทุกวัยและผู้พิการ พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เป็นกลุ่มจังหวัดท่องเที่ยวและกระจายเชื่อมโยงเมืองหลักเมืองรอง สร้างความเชื่อมั่นให้กับนักท่องเที่ยวด้วยเครือข่ายอาสาสมัคร ตำรวจท่องเที่ยว มัคคุเทศก์ ท้องถิ่น เจ้าบ้านน้อยและร่วมมือกับภาคเอกชนและสถาบันการศึกษา พัฒนาบุคลากรในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวตามกรอบความร่วมมือของอาเซียน (MRA) ในส่วนของยุทธศาสตร์ พบว่า รัฐบาลได้กำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558-2560 ครอบคลุมระยะเวลาถึง 3 ปี ต่อเนื่องถึงปัจจุบันและกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ ดัชนีชี้วัด สอดรับกับยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว 3 ยุทธศาสตร์

2) ผลการศึกษาในพื้นที่จังหวัดเชียงราย จังหวัดน่าน จังหวัดเชียงใหม่ ทั้งสามจังหวัดในพื้นที่ภาคเหนือ พบว่า ล้วนแต่ดำเนินการจัดการท่องเที่ยวด้วยตนเองโดยความร่วมมือของพระสงฆ์-สามเณรในวัดและคณะกรรมการวัด ปู่อาจารย์วัด ผู้รู้ในชุมชน ในส่วนของงบประมาณเป็นเงินทำบุญบริจาคของนักท่องเที่ยวและโยมที่อุปถัมภ์วัดเป็นกำลังสำคัญของวัด ภาครัฐยังไม่มียกงบประมาณสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยตรงและมีส่วนช่วยสนับสนุนเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการท่องเที่ยว การจัดระบบของวัด การประชาสัมพันธ์ การทำแผนพับ การบรรจุรายชื่อบุคคลที่จัดการท่องเที่ยวไว้ในปฏิทินการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงราย จังหวัดน่านและจังหวัดเชียงใหม่ สำหรับองค์ปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทสนับสนุนในด้านการดำเนินโครงการต่างๆที่สอดคล้องกับท่องเที่ยวซึ่งวัดและชุมชนจะต้องนำโครงการของวัดและชุมชนเข้าบรรจุในแผนปฏิบัติการขององค์ปกครองส่วนท้องถิ่นที่อยู่ในพื้นที่นั้น เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล รวมถึงให้การสนับสนุนบุคลากรด้านการรักษาความปลอดภัยแก่วัดต่างๆที่จัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่นั้นๆและ พบว่า ภาครัฐไม่ได้สนับสนุนด้านงบประมาณโดยตรงและปัญหาที่พบอีกประการหนึ่งของการนำงบประมาณภาครัฐมาดำเนินการ คือ ขั้นตอนมาก ยุ่งยาก ไม่มีผู้ประสานงาน ทางวัดไม่มีบุคลากรที่รู้ข้อกำหนดเกี่ยวกับระเบียบการเงินของภาครัฐทำให้ปฏิบัติไม่ถูกต้องเกิดความล่าช้า

3) บทบาทของภาครัฐเกี่ยวกับนโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของภาครัฐ ในล้านนา พบว่า ปัจจุบันการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดเชียงราย จังหวัดน่าน จังหวัด

เชียงใหม่ ทางวัดจะเป็นผู้เชิญหน่วยงานภาครัฐเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ ซึ่งภาครัฐไม่ได้เข้าไปมีบทบาทที่เกิดจากภาครัฐเองสอดคล้องกับพระเทพสิทธินายก(ชื่น ปญญาโร,ปธ.6) กล่าวว่า ภาครัฐไม่ได้เข้าไปมีบทบาทกับโดยตรงเช่นเดียวกับพระชยานันทมุนี กล่าวว่า ทุกครั้งที่จัดกิจกรรมทางวัดจะเป็นผู้เชิญภาครัฐเองทั้งสิ้นและพระครูสันติธรรมวัฒน์ เจ้าอาวาสวัดเชียงใหม่ก็กล่าวถึงภาครัฐไปในทิศทางเดียวกันภาครัฐได้ประกาศนโยบายสามพลังของประชาธิรัฐและนโยบายการท่องเที่ยวและยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558-2560 พบว่า เป็นการพัฒนานโยบายของภาครัฐที่ครอบคลุมพื้นที่ทั้งประเทศทั้งสามเรื่องคือสามพลังของประชาธิรัฐและนโยบายการท่องเที่ยวและยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558-2560 แต่เป็นภาคทฤษฎีที่ยังจำเป็นต้องไม่ได้เป็นรูปธรรมด้วยรัฐบาลประกาศเป็นรายภาคและรายจังหวัด สำหรับการสนับสนุนการท่องเที่ยวไม่ได้กำหนดลักษณะของการจัดการท่องเที่ยวที่ครอบคลุม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรายจังหวัดที่จะสนับสนุนการท่องเที่ยวก็ประกาศเป็นภาพรวมส่วนการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมยังไม่ได้ประเด็นชัดเจน อีกประการหนึ่ง พบว่า สัดส่วนของงบประมาณที่จะสนับสนุนการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไม่ได้ระบุในเชิงการปฏิบัติของพื้นที่แต่ละจังหวัดและรูปแบบกระบวนการต่างๆตามระเบียบของราชการปัจจุบันในพื้นที่ของการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมทั้งจังหวัดเชียงราย จังหวัดน่านและจังหวัดเชียงใหม่ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ทางวัฒนธรรมสำคัญของล้านนาล้วนแต่ได้ดำเนินการด้วยตัวเองจากต้นทุนของพื้นที่ คือ ต้นทุนของพระสงฆ์ ต้นทุนวัดถุ ต้นทุนบุคลากร ต้นทุนจากคณะศรัทธา คณะกรรมการวัดและต้นทุนทางการเงินจากต้นบุญของการบริจาคโยมอุปัฏฐากและนักท่องเที่ยว เป็นสำคัญทางภาครัฐเข้าเพียงให้คำแนะนำการจัดการภายในวัดและการประชาสัมพันธ์ด้วยการบรรจุรายชื่อวัดสำคัญทางศิลปวัฒนธรรมในปฏิทินการท่องเที่ยวของแต่ละจังหวัดเท่านั้น และพื้นที่ที่จัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมล้วนแต่มีความต้องการที่จะรับการสนับสนุนจากภาครัฐที่เป็นรูปธรรมชัดเจน ผู้วิจัยจึงสรุปเป็นแผนภูมิจากการลงพื้นที่สอดรับนโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชาธิรัฐในล้านนาดังนี้

1. ยังไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณตามนโยบายของประชาธิรัฐอย่างเป็นทางการและเป็นรูปธรรมและนำมาปฏิบัติไม่ได้ ควรปรับแก้ไขนโยบายสามพลังของประชาธิรัฐและนโยบายการท่องเที่ยวและยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558-2560 ให้ลงสู่ภาคปฏิบัติในพื้นที่อย่างเป็นระบบ

2. กระบวนการจัดการของแต่ละจังหวัด พบว่า แต่ละวัดดำเนินการด้วยตัวเองจากคณะของพระสงฆ์ คณะศรัทธาวัด คณะกรรมการวัดวัด โยมอุปัฏฐากวัด สถานศึกษา จิตอาสาที่เป็นเยาวชนของการเป็นมัคคุเทศก์ งบประมาณจากโยมอุปัฏฐากวัดจากการบริจาคของนักท่องเที่ยว

3. การมีส่วนร่วมของภาครัฐตามนโยบายสามพลังของประชาธิรัฐและนโยบายการท่องเที่ยวและยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558-2560 พบว่า ยังเป็นเพียงทฤษฎีไม่สามารถลงสู่ภาคปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม ที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันแต่ละพื้นที่จะเป็นผู้เชิญภาครัฐเข้าไปมีส่วนร่วม

4. ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2558-2560 ที่รัฐบาลประกาศนโยบาย พบว่า บทบาทที่ภาครัฐเข้าเกี่ยวข้อง คือ การให้คำแนะนำการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การบรรจุรายชื่อวัดสำคัญทางศิลปวัฒนธรรมในปฏิทินการท่องเที่ยวของแต่ละจังหวัด การให้แต่ละพื้นที่ได้ส่งโครงการเกี่ยวการ

จัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบรรจุไว้ในแผนปฏิบัติการขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น การสนับสนุนบุคลากรด้านความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยว

5. สิ่งที่แตกต่างกันที่ต้องการความสนับสนุนจากนโยบายสามพลังของภาครัฐและนโยบายการท่องเที่ยวและยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558-2560 คือ พบว่า มีความต้องให้มีการจัดอบรมภาษาอังกฤษการท่องเที่ยวสำหรับมัคคุเทศก์ตามวัดต่างๆในล้านนาในรูปแบบเดียวกันโดยภาครัฐเป็นผู้ดำเนินการอบรม และปัจจุบัน พบว่า มีสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาในท้องถิ่น คือ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ วิทยาลัยสงฆ์เชียงรายและวิทยาลัยสงฆ์น่านเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ได้ส่งคณาจารย์ลงสอนภาษาอังกฤษการท่องเที่ยวให้กับมัคคุเทศก์จิตอาสาที่เป็นกลุ่มเยาวชนของวัดต่างๆในพื้นที่จังหวัดเชียงราย จังหวัดน่าน และจังหวัดเชียงใหม่มาเป็นระยะเวลาสองปีมาแล้ว

5.2 อภิปรายผล

จากผลของวิจัยและการวิเคราะห์เอกสารตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 นโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของภาครัฐในล้านนา พบว่า ภาครัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวของประเทศโดยได้กำหนดนโยบายและกรอบการทำงานอยู่ 2 เรื่องที่สำคัญของประเทศ คือ การกำหนดนโยบายสามพลังภาครัฐ กำหนดนโยบายการท่องเที่ยวของรัฐบาลและกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ.2558-2560 จำนวน 3 ยุทธศาสตร์ และ พบว่า เป็นไปตามกลไกของนโยบายการพัฒนาสามพลังของภาครัฐซึ่งรัฐบาลได้น้อมนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาโดยเน้นภาคเศรษฐกิจ อาชีพ รายได้ความร่วมมือและชุมชนเข้มแข็ง ในด้านท่องเที่ยวมีคณะทำงานด้านการส่งเสริมท่องเที่ยวและSME มีเป้าหมายหลัก คือ เพิ่มการกระจายได้ ยกกระดับรายได้ด้านการท่องเที่ยวและเสริมสร้างความยั่งยืนของการท่องเที่ยว สอดรับกับนโยบายการท่องเที่ยวของรัฐบาลที่ประกาศให้ปีพุทธศักราช 2558 เป็นปีแห่งการท่องเที่ยวจนถึงปัจจุบัน พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เป็นกลุ่มจังหวัดท่องเที่ยวในทุกภูมิภาคของประเทศและกระจายเชื่อมโยงเมืองหลักเมืองรอง สร้างความเชื่อมั่นให้กับนักท่องเที่ยวด้วยเครือข่ายอาสาสมัครตำรวจท่องเที่ยว มัคคุเทศก์ ท้องถิ่น เจ้าบ้านน้อยและร่วมมือกับภาคเอกชนและสถาบันการศึกษาพัฒนาบุคลากรในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวตามกรอบความร่วมมือของอาเซียน (MRA) สอดคล้องกับที่รัฐบาลได้กำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558-2560 ครอบคลุมระยะเวลาถึง 3 ปี ต่อเนื่องถึงปัจจุบันและกำหนดวิสัยทัศน์เป้าหมาย พันธกิจ ดัชนีชี้วัด

2. ผลการศึกษา นโยบายและพัฒนายุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของภาครัฐในล้านนาในภาพรวมนโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของภาครัฐในล้านนาในสามจังหวัด คือ จังหวัดเชียงราย จังหวัดน่าน จังหวัดเชียงใหม่ ตามวัตถุประสงค์ ข้อที่ 2 พบว่า ทั้งสามจังหวัดล้วนแต่ดำเนินการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพัฒนามาตามลำดับ ด้วยการจัดการท่องเที่ยวด้วยตัวเองจากต้นทุนที่มีอยู่ของแต่ละจังหวัดในลักษณะที่แต่ละวัดดำเนินการจัดการร่วมกับพระสงฆ์ คณะกรรมการวัด โยมอุปัฏฐากวัด โดยใช้งบประมาณจากงานบุญของวัดและเงินบริจาคของนักท่องเที่ยว สถาบันการศึกษาในท้องถิ่นเข้าไปสนับสนุนการให้ความรู้ด้านภาษาอังกฤษแก่มัคคุเทศก์อาสา โดยที่พื้นที่เป็นผู้เชื่อเชิญภาครัฐเข้าไปมีส่วนร่วม และพบว่า ภาครัฐยังมีส่วนพัฒนาในอัตราที่

น้อยอยู่มาก คือ เข้าไปสนับสนุนในด้านเอกสาร ข้อเสนอ การประชาสัมพันธ์และการบรรจุรายชื่อ วัดไว้ในปฏิทินการท่องเที่ยวแต่ละจังหวัดส่วนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้แต่ละวัดในพื้นที่ส่ง โครงการที่จัดการท่องเที่ยวบรรจุไว้ในแผนปฏิบัติการของเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่เป็นสำคัญซึ่งนับได้ว่าภาครัฐยังเข้าไปมีบทบาทต่อการจัดการท่องเที่ยวที่น้อยอยู่มาก ไม่สอดคล้องกับที่ ภาครัฐบาลได้ประกาศนโยบายด้านการท่องเที่ยวของรัฐบาล ปี พ.ศ. 2558 เพิ่มรายได้ให้ประเทศ กระจายรายได้สู่ท้องถิ่น พัฒนาคุณภาพคนไทย และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับการท่องเที่ยวของประเทศไทยรวมทั้งกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558-2560 ถือว่าเป็นการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศทั้งระบบ

3. วิเคราะห์จากเอกสาร เชิงปฐมภูมิการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชารัฐ ในล้านนา ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า ในเชิงเอกสารจึงสรุปผลของนโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชารัฐในล้านนา นั้นเป็นไปตามกลไกของนโยบายการพัฒนาสามพลังของประชารัฐซึ่งรัฐบาลได้น้อมนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาโดยเน้นภาคเศรษฐกิจ อาชีพ รายได้ความร่วมมือและชุมชนเข้มแข็ง สอดรับกับนโยบายการท่องเที่ยวของรัฐบาลที่ประกาศให้ปีพุทธศักราช 2558 เป็นปีแห่งการท่องเที่ยวจนถึง ในส่วนของยุทธศาสตร์ พบว่า รัฐบาลได้กำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558-2560 ครอบคลุมระยะเวลาถึง 3 ปี ต่อเนื่องถึงปัจจุบันและกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ ดัชนีชี้วัด สอดรับกับยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว 3 ยุทธศาสตร์ ในเชิงพื้นที่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดน่าน จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ล้วนแต่ดำเนินการจัดการท่องเที่ยวด้วยตนเองโดยความร่วมมือของพระสงฆ์- สามเณรในวัดและคณะกรรมการวัด ปู่ อาจารย์วัด ผู้รู้ในชุมชน ในส่วนของงบประมาณเป็นเงินทำบุญบริจาคของนักท่องเที่ยวและโยมที่อุปลัมภวัดเป็นกำลังสำคัญของวัด ภาครัฐยังไม่มียงบประมาณสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยตรงและมีส่วนช่วยสนับสนุนเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการท่องเที่ยว การจัดระบบของวัด การประชาสัมพันธ์ การทำแผนพับ การบรรจุรายชื่อวัดที่จัดการท่องเที่ยวไว้ในปฏิทินการท่องเที่ยวของแต่ละจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทสนับสนุนในด้านการดำเนินโครงการต่างๆที่สอดคล้องกับท่องเที่ยวซึ่งวัดและชุมชนบรรจุในแผนปฏิบัติการของส่วนงานรัฐในพื้นที่นั้น และ พบว่า ภาครัฐไม่ได้สนับสนุนด้านงบประมาณโดยตรงและปัญหาที่พบอีกประการหนึ่งของการนำงบประมาณภาครัฐมาดำเนินการ คือ ขันตอนมาก ยุ่งยาก ไม่มีผู้ประสานงาน ทางวัดไม่มีบุคลากรที่รู้ข้อกำหนดเกี่ยวกับระเบียบการเงินของภาครัฐทำให้ปฏิบัติไม่ถูกต้องเกิดความล่าช้า บทบาทของภาครัฐเกี่ยวกับนโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชารัฐในล้านนา พบว่า ปัจจุบันการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดเชียงราย จังหวัดน่าน จังหวัดเชียงใหม่ ทางวัดจะเป็นผู้เชิญหน่วยงานภาครัฐเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ ซึ่งภาครัฐไม่ได้เข้าไปมีบทบาทที่เกิดจากภาครัฐเองสอดคล้องกับพระเทพสิทธินายก(ชื่น ปญญาธโร,ปธ.6) กล่าวว่า ภาครัฐไม่ได้เข้าไปมีบทบาทกับโดยตรงเช่นเดียวกับพระชยานันทมนี กล่าวว่า ทุกครั้งที่จัดกิจกรรมทางวัดจะเป็นผู้เชิญภาครัฐเองทั้งสิ้นและพระครูสันติธรรมวัฒน์ เจ้าอาวาสวัดเชียงมั่นก็กล่าวถึงภาครัฐไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งทั้งสามจังหวัดยังมีการจากภาครัฐมาหลายประการดังผลการวิจัยเบื้องต้น จึงถือว่ยังไม่สอดคล้องกับ ภาครัฐบาลได้ประกาศนโยบายด้านการท่องเที่ยวของรัฐบาล ปี พ.ศ. 2558 เพิ่มรายได้ให้

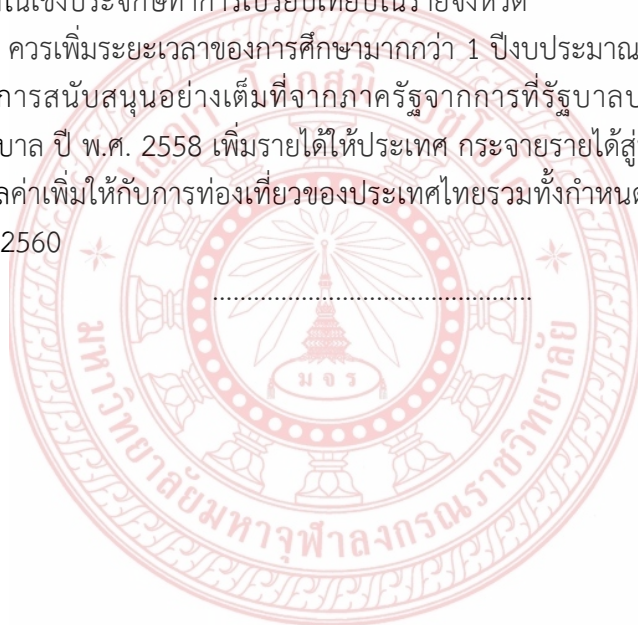
ประเทศ กระจายรายได้สู่ท้องถิ่น พัฒนาคุณภาพคนไทย และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับการท่องเที่ยวของประเทศไทยรวมทั้งกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558-2560 ทั้งระบบ

5.4 ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

1. ได้องค์ความรู้จากการจัดการนโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชาชนในล้านนา
2. ได้ทราบนโยบายและพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการท่องเที่ยวประชาชนในล้านนาของภาครัฐ
3. ได้ทราบและได้องค์ความรู้การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชาชนในล้านนา

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาในเชิงลึกโดยเข้าไปประจำในพื้นที่แห่งละ 2 สัปดาห์ เป็นอย่างน้อย เพื่อที่จะได้ข้อมูลในเชิงประจักษ์ทำการเปรียบเทียบในรายจังหวัด
2. ควรเพิ่มระยะเวลาของการศึกษามากกว่า 1 ปีงบประมาณจากผลของการวิจัยท้องถิ่นยังไม่ได้การสนับสนุนอย่างเต็มที่จากภาครัฐจากการที่รัฐบาลประกาศนโยบายด้านการท่องเที่ยวของรัฐบาล ปี พ.ศ. 2558 เพิ่มรายได้ให้ประเทศ กระจายรายได้สู่ท้องถิ่น พัฒนาคุณภาพคนไทย และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับการท่องเที่ยวของประเทศไทยรวมทั้งกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558-2560

บรรณานุกรม

1. ภาษาไทย

1.1 ข้อมูลทุติยภูมิ

1.1.1 หนังสือ

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558-2560.
กรุงเทพฯ:... กรกฎาคม 2558.
- กรมพัฒนาชุมชนเอกสารอัตโนมัติ. สำนักเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชนกระทรวงมหาดไทย
2559.
- กาญจนา แสงลี้มสุวรรณ ดร.และศรัณยา แสงลี้มสุวรรณ.ผลงานวิจัย เรื่อง การท่องเที่ยวเชิง
มรดก วัฒนธรรมอย่างยั่งยืน มหาวิทยาลัยกรุงเทพฯและมหาวิทยาลัยบูรพา.2555.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555-2559.
ไกรฤกษ์ ปิ่นแก้ว.ดร. บทความวิชาการ ภาควิชาการจัดการธุรกิจระหว่างประเทศ
มหาวิทยาลัย กรุงเทพฯ.2556.
- ข้อมูลกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์เชื่อมโยงใน
จังหวัด/กลุ่มจังหวัดเชียงราย
- ข้อมูลกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์เชื่อมโยงใน
จังหวัด/กลุ่มจังหวัดน่าน
- ข้อมูลกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์เชื่อมโยงใน
จังหวัด/กลุ่มจังหวัดเชียงใหม่
- จังหวัดเชียงใหม่ นิวส์ – เมื่อวันที่ 17 มีนาคม ณ สำนักชลประทานที่ 1.
ชัยวุฒิ ตั้งสมชัยดร.,ปิยพรรณ กลั่นกลิ่น ผศ. เอกสารประกอบการบรรยายการท่องเที่ยว
ภาคเหนือตอนบน.คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2554.
- บทความตามวัน.สยามรัฐ . Submitted by editor on Wed, 11/05/2016 - 14:47. วันที่
19 พฤษภาคม 2560.
- พระครูปลัดสุวัฒนจริยคุณ.สำนักวิจัยสังคมศาสตร์.มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- พระครูวิมลจิตตีสุนทร ไ “การจัดการท่องเที่ยวบริเวณวัดพระธาตุช่อแฮโดยความร่วมมือของ
ชุมชนเทศบาลตำบลช่อแฮ อำเภอเมือง จังหวัดแพร่”
- พระมหาสุทิตย์ อาภากร และคณะ “รูปแบบการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว
ประเภทวัดใน กรุงเทพมหานคร”.มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระนครศรีอยุธยา, 2551-2552.
- เพชรศรี นนท์ศิริ ได้ศึกษา”รูปแบบการดำเนินงานของกลุ่มท่องเที่ยวโดยชุมชนในเขต
ภาคเหนือ ตอนล่าง
- สุนทร คุณชัยมัง.ดร. เอกสารการนำเสนอต่อ “คณะอนุกรรมการด้านการเมือง”

คณะกรรมการการเมือง สถาบันบัญญัติ.ประจำสำนักนายกรัฐมนตรี.21 มีนาคม 2559.

อรพินท์ สฟโชคชัย.ดร. บทความหัวข้อ “สังคมเสถียรภาพ กับ กลไกประชารัฐที่ดี”
ผู้อำนวยการวิจัยกระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาฝ่ายการวิจัยทรัพยากรมนุษย์
และพัฒนาสังคมสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.

1.2 เอกสารงานวิจัย

เกรียงศักดิ์ พรหมณัพนธ์ศูนย์สังคมและสิ่งแวดล้อมศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

นางสาวนภลัย มีลา และ นายฉกาจ ราชบุรี.ได้ศึกษาวิจัยการศึกษาคุณภาพความเป็น
นักท่องเที่ยวเชิง นิเวศกรณีศึกษานักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอ
อัมพวา จังหวัดสมุทรสาครกรุงเทพฯ:สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร
ลาดกระบัง,2559.

พระครูปลัดสุวัฒนจริยคุณ.สำนักวิจัยสังคมศาสตร์.มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

พระครูวิมลกิตติสุนทร.รายงานการวิจัย “การจัดการท่องเที่ยวบริเวณวัดพระธาตุช่อแฮโดย
ความร่วมมือของชุมชน เทศบาลตำบลช่อแฮ อำเภอเมือง จังหวัดแพร่”.แพร่:วัด
พระธาตุช่อแฮ ,2550.

พระครูวิมลศิลป์ปะกิจและคณะ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษารูปแบบและสภาพแหล่งเรียนรู้
ของวัดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงราย.มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย.2555.

เพชรศรี นนทศิริรายงานการวิจัย “รูปแบบการดำเนินงานของกลุ่มท่องเที่ยวโดยชุมชนในเขต
ภาคเหนือตอนล่าง”.พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร./2554.

1.3 สารนิเทศเวปไซด์ไวด์เว็บ (World wide web)

เอกสารอิเล็กทรอนิกส์การท่องเที่ยวของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.

<http://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/635795> (วันที่ 19 พฤษภาคม 2560)

<https://popwandee.blogspot.com> > Social.(วันที่ 19 พฤษภาคม 2560)

1.4 บทสัมภาษณ์

นางกัณดินันท์ เจตตินันท์ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านบ่อ อำเภอเมืองน่าน จังหวัด
น่าน.

นางนาถนรี ธนะปัญญา หัวหน้าสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดน่าน อำเภอเมืองน่าน
จังหวัดน่าน.

นายจำรัส กำแพงคำ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านและผู้นำชุมชนบ้านป่าอ้อ ตำบลแม่ยาว อำเภอเมือง
จังหวัดเชียงราย.

นายเทียนชัย ปัญโญ ไวยาวัจกรวัดและนางประนอมกรอบทอง เลขานุการวัดเจ็ดยอด วัดเจ็ดยอด
พระอารามหลวง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย.

พ.ต.ท.ฉันทฤทธิ์ เหล่าไพโรจน์วารี การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจังหวัดเชียงราย
พระครูสันติธรรมวัฒน์ เจ้าอาวาสวัดเชียงมั่นอำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่.

พระครูอมรรตธรรมทัต เจ้าอาวาสวัดพันอ้น อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

พระชยานันท์มณี ผศ.ดร. เจ้าอาวาสวัดพระธาตุแช่แห้งแห่งพระอารามหลวง อำเภอภูเพียง
จังหวัดน่าน

พระทองศักดิ์ กตสาโร เจ้าอาวาสวัดร่องเสือเต้น(วัดสีฟ้า) อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

พระเทพสิทธิธนายก(ชื่น ปญญาธโร,ปธ.6) เจ้าคณะจังหวัดเชียงราย เจ้าอาวาสวัดพระสิงห์
อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย.

พระราชสิทธิธวามณี เจ้าอาวาสวัดพระสิงห์ อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่.

พระสนทรมณี เจ้าอาวาสวัดมิ่งเมือง อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน

พระราชคุณาณ์ เจ้าอาวาสวัดภูมินทร์ อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน

ภาคผนวก ก. บทควมวิจัย
นโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชารัฐในล้านนา
Policy and Cultural Tourism Management of Civil State in Lanna

รองศาสตราจารย์พูนทรัพย์ เกตุวีระพงศ์และคณะ¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ โดยมีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษานโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชารัฐในล้านนา 2. เพื่อศึกษานโยบายและพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการท่องเที่ยวประชารัฐในล้านนา 3. เพื่อวิเคราะห์การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชารัฐในล้านนากการวิจัยนี้ เป็นการวิจัยในเชิงคุณภาพ การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) ในจังหวัด เชียงราย จังหวัดน่านและจังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา คือ ผู้อำนวยการท่องเที่ยว 3 ท่าน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 3 ท่าน เจ้าอาวาส 9 รูป รวมเป็นกลุ่มตัวอย่าง 15 รูป/คน

ผลการวิจัย พบว่า

1. ผลนโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชารัฐในล้านนา พบว่า ภาครัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวของประเทศโดยได้กำหนดกรอบการทำงานอยู่ 2 เรื่องที่สำคัญของประเทศ คือ การกำหนดนโยบายสานพลังประชารัฐ กำหนดนโยบายกรท่องเที่ยวของรัฐบาลและกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ.2558-2560 ใน 3 ยุทธศาสตร์ ยุทธศาสตร์ที่ 1 ส่งเสริมตลาดท่องเที่ยวยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาสินค้าและบริการท่องเที่ยวและยุทธศาสตร์ที่ 3 การบริหารจัดการท่องเที่ยว และ เป็นไปตามกลไกของนโยบายการพัฒนาสามพลังของประชารัฐซึ่งรัฐบาลได้น้อมนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาโดยเน้นภาคเศรษฐกิจ อาชีพ รายได้ ความร่วมมือและชุมชนเข้มแข็ง รัฐบาลได้กำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558-2560 ครอบคลุมระยะเวลาถึง 3 ปี ต่อเนื่องถึงปัจจุบันและกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ ดัชนีชี้วัด

2. ผลการศึกษา พบว่า นโยบายและพัฒนายุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชารัฐในล้านนาในภาพรวมในสามจังหวัด คือ จังหวัดเชียงราย จังหวัดน่าน จังหวัด พบว ทั้งสามจังหวัดได้ดำเนินการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพัฒนาตามนโยบายภาครัฐมาตามลำดับ โดยจัดการท่องเที่ยวด้วยตัวเองจากต้นทุนที่มีอยู่ของแต่ละจังหวัดในลักษณะที่แต่ละวัดดำเนินการจัดการร่วมกับ พระสงฆ์คณะกรรมกรวัด โยมอุปฐากวัด โดยใช้งบประมาณจากการงานบุญของวัดและเงินบริจาคของนักท่องเที่ยว สถาบันการศึกษาในท้องถิ่นเข้าไปสนับสนุนการให้ความรู้ด้านภาษาอังกฤษแก่ มัคคุเทศก์อาสา โดยที่พื้นที่เป็นผู้เชิญเชิญภาครัฐเข้าไปมีส่วนร่วม และพบว่า ภาครัฐยังมีส่วนพัฒนาในอัตราที่น้อยอยู่มาก ยังไม่ครอบคลุมที่ภาครัฐบาลได้ประกาศนโยบายด้านการท่องเที่ยวของรัฐบาล ปี

¹ อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่.

พ.ศ. 2558 ต่อการเพิ่มรายได้ให้ประเทศ กระจายรายได้สู่ท้องถิ่น พัฒนาคุณภาพคนไทย และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับการท่องเที่ยวของประเทศไทยตามยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558-2560

3.การวิเคราะห์ผลนโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชากรในล้านนาเชิงเอกสาร พบว่า เป็นไปตามกลไกของนโยบายการพัฒนาสามพลังของประชารัฐซึ่งรัฐบาลได้น้อมนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาโดยเน้นภาคเศรษฐกิจ อาชีพ รายได้ ความร่วมมือและชุมชนเข้มแข็ง สอดรับกับนโยบายการท่องเที่ยวของรัฐบาลที่ประกาศให้ปีพุทธศักราช 2558 ในส่วนของยุทธศาสตร์ พบว่า รัฐบาลได้กำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558-2560 วิเคราะห์ผลในเชิงพื้นที่รายจังหวัด จังหวัดเชียงราย จังหวัดน่าน จังหวัดเชียงใหม่ นั้นพบว่า ล้วนแต่ดำเนินการจัดการท่องเที่ยวด้วยตนเองโดยความร่วมมือของพระสงฆ์- สามเณรในวัดและคณะกรรมการวัด ปู่อาจารย์วัด ผู้รู้ในชุมชน สถานศึกษา ในส่วนของงบประมาณเป็นเงินทำบุญของวัด และเงินบริจาคของนักท่องเที่ยวและโยมที่อุปัถม์ภักดิ์เป็นกำลังสำคัญของวัด ภาครัฐยังไม่มียงบประมาณสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยตรง

คำสำคัญ: นโยบาย,การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม,ประชากร

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the policy and cultural management of civil state in Lanna, 2) to study the policy and strategic development of tourism management of civil state in Lanna and 3) to analyze the cultural management of civil state in Lanna. This research was a qualitative by used document and in depth interview in the Chiang Rai, Nan and Chiang Mai Province. The sampling groups were 15 persons as the Director of Tourism 3 persons, the Local Administrative Organization 3 persons and the Abbot 3 persons.

The results of the research were found as follows;

1.The result of the study the policy and strategic development of tourism management of civil state in Lanna was found that the government had focus about the tourism of the country by had made two frames as policy conduct of power cooperation of civil state, tourism and the Thai tourist strategy on 2015-2017. There were three strategies as 1) the tourist marketing, 2) the trade development and tourist service and 3) the service of tourist management. The government had not only used these three strategies but all so the sufficient economic principles to solve the problem by emphasizing the economic, occupation, income, cooperate and strong community division. The government had made the Thai tourist strategy three years and up to the present time it had made the visions, goals, missions and indexes.

2.The result of the study of the the policy and strategic development of tourism management of civil state in Lanna in overall was found that Chiang Rai, Nan

and Chiang Mai Province had conducted the cultural tourism management respectively that they conducted by themselves by joining the Buddhist monks, the monastery committee, patron of Buddhist monk and had used the budget of the monastery and come from the donation of the tourist and the school had taught the English to the guide. In part of the public section had a few development that was not covered as the advertising the tourism policy on 2015, income increasing, spread the income to the Local, the Thai's qualitative development, the value added making about Thai tourism including the making strategy on 2015-2017.

3. The result of analyze the cultural management of civil state in Lanna was found that it had conducted the policy and the cultural management of civil state in Lanna that they also brought the sufficient economy principle to guide for solving the problems as economic, occupation, income, cooperation and strong community. It had also matched the tourism policy of government that announced the year of tourism on 2015 and the government had made the Thai's tourism strategy on 2015-2017. In part of Chiang Rai, Nan and Chiang Mai Province had conducted the cultural tourism management by itself by cooperating of Buddhist monk, monastery committee, the local wisdom and the school. They had used the budget of the monastery and the money of the tourist who donated to the monastery and patron of Buddhist monk. In term of the public sector had not direct supported of the budget for cultural tourism management.

Keywords: Policy, The cultural tourism management, Civil State

1. บทนำ

เป็นที่เข้าใจกันว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวจะเป็นเส้นทางลัดไปสู่การพัฒนาทางเศรษฐกิจ ของประเทศที่กำลังพัฒนาในหลายๆประเทศ รวมทั้งประเทศสังคมนิยมที่เริ่มเปิดประเทศใหม่ เช่น ในกลุ่มประเทศอินโดจีนและกลุ่มประเทศในยุโรปตะวันออก ต่างมุ่งหวังให้การท่องเที่ยวเป็นภาคบุกเบิกที่จะนำผลประโยชน์ทั้งหลายมาสู่ระบบเศรษฐกิจของประเทศด้วยการลงทุนที่ไม่สูงนัก โดยหวังว่าการท่องเที่ยวจะดึงดูดเงินตราต่างประเทศ ทำให้คนในท้องถิ่นมีงานทำและมีรายได้ ในขณะเดียวกันประเทศไทยก็เคยอาศัยการท่องเที่ยวมาเป็นกลยุทธ์ในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ทำให้ประเทศไทยประสบความสำเร็จทางการตลาดอย่างงดงาม จนเป็นที่รู้จักในฐานะ “สยามเมืองยิ้ม” และประเทศไทยได้กลายมาเป็นสถานพักผ่อนที่มีชื่อเสียงแห่งหนึ่งของโลกสอดคล้องกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555-2559¹ เกี่ยวกับสถานการณ์และแนวโน้มการท่องเที่ยวพบว่า การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมภาคบริการที่มีบทบาทสำคัญในระบบเศรษฐกิจ ของประเทศไทย

¹ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555-2559.

เพราะนอกจากจะสร้างรายได้โดยมีมูลค่าเป็นอันดับหนึ่งของการค้าบริการรวม ของประเทศแล้ว ยังเป็นอุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดธุรกิจที่เกี่ยวข้องอีกมากมาย อาทิ โรงแรมและที่พัก ภัตตาคารร้านอาหาร ร้านจำหน่ายของที่ระลึก การคมนาคมขนส่ง เป็นต้น ซึ่งก่อให้เกิดการลงทุน การจ้างงาน และการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น โดยในแต่ละปีสามารถสร้างรายได้เข้าสู่ประเทศ ในรูปเงินตราต่างประเทศปีละหลายแสนล้านบาท รวมทั้งสร้างกระแสเงินหมุนเวียนภายในประเทศ จากคนไทยเที่ยวไทยนับแสนล้านบาทเช่นเดียวกัน ซึ่งในปี 2552 ประเทศไทยมีรายได้ จากนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศประมาณ 527,326 ล้านบาท หรือประมาณร้อยละ 8.5 ของมูลค่า ส่งออกรวม (ร้อยละ 51.1 ของมูลค่าส่งออกภาคบริการ) หรือคิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 5.8 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GDP) ขณะเดียวกัน ธุรกิจการท่องเที่ยวก่อให้เกิดการจ้างงานกว่า 2 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 6-7 ของแรงงานทั้งระบบ 1 รวมทั้งยังช่วยกระจายรายได้และการจ้างงาน ไปสู่ชนบท ตามสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ รายได้เงินตราต่างประเทศดังกล่าวยังมีส่วนสำคัญที่ช่วยชดเชย การขาดดุลการค้าในช่วงที่การส่งออกสินค้าของไทยมีแนวโน้มชะลอลงตามภาวะเศรษฐกิจโลก ดังนั้น ในการจัดทำแผนและนโยบาย พัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศจึงต้องพิจารณาข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับ อุตสาหกรรมท่องเที่ยว

ประเทศไทยมีรูปแบบการท่องเที่ยวที่เป็นจุดขายที่ดี คือ การท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม (cultural based tourism) ประกอบด้วย ประกอบด้วย การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (historical tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณคดี และประวัติศาสตร์ เพื่อชื่นชมและเพลิดเพลินในสถานที่ท่องเที่ยวได้ความรู้ความเข้าใจต่อประวัติศาสตร์และโบราณคดี ในท้องถิ่นพื้นฐานของความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่า ของสภาพแวดล้อมโดยที่ประชาชนในท้องถิ่น มีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยว /การท่องเที่ยวงานชมวัฒนธรรมและประเพณี (cultural and traditional tourism) หมายถึงการเดินทางท่องเที่ยว เพื่อชมงานประเพณีต่างๆ ที่ชาวบ้านในท้องถิ่นนั้นๆ จัดขึ้น ได้รับความเพลิดเพลินตื่นตาตื่นใจในสุนทรียะศิลป์เพื่อศึกษาความเชื่อ การยอมรับนับถือ การเคารพ พิธีกรรมต่างๆ และได้รับความรู้ความเข้าใจต่อสภาพสังคมและวัฒนธรรม มีประสบการณ์ใหม่ๆ เพิ่มขึ้นบนพื้นฐานของความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อมและมรดกทางวัฒนธรรม โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการท่องเที่ยวและ การท่องเที่ยววิถีชีวิตในชนบท (rural tourism / village tourism) หมายถึงการเดินทางท่องเที่ยวในหมู่บ้าน ชนบทที่มีลักษณะวิถีชีวิต และผลงานสร้างสรรค์ที่มีเอกลักษณ์พิเศษมีความโดดเด่นเพื่อความเพลิดเพลินได้ความรู้ดูผลงานสร้างสรรค์และภูมิปัญญาพื้นบ้าน มีความเข้าใจในวัฒนธรรมท้องถิ่น บนพื้นฐานของความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่าของสภาพแวดล้อม โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยว

ในภาคเหนือดินแดนล้านนา ซึ่งตั้งอยู่ในภูมิศาสตร์ของการท่องเที่ยวสำคัญของประเทศไทย ซึ่งมีนักท่องเที่ยวในประเทศและต่างประเทศเดินทางมาท่องเที่ยวในดินแดนที่มีความสวยงามทางธรรมชาติ และกลิ่นไอของความงามทางวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีที่งดงามและเป็นดินแดนทางพระพุทธศาสนาแต่ดั้งเดิมยาวนาน ซึ่งนักท่องเที่ยวทั้งหลาย มุ่งที่จะมาเยี่ยมชมวัดวาอารามเป็นจำนวนมาก ซึ่งแต่ละวัดนั้นยังทรงคุณค่าเป็นพุทธสถานที่ยังอธิบายถึงพุทธประวัติ ความ

เคารพอย่างสูงยิ่ง จนออกมาเป็นคุณค่าทางพุทธศิลป์ทั้งหลาย ภายใต้อารยธรรมยุคสมัยต่างๆ ตาม ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ในท้องถิ่นต่างๆ ของดินแดนล้านนาที่ผ่านมาจะสังเกตเห็นได้ว่า นักท่องเที่ยวทั่วไปในและต่างประเทศ มีจำนวนมากขึ้น อันเนื่องมาจากการกระตุ้นทางเศรษฐกิจใน ประชาชนได้ท่องเที่ยวในประเทศและกระตุ้นประชาสัมพันธการท่องเที่ยวในอาเซียนและทั่วโลก เพื่อให้นักท่องเที่ยวต่างประเทศได้มาในเมืองไทยจึงมีจำนวนมากขึ้น นอกจากนี้มีนักท่องเที่ยวจำนวนมาก ที่สนใจในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของวัดวาอารามในดินแดนล้านนาและชุมชนที่มีความ หลากหลายในดินแดนล้านนาด้วย

ในการศึกษาของพระมหาสุทิตย์ อาภากร และคณะ² ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการ พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวประเภทวัดในกรุงเทพมหานคร” ภายใต้การสนับสนุนของสถาบันวิจัยเพื่อการ พัฒนาท่องเที่ยวไทยและสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ระหว่างปี 2551-2552 ที่ผ่านมา พบว่า รูปแบบและกระบวนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวประเภทวัดในกรุงเทพมหานคร ที่มีความ เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมและการจัดการท่องเที่ยวเชิงพุทธนั้น มีแนวทางการพัฒนา และรูปแบบที่เหมาะสม 4 ประการ คือ 1) รูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ซึ่งเป็น กิจกรรมการท่องเที่ยวที่เน้นการเที่ยวชมสถาปัตยกรรม ประติมากรรม จิตรกรรม และการเที่ยวชม บริเวณ 2) รูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแนวพุทธ ซึ่งเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ เป็นลักษณะของการไหว้พระ การท่องเที่ยวตามเทศกาลและวันสำคัญของวัฒนธรรมประเพณีของไทย และวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา รวมทั้งกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีความเกี่ยวข้องกับศิลปกรรมที่มีอ ภายในวัด ที่อาศัยความเป็นเอกลักษณ์ด้านวิถีชีวิต ภูมิปัญญา วัฒนธรรม ประเพณี ความต่อเนื่องของ การสืบสานประเพณี ความเป็นมาของประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องเป็นเครื่องดึงดูดใจในการเที่ยวชม 3) รูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาความรู้ ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวของผู้ที่สนใจในลักษณะของ การเรียนรู้ที่มีความสัมพันธ์กับพระพุทธศาสนา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประวัติศาสตร์ของบุคคลและ สิ่งแวดล้อมทางศิลปกรรม เช่น พุทธศิลป์ สถาปัตยกรรม เป็นต้น ที่อาศัยประวัติศาสตร์ ความเป็น เอกลักษณ์ องค์ความรู้ และกระบวนการสร้างสรรค์ที่อยู่ภายในวัดหรือศิลปกรรมนั้นๆ เป็นเครื่องดึงดูด ใจ 4) รูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงพระพุทธศาสนา เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวและการศึกษา เรียนรู้ทางพระพุทธศาสนาในเชิงลึก โดยเป็นการศึกษาถึงหลักพุทธธรรม การปฏิบัติสมาธิวิปัสสนา การไหว้พระ สวดมนต์ เป็นต้น ที่อาศัยความสนใจเฉพาะของนักท่องเที่ยวในด้านพระพุทธศาสนา วิถี ชีวิตของชาวพุทธ เป็นเครื่องดึงดูดใจของนักท่องเที่ยว

จากการท่องเที่ยวที่มีหลากหลายรูปแบบการท่องเที่ยวโดยชุมชนก็เป็นอีกรูปแบบหนึ่งที่เป็น การท่องเที่ยวเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของคนต่างวัฒนธรรม บนฐานของต้นทุนทางธรรมชาติ วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการบริหารจัดการโดยชุมชนเพื่อชุมชน เพื่อให้การท่องเที่ยวโดย

² พระมหาสุทิตย์ อาภากร และคณะ¹ ผลงานวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวประเภทวัดใน กรุงเทพมหานคร” .มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พระนครศรีอยุธยา, 2551-2552.

ชุมชนเป็นการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ชาวบ้านในชุมชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมและมีความรู้สึกเป็นเจ้าของท่ามกลางนโยบายการกระตุ้นเศรษฐกิจ การส่งเสริมบทบาทของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดการสร้างงาน การกระจายรายได้ และยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในท้องถิ่น หลายหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนเข้ารับและลงไปส่งเสริมสนับสนุน บางครั้งเกิดความซ้ำซ้อนในการทำงาน งบประมาณกระจุกไม่กระจาย บุคลากรขาดความพร้อมในเรื่องความรู้และทักษะที่จะเข้าไปทำงานเสริมความเข้มแข็งของชุมชนได้อย่างทันทั่วถึง และขาดความต่อเนื่องในการทำงานจึงเป็นประเด็นสำคัญในการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวที่จะต้องเกิดจากความร่วมมือและสนับสนุนทั้งจากองค์กรภาครัฐ เอกชน ชุมชนในท้องถิ่นเป็นการสร้างความเข้มแข็งร่วมกันและเพื่อความยั่งยืนต่อไป

จากข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมดังกล่าว เป็นปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทยซึ่งเป็นลักษณะของการเดินทางที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้คน ชุมชน สังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม จึงเป็นที่มาของการศึกษานโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของภาครัฐและองค์กรท้องถิ่นในล้านนา โดยวิเคราะห์ถึงนโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของภาครัฐและองค์กรท้องถิ่นในล้านนาและศึกษาแนวทางการบูรณาการนโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของภาครัฐและองค์กรท้องถิ่นในล้านนา ดังนั้นการจัดการท่องเที่ยวเพื่อเป็นการศึกษาการเสริมสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของวัดและชุมชนในล้านนาจึงเป็นแนวทางหนึ่งที่จะนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่มีฐานสนับสนุนจากนโยบายของรัฐเป็นสำคัญ

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษานโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชารัฐในล้านนา
2. เพื่อศึกษานโยบายและพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการท่องเที่ยวประชารัฐในล้านนา
3. เพื่อวิเคราะห์การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชารัฐในล้านนา

3. การออกแบบการวิจัยและขอบเขตการวิจัย

ลักษณะการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีการกำหนดขอบเขตการวิจัย คือ

3.1 ขอบเขตด้านพื้นที่ คณะผู้วิจัยกำหนดพื้นที่ในการศึกษาใน จังหวัดเชียงราย จังหวัดน่าน และจังหวัดเชียงใหม่

3.2 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรและกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยจำแนกไว้ดังนี้ กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาข้อมูล คือ ผู้อำนวยการท่องเที่ยวจังหวัดละ 1 ท่านรวมเป็น 3 ท่าน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดละ 1 ท่านรวมเป็น 3 ท่าน เจ้าอาวาส จังหวัดละ 3 รูปรวมเป็น 9 รูป รวมเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 15 รูป/คน

3.3 ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบเนื้อหาในการศึกษาที่สำคัญ คือ

ศึกษานโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชาชนในล้านนา นโยบายและพัฒนาศาสตร์การจัดการท่องเที่ยวของรัฐในล้านนาและวิเคราะห์การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชาชนในล้านนา

3.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา ระหว่างเดือนมกราคม – กันยายน 2560

3.5 วิธีการวิจัย ลักษณะของการวิจัย เป็นการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และเป็นวิธีการวิจัยแบบผสมผสาน(Mixed Method Research) การศึกษาข้อมูลจากแหล่งปฐมภูมิ(primary Source) และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Source) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) และเอกสารการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.5 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยประกอบด้วย

การวิเคราะห์เอกสารวิชาการทางด้านนโยบายการท่องเที่ยวของประชาชน ในกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยมีประเด็นที่สำคัญ คือ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) จากกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด

4.การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลคณะผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเอกสารวิชาการทางด้านนโยบายการท่องเที่ยวของประชาชน วิเคราะห์องค์ความรู้การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชาชนในล้านนาจากการ สังเคราะห์จากการสัมภาษณ์ และสังเคราะห์ข้อมูลจากปฐมภูมิ

5. ผลการวิจัย

จากผลของการวิจัยเชิงเอกสารตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 นโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชาชนในล้านนา พบว่า

1. ภาครัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวของประเทศโดยได้กำหนดกรอบการทำงานอยู่ 2 เรื่องที่สำคัญของประเทศ คือ การกำหนดนโยบายสานพลังประชารัฐ กำหนดนโยบายการท่องเที่ยวของรัฐบาลและกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ.2558-2560 ใน 3 ยุทธศาสตร์ ยุทธศาสตร์ที่ 1 ส่งเสริมตลาดท่องเที่ยวยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาสินค้าและบริการท่องเที่ยวและยุทธศาสตร์ที่ 3 การบริการจัดการท่องเที่ยว พบว่า เป็นไปตามกลไกของนโยบายการพัฒนาสามพลังของภาครัฐซึ่งรัฐบาลได้น้อมนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาโดยเน้นภาคเศรษฐกิจ อาชีพ รายได้ความร่วมมือและชุมชนเข้มแข็ง ในด้านท่องเที่ยวมีคณะทำงานด้านการส่งเสริมท่องเที่ยวและSME มีเป้าหมายหลัก คือ เพิ่มการกระจายได้ ยกระดับรายได้ด้านการท่องเที่ยวและเสริมสร้างความยั่งยืนของการท่องเที่ยว สอดรับกับนโยบายการท่องเที่ยวของรัฐบาลที่ประกาศให้ปีพุทธศักราช 2558 เป็นปีแห่งการท่องเที่ยวจนถึงปัจจุบัน โดยเน้นระบบเทคโนโลยีการใช้สื่อ Social Media มุ่งตลาดนักท่องเที่ยวคุณภาพปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวให้สามารถรองรับนักท่องเที่ยวทุกเพศทุกวัยและผู้พิการ พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เป็นกลุ่มจังหวัดท่องเที่ยวในทุกภูมิภาคของประเทศและกระจายเชื่อมโยงเมืองหลักเมืองรอง สร้างความเชื่อมั่นให้กับนักท่องเที่ยวด้วยเครือข่ายอาสาสมัครตำรวจท่องเที่ยว มัคคุเทศก์ ท้องถิ่น เจ้าบ้านน้อยและร่วมมือกับภาคเอกชนและสถาบันการศึกษาพัฒนาบุคลากรในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวตามกรอบความร่วมมือของอาเซียน

(MRA) ในส่วนของยุทธศาสตร์ พบว่า รัฐบาลได้กำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558-2560 ครอบคลุมระยะเวลาถึง 3 ปี ต่อเนื่องถึงปัจจุบันและกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ ดัชนีชี้วัด สอดรับกับยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว 3 ยุทธศาสตร์ด้วยกัน คือ ยุทธศาสตร์ที่ 1 ส่งเสริมตลาดท่องเที่ยว, ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาสินค้าและบริการท่องเที่ยวและยุทธศาสตร์ที่ 3 การบริการจัดการท่องเที่ยวและทั้งสามยุทธศาสตร์ครอบคลุมการจัดการท่องเที่ยวทุกระบบรวมถึงการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและกระจายลงทุกภูมิภาคของประเทศโดยยึดนโยบายการท่องเที่ยวและยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทยปี พ.ศ. 2558-2560 เป็นสำคัญ

2. ผลการศึกษานโยบายและพัฒนายุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชาชนในล้านนาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ในภาพรวมนโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชาชนในล้านนาในสามจังหวัด คือ จังหวัดเชียงราย จังหวัดน่าน จังหวัดเชียงใหม่ ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า ภาครัฐบาลได้ประกาศนโยบายด้านการท่องเที่ยวของรัฐบาล ปี พ.ศ. 2558 เพิ่มรายได้ให้ประเทศ กระจายรายได้สู่ท้องถิ่น พัฒนาคุณภาพคนไทย และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับการท่องเที่ยวของประเทศไทยรวมทั้งกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558-2560 ถือว่าเป็นการพัฒนาการท่องเที่ยวของทั้งประเทศและสิ่งที่รัฐบาลประกาศและกำหนดนั้นยังพบข้อประเด็นที่จะเอื้อประโยชน์ให้กับท้องถิ่นอย่างแท้จริงหลายประการ เช่น ทั้งนโยบายและยุทธศาสตร์ดังกล่าวยังไม่ตอบโจทย์ความต้องการที่แท้จริงของท้องถิ่น รัฐบาลควรสำรวจความต้องการของท้องถิ่นทุกจังหวัดของประเทศ ที่ผ่านมา พบว่า ทั้งสามจังหวัดล้วนแต่ดำเนินการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมด้วยตัวเอง จากต้นทุนที่มีอยู่ของแต่ละจังหวัดในลักษณะที่แต่ละวัดดำเนินการจัดการร่วมกับคณะกรรมการวัด โยมอุปฐากราวัด โดยใช้งบประมาณจากการงานบุญของวัดและเงินบริจาคของนักท่องเที่ยว สถาบันการศึกษาในท้องถิ่นเข้าไปสนับสนุนการให้ความรู้ด้านภาษาอังกฤษแก่มัคคุเทศก์อาสา โดยที่พื้นที่เป็นผู้เชื้อเชิญภาครัฐเข้าไปมีส่วนร่วม และพบว่า ภาครัฐยังมีพัฒนาในอัตราที่น้อยอยู่มาก คือ เข้าไปสนับสนุนในด้านเอกสาร ข้อเสนอแนะ การประชาสัมพันธ์และการบรรจุรายชื่อวัดไว้ในปฏิทินการท่องเที่ยวแต่ละจังหวัด ส่วนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้แต่ละวัดในพื้นที่ส่งโครงการที่จัดการท่องเที่ยวบรรจุไว้ในแผนปฏิบัติการของเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่เป็นสำคัญซึ่งนับได้ว่าภาครัฐยังเข้าไปมีบทบาทต่อการจัดการท่องเที่ยวที่น้อยอยู่มาก ถึงแม้ว่าภาครัฐได้ประกาศในเชิงพัฒนานโยบายและยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวแล้วก็ตาม

3. ผลการวิเคราะห์การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชาชนในล้านนาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3

1) วิเคราะห์จากเอกสาร เชิงปฐมภูมิการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชาชนในล้านนา ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า ในเชิงเอกสารจึงสรุปผลของนโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชาชนในล้านนา นั้นเป็นไปตามกลไกของนโยบายการพัฒนาสามพลังของภาครัฐซึ่งรัฐบาลได้นำมาหลักระชูกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาโดยเน้นภาคเศรษฐกิจ อาชีพ รายได้ความร่วมมือและชุมชนเข้มแข็ง ในด้านท่องเที่ยวมีคณะทำงานด้านการส่งเสริมท่องเที่ยวและSME มีเป้าหมายหลักคือ เพิ่มการกระจายได้ ยกระดับรายได้ด้านการท่องเที่ยวและเสริมสร้างความยั่งยืนของการท่องเที่ยว สอดรับกับนโยบายการท่องเที่ยวของรัฐบาลที่ประกาศให้ปีพุทธศักราช 2558 เป็นปีแห่งการท่องเที่ยวจนถึงปัจจุบัน โดยเน้นระบบเทคโนโลยีการใช้สื่อ Social

Mrdia มุ่งตลาดนักท่องเที่ยวคุณภาพปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวให้สามารถรองรับนักท่องเที่ยวทุกเพศทุกวัยและผู้พิการ พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เป็นกลุ่มจังหวัดท่องเที่ยวและกระจายเชื่อมโยงเมืองหลักเมืองรอง สร้างความเชื่อมั่นให้กับนักท่องเที่ยวด้วยเครือข่ายอาสาสมัครตำรวจท่องเที่ยว มัคคุเทศก์ ท้องถิ่น เจ้าบ้านน้อยและร่วมมือกับภาคเอกชนและสถาบันการศึกษา พัฒนาบุคลากรในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวตามกรอบความร่วมมือของอาเซียน (MRA) ในส่วนของยุทธศาสตร์ พบว่า รัฐบาลได้กำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558-2560 ครอบคลุมระยะเวลาถึง 3 ปี ต่อเนื่องถึงปัจจุบันและกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ ดัชนีชี้วัด สอดรับกับยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว 3 ยุทธศาสตร์ด้วยกัน

2) ผลการศึกษาในพื้นที่จังหวัดเชียงราย จังหวัดน่าน จังหวัดเชียงใหม่ ทั้งสามจังหวัดในพื้นที่ภาคเหนือ พบว่า ล้วนแต่ดำเนินการจัดการท่องเที่ยวด้วยตนเองโดยความร่วมมือของพระสงฆ์-สามเณรในวัดและคณะกรรมการวัด ปู่อาจารย์วัด ผู้รู้ในชุมชน ในส่วนของงบประมาณเป็นเงินทำบุญบริจาคของนักท่องเที่ยวและโยมที่อุปถัมภ์วัดเป็นกำลังสำคัญของวัด ภาครัฐยังไม่มีงบประมาณสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยตรงและมีส่วนช่วยสนับสนุนเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการท่องเที่ยว การจัดระบบของวัด การประชาสัมพันธ์ การทำแผนพับ การบรรจุรายชื่อวัดที่จัดการท่องเที่ยวไว้ในปฏิทินการท่องเที่ยวของจังหวัดของจังหวัดเชียงราย จังหวัดน่านและจังหวัดเชียงใหม่ สำหรับองค์ปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทสนับสนุนในด้านการดำเนินโครงการต่างๆที่สอดคล้องกับท่องเที่ยวซึ่งวัดและชุมชนจะต้องนำโครงการของวัดและชุมชนเข้าบรรจุในแผนปฏิบัติการขององค์ปกครองส่วนท้องถิ่นที่อยู่ในพื้นที่นั้น เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล รวมถึงให้การสนับสนุนบุคลากรด้านการรักษาความปลอดภัยแก่วัดต่างๆที่จัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่นั้นๆ และ พบว่า ภาครัฐไม่ได้สนับสนุนด้านงบประมาณโดยตรงและปัญหาที่พบอีกประการหนึ่งของการนำงบประมาณภาครัฐมาดำเนินการ คือ ขั้นตอนมาก ยุ่งยาก ไม่มีผู้ประสานงาน ทางวัดไม่มีบุคลากรที่รู้ข้อกำหนดเกี่ยวกับระเบียบการเงินของภาครัฐทำให้ปฏิบัติไม่ถูกต้องเกิดความล่าช้า

3) บทบาทของภาครัฐเกี่ยวกับนโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชาชนในล้านนา พบว่า ปัจจุบันการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดเชียงราย จังหวัดน่าน จังหวัดเชียงใหม่ ทางวัดจะเป็นผู้เชิญหน่วยงานภาครัฐเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ ซึ่งภาครัฐไม่ได้เข้าไปมีบทบาทที่เกิดจากภาครัฐเองสอดคล้องกับพระเทพสิทธินายก(ชื่น ปัญญาโร,ปธ.6) กล่าวว่า ภาครัฐไม่ได้เข้าไปมีบทบาทกับโดยตรงเช่นเดียวกับพระชยานันทมณี กล่าวว่า ทุกครั้งที่จัดกิจกรรมทางวัดจะเป็นผู้เชิญภาครัฐเองทั้งสิ้นและพระครูสันติธรรมวัฒน์ เจ้าอาวาสวัดเชียงมั่นก็กล่าวถึงภาครัฐไปในทิศทางเดียวกัน

4) ภาครัฐได้ประกาศนโยบายสามพลังของประชาชนและนโยบายการท่องเที่ยวและยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558-2560 พบว่า เป็นการพัฒนานโยบายของภาครัฐที่ครอบคลุมพื้นที่ทั้งประเทศทั้งสามเรื่องคือสามพลังของประชาชนและนโยบายการท่องเที่ยวและยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558-2560 แต่เป็นภาคทฤษฎีที่ยังจับต้องไม่ได้และเป็นรูปธรรมด้วยรัฐบาลประกาศเป็นรายภาคและรายจังหวัด สำหรับการสนับสนุนการท่องเที่ยวนั้นไม่ได้กำหนดลักษณะของการจัดการท่องเที่ยวที่ครอบคลุม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรายจังหวัดที่จะสนับสนุนการท่องเที่ยวก็

ประกาศเป็นภาพรวมส่วนการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมยังไม่ได้ประเด็นชัดเจน อีกประการหนึ่งพบว่า สัดส่วนของงบประมาณที่จะสนับสนุนการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไม่ได้ระบุในเชิงการปฏิบัติของพื้นที่แต่ละจังหวัดและรูปแบบกระบวนการต่างๆตามระเบียบของราชการ ปัจจุบันในพื้นที่ของการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมทั้งจังหวัดเชียงราย จังหวัดน่านและจังหวัดเชียงใหม่ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ทางวัฒนธรรมสำคัญของล้านนาแล้วแต่ได้ดำเนินการด้วยตัวเองจากต้นทุนของพื้นที่ คือ ต้นทุนของพระสงฆ์ ต้นทุนวัดถ้ำ ต้นทุนบุคลากร ต้นทุนจากคณะศรัทธาคณะกรรมการวัดและต้นทุนทางการเงินจากต้นบุญของการบริจาคโยมอุปัฏฐากและนักท่องเที่ยวเป็นสำคัญทางภาครัฐเข้าเพียงให้คำแนะนำการจัดการภายในวัดและการประชาสัมพันธ์ด้วยการบรรจุรายชื่อวัดสำคัญทางศิลปวัฒนธรรมในปฏิทินการท่องเที่ยวของแต่ละจังหวัดเท่านั้น และพื้นที่ที่จัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมล้วนแต่มีความต้องการที่จะรับการสนับสนุนจากภาครัฐที่เป็นรูปธรรมชัดเจนผู้วิจัยจึงสรุปเป็นแผนภูมิจากการลงพื้นที่สอดรับนโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของภาครัฐในล้านนาดังนี้

1. ยังไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณตามนโยบายของภาครัฐอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมและนำมาปฏิบัติไม่ได้ ควรปรับแก้ไขนโยบายสามพลังของภาครัฐและนโยบายการท่องเที่ยวและยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558-2560 ให้ลงสู่ภาคปฏิบัติในพื้นที่อย่างเป็นระบบ

2. กระบวนการจัดการของแต่ละจังหวัด พบว่า แต่ละวัดดำเนินการด้วยตัวเองจากคณะของพระสงฆ์ คณะศรัทธาวัด คณะกรรมการวัดวัด โยมอุปัฏฐากวัด สถานศึกษา จิตอาสาที่เป็นเยาวชนของการเป็นมัคคุเทศก์ งบประมาณจากโยมอุปัฏฐากวัดจากการบริจาคของนักท่องเที่ยว

3. การมีส่วนร่วมของภาครัฐตามนโยบายสามพลังของภาครัฐและนโยบายการท่องเที่ยวและยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558-2560 พบว่า ยังเป็นเพียงทฤษฎีไม่สามารถลงสู่ภาคปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม ที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันแต่ละพื้นที่จะเป็นผู้เชิญภาครัฐเข้าไปมีส่วนร่วม

4. ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2558-2560 ที่รัฐบาลประกาศนโยบาย พบว่า บทบาทที่ภาครัฐเข้าเกี่ยวข้อง คือ การให้คำแนะนำการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การบรรจุรายชื่อวัดสำคัญทางศิลปวัฒนธรรมในปฏิทินการท่องเที่ยวของแต่ละจังหวัด การให้แต่ละพื้นที่ได้ส่งโครงการเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบรรจุไว้ในแผนปฏิบัติการขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น การสนับสนุนบุคลากรด้านความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยว

5. สิ่งในแต่ละพื้นที่ต้องการความสนับสนุนจากนโยบายสามพลังของภาครัฐและนโยบายการท่องเที่ยวและยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558-2560 คือ พบว่า มีความต้องการให้มีการจัดอบรมภาษาอังกฤษการท่องเที่ยวสำหรับมัคคุเทศก์ตามวัดต่างๆในล้านนาในรูปแบบเดียวกันโดยภาครัฐเป็นผู้ดำเนินการอบรม และปัจจุบัน พบว่า มีสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาในท้องถิ่น คือ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ วิทยาลัยสงฆ์เชียงรายและวิทยาลัยสงฆ์น่านเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ได้ส่งคณาจารย์ลงสอนภาษาอังกฤษการท่องเที่ยวให้กับมัคคุเทศก์จิตอาสาที่เป็นกลุ่มเยาวชนของวัดต่างๆในพื้นที่จังหวัดเชียงราย จังหวัดน่านและจังหวัดเชียงใหม่มาเป็นระยะเวลาสองปีมาแล้ว

6. อภิปรายผล

จากผลของวิจัยและการวิเคราะห์เอกสารตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 นโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชาธิรัฐในล้านนา พบว่า ภาครัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวของประเทศโดยได้กำหนดกรอบการทำงานอยู่ 3 เรื่องที่สำคัญของประเทศ คือ การกำหนดนโยบายสานพลังประชาธิรัฐ กำหนดนโยบายการท่องเที่ยวของรัฐบาลและกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ.2558-2560 และ พบว่า เป็นไปตามกลไกของนโยบายการพัฒนาสามพลังของประชาธิรัฐซึ่งรัฐบาลได้น้อมนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาโดยเน้นภาคเศรษฐกิจ อาชีพ รายได้ ความร่วมมือและชุมชนเข้มแข็ง ในด้านท่องเที่ยวมีคณะทำงานด้านการส่งเสริมท่องเที่ยวและSME มีเป้าหมายหลัก คือ เพิ่มการกระจายได้ ยกระดับรายได้ด้านการท่องเที่ยวและเสริมสร้างความยั่งยืนของการท่องเที่ยว สอดรับกับนโยบายการท่องเที่ยวของรัฐบาลที่ประกาศให้ปีพุทธศักราช 2558 เป็นปีแห่งการท่องเที่ยวจนถึงปัจจุบัน พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เป็นกลุ่มจังหวัดท่องเที่ยวในทุกภูมิภาคของประเทศ และกระจายเชื่อมโยงเมืองหลักเมืองรอง สร้างความเชื่อมั่นให้กับนักท่องเที่ยวด้วยเครือข่ายอาสาสมัครตำรวจท่องเที่ยว มัคคุเทศก์ ท้องถิ่น เจ้าบ้านน้อยและร่วมมือกับภาคเอกชนและสถาบันการศึกษาพัฒนาบุคลากรในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวตามกรอบความร่วมมือของอาเซียน (MRA) สอดคล้องกับที่รัฐบาลได้กำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558-2560 ครอบคลุมระยะเวลาถึง 3 ปี ต่อเนื่องถึงปัจจุบันและกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ ดัชนีชี้วัด

2. ผลการศึกษานโยบายและพัฒนายุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชาธิรัฐในล้านนาในภาพรวมนโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชาธิรัฐในล้านนาในสามจังหวัด คือ จังหวัดเชียงราย จังหวัดน่าน จังหวัดเชียงใหม่ ตามวัตถุประสงค์ ข้อที่ 2 พบว่า ทั้งสามจังหวัดล้วนแต่ดำเนินการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพัฒนามาตามลำดับ ด้วยการจัดการท่องเที่ยวด้วยตัวเองจากต้นทุนที่มีอยู่ของแต่ละจังหวัดในลักษณะที่แต่ละวัดดำเนินการจัดการร่วมกับพระสงฆ์ คณะกรรมการวัด โยมอุปฐากวัด โดยใช้งบประมาณจากการงานบุญของวัดและเงินบริจาคของนักท่องเที่ยว สถาบันการศึกษาในท้องถิ่นเข้าไปสนับสนุนการให้ความรู้ด้านภาษาอังกฤษแก่มัคคุเทศก์อาสา โดยที่พื้นที่เป็นผู้เชื้อเชิญภาครัฐเข้าไปมีส่วนร่วม และพบว่า ภาครัฐบาลยังมีส่วนพัฒนาในอัตราที่น้อยอยู่มาก คือ เข้าไปสนับสนุนในด้านเอกสาร ข้อเสนอแนะ การประชาสัมพันธ์และการบรรจุรายชื่อวัดไว้ในปฏิทินการท่องเที่ยวแต่ละจังหวัดส่วนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้แต่ละวัดในพื้นที่ส่งโครงการที่จัดการท่องเที่ยวบรรจุไว้ในแผนปฏิบัติการของเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่เป็นสำคัญซึ่งนับได้ว่าภาครัฐบาลยังเข้าไปมีบทบาทต่อการจัดการท่องเที่ยวที่น้อยอยู่มาก ไม่สอดคล้องกับที่ ภาครัฐบาลได้ประกาศนโยบายด้านการท่องเที่ยวของรัฐบาล ปี พ.ศ. 2558 เพิ่มรายได้ให้ประเทศ กระจายรายได้สู่ท้องถิ่น พัฒนาคุณภาพคนไทย และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับการท่องเที่ยวของประเทศไทยรวมทั้งกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558-2560 ถือว่าเป็นการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศทั้งระบบ

3. วิเคราะห์จากเอกสารเชิงปฐมภูมิการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชาธิรัฐในล้านนา ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า ในเชิงเอกสารจึงสรุปผลของนโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชาธิรัฐในล้านนา นั้นเป็นไปตามกลไกของนโยบายการพัฒนาสามพลังของประชาธิรัฐซึ่งรัฐบาลได้น้อมนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาโดยเน้นภาค

เศรษฐกิจ อาชีพ รายได้ความร่วมมือและชุมชนเข้มแข็ง สอดรับกับนโยบายการท่องเที่ยวของรัฐบาลที่ประกาศให้ปีพุทธศักราช 2558 เป็นปีแห่งการท่องเที่ยวจนถึง ในส่วนของยุทธศาสตร์ พบว่า รัฐบาลได้กำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558-2560 ครอบคลุมระยะเวลาถึง 3 ปี ต่อเนื่องถึงปัจจุบันและกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ ดัชนีชี้วัด สอดรับกับยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว 3 ยุทธศาสตร์ ในเชิงพื้นที่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดน่าน จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ล้วนแต่ดำเนินการจัดการท่องเที่ยวด้วยตนเองโดยความร่วมมือของพระสงฆ์- สามเณรในวัดและคณะกรรมการวัด ปู่อาจารย์วัด ผู้รู้ในชุมชน ในส่วนของงบประมาณเป็นเงินทำบุญบริจาคของนักท่องเที่ยวและโยมที่อุทิศถ้ำวัดเป็นกำลังสำคัญของวัด ภาครัฐยังไม่มียุทธศาสตร์สนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยตรงและมีส่วนช่วยสนับสนุนเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการท่องเที่ยว การจัดการระบบของวัด การประชาสัมพันธ์ การทำแผนพับ การบรรจุรายชื่อวัดที่จัดการท่องเที่ยวไว้ในปฏิทินการท่องเที่ยวของแต่ละจังหวัด องค์ปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทสนับสนุนในด้านการดำเนินโครงการต่างๆที่สอดคล้องกับท่องเที่ยวซึ่งวัดและชุมชนบรรจุในแผนปฏิบัติการของส่วนงานรัฐในพื้นที่นั้น และ พบว่า ภาครัฐไม่ได้สนับสนุนด้านงบประมาณโดยตรงและปัญหาที่พบอีกประการหนึ่งของการนำงบประมาณภาครัฐมาดำเนินการ คือ ขั้นตอนมาก ยุ่งยาก ไม่มีผู้ประสานงาน ทางวัดไม่มีบุคลากรที่รู้ข้อกฎหมายเกี่ยวกับระเบียบการเงินของภาครัฐทำให้ปฏิบัติไม่ถูกต้องเกิดความล่าช้า บทบาทของภาครัฐเกี่ยวกับนโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชาธิรัฐในล้านนา พบว่า ปัจจุบันการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดเชียงราย จังหวัดน่าน จังหวัดเชียงใหม่ ทางวัดจะเป็นผู้เชิญหน่วยงานภาครัฐเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ ซึ่งภาครัฐไม่ได้เข้าไปมีบทบาทที่เกิดจากภาครัฐเองสอดคล้องกับพระเทพสิทธินายก(ชื่น ปญญาธโร,ปธ.6) กล่าวว่า ภาครัฐไม่ได้เข้าไปมีบทบาทกับโดยตรงเช่นเดียวกับพระชยานันท์มณี กล่าวว่า ทุกครั้งที่จัดกิจกรรมทางวัดจะเป็นผู้เชิญภาครัฐเองทั้งสิ้นและพระครูสันติธรรมวัฒน์ เจ้าอาวาสวัดเชียงมั่นก็กล่าวถึงภาครัฐไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งทั้งสามจังหวัดยังมีต้องการจากภาครัฐมากหลายประการดังผลการวิจัยเบื้องต้น จึงถือว่่ายังไม่สอดคล้องกับรัฐบาลได้ประกาศนโยบายด้านการท่องเที่ยวของรัฐบาล ปี พ.ศ. 2558 เพิ่มรายได้ให้ประเทศ กระจายรายได้สู่ท้องถิ่น พัฒนาคุณภาพคนไทย และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับการท่องเที่ยวของประเทศไทยรวมทั้งกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558-2560 ทั้งระบบ

7. ข้อเสนอแนะ จากผลการวิจัย

1. ได้องค์ความรู้จากการจัดการนโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชาธิรัฐในล้านนา
2. ได้ทราบนโยบายและพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการท่องเที่ยวประชาธิรัฐในล้านนาของภาครัฐ
3. ได้ทราบและได้องค์ความรู้การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชาธิรัฐในล้านนา

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาในเชิงลึกโดยเข้าไปประจำในพื้นที่แห่งละ 2 สัปดาห์ เป็นอย่างน้อย เพื่อที่จะได้ข้อมูลในเชิงประจักษ์ทำการเปรียบเทียบในรายจังหวัด

2. ควรเพิ่มระยะเวลาของการศึกษามากกว่า 1 ปีงบประมาณจากผลของการวิจัย
ท้องถิ่นยังไม่ได้การสนับสนุนอย่างเต็มที่จากภาครัฐจากการที่รัฐบาลประกาศนโยบายด้านการ
ท่องเที่ยวของรัฐบาล ปี พ.ศ. 2558 เพิ่มรายได้ให้ประเทศ กระจายรายได้สู่ท้องถิ่น พัฒนาคุณภาพคน
ไทย และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับการท่องเที่ยวของประเทศไทยรวมทั้งกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว
ไทย พ.ศ. 2558-2560

8.กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนงบประมาณการทำวิจัยจาก สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

9.เอกสารอ้างอิง

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555-2559.

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558-2560.

กรุงเทพฯ:... กรกฎาคม 2558.

กาญจนา แสงลี้มสุวรรณ ดร.และศรันยา แสงลี้มสุวรรณ.ผลงานวิจัย เรื่อง การท่องเที่ยวเชิง มรดก
วัฒนธรรมอย่างยั่งยืน มหาวิทยาลัยกรุงเทพฯและมหาวิทยาลัยบูรพา.2555.

พระมหาสุทิตย์ อาภาภิโร และคณะ. ผลงานวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวประเภทวัด
ในกรุงเทพมหานคร”.มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พระนครศรีอยุธยา, 2551-
2552.

ภาคผนวก ข. ตารางเปรียบเทียบวัตถุประสงค์และกิจกรรมที่วางแผนงานที่วางแผนไว้และกิจกรรมที่ได้ดำเนินการและผลที่ได้รับของโครงการ

ชื่อเรื่อง

**นโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชาชนในล้านนา
Policy and Cultural Tourism Management of Civil State in Lanna**

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษานโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชาชนในล้านนา
2. เพื่อศึกษานโยบายและพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการท่องเที่ยวประชาชนในล้านนา
3. เพื่อวิเคราะห์การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชาชนในล้านนา

สรุปผลการดำเนินการตามแผนงาน/กิจกรรมตาม Proposal Research ในรอบ 12 เดือน

ตามแผนงาน		ปฏิบัติจริง	สนับสนุน วัตถุประสงค์	ร้อยละ ความพึง พอใจต่อ ผลสำเร็จ
กิจกรรม	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผลที่ได้จริง		
1. ศึกษาข้อมูลปฐมภูมิ/ทุติยภูมิ - เอกสารปฐมภูมิองค์ความรู้ นโยบายและการจัดการ ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของ ประชาชนในล้านนา	ข้อมูลเกี่ยวกับ นโยบายและการ จัดการท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรมของประชา รัฐในล้านนา ของพื้นที่และกลุ่ม ตัวอย่างที่กำหนดใน โครงการวิจัย	ได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับ นโยบายและการ จัดการท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรมของ ประชาชนในล้านนา ของพื้นที่และกลุ่ม ตัวอย่างที่กำหนดใน โครงการวิจัย	ข้อที่ 1	100 %
2. สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) กลุ่มตัวอย่างพื้นที่ จังหวัดเชียงราย , จังหวัดน่าน และจังหวัดเชียงใหม่ในนโยบาย และพัฒนายุทธศาสตร์การ จัดการท่องเที่ยวประชาชนใน ล้านนา	ข้อมูลเกี่ยวกับ องค์ ความรู้นโยบายและ พัฒนายุทธศาสตร์ การจัดการท่องเที่ยว ประชาชนในล้านนา ของพื้นที่และกลุ่ม ตัวอย่างที่กำหนดใน โครงการวิจัย	ได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับ นโยบายและพัฒนา ยุทธศาสตร์การ จัดการท่องเที่ยว ประชาชนในล้านนา	ข้อที่ 2	100 %
3. วิเคราะห์การจัดการท่องเที่ยว	ข้อมูลเกี่ยวกับการ	ได้ทราบข้อมูลการ	ข้อ 3	100 %

เชิงวัฒนธรรมของประชาธิรัฐใน ล้านนา	จัดการท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรมของประชา ธิรัฐในล้านนา	วิเคราะห์การจัดการ ท่ อ ง เ ที ย ว เ ชี ง วิ ฒ น ธิ ร ร ม ข อ ง ประชาธิรัฐในล้านนา		
4. การเขียนรายงานการวิจัย	รายงานเกี่ยวกับ นโยบายและการ จัดการท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรมของประชา ธิรัฐในล้านนาตาม วัตถุประสงค์ทั้ง 3 ข้อ	1.ได้ทราบองค์ความรู้ เกี่ยวกับนโยบายและ การจัดการท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรมของ ประชาธิรัฐในล้านนา 2.ได้ทราบนโยบาย และ พัฒนา ยุทธศาสตร์การ จัดการท่องเที่ยว ประชาธิรัฐในล้านนา จากกลุ่มตัวอย่างที่ กำหนด 3.ต้องค้ความรู้จาก นโยบายและการ จัดการท่องเที่ยวเชิง วิ ฒ น ธิ ร ร ม ข อ ง ประชาธิรัฐในล้านนา	ที่ 1-3	100 %

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆต่อ มจร.

ลงชื่อ

(รศ.พูนทรัพย์ เกตุวีระพงศ์)

หัวหน้าโครงการวิจัยผู้รับทุน

วันที่ เดือนเมษายน พุทธศักราช 2561

แนวคำถาม สำหรับการสัมภาษณ์
โครงการวิจัย เรื่อง นโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชาชน
ในล้านนา
สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

.....

1. คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์/สนทนานี้เป็นส่วนหนึ่งการวิจัยเรื่องนโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชาชนในล้านนา

2. ข้อมูลของท่านจะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปส่งเสริม พัฒนาการวิจัย เรื่อง นโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชาชนในล้านนา

3. ข้อมูลของท่านจะนำไปวิเคราะห์ในภาพรวมไม่แยกเป็นรายบุคคลจะไม่มีผลใด ๆ ต่อตัวท่านทั้งสิ้น

ดังนั้น จึงขอความร่วมมือจากท่านได้ให้ข้อมูล/ความคิดเห็นตามความเป็นจริงโดยแบบสัมภาษณ์มีทั้งหมด 3 ส่วน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ส่วนที่ 2 ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชาชนในล้านนา

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับ นโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชาชนในล้านนา

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษานโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชาชนในล้านนา
2. เพื่อศึกษานโยบายและพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการท่องเที่ยวประชาชนในล้านนา
3. เพื่อวิเคราะห์การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชาชนในล้านนา

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์

ผู้ให้ข้อมูล.....
 เจ้าอาวาสวัดหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายวัด.....
 การท่องเที่ยวภาครัฐ.....
 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....
 วัน เดือน ปีที่เข้าสัมภาษณ์ / สันทนาการกลุ่ม

.....

ส่วนที่ 2 ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชาธิรัฐในล้านนา

คำชี้แจง จากการทำนได้มีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับนโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชาธิรัฐในล้านนาขอให้ท่านแสดงความคิดเห็นตรงกับข้อเท็จจริงหรือความคิดเห็นของท่านในประเด็นดังต่อไปนี้(ข้อที่ 1-5 กลุ่มเจ้าอาวาสวัดที่จัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม,ข้อที่6-10การท่องเที่ยวและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น)

1. ในอดีตที่ผ่านมาภาครัฐมีบทบาทและนโยบายอย่างไรบ้างเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมกับวัดของท่านที่เป็นส่วนหนึ่งของล้านนา (.....)
2. ปัจจุบันเมื่อเทียบกับอดีตที่ผ่านมาภาครัฐมีบทบาทและนโยบายต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมกับวัดของท่านที่เป็นส่วนหนึ่งของล้านนาอย่างไรบ้าง
3. ผลของการดำเนินการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในวัดของท่านเป็นอย่างไรบ้าง
4. ปัจจุบันวัดของท่านมีความต้องการที่จะได้รับการสนับสนุนการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจากนโยบายของภาครัฐอย่างไรบ้าง
5. ท่านคิดว่าในอนาคตควรมีโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวในรูปแบบใดแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในวัดอย่างไร
6. ปัจจุบันที่มีการจัดการท่องเที่ยวในวัดของท่านมีอุปสรรค/ปัญหา/ข้อจำกัดมากน้อยอย่างไรบ้างและมีความเหมาะสมดีแล้วหรือมีแนวโน้มที่จะดำเนินการต่อไปอย่างไร
7. ในฐานะที่เป็นองค์กรภาครัฐที่มีบทบาทสำคัญต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมีนโยบายอย่างไรที่จะสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
8. ภาครัฐเป็นองค์กรที่มีบทบาทต่อกาส่งเสริมการท่องเที่ยวในสังคม วัด ชุมชน มีรูปแบบในการส่งเสริมอย่างไร
9. ปัจจุบันภาครัฐมีนโยบายและพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการท่องเที่ยวในล้านนาอย่างไร
10. ในอนาคตภาครัฐมีนโยบายและพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการท่องเที่ยวในล้านนาอย่างไร

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับนโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิง
วัฒนธรรมของประชารัฐในล้านนาในด้านปัญหา/อุปสรรค/นโยบาย/ยุทธศาสตร์

1.
2.
3.
4.
5.

ขอขอบคุณในการให้ข้อมูลจากกิจกรรมสัมภาษณ์

ภาคผนวก ง. กิจกรรม ภาพประกอบการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews)

ภาพการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในจังหวัดเชียงราย

ภาพการสัมภาษณ์พระชยานันท์หมณี เจ้าอาวาสวัดพระธาตุแช่แห้งแห่งพระอารามหลวง อำเภอกู่เพียง จังหวัดน่าน
หมายเหตุ พื้นที่จังหวัดเชียงใหม่เป็นการสัมภาษณ์ตามแบบสัมภาษณ์

แบบสรุปโครงการแบบสรุปโครงการวิจัย
สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สัญญาเลขที่	MCU RS 610760016
ชื่อโครงการ	นโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชาชนในล้านนา Policy and Cultural Tourism Management of Civil State in Lanna ภายใต้แผนงานวิจัย การเสริมสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของวัดและชุมชนในล้านนา Network strengthening for the cultural tourism management of temple and community in Lanna
หัวหน้าโครงการ	รองศาสตราจารย์พูนทรัพย์ เกตุวีระพงศ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ โทรศัพท์ 08-1882-6918. Email: pk2498@hotmail.com
ความเป็นมาและสำคัญของปัญหา	<p>เป็นที่เข้าใจกันว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวจะเป็นเส้นทางลัดไปสู่การพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศที่กำลังพัฒนาในหลายๆประเทศ รวมทั้งประเทศสังคมนิยมที่เริ่มเปิดประเทศใหม่ เช่นในกลุ่มประเทศอินโดจีนและกลุ่มประเทศในยุโรปตะวันออก ต่างมุ่งหวังให้การท่องเที่ยวเป็นภาคบุกเบิกที่จะนำผลประโยชน์ทั้งหลายมาสู่ระบบเศรษฐกิจของประเทศด้วยการลงทุนที่ไม่สูงนัก โดยหวังว่าการท่องเที่ยวจะดึงดูดเงินตราต่างประเทศ ทำให้คนในท้องถิ่นมีงานทำและมีรายได้ ในขณะที่เดียวกันประเทศไทยก็เคยอาศัยการท่องเที่ยวมาเป็นกลุ่ทรุ้ในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ทำให้ประเทศไทยประสบความสำเร็จทางการตลาดอย่างงดงาม จนเป็นที่รู้จักในฐานะ “สยามเมืองยิ้ม” และประเทศไทยได้กลายมาเป็นสถานพักผ่อนที่มีชื่อเสียงแห่งหนึ่งของโลก สอดคล้องกับ แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555-2559¹ เกี่ยวกับสถานการณ์และแนวโน้มการท่องเที่ยว พบว่า การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมภาคบริการที่มีบทบาทสำคัญในระบบเศรษฐกิจ ของประเทศไทย เพราะนอกจากจะสร้างรายได้โดยมีมูลค่าเป็นอันดับหนึ่งของการค้าบริการรวม ของประเทศแล้ว ยังเป็นอุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดธุรกิจที่เกี่ยวข้องอีกมากมาย อาทิ โรงแรมและที่พัก ภัตตาคารร้านอาหาร ร้านจำหน่ายของที่ระลึก การคมนาคมขนส่ง เป็นต้น ซึ่งก่อให้เกิดการลงทุน การจ้างงาน และการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น โดยในแต่ละปีสามารถสร้างรายได้เข้าสู่ประเทศ ในรูปเงินตราต่างประเทศปีละหลายแสนล้านบาท รวมทั้งสร้างกระแสเงินหมุนเวียนภายในประเทศ จากคนไทยเที่ยวไทยนับแสนล้านบาทเช่นเดียวกัน ซึ่งในปี 2552 ประเทศไทยมีรายได้ จากนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศประมาณ 527,326 ล้านบาท หรือประมาณร้อยละ 8.5 ของมูลค่า ส่งออกรวม (ร้อยละ 51.1 ของมูลค่าส่งออกภาคบริการ) หรือคิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 5.8 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GDP) ขณะเดียวกัน ธุรกิจการท่องเที่ยวก่อให้เกิดการจ้างงานกว่า 2 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 6-7 ของแรงงานทั้งระบบ 1 รวมทั้งยังช่วย</p>

¹ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555-2559.

กระจายรายได้และการจ้างงาน ไปสู่ชนบท ตามสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆรายได้เงินตราต่างประเทศดังกล่าวยังมีส่วนสำคัญที่ช่วยชดเชย การขาดดุลการค้าในช่วงที่การส่งออกสินค้าของไทยมีแนวโน้มชะลอตัวลงตามภาวะเศรษฐกิจโลก ดังนั้น ในการจัดทำแผนและนโยบาย พัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศจึงต้องพิจารณาข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับ อุตสาหกรรมท่องเที่ยว

ประเทศไทยมีรูปแบบการท่องเที่ยวที่เป็นจุดขายที่ดี คือ การท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม (cultural based tourism) ประกอบด้วย ประกอบด้วย การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (historical tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณคดี และประวัติศาสตร์ เพื่อชื่นชมและเพลิดเพลินในสถานที่ท่องเที่ยวได้ความรู้มีความเข้าใจต่อประวัติศาสตร์และโบราณคดี ในท้องถิ่นพื้นฐานของความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่าของสภาพแวดล้อมโดยที่ประชาชนในท้องถิ่น มีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยว /การท่องเที่ยวงานชมวัฒนธรรมและประเพณี (cultural and traditional tourism) หมายถึงการเดินทางท่องเที่ยว เพื่อชมงานประเพณีต่างๆ ที่ชาวบ้านในท้องถิ่นนั้นๆ จัดขึ้น ได้รับความเพลิดเพลินตื่นตาตื่นใจในสุนทรีย์ศิลปะเพื่อศึกษาความเชื่อ การยอมรับนับถือ การเคารพพิธีกรรมต่างๆ และได้รับความรู้มีความเข้าใจต่อสภาพสังคมและวัฒนธรรม มีประสบการณ์ใหม่ๆ เพิ่มขึ้นบนพื้นฐานของความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อมและมรดกทางวัฒนธรรม โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการท่องเที่ยวและ การท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตในชนบท (rural tourism / village tourism) หมายถึงการเดินทางท่องเที่ยวในหมู่บ้าน ชนบทที่มีลักษณะวิถีชีวิต และผลงานสร้างสรรค์ที่มีเอกลักษณ์พิเศษมีความโดดเด่นเพื่อความเพลิดเพลินได้ความรู้ดูผลงานสร้างสรรค์และภูมิปัญญาพื้นบ้าน มีความเข้าใจในวัฒนธรรมท้องถิ่น บนพื้นฐานของความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่าของสภาพแวดล้อม โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยว

ในภาคเหนือดินแดนล้านนา ซึ่งตั้งอยู่ในภูมิศาสตร์ของการท่องเที่ยวสำคัญของประเทศไทย ซึ่งมีนักท่องเที่ยวในประเทศและต่างประเทศเดินทางมาท่องเที่ยวในดินแดนที่มีความสวยงามทางธรรมชาติ และกลิ่นไอของความงามทางวัฒนธรรม ชนบธรรมเนียมประเพณีที่งดงามและเป็นดินแดนทางพระพุทธศาสนาแต่ดั้งเดิมยาวนาน ซึ่งนักท่องเที่ยวทั้งหลาย มุ่งที่จะมาเยี่ยมชมวัดวาอารามเป็นจำนวนมาก ซึ่งแต่ละวัดนั้นยังทรงคุณค่าเป็นพุทธสถานที่อธิบายถึงพุทธประวัติ ความเคารพอย่างสูงยิ่ง จนออกมาเป็นคุณค่าทางพุทธศิลป์ทั้งหลาย ภายใต้อารยธรรมยุคสมัยต่างๆ ตามภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ในท้องที่ต่างๆ ของดินแดนล้านนาที่ผ่านมาจะสังเกตเห็นได้ว่า นักท่องเที่ยวทั่วไปในและต่างประเทศ มีจำนวนมากขึ้น อันเนื่องมาจากการกระตุ้นทางเศรษฐกิจในประชาชนได้ท่องเที่ยวในประเทศและกระตุ้นประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในอาเซียนและทั่วโลก เพื่อให้นักท่องเที่ยวต่างประเทศได้มาในเมืองไทยจึงมีจำนวนมากขึ้น นอกจากนี้มีนักท่องเที่ยวจำนวนมากที่สนใจในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของวัดวาอารามในดินแดนล้านนา

และชุมชนที่มีความหลากหลายในดินแดนล้านนาด้วย

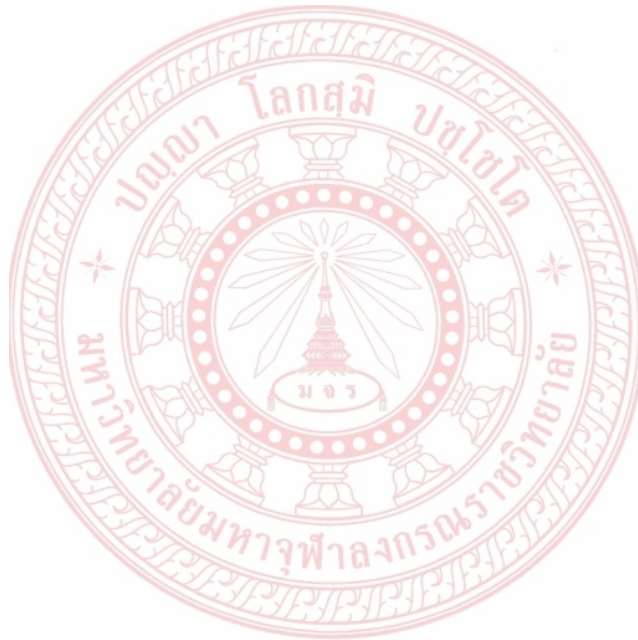
ในการศึกษาของพระมหาสุทิตย์ อาภากร และคณะ² ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวประเภทวัดในกรุงเทพมหานคร” ภายใต้การสนับสนุนของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาท่องเที่ยวไทยและสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ระหว่างปี 2551-2552 ที่ผ่านมา พบว่า รูปแบบและกระบวนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวประเภทวัดในกรุงเทพมหานคร ที่มีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมและการจัดการท่องเที่ยวเชิงพุทธนั้น มีแนวทางการพัฒนาและรูปแบบที่เหมาะสม 4 ประการ คือ 1) รูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ซึ่งเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เน้นการเที่ยวชมสถาปัตยกรรม ประติมากรรม จิตรกรรม และการเที่ยวชมบริเวณ 2) รูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแนวพุทธ ซึ่งเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เป็นลักษณะของการไหว้พระ การท่องเที่ยวตามเทศกาลและวันสำคัญของวัฒนธรรมประเพณีของไทย และวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา รวมทั้งกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีความเกี่ยวข้องกับศิลปกรรมที่มีอยู่ในวัด ที่อาศัยความเป็นเอกลักษณ์ด้านวิถีชีวิต ภูมิปัญญา วัฒนธรรม ประเพณี ความต่อเนื่องของการสืบสานประเพณี ความเป็นมาของประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องเป็นเครื่องดึงดูดใจในการเที่ยวชม 3) รูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาความรู้ ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวของผู้ที่สนใจในลักษณะของการเรียนรู้ที่มีความสัมพันธ์กับพระพุทธศาสนา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประวัติศาสตร์ของบุคคลและสิ่งแวดล้อมทางศิลปกรรม เช่น พุทธศิลป์ สถาปัตยกรรม เป็นต้น ที่อาศัยประวัติศาสตร์ ความเป็นเอกลักษณ์ องค์ความรู้ และกระบวนการสร้างสรรค์ที่อยู่ภายในวัดหรือศิลปกรรมนั้นๆ เป็นเครื่องดึงดูดใจ 4) รูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงพระพุทธศาสนา เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวและการศึกษาเรียนรู้ทางพระพุทธศาสนาในเชิงลึก โดยเป็นการศึกษาถึงหลักพุทธธรรม การปฏิบัติสมาธิวิปัสสนา การไหว้พระ สวดมนต์ เป็นต้น ที่อาศัยความสนใจเฉพาะของนักท่องเที่ยวในด้านพระพุทธศาสนา วิถีชีวิตของชาวพุทธ เป็นเครื่องดึงดูดใจของนักท่องเที่ยว

จากการท่องเที่ยวที่มีหลากหลายรูปแบบการท่องเที่ยวโดยชุมชนก็เป็นอีกรูปแบบหนึ่งที่เป็นการท่องเที่ยวเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของคนต่างวัฒนธรรม บนฐานของต้นทุนทางธรรมชาติ วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการบริหารจัดการโดยชุมชนเพื่อชุมชน เพื่อให้การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ชาวบ้านในชุมชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมและมีความรู้สึกเป็นเจ้าของ ท่วมกลางนโยบายการกระตุ้นเศรษฐกิจ การส่งเสริมบทบาทของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดการสร้างงาน การกระจายรายได้ และยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในท้องถิ่น หลายหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนมารับและลงไปส่งเสริมสนับสนุน บางครั้งเกิดความซ้ำซ้อนในการทำงาน งบประมาณกระจุกไม่กระจาย บุคลากรขาดความพร้อมในเรื่องความรู้และทักษะที่จะเข้าไปทำงานเสริมความเข้มแข็งของชุมชนได้อย่างทันที่ และขาด

² พระมหาสุทิตย์ อาภากร และคณะ¹ ผลงานวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวประเภทวัดในกรุงเทพมหานคร” .มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พระนครศรีอยุธยา, 2551-2552.

ความต่อเนื่องในการทำงานจึงเป็นประเด็นสำคัญในการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวที่จะต้องเกิดจากความร่วมมือและสนับสนุนทั้งจากองค์กรภาครัฐ เอกชน ชุมชนในท้องถิ่นเป็นการสร้างความเข้มแข็งร่วมกันและเพื่อความยั่งยืนต่อไป

จากข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมดังกล่าว เป็นปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทยซึ่งเป็นลักษณะของการเดินทางที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้คน ชุมชน สังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม จึงเป็นที่มาของการศึกษานโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของภาครัฐและองค์กรท้องถิ่นในล้านนา โดยวิเคราะห์ถึงนโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของภาครัฐและองค์กรท้องถิ่นในล้านนาและศึกษาแนวทางการบูรณาการนโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของภาครัฐและองค์กรท้องถิ่นในล้านนา ดังนั้นการจัดการท่องเที่ยวเพื่อเป็นการศึกษาการเสริมสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของวัดและชุมชนในล้านนาจึงเป็นแนวทางหนึ่งที่จะนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่มีฐานสนับสนุนจากนโยบายของรัฐเป็นสำคัญ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษานโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชาชนในล้านนา
2. เพื่อศึกษานโยบายและพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการท่องเที่ยวของประชาชนในล้านนา
3. เพื่อวิเคราะห์การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชาชนในล้านนา

ผลการวิจัย

จากผลของการวิจัยเชิงเอกสารตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 นโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชาชนในล้านนา พบว่า

1. ภาครัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวของประเทศโดยได้กำหนดกรอบการทำงานอยู่ 2 เรื่องที่สำคัญของประเทศ คือ การกำหนดนโยบายสานพลังประชารัฐ กำหนดนโยบายการท่องเที่ยวของรัฐบาลและกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ.2558-2560 ใน 3 ยุทธศาสตร์ยุทธศาสตร์ที่ 1 ส่งเสริมตลาดท่องเที่ยวยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาสินค้าและบริการท่องเที่ยวและยุทธศาสตร์ที่ 3 การบริการจัดการท่องเที่ยว พบว่า เป็นไปตามกลไกของนโยบายการพัฒนาสามพลังของประชารัฐซึ่งรัฐบาลได้น้อมนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาโดยเน้นภาคเศรษฐกิจ อาชีพ รายได้ความร่วมมือและชุมชนเข้มแข็ง ในด้านท่องเที่ยวมีคณะทำงานด้านการส่งเสริมท่องเที่ยวและSME มีเป้าหมายหลัก คือ เพิ่มการกระจายได้ ยกระดับรายได้ด้านการท่องเที่ยวและเสริมสร้างความยั่งยืนของการท่องเที่ยว สอดรับกับนโยบายการท่องเที่ยวของรัฐบาลที่ประกาศให้ปีพุทธศักราช 2558 เป็นปีแห่งการท่องเที่ยวจนถึงปัจจุบัน โดยเน้นระบบเทคโนโลยีการใช้สื่อ Social Media มุ่งตลาดนักท่องเที่ยวคุณภาพปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวให้สามารถรองรับนักท่องเที่ยวทุกเพศทุกวัยและผู้พิการ พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เป็นกลุ่มจังหวัดท่องเที่ยวในทุกภูมิภาคของประเทศและกระจายเชื่อมโยงเมืองหลักเมืองรอง สร้างความเชื่อมั่นให้กับนักท่องเที่ยวด้วยเครือข่ายอาสาสมัครตำรวจท่องเที่ยว มัคคุเทศก์ท้องถิ่น เจ้าบ้านน้อยและร่วมมือกับภาคเอกชนและสถาบันการศึกษาพัฒนาบุคลากรในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวตามกรอบความร่วมมือของอาเซียน (MRA) ในส่วนของยุทธศาสตร์พบว่า รัฐบาลได้กำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558-2560 ครอบคลุมระยะเวลาถึง 3 ปี ต่อเนื่องถึงปัจจุบันและกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ ดัชนีชี้วัด สอดรับกับยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว 3 ยุทธศาสตร์ด้วยกัน คือทั้งสามยุทธศาสตร์ครอบคลุมการจัดการท่องเที่ยวทุกระบบรวมถึงการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและกระจายลงทุกภูมิภาคของประเทศโดยยึดนโยบายการท่องเที่ยวและยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทยปี พ.ศ. 2558-2560 เป็นสำคัญ

2. ผลการศึกษานโยบายและพัฒนายุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชาชนในล้านนา

ในภาพรวมนโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชาชนในล้านนาในสามจังหวัด คือ จังหวัดเชียงราย จังหวัดน่าน จังหวัดเชียงใหม่ ตามวัตถุประสงค์ ข้อที่ 2 พบว่า ภาครัฐบาลได้ประกาศนโยบายด้านการท่องเที่ยวของรัฐบาล ปี พ.ศ. 2558 เพิ่มรายได้ให้ประเทศ กระจายรายได้สู่ท้องถิ่น พัฒนาคุณภาพคนไทย และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับการท่องเที่ยว

ของประเทศไทยรวมทั้งกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558-2560 ถือว่าเป็นการพัฒนาการท่องเที่ยวของทั้งประเทศและสิ่งที่รัฐบาลประกาศและกำหนดนั้นยังพบข้อประเด็นที่จะเอื้อประโยชน์ให้กับท้องถิ่นอย่างแท้จริงหลายประการ เช่น ทั้งนโยบายและยุทธศาสตร์ดังกล่าวยังไม่ตอบโจทย์ความต้องการที่แท้จริงของท้องถิ่นรัฐบาลควรสำรวจความต้องการของท้องถิ่นทุกจังหวัดของประเทศ ที่ผ่านมา พบว่า ทั้งสามจังหวัดล้วนแต่ดำเนินการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมด้วยตัวเองจากต้นทุนที่มีอยู่ของแต่ละจังหวัดในลักษณะที่แต่ละวัดดำเนินการจัดการร่วมกับคณะกรรมการวัด โยมอุปฐากวัด โดยใช้งบประมาณจากการงานบุญของวัดและเงินบริจาคของนักท่องเที่ยว สถาบันการศึกษาในท้องถิ่นเข้าไปสนับสนุนการให้ความรู้ด้านภาษาอังกฤษแก่มัคคุเทศก์อาสา โดยที่พื้นที่เป็นผู้เชื้อเชิญภาครัฐเข้าไปมีส่วนร่วม และพบว่า ภาครัฐยังมีส่วนพัฒนาในอัตราที่น้อยอยู่มาก คือ เข้าไปสนับสนุนในด้านเอกสาร ข้อเสนอแนะ การประชาสัมพันธ์และการบรรจุรายชื่อวัดไว้ในปฏิทินการท่องเที่ยวแต่ละจังหวัดส่วนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้แต่ละวัดในพื้นที่ส่งโครงการที่จัดการท่องเที่ยวบรรจุไว้ในแผนปฏิบัติการของเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่เป็นสำคัญซึ่งนับได้ว่าภาครัฐยังเข้าไปมีบทบาทต่อการจัดการท่องเที่ยวที่น้อยอยู่มาก ถึงแม้ว่าภาครัฐได้ประกาศในเชิงพัฒนานโยบายและยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวแล้วก็ตาม

3. ผลการวิเคราะห์การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชารัฐในล้านนา

1) วิเคราะห์จากเอกสาร เชิงปฐมภูมิการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชารัฐในล้านนา ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า ในเชิงเอกสารจึงสรุปผลของนโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชารัฐในล้านนา นั้นเป็นไปตามกลไกของนโยบายการพัฒนาสามพลังของประชารัฐซึ่งรัฐบาลได้น้อมนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาโดยเน้นภาคเศรษฐกิจ อาชีพ รายได้ความร่วมมือและชุมชนเข้มแข็ง ในด้านท่องเที่ยวมีคณะทำงานด้านการส่งเสริมท่องเที่ยวและSME มีเป้าหมายหลักคือ เพิ่มการกระจายได้ ยกระดับรายได้ด้านการท่องเที่ยวและเสริมสร้างความยั่งยืนของการท่องเที่ยว สอดรับกับนโยบายการท่องเที่ยวของรัฐบาลที่ประกาศให้ปีพุทธศักราช 2558 เป็นปีแห่งการท่องเที่ยวจนถึงปัจจุบัน โดยเน้นระบบเทคโนโลยีการใช้สื่อ Social Media มุ่งตลาดนักท่องเที่ยวคุณภาพปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวให้สามารถรองรับนักท่องเที่ยวทุกเพศทุกวัยและผู้พิการ พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เป็นกลุ่มจังหวัดท่องเที่ยวและกระจายเชื่อมโยงเมืองหลักเมืองรอง สร้างความเชื่อมั่นให้กับนักท่องเที่ยวด้วยเครือข่ายอาสาสมัครตำรวจท่องเที่ยว มัคคุเทศก์ ท้องถิ่น เจ้าบ้านน้อยและร่วมมือกับภาคเอกชนและสถาบันการศึกษาพัฒนาบุคลากรในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวตามกรอบความร่วมมือของอาเซียน (MRA) ในส่วนของยุทธศาสตร์ พบว่า รัฐบาลได้กำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558-2560 ครอบคลุมระยะเวลาถึง 3 ปี ต่อเนื่องถึงปัจจุบันและกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ ดังนี้ชีวิต สอดรับกับยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว 3 ยุทธศาสตร์

2) ผลการศึกษาในพื้นที่จังหวัดเชียงราย จังหวัดน่าน จังหวัดเชียงใหม่ ทั้งสามจังหวัดในพื้นที่ภาคเหนือ พบว่า ล้วนแต่ดำเนินการจัดการท่องเที่ยวด้วยตนเองโดยความร่วมมือของพระสงฆ์-สามเณรในวัดและคณะกรรมการวัด ปู่อาจารย์วัด ผู้รู้ในชุมชน ในส่วนของงบประมาณเป็นเงินทำบุญบริจาคของนักท่องเที่ยวและโยมที่อุปถัมภ์วัดเป็นกำลังสำคัญของวัด ภาครัฐยังไม่มีงบประมาณสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยตรงและมีส่วนช่วยสนับสนุนเกี่ยวกับรูปแบบ

การจัดการท่องเที่ยว การจัดระบบของวัด การประชาสัมพันธ์ การทำแผนพับ การบรรจุรายชื่อวัด ที่จัดการท่องเที่ยวไว้ในปฏิทินการท่องเที่ยวของการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงราย จังหวัดน่านและ จังหวัดเชียงใหม่ สำหรับองค์ปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทสนับสนุนในด้านการดำเนินโครงการ ต่างๆที่สอดคล้องกับท่องเที่ยวซึ่งวัดและชุมชนจะต้องนำโครงการของวัดและชุมชนเข้าบรรจุใน แผนปฏิบัติการขององค์ปกครองส่วนท้องถิ่นที่อยู่ในพื้นที่นั้น เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล รวมถึงให้การสนับสนุนบุคลากรด้านการรักษาความ ปลอดภัยแก่วัดต่างๆที่จัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่นั้นๆและ พบว่า ภาครัฐไม่ได้สนับสนุน ด้านงบประมาณโดยตรงและปัญหาที่พบอีกประการหนึ่งของการนำงบประมาณภาครัฐมา ดำเนินการ คือ ขั้นตอนมาก ยุ่งยาก ไม่มีผู้ประสานงาน ทางวัดไม่มีบุคลากรที่รู้ข้อกำหนดเกี่ยวกับ ระเบียบการเงินของภาครัฐทำให้ปฏิบัติไม่ถูกต้องเกิดความล่าช้า

3) บทบาทของภาครัฐเกี่ยวกับนโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชา รัฐในล้านนา พบว่า ปัจจุบันการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดเชียงราย จังหวัดน่าน จังหวัดเชียงใหม่ ทางวัดจะเป็นผู้เชิญหน่วยงานภาครัฐเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ ซึ่ง ภาครัฐไม่ได้เข้าไปมีบทบาทที่เกิดจากภาครัฐเองสอดคล้องกับพระเทพสิทธินายก(ชื่น ปญญาธโร ,ปธ.6) กล่าวว่า ภาครัฐไม่ได้เข้าไปมีบทบาทกับโดยตรงเช่นเดียวกับพระชยานันทมุนี กล่าวว่า ทุก ครั้งที่จัดกิจกรรมทางวัดจะเป็นผู้เชิญภาครัฐเองทั้งสิ้นและพระครูสันติธรรมวัฒน์ เจ้าอาวาสวัดเชียง มั่นก็กล่าวถึงภาครัฐไปในทิศทางเดียวกันภาครัฐได้ประกาศนโยบายสามพลังของประชารัฐและ นโยบายการท่องเที่ยวและยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558-2560 พบว่า เป็นการพัฒนา นโยบายของภาครัฐที่ครอบคลุมพื้นที่ทั้งประเทศทั้งสามเรื่องคือสามพลังของประชารัฐและนโยบาย การท่องเที่ยวและยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558-2560 แต่เป็นภาคทฤษฎีที่ยังจำเป็นต้อง ไม่ได้เป็นอย่างดีเป็นรูปธรรมด้วยรัฐบาลประกาศเป็นรายภาคและรายจังหวัด สำหรับการสนับสนุนการ ท่องเที่ยวนั้นไม่ได้กำหนดลักษณะของการจัดการท่องเที่ยวที่ครอบคลุม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในราย จังหวัดที่จะสนับสนุนการท่องเที่ยวก็ประกาศเป็นภาพรวมส่วนการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ยังไม่ได้ประเด็นชัดเจน อีกประการหนึ่ง พบว่า สัดส่วนของงบประมาณที่จะสนับสนุนการจัดการ ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไม่ได้ระบุในเชิงการปฏิบัติของพื้นที่แต่ละจังหวัดและรูปแบบกระบวนการ ต่างๆตามระเบียบของราชการ ปัจจุบันในพื้นที่ของการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมทั้งจังหวัด เชียงราย จังหวัดน่านและจังหวัดเชียงใหม่ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ทางวัฒนธรรมสำคัญของล้านนาล้วน แต่ได้ดำเนินการด้วยตัวเองจากต้นทุนของพื้นที่ คือ ต้นทุนของพระสงฆ์ ต้นทุนวัดถุ ต้นทุนบุคลากร ต้นทุนจากคณะศรัทธาคณะกรรมการวัดและต้นทุนทางการเงินจากต้นบุญของการบริจาคโยม อุปัฏฐากและนักท่องเที่ยวเป็นสำคัญทางภาครัฐเข้าเพียงให้คำแนะนำการจัดการภายในวัดและการ ประชาสัมพันธ์ด้วยการบรรจุรายชื่อวัดสำคัญทางศิลปวัฒนธรรมในปฏิทินการท่องเที่ยวของแต่ละ จังหวัดเท่านั้น และพื้นที่ที่จัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมล้วนแต่มีความต้องการที่จะรับการ สนับสนุนจากภาครัฐที่เป็นรูปธรรมชัดเจนผู้วิจัยจึงสรุปเป็นแผนภูมิจากการลงพื้นที่สอดรับนโยบาย และการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชารัฐในล้านนาดังนี้

1. ยังไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณตามนโยบายของประชารัฐอย่างเป็นทางการและเป็นรูปธรรมและ นำมาปฏิบัติไม่ได้ ควรปรับแก้ไขนโยบายสามพลังของประชารัฐและนโยบายการท่องเที่ยวและ

ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558-2560 ให้ลงสู่ภาคปฏิบัติในพื้นที่อย่างเป็นระบบ

2. กระบวนการจัดการของแต่ละจังหวัด พบว่า แต่ละวัดดำเนินการด้วยตัวเองจากคณะของพระสงฆ์ คณะศรัทธา วัด คณะกรรมการวัด วัด โยมอุปัชฌาย์ วัด สถานศึกษา จิตอาสาที่เป็นเยาวชนของการเป็นมัคคุเทศก์ งบประมาณจากโยมอุปัชฌาย์ วัด จากการบริจาคของนักท่องเที่ยว

3. การมีส่วนร่วมของภาครัฐตามนโยบายสามพลังของประชารัฐและนโยบายการท่องเที่ยวและยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558-2560 พบว่า ยังเป็นเพียงทฤษฎีไม่สามารถลงสู่ภาคปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม ที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันแต่ละพื้นที่จะเป็นผู้เชิญภาครัฐเข้าไปมีส่วนร่วม

4. ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2558-2560 ที่รัฐบาลประกาศนโยบาย พบว่า บทบาทที่ภาครัฐเข้าเกี่ยวข้อง คือ การให้คำแนะนำการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การบรรจุรายชื่อวัดสำคัญทางศิลปวัฒนธรรมในปฏิทินการท่องเที่ยวของแต่ละจังหวัด การให้แต่ละพื้นที่ได้ส่งโครงการเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบรรจุไว้ในแผนปฏิบัติการขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น การสนับสนุนบุคลากรด้านความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยว

5. สิ่งของแต่ละพื้นที่ต้องการความสนับสนุนจากนโยบายสามพลังของประชารัฐและนโยบายการท่องเที่ยวและยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558-2560 คือ พบว่า มีความต้องการให้มีการจัดอบรมภาษาอังกฤษการท่องเที่ยวสำหรับมัคคุเทศก์ตามวัดต่างๆในล้านนาในรูปแบบเดียวกันโดยภาครัฐเป็นผู้ดำเนินการอบรม และปัจจุบัน พบว่า มีสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาในท้องถิ่น คือ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ วิทยาลัยสงฆ์เชียงใหม่และวิทยาลัยสงฆ์ล้านนาเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ได้ส่งคณาจารย์ลงสอนภาษาอังกฤษการท่องเที่ยวให้กับมัคคุเทศก์จิตอาสาที่เป็นกลุ่มเยาวชนของวัดต่างๆในพื้นที่จังหวัดเชียงราย จังหวัดน่านและจังหวัดเชียงใหม่มาเป็นระยะเวลาสองปีมาแล้ว

การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ วิทยาลัยสงฆ์เชียงราย วิทยาลัยสงฆ์ล้านนาเฉลิมพระเกียรติและวัดต่างๆหน่วยงานราชการในกลุ่มพื้นที่ภาคเหนือตอนบนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์ของการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้ทราบถึงผลของการดำเนินการในนโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชารัฐในล้านนาที่ผ่านมาและสามารถนำไปประยุกต์และบูรณาการในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ภาครัฐควรปรับปรุงได้อย่างไรจึงตรงกับความต้องการของท้องถิ่น

การประชาสัมพันธ์

การประชาสัมพันธ์ทางสื่อสิ่งพิมพ์อยู่ระหว่างดำเนินการ

ประวัติผู้วิจัย

ส่วน ก : ประวัติผู้วิจัย

ส่วน ก : ประวัติหัวหน้าโครงการผู้วิจัย

1. ชื่อ-สกุล

รองศาสตราจารย์พูนทรัพย์ เกตุวีระพงษ์

Name

Associate Professor Phoonsrap Ketveerapong

2. รหัสประจำตัวนักวิจัย

3. เลขประจำตัวบัตรประชาชน

4. ตำแหน่งปัจจุบัน

- รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขตแพร่

- รักษาการหัวหน้าฝ่ายวางแผนและวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขตแพร่

5. หน่วยงานที่สังกัด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่

111 ต.แม่คำมี อ. เมือง จ. แพร่ 54000

โทร. 054- 522275, โทรสาร 054 -621250,

E-Mail pk2498@hotmail.com มือถือ 081- 8826918.

6. ประวัติการศึกษา

- ธรรมศึกษาเอก

- ปก.ศ.สูง วิชาเอกสังคมศึกษาวิทยาลัยครูสวนดุสิต

- ครุศาสตร์บัณฑิต (ค.บ.) วิชาเอกสังคมศึกษาวิทยาลัยครูสวนดุสิต

- การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) วิชาเอกการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยนเรศวร

7. ประสบการณ์ทางวิชาการ/งานเอกสารตำรา

- เอกสารประกอบการสอน “พื้นฐานการศึกษา”

- เอกสารประกอบการสอน “จิตวิทยาการเรียนการสอน”

- เอกสารประกอบการสอน “ภูมิศาสตร์สำหรับครู”

- เอกสารประกอบการสอน “การเรียนรู้หน้าที่พลเมือง”

- เอกสารประกอบการสอน “จิตวิทยาสำหรับครู”

- เอกสารประกอบการสอน “พุทธวิธีการสอน”

- เอกสารประกอบคำสอน “จิตวิทยาการเรียนการสอน”

- เอกสารประกอบคำสอน “จิตวิทยาสำหรับครู”

- ตำรา “สารัตถะครู” พิมพ์ครั้งที่ 1

- ตำรา “สารัตถะครู” ฉบับปรับปรุงพิมพ์ครั้งที่ 2

- งานเรียบเรียง “จิตวิทยาพัฒนาการเด็กและวัยรุ่น” พิมพ์ครั้งที่ 1

- งานเรียบเรียง “จิตวิทยาพัฒนาการเด็กและวัยรุ่น” ฉบับปรับปรุงพิมพ์ครั้งที่ 2

8. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ

8. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ

8.1 ผลงานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว: ชื่อเรื่องปีที่พิมพ์และสถานภาพใน การทำวิจัย

8.1.1 เรื่อง “ศึกษาศักยภาพการบริหารการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติ

ธรรม แผนกบาลีตามทรรศนะของครูผู้สอนและนักเรียน: ศึกษาเฉพาะกรณีวัดจองคำจังหวัด ลำปาง” พ.ศ. 2547 สถานภาพในการทำวิจัยภาพ: ผู้ร่วมวิจัย

8.1.2 ชื่อเรื่อง “ประเมินโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรมหาวิทยาลัยมหา จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ “พ.ศ. 2548 สถานภาพในการทำวิจัย: หัวหน้า โครงการ

8.1.3 ชื่อเรื่อง “การประเมินหลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกธรรมชั้นตรี โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม จังหวัดแพร่” พ.ศ. 2548 สถานภาพในการทำวิจัยภาพ: ผู้ร่วมวิจัย

8.1.4 ชื่อเรื่อง “การใช้หลักพุทธธรรมในการงานของสถานศึกษาที่เข้า ร่วมโครงการโรงเรียนวิถีพุทธสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแพร่ เขต1” พ.ศ.2549.สถานภาพ ในทำวิจัย: ผู้ร่วมวิจัย

8.1.5 ชื่อเรื่อง “การศึกษาสภาพและปัญหาการพัฒนาคุณภาพการ บริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแพร่ เขต 1”พ.ศ.2549 สถานภาพในการทำวิจัย: หัวหน้าโครงการ

8.1.6 ชื่อเรื่อง “การศึกษาความพึงพอใจของประชาชนที่มารับบริการ โครงการของเทศบาลตำบลหนองม่วงไข่ จังหวัดแพร่” พ.ศ.2549 สถานภาพในการทำวิจัย: หัวหน้าโครงการ

8.1.7 ชื่อเรื่อง “การศึกษาความพึงพอใจของประชาชนที่มารับบริการ ขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน 11 แห่ง ” โครงการต่อเนื่อง ระหว่างปี พ.ศ.2549 - 2551 สถานภาพในการทำวิจัย: หัวหน้าโครงการ

8.1.8 ชื่อเรื่อง “ทัศนคติที่มีต่อครอบครัวและการได้รับการสนับสนุน จากครอบครัวของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่” พ.ศ.2550. สถานภาพในการทำวิจัย: หัวหน้าโครงการ

8.1.9 ชื่อเรื่อง “การศึกษาความพึงพอใจของประชาชนที่มารับบริการ ขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน”พ.ศ.2550 สถานภาพในการทำวิจัย: หัวหน้าโครงการ (จำนวน 11 โครงการ)

8.1.10 ชื่อเรื่อง “การศึกษาทิศทางการพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่” พ.ศ.2551 สถานภาพในการทำวิจัย: ผู้ ร่วมวิจัย

8.1.11 เรื่อง “ความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการให้บริการของฝ่ายกิจการ นิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่”พ.ศ 2552 สถานภาพในการทำ วิจัย: หัวหน้าโครงการ

8.1.12 เรื่อง “ปัจจัยที่เอื้อต่อการเรียนของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขตแพร่” พ.ศ 2552 สถานภาพในการทำวิจัย: ผู้ร่วมวิจัย

8.1.13 เรื่อง “การประเมินหลักสูตรรัฐศาสตรมหาวิทาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่” พ.ศ 2554 สถานภาพในการทำวิจัย: หัวหน้าโครงการ

8.1.14 เรื่อง “ศึกษาสภาพการเรียนวิชาการวิจัยทางสังคมศึกษาสำหรับครูมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขตแพร่(วิจัยสถาบัน)” พ.ศ 2554สถานภาพในการทำวิจัย: หัวหน้าโครงการ (วิจัยในชั้นเรียน)

8.1.15 เรื่อง “การให้บริการหอฉันมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ (วิจัยสถาบัน) พ.ศ 2555 สถานภาพในการทำวิจัย: หัวหน้าโครงการ.

8.1.16 เรื่อง “รูปแบบและกระบวนการสร้างองค์ความรู้และเครือข่ายการเรียนรู้ขององค์กรการศึกษาทางพระพุทธศาสนาในประเทศไทย” ผู้ร่วมโครงการวิจัยของสำนักสนับสนุนสภาวะองค์กรสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.), พ.ศ 2555. สถานภาพในการทำวิจัย: ผู้ร่วมวิจัย

8.1.17 เรื่อง “ศึกษาความพึงพอใจของนิสิตต่อการบริหารจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขตแพร่ (วิจัยชั้นเรียน).พ.ศ 2556. สถานภาพในการทำวิจัย: หัวหน้าโครงการ

8.1.18 เรื่อง “ศึกษาอัตชีวประวัติหลวงปู่พระมหาโพธิวงศาจารย์ 2554” สถานภาพในการทำวิจัย: ผู้ร่วมโครงการ

8.1.19 เรื่อง “ประสิทธิภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดแพร่” พ.ศ 2551 สถานภาพในการทำวิจัย: ผู้ร่วมวิจัย

8.1.20 เรื่อง “การเสริมสร้างสภาวะและการเรียนรู้ของสังคมตามแนวพระพุทธศาสนาโดยการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในเขตภาคเหนือ” ผู้ร่วมโครงการ วิจัยของสำนักสนับสนุนสภาวะองค์กรสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) พ.ศ 2556. สถานภาพในการทำวิจัย: ผู้ร่วมวิจัย

8.1.21 เรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนวิจัยของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่” (วิจัยชั้นเรียน).พ.ศ2557.สถานภาพในการทำวิจัย: หัวหน้าโครงการ

8.1.22 เรื่อง “สืบชะตาล้านนา: แนวคิดและการเสริมสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมและจิตวิญญาณของชุมชนในล้านนา” สนับสนุนโดย สำนักบริหารโครงการวิจัยอุดมศึกษาและพัฒนามหาวิทยาลัยแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา พ.ศ 2557. สถานภาพในการทำวิจัย: หัวหน้าโครงการ

8.1.23 เรื่อง “โครงการเสริมสร้างสภาวะและการเรียนรู้ภาคเหนือที่ 1” สนับสนุนโดย สำนักสนับสนุนสภาวะองค์กรสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.), พ.ศ 2558. สถานภาพในการทำวิจัย: หัวหน้าโครงการ

8.1.24 เรื่อง “แนวคิดและรูปแบบการเรียนรู้ความเป็นพลเมืองตามแนว

พระพุทธศาสนา “A Study of Concept and Learning Form to CitizenShip Based on Buddhism” สนับสนุนโดย สถาบันวิจัยแห่งชาติ พ.ศ 2559. สถานภาพในการทำวิจัย: หัวหน้าโครงการ

8.1.25 เรื่อง “อาหารพื้นบ้าน : กระบวนการจัดการเพื่อคุณภาพชีวิตและจริยธรรมทางสังคมในชุมชนภาคกลาง “Local Food: The Management Process for the Quality of Life and Social Ethics In Central communities” สนับสนุนโดย สถาบันวิจัยแห่งชาติ พ.ศ 2560. สถานภาพในการทำวิจัย: หัวหน้าโครงการ

8.1.26 เรื่อง “อาหารพื้นบ้าน : กระบวนการจัดการเพื่อคุณภาพชีวิตและจริยธรรมทางสังคม” “Local Food : The Management Process for the Quality of Life and Social Ethics” สนับสนุนโดย สถาบันวิจัยแห่งชาติ พ.ศ 2560. สถานภาพในการทำวิจัย: ผู้ร่วมโครงการ

8.1.27 เรื่อง “นโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชารัฐในล้านนา” “Policy and Cultural Tourism Management of Civil State in Lanns” สนับสนุนโดย สถาบันวิจัยแห่งชาติ พ.ศ 2560. สถานภาพในการทำวิจัย: หัวหน้าโครงการ

8.1.28 เรื่อง การพัฒนาศักยภาพของการออมและการประกอบอาชีพของผู้สูงอายุเพื่อการดำรงชีวิตอย่างยั่งยืนในภาคเหนือตอนบน “Development of savings and career patented of the elderly for sustainable living in the Upper North” สนับสนุนโดย สถาบันวิจัยแห่งชาติ พ.ศ 2561. สถานภาพในการทำวิจัย: หัวหน้าโครงการ

9.บทความวิจัย

9.1 “การศึกษาสภาพและปัญหาการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแพร่เขต 1 ” เผยแพร่ในเอกสารประกอบการสัมมนาผลงานวิจัยนานาชาติ พระพุทธศาสนา: ความรู้จริงและคุณภาพชีวิต. 2552.

9.2 “ทัศนคติที่มีต่อครอบครัวและการได้รับการสนับสนุนจากครอบครัวของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่” เผยแพร่ในหนังสือสารนิพนธ์พุทธศาสตร์บัณฑิตรุ่นที่ 54 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.2552.

9.3 “The Study of the Conditions and Problems in Developing the Quality Management In Buddhist Way Schools under Phrae Education Service Area 1 Office “เผยแพรในเอกสารการประชุมวิชาการระดับชาติ.มจร.ครั้งที่ 1 เล่มที่ 2. ฯลฯ.

10. บทความวิชาการ

10.1 “พุทธจริยศาสตร์กับการศึกษา” เผยแพร่ในหนังสือพระพุทธศาสนากับจริยศาสตร์ การสัมมนาทางวิชาการนานาชาติ ครั้งที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

10.2 “ครูและคุณธรรมแห่งความเป็นครู” เผยแพร่ใน วารสารมหาจุฬาฯวิทยาเขตแพร่

10.3 “สิบสองเป็ง: มิติในพระพุทธศาสนา” เผยแพร่ใน วารสารมหาจุฬาฯวิทยาเขตแพร่

10.4 “คัมภีร์ที่ปรากฏในพิธีสืบชะตาของล้านนา” เผยแพร่ในหนังสือสารนิพนธ์พุทธศาสตร์บัณฑิตรุ่นที่ 54 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

10.5 “การพัฒนาบุคลิกภาพต่อวิชาชีพครู” หนังสือสารนิพนธ์พุทธศาสตร์บัณฑิตรุ่นที่ 53 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ฯลฯ.

(ลงชื่อ)

(รองศาสตราจารย์พูนทรัพย์ เกตุวีระพงศ์)

หัวหน้าโครงการ

ประวัติผู้ร่วมวิจัยที่ 1

1. ชื่อ พระครูสังฆรักษ์บุญเสริม กิตติวงฺโณ, ดร.
Name PhraKrusanggarak Boonserm Kittiwanno, Ph.D.
2. เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน
3. ตำแหน่งปัจจุบัน
 - อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่
4. หน่วยงานและสถานที่อยู่ที่ติดต่อได้สะดวก
 - มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่
 - 111 บ้านหนองห้า ถ. ยันตรกิจโกศล ต.แม่คำมี อ.เมือง จ.แพร่ 54000
 - โทร. 0-54-646-273, Mobile-0931375148,
 - E-mail : phdbsn11@gmail.com**
5. ประวัติการศึกษา
 - พุทธศาสตรบัณฑิต (พธ.บ.) วิชาเอกการสอนสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่
 - รัฐศาสตรบัณฑิต (ร.บ.) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
 - รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (ร.ม.) วิชาเอกการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 - Buddhist Studies (M.Phil) New Delhi University, India
 - Political Science (Ph.D.) Banaras Hindu University, India
6. สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ (แตกต่างจากวุฒิกการศึกษา)
ระบุสาขาวิชาการ
 1. ภาษาอังกฤษ
 2. คอมพิวเตอร์
7. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ

(1) ชื่อเรื่อง “ความพึงพอใจของนักเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดแพร่ ต่อพฤติกรรม การสอนของพระนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่” พ.ศ. 2546 สถานภาพ : ผู้ร่วมวิจัย

(2) ชื่อเรื่อง “การประยุกต์ใช้พรหมวิหารธรรมของผู้บริหารกับบุคลากรในหน่วยงานของรัฐ ในรายวิชาการบริหารราชการไทย” พ.ศ. 2556 สถานภาพ : หัวหน้าโครงการ

(3) ชื่อเรื่อง “กระบวนการพัฒนาทุนมนุษย์ตามแนวองค์การธุรกิจวิสาหกิจในจังหวัดแพร่ : ศึกษาเฉพาะกรณี บริษัทนิมซีเส็งลีสซิง จำกัด” พ.ศ. 2557สถานภาพ : หัวหน้าโครงการ

(4) ชื่อเรื่อง “การตรวจชำระและศึกษาวิเคราะห์พระไตรปิฎกในคัมภีร์ล้านนาฉบับ วัดสูงเม่น อ.สูงเม่น จ.แพร่” พ.ศ. 2558สถานภาพ : หัวหน้าโครงการ

(5) ชื่อเรื่อง “การสืบค้นการจัดระบบการอนุรักษ์เอกสารโบราณของวัดและการถ่ายทอดภูมิปัญญาล้านนาเพื่อสร้างแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นจังหวัดแพร่” พ.ศ. 2558 สถานภาพ : ผู้ร่วมโครงการ

ประวัติผู้ร่วมวิจัยที่ 2

1. ชื่อ นายธีรวัฒน์ จันทร์จำรัส

Name Mr. Theerawat Chanruam

2. เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน ...

3. ตำแหน่งปัจจุบัน

- เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่

4. หน่วยงานและสถานที่ติดต่อได้สะดวก

- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่
111 บ้านหนองห้า ถ. ยันตรกิจโกศล ต.แม่คำมี อ.เมือง จ.แพร่ 54000
โทร. 0-54-646-273, Mobile-0931375148,

E-mail : phdbsn11@gmail.com

5.ประวัติการศึกษา

- พุทธศาสตรบัณฑิต (พธ.บ.) วิชาเอกการสอนสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่

- รัฐศาสตรบัณฑิต (ร.บ.) มหาวิทยาลัยรามคำแหง

6. สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ (แตกต่างจากวุฒิการศึกษา)

ระบุสาขาวิชาการ

1. ภาษาอังกฤษ

2. คอมพิวเตอร์

7. ประสพการณ์ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ

7.1.1 เรื่อง การพัฒนาศักยภาพของการออมและการประกอบอาชีพของผู้สูงอายุเพื่อการดำรงชีวิตอย่างยั่งยืนในภาคเหนือตอนบน “Development of savings and career patented of the elderly for sustainable living in the Upper North” สนับสนุนโดย สถาบันวิจัยแห่งชาติ พ.ศ. 2561. สถานภาพในการทำวิจัย: ผู้ร่วมโครงการ

.....

